

[Mircea, ai ceva de lucru la acest fișier :

1. Vezi că a avut părți scrise în **times new roman** ...și-și tot revine Unifică în arial.

2. Fă **Plan doc.** ca la toate fișierele. (eu am introdus acum 16 a)

3. Urcă **subtitlurile la titlurile din sumar**, ștergând pe cele urcate de mine .

4. Scoate semnele , săgețile îndoite ,aliniază la capete de rând .

III. MONARHIA RESTAURAȚIA CAROL II

1930 - 31 iul. 1932

III. MONARHIA RESTAURAȚIA CAROL II.....	1
1930 - 31 iul. 1932.....	1
RESTAURATIA.....	8
1.) Prințul Carol la București, 6 iunie 1930.....	8
▣ Prințul Carol	8
▣ Atmosfera Bucureștiului.....	8
▣ Guvernul Maniu >> guvernul G.G. Mironescu.....	9
2) Restaurația : 8 iunie '30.....	11
▣ Atmosfera din Capitală.....	11
▣ Camera.....	11
▣ Senatul.....	11
▣ Camera.....	12
▣ Comisia Legislativă.....	12
▣ Camera.....	13
Iorga , 8 iun. '30 /.....	13
▣ Retro 1926.....	13
▣ Retro, Consiliul de Coroană, 1926.....	15
▣ Legile Restaurației.....	15
8 iun. '30.....	15
▣ Adunarea Națională : proclamarea Regelui Carol II.....	15
Notă * Peste 2 ani, când Gr. Iunian se va rupe de PNȚ și va întemeia PRȚ,.....	16
Octavian Goga (P.P.-Averescu) / :.....	17
▣ Retro '26-'27.....	17
▣ Astăzi situația este cu desăvârșire schimbată.....	17
Dr. N. Lupu (PT) :.....	17
▣ Retro 1866, 1926.....	18
Notă *	18
▣ Continuă.....	18
▣ Votarea legii.....	22
Ștefan Cicio Pop : proclamă pe regele Carol al II-lea ca rege al României.....	22
Prințul Carol >> Regele Carol II.....	22
▣ Cotroceni > palatul regal > patriarhie.....	22
▣ Depunerea jurământului.....	22
Discursul regelui Carol.....	23
Carol /.....	23
▣ Exilul , adversarii.....	23
▣ Regii, tradiția.....	23
▣ Hotarele.....	23
▣ Armata	24
▣ Politică externă.....	24
▣ Prosperitatea României.....	24
▣ Cultură.....	24
▣ Familia regală.....	24

*Viena, 9 iun.'30, Radior transmite:Comentînd trecerea Reginei Maria prin Viena,.....	25
3.) Şedinţa C.C. Ex.al PNL : poziţia faţă de Restauraţie, 9 iun.'30.....	25
4.) Presa străină despre Restauraţie, 9-12 iun.'30.....	26
5.) Regina Mamă Maria, despre Restauraţie, 8-12 iun.'30.....	28
MEMORIALISTICĂ.....	28
6.) A.P.Samson, "Memoriile unui gazetar",1927-1937,Cartea Românească,1979.....	28
* Notă . Regenţa .Brătianu republican !.....	28
* Notă .Nae Ionescu, Gr.Iunian - "Carlişti " -----.....	29
* Notă .Gavrilă Marinescu - Restauraţia-.....	29
7) Liviu Rebreanu, "Jurnal " ,.....	29
▣ Carol.....	29
▣ Carol.....	30
8) Nae Ionescu , art.la "Cuvîntul".....	30
▣ Anul politic [1930] Naţia care s-a regăsit ." ("Cuvîntul" , 2 ian.'31, retro ' 30).....	30
▣ "Chemăriştii" Ardealului ,prin vîrstă şi maturitate politică ,.....	32
9) M.Vulcănescu, "Nae Ionescu, aşa cum l-am cunoscut " ,.....	32
▣ Nae - Maniu.....	32
▣ Nae "eminenţă cenuşie".....	32
10) M.Eliade, Jurnal, LD: Pierdut fişier , vezi în jurnal dar nu este ceva esenţial.....	33
11.) Grigore Gafencu, " Însemnări politice",1929-1939 ,Ed.Humanitas.1991.....	33
* Nota .Complectarea Regenţei : Sărăţeanu-.....	33
* Notă . Factorii favorizanţi ai Restauraţiei -.....	33
* Notă .Factorii psiho-moral ai restauraţiei	33
* Notă .Carol , 1930 .(portret).....	34
Notă . Regina Maria-Carol.....	34
*Notă .Vaida -Carol.....	35
* Notă.Restauraţia.....	35
* Notă .Carol -Maniu -.....	35
* Notă Carol - Nae Ionescu.....	36
* Notă .Maniu -Carol-Lupeasca.....	36
* Notă . Carol / Mihalache -Maniu.....	37
* Notă .Pericolul dreptei naţionaliste.....	37
▣ "Opoziţia se luptă cu opoziţia :.....	37
* Notă . Asasinarea lui Armand Călinescu	38
▣ Asasinarea lui Călinescu	38
▣ Guvernele : Argeşanu / Argetoianu / Tătărescu.....	38
-----.....	39
Guvern Maniu , 14 iun.'30.....	39
-----.....	39
12.) Revenirea guvernului Maniu, 14 iunie'30.....	39
Maniu (Prim-ministru).....	39
▣ Monarhia şi restauraţia.....	39
▣ Regenţa şi restauraţia.....	39
▣ Constituţia şi restauraţia	40
▣ Dinastia şi restauraţia.....	40
▣ Guvern de concentrare Prezan ! (Vezi amănunte la Guvern).....	40
Iorga * , 14 iun.'30:.....	40
▣ Guvern numit de rege, nu de partid.....	41
▣ Prezan-Vintilă Brătianu.....	41

▫ Guvern de partid, Maniu.....	42
Iuliu Maniu/ 14 iun.'30.....	42
▫ Tentativa lui Prezan.....	42
Eugen Crăciun / 14 iun.'30.....	43
▫ Regele.....	43
Teodor Fischer/ 14 iun.'30 (club evreesc) :.....	43
▫ Regele.....	43
13.) Acțiunea lui Gh.Brătianu, vara-toamna '30.....	43
Gh.Brătianu / 17 iun.'30.....	44
▫ Tradiția monarhică.....	44
Vasilescu-Valjean.....	44
▫ Moțiunea PNL.....	44
Anonim / oct '30.....	44
▫ PNL -Regele Carol.....	44
▫ GBrătianu - între Rege și PNL.....	44
▫ Enorma greșală a lui GB.....	45
14.) gral Al.Averescu, Expunere , în Comit.Ex.al PP, 13-14 iunie'30.....	45
▫ Retro 1926.....	45
▫ Destăinuiri !.....	46
▫ 6 iunie'30, noaptea.....	46
15.) Liviu Rebreanu, Jurnal,1,Ed.Minerva, 1984.....	47
▫7-8 iunie.'30 Restaurația.....	47
▫ 5 iulie Audiență la rege.....	47
▫ 31 ian.'31.Dictatură regală !?.....	49
16.) Mărturii tîrzii despre Restaurație, 1930, 1932, 1933.....	49
a) Lupu 1932.....	49
▫ La 4 ian.'26 ,.....	50
▫ Întrunirea PNȚ, Craiova, 1927.....	50
▫ 1928.Guv.PNȚ "carlist"?!.....	51
b) Gr.lunian și Restaurația.....	51
Matheescu / 25 iun.'30.....	51
▫ lunian : Restaurația.....	51
▫ Guvernare Țărănistă !.....	52
▫ Alternanță dreapta- stînga	52
c.) Declarația lui Gr.lunian de la Tg.Jiu.....	52
▫ "Ohabeanu" (alias Zaharia Boilă) , despre lunian.....	52
▫ Complectarea Regentei , 1929.....	53
d) N.Iorga 1932 : "Doi ani de restaurație".....	53
▫ Nu guvern "național " (încercarea lui Prezan) - ci guvern Maniu.....	53
e) " Lupta " (dir. Emil Fagure, deputat în prima legislatură PNȚ).....	54
▫ "Relația dintre moștenitorul tronului și primul ministru " [I.I. CBrătianu].....	54
▫ Consiliul de Coroană.....	54
▫ "Iar a fugit de răspundere primul ministru".....	54
▫ "Cuvîntul situațiunii".....	54
▫ Din ordinul samavolnic al ministerului de Interne "Lupta".....	55
a fost confiscată de 21 de ori în 1926.....	55
f) Duca - Goga (Replică la replică) , 30 iun.' 31.....	55
Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31.....	55
.....	55
17.) Regele Carol, Mesajul Regal, 15 nov.'30.....	55
▫ Apel la cooperare.....	55
18.) Nicolae Iorga, Intervenție, 8 nov.'30.....	56
▫ Intențiile MSR Carol	56
▫ Mesajul Regal.....	56
▫ Datoria partidelor, a Parlamentului	56
19.) IGH.Duca,(PNL-1) Declarație la Mesaj, 18 nov.'30.....	57

▫ Revenirea în Parlament: Omagiu Coroanei.....	57
20.) Gh.Brătianu (PNL -2, georgist) , Declarație, 18nov.'30.....	58
21) Răspuns la Mesaj, raportor N.Polizu-Micșunești,20 nov.'30.....	58
▫ Regele.....	58
22.) D.Bogos (PNTȚ-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30.....	58
▫ Carol.....	58
23.) Virgil Solomon (PNTȚ, ardelean, medic , deputat Odorhei) , 29 nov.'30.....	59
▫ Regența - Restaurația.....	59
24.) I.Nicolau (PNTȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30.....	60
▫ PNL- Restaurația.....	60
25.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30.....	60
▫ Monarhia.....	60
▫ Rolul PNL -georgist.....	61
26.) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	61
▫ Parlamentarism.Parlamentari.Atmosferă. (vezi pe larg și context la PND).....	61
▫ Pedagogie politică : pesimism / optimism.....	62
▫ Boieri,burghezi, intelectuali.....	62
▫ Pedagogie politică : pesimism / optimism . -concluzii -.....	62
▫ Solidaritate >concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?.....	63
27.) Costache Leanca (Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputatBălți),.....	63
▫ Monarhia.....	63
28.) Constantin Stere (Sfat parlamentar basarabean,deputat Cetatea Albă),.....	64
▫ Colaborarea politică.....	64
* Notă. 1) Alexandru Topliceanu, "C. Stere" , 10 apr.'30.....	64
Topliceanu / apr.'30.....	65
▫ Stere / liderii național-țărăniști.....	65
Matheescu / apr.'30.....	65
▫ "Cazul Stere".....	65
▫ Stere : Basarabia !.....	65
▫ Stere trădător!?.....	65
▫ Mentalități : Brătianu . Maniu	65
▫ Venirea PNTȚ la putere .1928.....	65
▫ "Misterul" tăcerii lui Maniu.....	66
Stere / 15 iun.'30.....	66
▫ Monarhia.....	66
29.) dr.Nicolae Lupu (PȚ) , discurs la mesaj, 12 dec.'30.....	67
▫ Carol II.....	67
30.) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) , discurs la mesaj,.....	67
I. Problema monarhică.....	67
▫ Doctrina LANC.....	68
▫ Retro : PNL1 și Monarhia.....	68
▫ Restaurația.....	70
31.) A.C.Cuza (LANC) , continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30.....	70
▫ Sinteză și teza.....	71
V .Problema politică și partidele.....	71
▫ Memoriul LANC, 20 sept.'30.....	71
[Criza regimului].....	72
[Criza constituțională].....	72
[Criza sistemului partidist].....	73
[Criza regionalismelor].....	74
▫ Nocivitatea partidelor.....	74
▫ Formule de guvernare.....	74
[Contra-argumentele partidelor].....	75
▫ Concluzie: înlăturarea partidelor !.....	76
▫ LANC.....	76

▫ Finalul Memoriului.....	77
▫ Succesiunea la guvernare	77
▫ Regele : Guvern de capacități.....	77
32.) Gr.Andreiasciuc (PNȚ-Ucrainean, deputat Cernăuți) , discurs la mesaj.....	78
▫ Regele.....	78
33.) C.Gongopol (ziarist independent) , discurs la mesaj, 15 dec.'30.....	78
▫ Succesiunea.....	78
▫ Monarhia.....	79
▫ Popularitatea. PNȚ.....	79
34.) Alexandru Topliceanu.....	79
35.) MSR Carol II, Răspuns la Răspunsul la Mesaj, 22 dec.'30.....	80
▫ Unitate fără condiții.....	80
▫ Bugetul.....	81
▫ Agricultură.....	81
▫ Politică externă.....	81
36.) Vintilă Brătianu -Carol II , Note informative , 26 , 28 nov.'30.....	81
▫ Nota, 26 nov.....	81
▫ Nota, 28 nov.'30.....	82
37.) IGDuca , președinte PNL, 30/ 31 dec.'30.....	82
38.) Jean .Th.Florescu (PNL-1, gruparea "Omul liber", deputat Ilfov) , 19 ian.'31.....	82
▫ "Omul Liber".....	82
▫ "Omul Liber" și Regele Carol II.....	82
39.) Congresul PNL.....	83
IGDuca / 22 febr.'31.....	83
▫ Crez politic.....	83
▫ Asumarea guvernării	83
40.) "Cazul Argetoianu " -excluderea din PNL-1 - dec.' 30.....	83
P.[arlamentul R.[omânesc / 5 dec.'30.....	83
▫ Retro: Argetoianu în PNL.....	83
▫ Argetoianu: "Ceasul" lui politic	84
▫ Guvern de personalități ?.....	84
▫ Previziuni : eșecul C.Argetoianu.....	84
41.) Cristel Ceaușoglu (PTȚ-Lupu) , Lansarea interpelării , 19 ian.'30.....	84
▫ Abuzurile Ministerului de Interne. (Vezi pe larg și context la PTȚ-Lupu).....	84
.....	85
Guvernul Iorga-Argetoianu. Legislatura I .Sesiunea extraordinară , iun.'31.....	85
.....	85
42.) IGDuca , Declarație la mesaj, 25 iun.'31.....	85
* Notă--.....	85
▫ Avertisment !.....	86
43.) Gh.Brătianu, declarația la mesaj, 25 iunie 1939.....	86
▫ Regele.....	86
44.) D.Busuiocescu, (Liga Agrară- agricultorii) , discurs la mesaj, 25 iunie'31.....	86
▫ Monarhia.....	86
45.) C.Spulber (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 25 iun.'31.....	87
▫ Monarhie.....	87
46.) Eduard Mirto,(PNȚ) declarație la mesaj, 26 iunie 1931.....	87
▫ Monarhia.....	87
47.) C.Stere (PTD) , declarație la mesaj , 26 iun.'31).....	87
▫ Regim constituțional.....	87
48.) IGDuca, replică lui ACCuza, lui Goga, 30 iun.'31.....	88
▫ Restaurație.....	89
49.) Octavian Goga (PP) , replică la replica lui I.G.Duca 30 iun.'31.....	89
▫ Regența	89
▫ Restaurația.....	89

50.) Gh.Brătianu , intervenție pe marginea polemicii Duca - Goga, 30 iun.'31.....	90
▫ Restaurația.....	91
51.) dr N.Lupu (PT) , discurs la mesaj , 30 iun.'31.....	91
▫ Tradiția.....	91
▫ Monarhie constituțională.....	92
52.) Traian Ionescu (Asociația Demobilizaților), declarație la mesaj, 1 iul.'31.....	92
▫ Carol al II-lea.....	93
53.) I.Isac (Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31.....	93
54.) Emil Ottulescu (Liga "Vlad Țepeș " , raportor la Răspuns la mesaj),.....	93
▫ Eșecul Titulescu.....	94
▫ Guvernul Iorga.....	94
▫ MSRegele.....	94
▫ Liga "Vlad Țepeș".....	94
▫ Restaurația.....	95
55.) Nicolae Iorga , prim-ministru, ministrul Instrucțiunii publice și culte,.....	95
▫ Mărturisire de credință: în serviciul Suveranului	95
▫ Mărturisire de istoric.....	95
▫ Încercarea lui Titulescu.....	96
▫ Titulescu : Tratatul interpartidist	96
▫ Principele Carol - Iorga.....	97
56.) I.Th.Florescu (PNL-3) , discurs la mesaj, 2iul.'31.....	97
▫ Regele Carol II.....	97
57.) M.Manoilescu ("migrator" , ex-PNT, ex- PP; ministru la Comerț și industrie),.....	97
▫ "Misterele Restaurației.....	98
▫ Monarhismul românesc.....	98
▫ Scrupulul constituțional.....	99
58.) Pamfil Șeicaru , " Polemica restaurației" , 6 iul.'31.....	99
.....	100
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	100
.....	100
59.) Deschiderea Parlamentului.Mesajul Regal, 15 nov.'31.....	100
▫ Carol către Iorga	100
▫ Carol . Sinaia. 14 nov.'31.....	100
▫ Mesajul Regal.....	100
60.) Răspunsul la Mesaj, raportor C.Ifrim, 20 nov.'31.....	101
61.) C.Toma (PNL-2), discurs la mesaj, 2 dec.'31.....	101
▫ Monarhia.....	101
▫ Partidele în regimul constituțional.....	101
▫ Regimul Iorga.....	101
62.) D.Busuioescu (Liga Agrară -Garoflid), discurs la mesaj, 2 dec.'31.....	102
▫ Monarhia.....	102
▫ MSR : Conversiunea.....	102
▫ Liga Agrară : MSR , Dinastia.....	103
63.) dr.N.Lupu (PT), discurs la mesaj, 3 dec.'31.....	103
▫ Monarhia constituțională.....	103
64.) ACCuza (LANC) , discurs la mesaj, 3 dec.'31.....	104
▫ Limbajul, stilul politic.....	105
▫ PNL -1.....	105
▫ PNL: terorizarea Coroanei.....	105
▫ Guvernul Iorga.....	106
▫ Partidele.....	106
65.) IGDuca (PNL) , Replică - protest , 3 dec.1931.....	106
▫ Regim constituțional.....	107
66.) C.Ifrim (raportor la Mesaj) , discurs -concluzie , 3 dec.'31.....	107
▫ Restaurația .Carol II.....	107
▫ Guvern de concentrare națională.....	108

▫ Guvern Iorga	108
67.) Iorga ,(prim ministru, ministru Instrucțiune, Culte, Artă) discurs - final.....	108
▫ Constituție, constituționalism	109
68.) S.Mehedinți ,(independent, "neînregimentat") "Frațiuni politice" , febr.'32.....	110
▫ Regimul constituțional și partidele.....	110
▫ Rotativa !.....	110
▫ Suveranul să ia "crucea" (autoritatea).....	110
69.) Notă Informativă (Siguranță ?informator ?) , primăvara .'32.....	111
70.) O.Goga (PP) , Circulară către președinții organizațiilor județene și.....	111
71.) Congresul regional PNȚ(Vechiul Regat) Discurs I.Mihalache ;.....	112
Virgil Madgearu :.....	112
▫ Organizatorice	112
Ion Mihalache - președintele PNȚ.....	112
▫ Partidul Național-Țărănesc.....	112
▫ Schimbarea guvernului !.....	112
▫ Descoperirea Coroanei	112
72.) IGDuca , Întrunire PNL, București , 17 apr.'32.....	113
▫ Curentele extremiste.....	113
▫ Pretendenții la guvernare	113
▫ Dreptatea și legitimitatea PNL.....	113
73.) Campania partidului liberal pentru răsturnarea guvernului, 8 mai.'32.....	113
Duca / 8 mai '32.....	114
▫ PNL revendică guvernarea.....	114
▫ Regim constituțional.....	114
74.) O.Goga, discurs la întrunirea PNA de la Ploiești, 8 mai '32.....	114
▫ P.N.A.....	115
75.) Întrunire liberală, Brăila, IGDuca , Gh.Tătărescu , 15 mai'32.....	115
Tătărescu / mai'32.....	115
▫ Regele.....	115
▫ Guvernul Iorga.....	116
▫ PNL: guvernul !.....	116
IGDuca /15 mai'32.....	116
▫ Guvernul.....	116
76.) Congresul liberal din Ardeal, Declarații IGDuca și Gh.Tătărescu, 22mai'32.....	117
Tătărescu / 22 mai'32.....	117
▫ Guvernul Iorga.....	117
▫ "Descoperirea " Coroanei.....	117
▫ Monarhia constituțională.....	117
IGDuca / 22 apr.'32.....	118
▫ Ardealul, ardelenii	118
Căderea guvernului Iorga.....	118
Eșecul lui Titulescu.....	118
Guvern de "alegeri" Vaida.....	118
(Vezi la fișier Guvern).....	118
77.) Iuliu Maniu , declarație : Misiunea guvernului Vaida, Cluj, 7 iun.'32.....	118
▫ MSRegele.....	118
▫ Al. Vaida - "Guvern electoral".....	119
▫ Regele - PNȚ- provinciile.....	119
78 a) PNL : reacții la formarea guvernului Vaida , 7- iun.'32.....	119
▫ " Dimineața" , (8, 9 iun.'32).....	119
▫ " Viitorul" (8 iun.'32).....	120
78.b) " Interviewul dr.Nicolae Lupu " , 27 iul.'32.....	120
▫ Regim constituțional ? - Nu!.....	120
79.) Disensiuni , pertractări , zvonuri, polemici , în PNȚ , privind formarea guvernului,.....	121
80.) Deschiderea solemnă a Parlamentului . 31 iul.'32.....	122
81.) Poziția PNL-1 , față de Parlamentul și Guvernul Vaida	123

82.) " Meseria" de Rege .// comentariu // 31 iul.'32.....	123
-----	123
Guvern Vaida - Vezi fișierul următor -.....	123
-----	124

RESTAURATIA

1.) Prințul Carol la București, 6 iunie 1930.

Dezacord în soluționarea problemei constituționale.

Demisia guvernului Maniu. Formarea guvernului Mironescu

Declarația PNL .

("Dimineața", sâmbătă, duminică, luni, 7-8- 9 iunie '30)

5 sau 6 iunie ? '30

▣ Prințul Carol .

Încă în cursul zilei de **6 iunie** [LD.cred că 5 iunie] , de la ora 6 seara, comandantul Aviației civile era solicitat la telefon de diferite persoane ,să întrebe dacă Prințul Carol a sosit.

Răspunsul a fost tot timpul negativ, deoarece comandantul nu avea nici o cunoștință despre o eventuală sosire a Prințului.

Între 8-9 seara, la aeroportul Băneasa a fost pelerinaj de ziariști și public;

/ La ora 8 jum. a sosit prefectul de poliție al Capitalei, **Eraclie Nicolescu**,

care s-a informat de sosiri, a mai stat pînă la sosirea cursei de Paris și...a părăsit aeroportul;

/ În momentul cînd lumea se pregătea să părăsească aeroportul,s-a auzit un zgomot de motor și..s-au văzut luminile regulamentare, care semnalau aterizarea...;

D. maior de av.în rezervă, Cantacuzino Pașcanu, subdirector la Aviația civilă și **comandant al aeroportului**, a indicat locul unde să aterizeze avionul.

[Foto : avionul ; ofițerul Lalouette care a condus avionul ;
căpit.Pop de la comisia aeronautică din Paris.]

/ La ora 10 seara, avionul militar "Potez" , cu 2 persoane la bord, a aterizat:

prințul Carol și căpitan av. Opreș Nicolae. În dreptul hangarului,

Prințul a descins din avion și a fost întâmpinat de **cîțiva ofițeri în rezervă** :

Cantacuzino Pașcanu, Ioan Popa, Alex.Vlădicescu, Gh.Lăzăroniu, Ilie Mănescu .

/ Au urcat în mașina lui Cantacuzino, și au mers la **Regimentul 9 vînători** ,

unde **ofițerii și trupa îl așteptau pe Prinț. [col.Gabriel Marinescu !]**

/ **Carol** a fost întâmpinat într-un **entuziasm de nedescris...** a trecut regimentul în revistă,

... s-a pus în fruntea lor, și , în sunetul muzicelor, a plecat spre **Cotroceni**...unde , în uralele ostașilor, a fost **întîmpinat de Principele Nicolae**, cu care s-a îmbrățișat îndelung.

/ Pe 6 iunie,avînd în stînga pe prințul Nicolae,**Carol a primit în audiență** pe :

Mihail G.**Orleanu** (șeful PNL de Covurlui) , **I. Petrovici**, preot Dimitrie **Man**,

Mihail **Manoilescu**, Ion **Sîngiorgiu**, Dori **Popovici** ; o delegație de invalizi;

A fost chemat la București,**Gh.Brătianu** (șeful PNL-Iași) ;

/ Prințul Nicolae a decorat pe căpitanul Opreș, cu coroana României.

6 iunie '30

▣ Atmosfera Bucureștiului.

Dimineața, **Camera și Senatul** , în sesiune extraordinară, **dezbate legile** în lucru.

O polemică pe subiectul antisemitismului, Cuza-Andrei , "colorează" lucrările ...

Maniu participă , pentru puțină vreme ,la Cameră, citind mesajul regal de prelungire a sesiunii , pînă la 14 iunie... Apoi lucrurile se precipită...

/ O lume imensă s-a îndreptat încă de la **ora 14** spre **Dealul Patriarhiei**.

Piața Bibescu, squarul din fața aleii ce urcă spre patriarhie, aleea, sunt înțesate de public.

Puternice **cordoane militare** asigură ordinea.Mulțimea rupe cordoanele.

Sunt aduse noi trupe. **Mulțimea strigă "Trăiască Regele Carol al II-lea !"**

În incintă și pe culoarele Camerei, parlamentarii discută cu aprindere evenimentul zilei.

Curentul unanim este ca prințul să fie proclamat rege.

Cîțiva îl vor în Regență. Toți așteaptă vești de la **Guvern**. Atmosferă tensionată.

/La ora 18, **Stefan Cicio Pop**, anunță ședință importantă pentru a doua zi și necesitatea ca parlamentarii să fie în București: nu se poate ține în acea zi, deoarece pe banca ministerială nu este nimeni

(generalul **Racoviță** strigă : **Trăiască Regele Carol ! Ura!**)

Cicio Pop îi atrage atenția că este deputat, și trebuie să se supui regulamentului;

Invocă Constituția, explică că "evenimentul de astă noapte" nu era prevăzut, și că... se vor întruni mâine... **Mulțimea de pe Dealul Patriarhiei se împrăștie.**

/ Pe Calea Victoriei, în fața **palatului regal**, un numeros public.

Edițiile speciale ale ziarelor merg din mîină în mîină; discuții pasionate ;

fotografiile cățărăți pe mașini fotografiază ; lumea așteaptă apariția Prințului;

fotografia Prințului circulă din mîină în mîină;

/ "Uniunea ofițerilor de rezervă " organizează un miting în fața palatului ,

pe tribune improvizate ; mulțimea răspunde cu strigăte : "Trăiască regele Carol II"

Locot.-colonel **Zăvoianu** : vine de la Cameră, unde atmosfera este nesigură ;

"Noi nu voim să auzim de Regentul Carol .Ci numai de regele Carol II.[...]

ne vom aduna **mîine** aici și vom porni încorpore la **Regență** și la **Guvern** și ne vom exprima dorința noastră !" Mulțimea freamătă...

/ La ora 20, circulația pe b-dul Elisabeta este întreruptă; **grupuri de cetățeni**, cu steaguri, strigă "Trăiască Regele Carol!" ; un **grup de studenți**, în frunte cu **ACCUZA** cîntă **imnul regal** ; convoiul se îndreaptă spre palatul Cotroceni, cu aceeași manifestație;

6 iunie / '30

▣ **Guvernul Maniu >> guvernul G.G.Mironescu**

/ Guvernul în ședință de la ora 9 dimineața , cu întreruperi, pînă seara ...

Maniu, Vaida, Madgearu și ceilalți ardeleni, îl vor pe **Carol în Regență**;

Voicu Nițescu și "țărăniștii ", îl vor **Rege**. Nu se înțeleg.

/La ora 18, 15. **Maniu** merge la Cotroceni petru a-și anunța **demisia**.

(**"Motivul demisiei este că nu s-a putut realiza** în sînul cabinetului **acordul** asupra **chestiunilor constituționale** la ordinea zilei ")

/ La ora 19, la palatul regal, este primit de **Prințul Carol**,

căruia îi **recomandă ca prim-ministru pe Mihalache, Iunian sau GGMironescu**.

/ Se întoarce la Guvern și anunță că i-a fost primită demisia ;

Mihalache și Iunian îi mulțumesc pentru recomandare, dar **renunță**;

Mironescu, chemat la Regență, **începe formarea Cabinetul** ;

/ La ora 21, **cabinetul** este format , din "pro-carliștii" din cabinetul Maniu, plus :

prim-ministru, GGMironescu ; la externe **Mihai Popovici** ;

la agricultură, Mihalache ; la finanțe , **I.Răducanu** (în locul lui Madgearu) ;

la instrucție publică **I.Lugoșianu** (în locul lui Costăchescu) ;

la Armată , **gral Condeescu** (în locul lui Cihoschi, numit "guvernatorul" Bucureștiului) ;

la justiție , **Voicu Nițescu** (în locul lui Iunian) ;

la Industrie și comerț, **Eduard Mirto** (în locul lui Aurel Vlad) ;

la Muncă , **DRIoanițescu** (în locul lui Răducanu) ;

Subsecretari : **N.Polizu-Micșunești** (la președinție) ;

G.Gafencu (la Comunicații, dar Hallipa ?) ; **G.Crișan** (la Finanțe)

V.Potîrcă (la Domenii) ; **Iuliu Moldoveanu** (la Sănătate) ;

Valer Moldovan (la Culte) **C.Angelescu** (la Interne, dar Vaida ?) ;

Gral **Paul Teodorescu**, la Poștă ;

/ În aceeași seară, depun **jurămîntul** în fața **Regenței** .

(În aceeași seară, se zvonește că **Regența va depune demisia...**)

6iun.'30

Iorga

/ Iorga, în "Neamul Românesc" : "**Tatăl Regelui e în București**.

A uzat de dreptul oricărui român de a fi acasă la el, lîngă ai lui. Nu putem decît să-i dorim să se inspire din încercările lui și din durerile țării [...]

Deocamdată un lucru este sigur : **va întîlni**, pe lîngă **aclamațiile amatorilor de lucruri noi**,

devotamentul celor cari i-au făcut mai mult rău.

Dar și **sfatul bun** , uneori neplăcut, **al cui l-a apărat** când toți erau împotriva lui.

Vechiul prinț Carol să învie ! De altul nu voim să ne aducem aminte ..."

6 iun.'30

Manoilescu : "Ceea ce se întâmplă astăzi , este nu numai un fapt de **logică politică** , și nu numai un fapt de **împlinire a unui destin istoric**.

Azi se confirmă un înalt principiu moral fără de care viața popoarelor n-aravea nici un înțeles.

Se confirmă că nici **o nedreptate nu poate dura** și nici **o anormalitate nu poate înfrîna cursul vremii** .[...] **România nouă începe astăzi."**

6 iun.'30

PNL.

Ședința CC, la clubul de pe Calea Victoriei.

Vintilă Brătianu/

: îi convocase pentru a discuta decizia **Curții de conturi** privitor la neconstituționalitatea legii Creditului Agricol.S-a produs un eveniment "de o gravitate excepțională " , care îl determină să schimbe scopul.

" Cunoașteți prea bine părerea mea și a partidului - n chestia constituțională de la 4 ianuarie , din manifestele și comunicatele date [...]"

A convocat pentru 9 iun . o ședință specială dedicată acestui eveniment.

I.Gh.Duca/ :

consideră că **fiecare** trebuie să-și facă un scrupulos **examen de conștiință**

"Să-mi dați voie să **fac eu în fața dvs. acest examen al conștiinței mele** ,

și cred că îmi veți admite că nu sub imperiul întâmplărilor de azi noapte mi-am stabilit convingerea mea în această chestiune.[...]

Am scrutat tot ce-mi poate spune **judcata și conștiința** mea și **din două motive** , **unul de ordin etic** și altul **de ordin politic și național**, **mă împiedică definitiv să primesc soluția de astăzi.**

Am fost prea strâns legat de **opera regelui Ferdinand** și al lui **Ion Brătianu** ,

am slujit țara sub conducerea acestora în timpul care prin nimic nu se poate șterge așa încît **este firesc ca să urmez în totul hotărîrea lor**.[...]

Fapta de azi noapte este cea mai primejdioasă aventură ce s-a putut face și este **tot ce se poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale** și situațiunii țării , în toate privințele. **La o primejdioasă aventură nu pot să iau parte .**

Refuz să mă duc chiar dacă viața mea politică ar lua sfârșit azi.

Sfatul ce-l dau **partidului meu** este o **intransigență absolută**. [...]

Nu e vorba să se siluiască conștiința nimănui , **fiecare să judece** și

fiecare să se lase hotărît numai de **interesele superioare și permanente** ale țării pe care o slujesc.

Eu v-am spus **întregul gând al meu** , de la care **nu mă abate nimic pe lume."**

Apoi a citit "**Comunicatul**" :

C.C. al PNL /:

care fusese convocat pentru chestiuni curente, luînd cunoștință de evenimentele din ultimele 24 de ore, **a hotărît :**

" **1. Partidul național-liberal rămîne** în chestiunea constituțională cu nestrămutată hotărîre **la punctul său de vedere** de apărare a ordinii legale stabilite prin **actul regelui Ferdinand din 4 ianuarie 1926.**

2. Și se convoacă în întregime **comitetul central** , pentru luni, 9 iunie, spre a delibera asupra **manifestului** ce urmează a se adresa către țară , în această privință."

2) Restaurația : 8 iunie'30

Anularea **Legii din 4 ian.1926** (Senat și Cameră) ;

Legea pentru Voievodul Mihai ;

Nicolae Iorga , în prim -planul forțelor carliste ;

Proclamarea regelui Carol II ;

Declarațiile partidelor ;

("Dimineața" ,XXVI, nr. 8427, 10 iunie ' 30)

[L.D: reproduc aproape eshaustiv textele din ziar.Vezi pagina de ziar la plicuri .

Pentru 8 iunie 1930, prefer citarea , pentru a reda cu exactitate atmosfera, pozițiile, meritele, rezervele, previziunile, complicitățile, greșelile, speranțele, capcanele....

așa cum s-au manifestat atunci. Le voi contrapune cu ...**ziua plecării lui Carol, în 1940.**]

▣ Atmosfera din Capitală.

/ Capitala a trăit ieri o zi de intensă **însuflețire**, animație frenetică , **entuziasm cald al mulțimii** ;

mulțimea imensă a ocupat bulevardele, a barat ieșirile, a confiscat vehiculele;

Un șir lung de mașini se îndreaptă spre dealul mitropoliei; trupe în mare ținută,

cu **drapele**, cu **muzică** , spre palat, spre Cotroceni, spre dealul mitropoliei;

un regiment de cavalerie, în **ținută de paradă**, a ocupat trotuarul din fața Fundației Carol

elevi școlii de aviație au format un cordon pe trotuarul din fața palatului ;

la butonieră, oamenii au **portretul în miniatură al lui Carol** ;

/ Piața Patriarhiei a fost inundată de un val impetuos de lume.Mii de oameni;

detașamente de jandarmi și polițiști mențin ordinea; în curte se intră numai cu bilete galbene ;

chiar ziaristii sunt controlați...; **se strigă mereu "Trăiască regele Carol!"**

8 iunie'30 /

▣ Camera

/Pe la ora 8, încep să sosească parlamentarii, în costume de gală ; galeria plină de public

(bărbați și femei) ,ziariștii transmit telefonic știri; în tribuna diplomatică apar miniștrii: Austriei, Ungariei, Iugoslaviei, Spaniei, nunțiul papal etc.;ostamentul tribunei este acoperit cu o draperie de catifea verde, pe care va lua locul prințul Carol;

/ La început, doar **Iorga și Lupu** erau din partea opoziției,apoi au sosit **Averescu și Goga** ;

Averescu se întreține cu dr.Lupu ;dintre socialiști, doar Mirescu și Rădăceanu ;

/ L a apariția lui **T.H.Florescu** (cel care refuzase ,ca **ministr.de Justiție, la 4 ian.'26** ,

să fie raportor la legea de înlăturare de la succesiune a prințului Carol ;

printre cei **chemați de Carol, la Cotroceni , în 7 iunie**, ceea ce dovedește

cît de bine "documentat " era Carol , care cunoaștea o aderență la gruparea sa .

După venirea lui Carol - Cf."Dimineața" din 11 iun.'30 - ,

se produce rumoare, deoarece , nefiind deputat, nu este primit ;

/ **Manoilescu** , vesel, este primit cu aplauze; **strînge semnături** pentru

proiectul de decret care urma **sa-l declare pe regele Mihai, "voevod de Alba Iulia"**

și i se va spune "**Măria Ta**" .

/ Pe la ora 10, sosește **Iuliu Maniu**.Apoi **Madgearu** .

8 iun.'30

▣ Senatul.

/ Senatorii pleacă pe bulevardul Academiei ; își fac apariția senatorii de drept ;

M.Poppovici (noul ministru de Interne !) este primit cu deosebită efuziune;

gral Prezan(are 70 de ani) ,fericit, întîmpinat cu aplauze ;

Ședința este condusă de **Șt.Bratu**.

/GGMironescu citește **Decretul pentru abrogarea** art. 6 și 7 din Legea statutului familiei domnitoare :

" **Legea promulgată prin Înalt Decret Regal** no.13 din **ianuarie 1926**,

publicată în **Monitorul Oficial** no. 4 din **5 ianuarie 1926**,

prin care **s-a primit renunțarea** Alteței sale Regale Principele Carol **la succesiunea**

Tronului și la toate drepturile , titlurile și prerogativele , de cari , în virtutea Constituției

și a statutelor familiei regale se bucura, ca principe moștenitor al României,

și ca membru al familiei domnitoare , **se anulează."**

Se admite extrema urgență ; se face o pauză de 5' , pentru a fi studiat pe comisii ;

Se revine **Votul : 183 votanți ; pentru-182 ; contra -1;**
/ Se citește apoi legea privind statutul regelui Mihai :
" Moștenitorul Tronului ia numele de **mare voevod de Alba-Iulia**" .
Votul : **179 pentru; 1 contra .**
Ședința se suspendă.Merg toți la Cameră.
8 iun.'30

▣ Camera

Pe la 10, 30 ... **sosește guvernul;**
- **Ștefan Cicio Pop** deschide ședința.
- **G.G.Mironescu** : citește **decretele regale** (vezi cele de la Senat),se trimit la Comisii .
- **Iorga** : are observații la legea privind **voievodul Mihai**, exprimându-și mîhnirea că nu a fost consultat , într-o problemă ce viza cunoașterea trecutului istoric .
" Dvs **ați creat un titlu** , care firește, votat de Senat, **va fi votat și de Cameră;** un titlu pe care îmi pare rău că nu pot găsi alt cuvînt, **un titlu nepotrivit, ridicol.**
Ce însemnează **Mare Voevod de Alba Iulia** ?
Tot **clanul nostru istoric** și toată lumea de oriunde **va rîde de acest titlu.** (**întreruperi, zgomot**)
Este de mirare cum n-ați găsit altceva pentru a face din **acel care** , peste cîteva momente, **va fi numai moștenitorul Tronului**,de a face din el ceea ce trebuie să fie înaintea ochilor națiunii întregi.**Ce însemnează acest Mare Voevod ?**
Ce însemnează **acest titlu** ,care niciodată **nu se găsește în trecutul nostru ?**
Ce însemnează transformarea Albei -Iuliei într-un fel de **adaus** pe lîngă **demnitatea imposibilă de Mare Voievod ?**
Niciodată nu voi putea spune,Moștenitorului Tronului,
în orice situație m-aș găsi , niciodată nu voi putea să-i spun Mare-Voievod de Alba -Iulia , **dezgropînd un titlu slavonesc din Evul mediu și legîndu-l de un oraș** în care, într-adevăr, **a intrat Mihai Viteazul**, dar **Alba Iulia** nu este legat de trecutul nostru decît prin actul care a unit Ardealul cu România , care **nici într-un caz nu poate fi legat cu titlul medieval de Mare Voievod.**[...] Neconsultat, sunt silit să vă spun acestea aici ; consultat, v-aș fi împiedicat de a comite **această eroare** , care transformă viața unei țări serioase , **într-un fel de operetă.** "
- **GGMironescu** : regretă că istoricii nu au fost consultați, dar roagă pe Iorga și pe alții care doresc, să meargă la comisii... se mai poate schimba.
- **Iorga** : îi replică , este indignat, ... ședința se suspendă...se merge la Comisie...
8 iun'30

▣ Comisia Legislativă.

La ora 12 se întrunește Comisia legislativă, pentru legea de conferire a titlului pentru regele Mihai, sub președinția lui Dem Dobrescu
- **Manoilescu** : explică rațiunea decretului elaborat de guvern.
- **Iorga** : se opune categoric, deoarece **Alba-Iulia nu reprezintă în istoria românească un asemenea moment istoric încît să fie legat de numele moștenitorului tronului.**
" Destul jucăm la teatrul național piese bulgărești , pentru ca să acceptăm și procedee bulgărești.
Trebuie să judecăm după bunul simț și **vă rog să nu nesocotiți bunul meu simț** , ezultat dintr-un lung contact cu istoria lumii."
Iorga a propus ca **Mihai** să poarte numele de "**DOMN**" .
- **Mihalache** : între Manoilescu și Iorga ,el **crede pe "marele istoric".**
"Rugăm pe domnul Iorga să înțeleagă că e chestie de **oportunitate** și nu putem aduce modificări în momentul de față unei **legi votate în Senat.**"
- **Iorga** : recunoaște motivul de oportunitate,apreciază bunul simț reprezentat de Mihalache, trebuie să i se dea și lui o satisfacție, în sensul bunului simț ;
să se voteze legea, ca la Senat , dar să se specifice **în procesul verbal opinia sa**, cu adaosul **că se va reveni** , cînd parlamentul își va relua activitatea normală.

Mai este un motiv , a spus Iorga , **cu convingerea că nu este stenografiat ce spune , dar ziaristul a prins !** , ☞☞ **nu vrea Principesa Elena**

"Am fost astăzi dimineață la principesa Elena . **Am avut o lungă convorbire cu dînsa.**

Vă pot asigura că rămîne în țară să-și crească mai departe fiul.

Principesa mi-a spus : **< lubesc prea mult această țară , sunt prea mult legată de dînsa , pentru ca să o pot părăsi.>**

8iun.'30

▣ **Cameră**

Pompiliu Ioanițescu (raportor la lege) : **Comisia , în unanimitate**

(**aplauze prelungite , îndelung repetate**) , **a acceptat acest proiect de lege ,**

pentru a se repara "o mare nedreptate" :

"aceea în contra căreia **Țara** , la 4 ianuarie 1926 , **a protestat** prin cei mai de seamă

reprezentanți ai săi .Atunci instinctul poporului român a spus ,

în Adunarea Națională , că legea care se va face , va avea mare efect în viitor ,

că va pune la **mari griji poporul român , pînă se va face dreptate" (ovațiuni , bravo !)**

Citește **legea pentru abrogarea art. 6 și 7**

privitoare la **actele civile ale membrilor familiei domnitoare:**

" Art. 6 și art.7 [...]din 5 ianuarie 1926 , **se abrogă.**" (aplauze , aprobări)

Legea promulgată prin Înaltul Decret Regal... etc etc. **se anulează"**

- **Cicio Pop** : dă cuvîntul lui Iorga , va încerca să-l întrerupă , să-l tempereze.

Iorga , 8 iun.'30 /

▣ **Retro 1926.**

-**"Mi s-a comunicat** că se va prezenta **întîi** , din partea guvernului ,
înlăturarea statutului , care interzicea principelui Carol al României ,
dreptul de a veni în România , în mijlocul unui popor care l-a iubit întotdeauna și
alături de fiul său , de care îl leagă cele mai firești datorii ,
alături de nobila femeie , care a fost , timp de cinci ani de zile , aci ,
exemplu tuturor virtuților." (**aplauze prelungite , ovațiuniPNT**)

l se spusese că , **apoi** , un alt majoritar , va cere **reintegrarea principelui Carol**
în drepturile sale de prinț moștenitor.

GMironescu : proiectul propus de guvern , este primul aliniat ; al doilea ,
a fost un amendament adus la Senat....

- **Iorga** : "În ce privește **punctul întîi , interzicerea [...]de a veni în România** ,
a fost , după părerea mea , [...]☞☞ **o monstruoasă juridică și**

o monstruoasă din punct de vedere **omenesc** (**aplauze prelungite , ovațiuniPNT**) ,

interzice omului care , într-un moment , a concentrat toate speranțele poporului românesc ,

a-i interzice de a călca pămîntul țării sale , ca unui **vagabond**

sau ca unui **condamnat** , este ceva care n-a putut să intre decît

în **mintea viciată a unor politicieni orientali.** " (**aplauze prelungite , repetatePNT**)

Recunoașterea dreptului elementar al principelui Carol ,

trebuia făcută de oricine are un suflet și a cărui inimă este o inimă omenească ,

în stare să simtă și pentru suferința altuia , **trebuia făcută** în momentul cînd

☞☞ **fiului nu i-a fost îngăduit să verse o lacrimă pe trupul părintelui său .**

(**aplauze furtunoase , ovațiuni PNT**) Nu se putea un lucru mai **nelogic** , mai **absurd** ,

decît să poți vedea , **pe mormîntul din Argeș , cununița de argint**

trimisă de principele Carol și păstrată acolo , și în același timp

acela care a trimis această cununiță **să nu poată îngenunchia** înaintea acestei pietre de mormînt ,

după ce **i s-a interzis să culeagă din gura părintelui său , ultima voință în ceea ce privește**
moștenirea tronului " (**aplauze prelungite , strigăte de bravo , la PNT**)

- **Iorga** : " În ceea ce privește **partea a doua** . Dvs.recunoașteți că **actul de la 4 ianuarie**
nu a avut niciodată putere legală.Mulți dintre dvs. nu știu de ce.

Să mi se dea voie să pun alături de un argument al juriștilor , **un alt argument** pe care lumea nu l-a observat , și pe care eu l-am primit **din gura unui diplomat** , a aceluia care avea mai multă cădere să vorbească despre aceasta, în acel moment, **a doua zi chiar după actul de la 4 ianuarie.[1926] : nu se putea renunța la o succesiune care nu era deschisă ;**

actul de renunțare ar fi trebuit să fie încheiat înaintea ministrului român în Italia, Alexandru Lahovari, sau a unui notar din Italia , și **nu de ministrul Palatului** , deci **actul este nevalabil** . (aplauze prelungite la PNT)

lorga/ :

" Viața de partid ne-a închis gura de atâtea ori.

Am fost puși în situațiunea de a ne ridica neconținut glasul **împotriva acestui act** și a consecințelor sale și între datoria de a păstra acestei țări liniștea și **conștiința atîtora dintre noi a abdicat** înaintea celei mai înalte datorii

a oricăruia dintre noi: **păstrarea păcii și liniștii în această țară.**" (aplauze prelungite PNT)

Cere voie să citească ceva din **însemnările sale "tănuite"** ,

de la acel Consiliu de Coroană de la Sinaia, **cînd** în acea "teribilă zi",

Regele Ferdinand , vărsînd lacrimi,

"a înlăturat cu cuvintele cele mai grele pe fiul său de la moștenire."

... **" În dimineața acelei zile , am fost chemați cu toții la Sinaia;** este o tragedie pe care o mărturisesc aici , una din cele mai **îngrozitoare drame** care s-a petrecut în istoria unei țări, una din dramele acelea **cu călușul în gură**, care sunt cu atît mai grozave , cu cît nu răsuflă în afară nimic din ceea ce s-a întîmplat întradevăr."

A găsit la Sinaia pe domnii **Vaida, Maniu și Mihalache.** Păreră noastră a tuturor a fost ca **acest act nu trebuie să se facă.** (aplauze prelungite la PNT)

A intrat undeva, dar cînd a auzit că **se vorbește de Arhiducele Rudolf**, a ieșit.

A fost primit de regele Ferdinand, care i-a vorbit **un ceas**, scaldîndu-i mîna în lacrimi.

I-a pus respectuos în vedere ce s-a întîmplat în Serbia. A avut cruzimea, explicabilă în acele împrejurări, să-l întrebă dacă a citit **cartea lui Vladimir**

Gheorghievici "Sfîrșitul Obrenovicilor"

și regele a declarat că a citit-o și **a plîns** ,

cum și a doua zi, după votul Camerei, **a plîns din nou.**

... Inițial, **lorga a refuzat să vie la palat**, și a venit numai după ce i s-a promis că părerea lui va fi consemnată." **În prima zi de dureroasă audiență** , niciodată un suflet de tată

nu s-a frînt așa înaintea unui om , **cum s-a frînt sufletul regelui Ferdinand.**

Am uitat un moment că eu sunt un simplu profesor, că el este Suveranul României, și i-am sărutat lacrimile [...]

..... **Regele a recunoscut argumentele** pe care i le-am adus.[...]

Și **am plecat de acolo cu convingerea profundă** că după amiază **regele Ferdinand nu va prezenta proiectul de lege pentru înlăturarea moștenitorului de tron.**

Domnul **Vaida** și domnul **Maniu știu bine:** am luat masa împreună și le-am spus : am impresia că nu s-a înlăturat această primejdie ; regele nu va prezenta înaintea Consiliului de Coroană hotărîrea sa nestrămutată.

lorga , iun.'30

▣ **Retro,Consiliul de Coroană, 1926.**

..." **A venit Consiliul de Coroană** , încrederea în dreptul principelui Carol a fost slăbită , sub **două influențe mizerabile** ... [LD: **aluzie evidentă la I.C.Brătianu și Averescu**]

- **Voci PNT** : Așa este .

- **lorga** : ..." **mizerabile**, mențin cuvîntul ,împotriva tuturor practicilor parlamentare , fiindcă nu un parlament mă ascultă , mă ascultă conștiința nației mele(aplauze prelungite la PNT) .

Din **influența a doi factori nelegali ai viații politice românești**,

dintre care **fantoma unuia rățăcea ieri aici**, [aluzie la **Averescu sau Vint.Brătianu ?**]

așteptînd cine știe ce inițiativă, a unor intrgi osîndite de conștiința unei nații întregi. (aplauze prelungite)

M-am prezentat în **Consiliul de Coroană.**Părerile care s-au emis [...] le voi enunța ,

fără ca [...] să spun din ce gură au ieșit acele cuvinte " [aluzie evidentă la I.C.Brătianu]:
că hotărîrea privește doar dinastia ; că mai trebuie zăbovit ;
că hotărîrea trebuia luată de la Iași, din 1918;

El, Iorga (invocă mărturia lui Maniu și Mihalache, deoarece cenzura nu a îngăduit ...)
a spus : "< eu am încredere în sentimentul de iubire de țară al tînărului
inteligent și cult ,pe care este vorba să-l înlăturăm astăzi.[...]

eu sunt istoric, eu știu că în nici o țară regența nu a dat rezultate fericite [...]
am spus și am mîntuit sufletul meu.

Eu pe fiul Majestății Voastre îl iubesc. > " [...]]...

"Iar președintele Consiliului de miniștri [I.C.Brătianu] a izbit cu pumnul în masă și
a spus: <Majestatea Voastră n-a fost niciodată așa de sus ca în aceste momente >
Dumnezeu să-l ierte și pentru răul care s-a cășunat țării ! -

<Majestatea Voastră stă la aceeaș înălțime acum ,
ca în momentul cînd a rupt legăturile cu ai săi,
și a făcut ca România să intre în război pentru drepturile ei. >

Va să zică, izgonirea fiului cel mare din țară, un act tot așa de nobil
ca ruperea legăturilor cu țara devenită străină,
pentru țara care l-a adoptat și iubește această Dinastie !

Iorga / 8 iun.'30

▣ Legile Restaurației

"Hotărîrea pe care o luați dvs. astăzi, este mai puțin însemnată decît o credeți [L.D: !?!]
este simpla recunoaștere a unui act de elementară dreptate
care restabilește în conștiința țării respectul față de Dinastia întregă și
îngăduie unei familii [Carol-Elena-Mihai] să privească în viitor
către ceea ce dorim noi cu toții " (ovațiuni prelungite, strigăte de bravo, pe toate băncile)

▣ Votul.

Cel dintîi votează **Iorga**, urmat de **Maniu, Iunian, Madgearu**, apoi **Goga, H.Roth**,
în aplauzele parlamentarilor. **Proiectul este votat cu 310 voturi.**

[L.D.. nu se spune din cîte] - PAUZĂ -

8 iun.'30

▣ Adunarea Națională :proclamarea Regelui Carol II

[LD: nu intervin în text.Toate dubiile și posibilele comentarii, în paranteze drepte,
cu roșu Restaurația , PNȚ a făcut-o.În pofida celor cîteva voturi nepenețiste.]

La ora 13,15 soneriile invită la reluarea ședinței.

La tribună, este instalat un microfon de radio ; fotografi ; un aparat cinematografic.

Lojile și culoarul tixite de lume;

Șt.Cicio Pop : membrii corpurilor legiuitoare , întruniți în Adunare Națională,
ca reprezentanță națională, va decide asupra prerogativelor regale,
potrivit capitolului I , secțiunea II, din Constituție.

⊙**Grigore Iunian *** : cere cuvîntul (aplauze prelungite, repetate)

în numele "cîtorva sute de deputați și senatori " , pentru a supune votului următoarea
hotărîre :

< Corpurile legiuitoare, întrunite într-o singură Adunare,
și constituite în reprezentanță națională [???] , declară :

Constată anulată legea promulgată prin Inaltul Decret Regal no 13 ,
publicat în "Monitorul Oficial " 4 din 5 ianuarie 1926,
prin care s-a primit renunțarea principelui Carol la succesiunea Tronului și
la toate drepturile , titlurile și prerogativele de cari ,
în virtutea Constituției și a statutului regal ,se bucura ca principe moștenitor
al României, și ca membru al familiei regale.

Declară de asemenea anulată legea promulgată prin Înaltul decret regal no 14 din 4 ianuarie 1926, publicat în "Monitorul Oficial" no.14 din 4 ianuarie 1926, prin care **Reprezentanța națională primește Regenta numită de M.S.regele Ferdinand I.**

În consecință, **pe temeiul art. 77 din Constituție, Reprezența Națională constată că succesiunea Tronului României se cuvine de drept A.S.R.principelui Carol, coborîtor direct și legitim în ordine de primogenitură bărbătească al regelui Ferdinand I . >**

(aplauze, ovațiuni prelungite, strigăte de **Trăiască regele Carol II !**)

Notă * Peste 2 ani, cînd Gr.Iunian se va rupe de PNȚ și va întemeia PRT,

Iunian afăcut o serie de dezvăluiri, privind Restaurația, în sensul că în toamna anului 1929, PNȚ era "gelos" de dăinuirea regentei și a vrut să grăbească reîntoarcerea lui Carol. ("Patria" ,Cluj, 27 oct.'32, cf,Dimineața ", 29 oct.'32) Vezi mai jos, la poziția 23.)

8 iun.'30 /

G.G.Mironescu/ :

(Prim ministru, ministr. de Externe, ad-interim la Justiție) :

"Reprezența națională a fost convocată astăzi ca să completeze cele două locuri vacante în Regență , în urma demisiunii Înălților regenti , patriarhul Miron Cristea și d.C.Sărățeanu. **Față de propunerea d.Grigore Iunian , guvernul este de acord** ca această propunere să se discute și **parlamentul să hotărască** cum va găsi de cuvîință. (aplauze unanime, prelungite)

- **Ștefan Cicio Pop:** dă cuvîntul d.deputat Iuliu Maniu .

⊙ **Iuliu Maniu :** " Dlor senatori, dlor deputați, **partidul național -țărănesc** care formează **majoritățile parlamentare** și **reprezintă majoritatea opiniei publice a țării noastre ,**

primește această propunere și se alătură cu însuflețire ca această reprezentanță națională să declare de moștenitor al Tronului României

pe Alteța sa Regală principe moștenitor Carol " (aplauze prelungite, Trăiască Maniu!)

(proiectul de lege este trimis la comisiile legislative ale celor două camere)

-pauză 5 minute -

(la reluarea lucrărilor)

- **Gr.Iunian :** citește **raportul Comisiei de legislație civilă**, care a adoptat în **unanimitate** proiectul de lege, **cerînd Adunării să declare reîntregat pe principele Carol** în toate drepturile sale, după care, " fiind repus în drepturi, va fi proclamat rege."

Octavian Goga (P.P.-Averescu) / :

" E pentru **a treia oară cînd partidul poporului se rostește** în fața Corpurilor legiuitoare asupra problemei de **succesiune la tron după moartea regelui Ferdinand.**

▣ **Retro '26-'27**

Prima declarație s-a făcut din partea noastră cu prilejul **renunțării la tron**

a Alteței sale Regale principele Carol./ **A doua** , la 7 februarie 1927,

și **a treia azi**, cînd partidul poporului,

conștient de însemnătatea istorică a momentului,

se declară în mod ferm pentru revizuirea amintitului act,

cu toate consecințele firești de ordin constituțional ce decurg din noua atitudine.

Partidul poporului se găsește într-o linie de **consecvență logică**

cu declarațiile sale anterioare.

Dacă în 1927 n-a putut accepta propunerea unei revizui,

se explică prin cele **două motive puternice** invocate de noi :
mai întâi, **nu puteam admite**, cum ni se cerea atunci, o schimbare în această chestiune din partea unui **Consiliul de Coroană** care nu este un factor constituțional încadrat în legile țării ,
și al doilea, **nici un fapt nou nu se produsese** care să justifice
o revenire asupra declarațiilor făcute cu privire la actul inițial.[...]"
" **La 4 ianuarie 1926**, am avut în fața noastră **două manifestări categorice** :
pe de o parte, **renunțarea la tron** a Alteței sale regale principele Carol,
pe de altă parte **voința suveranului** care seconda această renunțare."
Goga / 8 iun.'32

▣ **Astăzi** situația este cu **desăvârșire schimbată**.

Avem probe că în cursul vremii , în sufletul de părinte și în rațiunea de stat a regelui **Ferdinand** ,
au intervenit orientări care turburau cu totul punctul de vedere al primelor sale deciziuni.

Tot astfel, **Alteța sa regală** principile Carol **revine asupra declarației sale**
și cere el însuși ratificarea acestei modificări din partea Corpurilor legiuitoare.

"**În fața faptelor noi** , **judecata noastră se înclină**, mai ales că **partidul poporului**,
pipăind înainte pulsul evenimentelor, printr-o anchetă **[!?!]** pe tot cuprinsul țării ,
a verificat **nestrămutata dorință a neamului** de a-și pune toată **încrederea** în mâinile viguroase
ale **principelui Carol** , **simbolul de unitate națională** și de **autoritate în cîrmuire** ,
atribute atît de scumpe sufletului nostru dornic de **consolidarea statului și a dinastiei**
care se confundă cu destinele noastre.[...]

Evocînd imaginea strălucită a celor **doi regi înaintași**,

țara noastră își **cere stăpînul bun și drept**, care învățînd din gloria străbună
și din înțeleptele privilegii din trecut, să îndeplinească aureola de mîine.

Ascultăm deci voința țării și, urmînd impulsul dreptei noastre chibzuinți, neumbrită de patimi,
cu gîndul îndreptat spre o perioadă proaspătă de pace și belșug zicem din adîncul inimii :

Să trăești Sire, ani mulți, spre binele celor mulți!"

Dr.N.Lupu (PT) :

▣ **Retro 1866, 1926**

" **În memorabila ședință de la 4 ianuarie 1926**, am avut onoarea de a pronunța
următoarele cuvinte : **<Nu cred să fie cineva dintre dvs. conștient de sentimentul adînc
de răspundere pe care-l are în fața țării și a generațiilor ce vin**, și care în clipele acestea
pe cari le-am trăit azi [...] **să nu-și dea seama că a trăit și trăește
momentele cele mai importante din istoria politică modernă a României de la 1866
începe.**

După frămîntări seculare, în **oceanul de patimi și de lupte**

a unui **popor frînt în patru părți**, s-a ajuns **[1866]**

să se instituie **în principatele unite** măcar ,o singură formă,
o singură idee intangibilă și stabilă, care să nu fie supusă fluctuațiilor politice și
aceea să fie **monarhia cu dinastia , prin regele Carol.**

De aici înainte, am putut pași înainte în liniște la dezvoltarea și propășirea țării ,
fiind siguri că acolo, există o **conștiință permanentă** ,

care poate să fie **un judecător liber și arbitru** neinfluențat asupra tuturor
combatanților și tuturor patimilor politice.>

Eram siguri de acest lucru.Inima noastră crescînd cînd, **după regele Carol** ,
a venit **viteazul său urmaș [Ferdinand]** și inima noastră crescînd iar ,
și v-o spune aceasta unul care n-a văzut pe **prințul Carol** , n-a vorbit cu el,
decît atunci cînd **avea 16 ani** , pe cîmpul de la Zimnicea cînd vedeam pe acest **flăcău zdravăn** ,
pe această **mlădiță**, pe acest **vlăstar**, ca unul **sigur de robustețea fizică și sufletească** ,
pentru a asigura un viitor nepieritor.

... Și deodată, ca un trăsnet din ceruri, **[LD 1918?1919?1926?]**

această creangă sănătoasă a Dinastiei, cade. Nu voiesc astăzi să fac un discurs politic ;

voi urma sfatul d-lui președinte al consiliului [1926? 1930 ?] și mă voi ținea deasupra, **nu voi vorbi nici de răspunderile** pe care viitorul apropiat le va cerceta și le va găsi în această tragedie [...] **Partidul țărănesc** și-a văzut ochii plini de lacrimi și **a fost silit să primească amputațiunea acestei crengi frumoase a arborelui nostru dinastic.** " *

Notă* -

În cea de a II-a legislatură PNȚ, la 1 sept.'32, **V.Rădulescu** (raportor la Mesaj) îl va ataca virulent pe Lupu, pe tema înlăturării lui Carol de la succesiune. El va relata , astfel, că **Congresul PȚ ținut la Craiova (1927)** , la sugestia lui **Mihalache**, votase o **Rezoluție** în care se cerea **anularea actului din 4 ian.'26**. **Aunci dr.Lupu s-a opus**, a considerat că este o greșală de tact politic, și că **aceasta a fost și motivul rușii din PNȚ**. **Dr.Lupu îi va răspunde**, îl va contra,și se va isca un mare scandal parlamentar. (Vezi mai jos, (DAD, MO.21, șed. din 2 sept '32 , p. 585 , DAD, MO.23, șed. din 6 sept.'32, p. 673-685)

Lupu / 8 iunie'30

▣ Continuă....

..."Au trecut patru ani și jumătate de atunci.În acest răstimp, **Dumnezeu a strâns pe marele rege Ferdinand și pe primul lui sfetnic**. Împrejurările grele , neînțelegerile dintre partidele politice , insuficiența așezămîntului orînduit, au pus **țara în grea cumpănă**.[...] Dar hotărît, **scăderea de căpetenie** a vremii de față este **lipsa de unitate** în conducere, **de autoritate**, de **continuitate în guvernare** . Grijile exprimate de mine în 1926 s-au arătat astfel pe deplin justificate.[...] **"Cu credința** nestrămutată că după o viață atît de plină de încercări, **urmașul celor doi mari regi ai dinastiei actuale** , va înțelege interesul superior al neamului românesc și își va pune tot sufletul său, toată energia sa în slujba acestui popor, socot: **În curată conștiință și deplin pătruns de simțul de răspundere** al clipei de față că : **actul de la 4 ianuarie 1926 poate fi înlăturat** și, împreună cu poporul român , **strig : Trăiască regele Carol al II-lea ! "**

8 iun.'30 /

Lotar Rădăceanu (PSD) / :

[LD: **discurs eschivant, parșiv, insinuant, echivoc ; dar fără curajul de a cere , explicit, republică**] **"Fracțiunea parlamentară a partidului socia-democrat** și-a expus punctul de vedere principal în ședința din **9 octombrie 1929** a adunărilor legiuitorae întrunite [???] , iar **astăzi**, față de evenimentele în curs, ea ține să afirme cu tărie că, **independent de schimbările de persoane** [???] ce s-ar petrece în **așezarea regimului monarhic**, interesele **bine pricepute** [???] de ordin național și internațional ale țării, **reclamă** în mod imperios asigurarea tuturor condițiilor de **dezvoltare democratică și lărgirea lor în ritmul general al Europei civilizate**. De aceea, **clasa muncitoare**, ale cărei interese se confundă cu interesele mari ale țării, va continua cu toate puterile să îndrepte întreaga ei acțiune pentru **statornicirea definitivă a regimului democratic** , singura **garanție** pentru dezvoltarea normală a României " [!??]

8 iun.'30

Mayer Ebner (Grupul parlamentar evreesc) / :

" **Grupul parlamentar evreesc**, în numele **întregii populații evrești din țară**, unindu-se în sentimentele de **dragoste pentru dinastie cu națiunea românească**

În această zi solemnă , depune la picioarele tronului **omagiile sale de încredere nestrămutată** în însușirile **continuatorului regilor României**. [...] [...]

populația evreească dorește fierbinte ca actul ce se săvârșește astăzi, să însemne inaugurarea unei vieți liniștite de înfrățire și de înțelegere spre binele comun.

Dușmani ai oricăror frământări care lovesc în primul rând [???] populația evreească , suntem încredințați că **noua ordine constituțională** va aduce și impune **respectul libertăților cetățenești a instituțiilor fundamentale ale țării** , cari recunosc pe toți fiii țării , **indiferent de religie și naționalitate** , egali în drepturi și datorii.

Profund încrezători în sentimentele de înaltă și nobilă dreptate ale **Alteței Sale** Principele Carol , strigăm din tot suflet în numele populației evreești din țară :
Trăiască Regele Carol al II-lea al României;
Trăiască dinastia română , Trăiască România Mare !"

8 iun.'30

Hans Otto Roth (P.N.G) : "În numele partidului german , se declară **de acord cu propunerea d-lui Lunian** și exprimă dorința că actul de azi să ducă la consolidarea țării.Își exprimă **speranța** în începutul unei **noi ere pentru minoritățile** din cuprinsul granițelor României, care **așteaptă** din partea majorității populației **aceeași dragoste** pe care o nutresc ei pentru acest popor."

8 iun.'30

Contele George Bethlen (P.N.M) :își însușește propunerea lui Gr.Lunian ;
încheie cu : "Trăiască regele Carol al II-lea !"

8 iun.'30

D.Duceak (ucrainean) , **Șt.Pencof** (bulgar) , **Omer** (mahomedan) se asociază propunerii lui Lunian

ACCuza (LANC) : se asociază propunerii lui Lunian
[?!? "Dimineața" nu-i reproduce declarația]

Garoflid (Liga Agrară) : se asociază propunerii lui Lunian.
[?!? "Dimineața" nu-i reproduce declarația]

prof. N.Iorga (PND) :

[LD: prima **sugestie publică antipartidistă** dată de profesor lui Carol !

Iorga trăește iluzia că va fi el "**primul sfetnic** "

Din discursul lui, rezultă rolul avut de **grupul de militari și civili**

care au pregătit și reușit reîntoarcerea prințului, dar și "**sfatul**"

ca aceștia să se întoarcă la " rosturile" lor.]

" Eu vin ca săracul , care nu aduce nimic scris , decît ce e de multă vreme , în inima lui.

Nu vin ca reprezentantul unui partid [???],

părerea mea este că **astăzi amurgul se lasă asupra vieții de partid [?!?]**

(**aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo**) [??!]

Și nu vin ca un curtezan [?!?], fiindcă părinții și înaintașii

nu m-au adus pe lume pentru această funcțiune. (**aplauze**)

Împărtășind o părere care este a dvs. - fiindcă este a țării întregi- este însăși

voința dezvoltării firești a acestei țări, strîns legată de persoana Regală, - eu îmi permit,

ca un **vechi sfătuitor** din zilele grele , ca unul care **îi spuneam viitorului nostru rege**

-ceea ce în momentele de la Iași nu i-a spus nimeni - că eu am obiceiul

să **sărut buzele cînd sunt amare** , fiindcă atunci cînd sunt dulci , le sărută toată lumea (**ilaritate**

-**eu îmi permit**, potrivit cu vîrsta mea și cu locul pe care îl am în viața sufletească a acestei țări,

loc cîștigat cu multă muncă și osteneală ,**să dau** ceea ce ,

dacă n-ar fi adresat unui Prinț și unui rege de mîine , **s-ar chema un sfat**

[L.D. Atenție la **rolul ofițerilor** la aducerea lui **Carol!**] :

eu doresc ca armata , la care ținem cu toții, din toate puterea convingerilor noastre ,
cu toată căldura inimei noastre recunoscătoare , pentru că această armată ne-a dat,
înainte de toate, Țara largă și frumoasă , pe care o avem ,
eu doresc ca **această armată , mâine să se întoarcă [!!!]**

acolo unde este singura ei chemare. (Aplauze prelungite, bravo !)

Soarta acestei țări i-a dat un rost , pe care ea nu l-a dorit .

Acest rost încetează în acest moment.

[LD:Atenție ! la **grupul "carlist"** care l-a sprijinit pe Carol!]

"**Doresc** , în același timp, ca **prietenii** celui care va fi în curînd , **al doilea Carol,**
rege al României, ca prietenii lui **să-și dea seama de un lucru :**

ajută-l unde crezi că trebuie să ajuți și cum te gîndești că poți ajuta.

Mîine , numai un suflet vulgar s-ar prezenta pentru a primi răsplata serviciilor sale."

(aplauze prelungite și îndelung repetate , strigăte de bravo! ovațiuni prelungite)

[LD :Atenție ! aviz **partidelor politice** care îl linguseau pe Carol !]

" Cred iarăși ca **glorioasele partide ale acestei țări**

își pot da seama astăzi de **răul pe care l-au făcut,**

pentru a **nu-l continua sub o nouă domnie ,**

prin ura personală, ascunsă de **programe care nu spun nimic. "**

(aplauze prelungite , strigăte de bravo la PNT !)

"Cred iarăși că nu este bine să se anunțe de nimeni minunea de mîine,

fiindcă nu există om care să o poată face; prin anunțarea minunii, pregătim deziluzia.

[LD: **ideea guvernului de "tehnicieni", de "concentrare", de"uniune"]**

" **Numai noi toți, împreună,** prin aceia care pot mai mult, cari uită mai mult,

cari iartă mai mult, numai noi toți putem face ceva, pentru a ușura suferințele acestei țări."

(aplauze prelungite, ovații la PNT !)

[LD: pentru Carol, **împăcarea cu regina Elena ...]**

" Și urînd lui **Carol al II- lea** să aibă cel puțin **atîta noroc** , cît norocul meritat de gloriosul Său
părinte,

cel puțin **atîta înțelepciune** , cît acela al cărui nume îl poartă,

eu doresc ca **în zilele grele** pe care le va avea, **să-și caute îndreptarea într-un loc** ,

unde a avut **cea mai mare iubire** și unde niciodată , **pentru copilul lor,**

nu va lipsi cel mai bun sfat. " (aplauze prelungite, ovații îndelung repetate)

Grigore Iunian (raportor la lege)

(L:D:atenție , aprobarea parlamentarilor este uluitoare,

chiar și atunci cînd se spun lucruri total opuse.Vezi aplauzele la Iorga și Iunian.]

"Ca un omagiu adus simțămîntului acestei Adunări, [...]

mă mărginesc a desprinde cîteva constatări .

O constatare , merită să asigure dezvoltarea fericită a vieții noastre publice de aici
înainte,

este - și la aceasta răspund d. prof.Iorga -

Regele Carol al II-lea nu este adus de nici o categorie socială [!!!] ,

de nici un partid politic , cu atît mai puțin **de prieteni personali .**

(aplauze prelungite, repetate)

Regele Carol este adus prin voința generală unanimă, a acestei țări,

și prin **sforțarea tuturor** acelora care au crezut de **datoria lor sau au putut**

să-și pună serviciile în realizarea acestui scop. (aplauze prelungite, repetate)

A doua constatare , este **maturitatea de gîndire** și de **manifestare** a poporului nostru

.**Aceia** cari au avut vreo **îndoială** în ceea ce privește această maturitate de gîndire,

sau vor fi avut **nădejdea** că pot să existe unele împrejurări

cari **să împartă frații în două tabere**, sau cari **să prilejuiască frămîntări** pline de primejdii,

au avut astăzi un răspuns clar, hotărît, convingător, pentru orice conștiință

în ceea ce privește **maturitatea de gîndire și de manifestare a poporului nostru .** (aplauze
prelungite)

Noi, **Adunările Naționale [?!?]** întrunite ca **reprezentanță națională**

avem mîndria să fi putut fi la acest loc de răspundere , în clipa în care **avem datoria să hotărîm** asupra **celui mai important act în viața politică de după război** ;
Putem să fim **mîndri**, putem să fim **fericiți**, am răspuns și la un postulat al **conștiinței** noastre,
turburată adînc de necesitatea crudă în care ne-am găsit acum patru ani,
să dăm votul nostru ca un omagiu adus
voinei gloriosului și neuitatului Rege Ferdinand
FII BINE VENIT, SĂ TRĂEȘTI MĂRIA TA, REGE CAROL AL II-LEA
(aplaue furtunoase, strigăte de ura)

G.G.Miroescu (prim-ministru) :

"Țara și neamul românesc trec prin **momente dramatice,**
dar și mărețe.[...] Înfăptuim **un capitol nou în viața neamului românesc;**
intrăm în **făgașul normal,** de la care **o întocmire artificială ne-a îndepărtat**
și **sperăm** că acest făgaș normal are să fie **spre fericirea neamului românesc.**
Guvernul asociindu-se la această operă, în care vede salvarea țării ,
cheamă **pronia cerească** asupra acestei noi îndrumări a neamului românesc și
călăuzit de interesele mari ale Patriei [...] **Patria înainte de toate** ;
interesele ei înaintea tuturor .(aplauze prelungite)
Să pășim în curînd la ultimul act de formalitate ,
pentru realizarea a ceea ce am început să înfăptuim , strigînd :
Trăiască România, Trăiască Majestatea sa regele Carol al II-lea!

8 iun.'30

▣ **Votarea legii.**

Votanți : **486** Majoritatea necesară: 332

Bile albe : **485**

Bile negre : **1**

Ștefan Cicio Pop : proclamă pe regele Carol al II-lea ca rege al României.

- pauză 15 minute -

8 iunie 1930

Prințul Carol >> Regele Carol II

▣ **Cotroceni >palatul regal > patriarhie**

[Participare militară impresionantă, denotînd organizare și fast.

Dau atît pentru atmosferă,cît și pentru detectarea posibililor "complici"]

Zi caniculară ; mulțimea pe străzi, de la 9 la 15, în așteptare.

/ La ora 15 un automobil închis, în care se aflau prinții **Carol și Nicolae,**

au trecut de la **Cotroceni la palatul regal,** în ovațiile delirante ale mulțimii ;

principele, surfîzînd, saluta cu mîna la chipiu, privea oamenii și casele...

/ Ajuns **la palat,** în fața scării, îl așteptau ,emoționați , vechi funcționari servitori bătrîni , femei,

doamne de onoare;prințul a strîns cîteva mîini ;toată lumea plîngea ; "Să trăești Măria Ta!"

/ La ora 15,10 un cortegiu, pe Calea Victoriei, spre patriarhie :

primul automobil,cu **gral. Nicoleanu** (de la Poliție,circulație;introdusese sensul unic în Capitală ,
care în acea zi nu se mai respectă) ; escadron din escorta regală;

trăsură a la Daumont în care se află principele **Nicolae** (uniformă de marină) și

Carol (uniformă de general de aviație),escortată de **gralii Cihoschi** (ex-ministru al Armatei,

"gubernatorul" Bucureștilui !) și **Moruzi;** escadron din escortă ;

automobil cu **col.Drosu;** deasupra, cîteva **escadrile de aviație,**care au însoțit cortegiul ;

/ O masă imensă de oameni pe **Calea Victoriei** ; clădirile cu steaguri; pe ferestre,

covoare cu motive naționale; teatrul național, un imens drapel , balcoanele pline de lume;
se aruncă cu o ploaie de flori;
/ În momentul plecării de la palat, din **Dealul Spirii**, s-au tras **101 salve de tun** ;
pe Calea Victoriei, din loc în loc, regimente în ținută de gală : în fața Poștei,
regimentul 2 vânători "Regina Elisabeta" (unde făcuse stagiul Carol în 1915) ,
locot.col. **Sebastian Munte** îi dă lui Carol un imens buchet de trandafiri ;
la Patriarhie, **regimentul 9 vânători** comandat de **col.Gabriel Marinescu** , cu muzică și drapel,
dă onorul, se cîntă imnul regal;
/ La 15,15, **Patriarhie**, pe scări, **Carol** este întâmpinat de **G.G.Marinescu și guvern** ;
se intră în incintă ; **pe banca ministerială, membrii guvernului și generalii**;
pe bănci , parlamentarii ; la balcoane, diplomații, ziariști, public...
8 iun.'30, 15,30

▣ Depunerea jurământului.

⊙ **Șt.Cicio Pop** : "Sunteți întruniți în **Adunarea Națională**
pentru a primi **jurământul MSR Carol al II-lea**.
(Intră **regele Carol** , însoțit de prințul Nicolae, însoțit de urale formidabile)
" **Corpurile legiuitoare** întrunite în **reprezentanța națională** au hotărît că
drepturile la Tronul României vi se cuvin Vouă, Majestate .
Vă rog să depuneți jurământul."
(GGMironescu îi înmînează jurământul)
/ **Regele Carol citește formula sacramentală , sărută crucea, iscălește jurământul**
(care se va depune la Arhivele statului) Tot Cicio-Pop va încheia Adunarea.
8 iun.'30

Discursul regelui Carol.

"D-lor senatori. D-lor deputați, primirea atît de emoționantă ce mi-o faceți **mă mișcă**
atît de adînc, căci **sunt fericit** de a putea resimți prin glasul domniilor-voastre
sentimentele acelor cari v-au trimis aici și **de a constata** încă odată **legătura** sufletească
ce m-a unit și mă va uni întotdeauna **cu poporul meu**.

"**Jurământul** ce l-am depus astăzi, în fața reprezentanților națiunii,
depășește zidurile acestui locaș istoric și pentru sufletul meu
devine un **legămînt sfînt între mine-rege și poporul meu**.

E un legămînt luat **în fața aceluia atotputernic** ,
de a fi părintele plin de grijă și de rîvnă al fiilor săi.

Carol /

▣ Exilul , adversarii.

[L.D: nimic despre **renunțările sa la tron, despre tinerețea sa aventuroasă !**
Din prima zi, Carol comite, astfel , un **sperjur semnificativ,**
care-i va marca toată domnia .]

"**Pribegia** de mai bine de **patru ani**, departe de poporul în mijlocul căruia m-am născut
și am fost crescut , **a fost silită de unii** , cari **prin vorbele lor**
au îndurerat sufletul marelui vostru rege și **scumpului meu părinte** și
cari **au avut de scop de a rupe legătura între mine și români**.

" **Manifestația** înălțătoare de astăzi **dovedește** vădit că **aceste încercări nu și-au atins**
scopul

și că **iubirea ce am dus** ,neclintită în sufletul meu, **față de România,**
este răsplătită cu prisosință prin dragostea ce mi-o arată națiunea prin reprezentanții săi.

"**Pășesc astăzi cu sufletul înălțat** în mijlocul poporului meu și
cu o inimă în care s-a șters cea din urmă urmă de mîhnire ,
chiar față de aceia cari au încercat prin acțiunea lor nechibzuită [!?]
să rupă legătura indisolubilă între mine și tot ce simte românește.

Urmînd pilda din scriptură, zic: **nu vreau moartea celor ce au greșit , ci întoarcerea lor la matca** din care **nimeni n-ar fi trebuit să iasă. [!!!]**
Eu nu am venit să mă răzbun pe nimeni, ci cu inima caldă și iubitoare **să strîng într-un mînunchi** pe toți acei cari au **voința și puterea de a colabora** pentru propășirea patriei.

Carol II /

▫ Regii, tradiția.

"Adînc emoționat , gîndul meu se îndreaptă către **acei cari , înaintea mea, au depus acelaș jurămînt**, și care și-au închinat toată viața binelui țării căreia au fost sortiți s-o conducă.**Umbra marilor noștri regi, Carol I și Ferdinand cel loial**, mă însoțesc astăzi în mijlocul d-niilor voastre și **sufletul scumpului meu părinte se bucură** de a-și vedea **astăzi îndeplinită ultima sa voință și cea mai fierbinte a lui dorință.[???]**
Pilda ce mi-o dau , prin nesfîrșita lor dragoste de țară și apărare a intereselor ei, **va fi pe deplin urmată de mine.**

Carol /

▫ Hotarele

" Eu am crescut în mijlocul vostru, **hrana mea sufletească** a fost hrana sufletului vostru, durerile voastre au fost **durerile mele**, idealurile neamului meu au fost **idealurile mele**.
[LD **Atenție! Parafrazată Doina lui Eminescu ! Rolul armatei, accentuat. Integritatea hortarelor... pe care în 1940 o va pierde ! Cine i-o fi făcut discursul ?]**
Nu pot - văzînd aci în fața mea întruniți **reprezentanții românilor de la Nistru pîn'la Tisa , din Hotin și pîn' la mare , din Boian la Vatra Dornii din Sătmar pînă'n Săcele , și de la Turnu'n Dorohoi**, să nu mă gîndesc cu nespusă evlavie la **acei opt sute de mii de morți , și la acei luptători din Ardeal, Bucovina și Basarabia** cari ,prin sîngele lor, au încheșat pentru totdeauna **unirea nației în granițele ei firești. Moștenirea aceasta sfîntă**, trebuie **s-o păstrăm**,ca cel mai sfînt odor și, întărit încă mai mult de către aceste jerfe, **sunt hotărit să mențin fără șovăire** jurămîntul meu **de a păzi neatinsă integritatea teritoriului național .**

Carol II /

▫ Armata .

" Spre a duce la îndeplinire , fără piedică, această făgăduință , **am nevoie** , mai înainte de toate, de **colaborarea fără preget** a tuturor forțelor vii ale națiunii. Fără unirea tuturor, nu vom putea apăra, în fața celor ce ne pismuesc, ca **o forță indisolubilă** care, sprijinită pe **o armată organizată** după ultimele cerinți, și **care se va putea totdeauna bizui pe deplina mea grijă**, spre a păși definitiv la o muncă pașnică și harnică.

Carol II / iunie'30

[LD: Partide? Parlament ? Democrație ? Constituție ?]

▫ **Greutățile** , cari unora li se par de neînlăturat, vor putea , fără nici o îndoială, **să fie călcate în picioare** de o Românie unită și hotărîită.
Nu vreau să pun la îndoială nici o clipă **patriotismul acelor cari**, prin poziția lor , **au datoria de a lucra la progresul țării**.
Și sunt convins că **toți, fără deosebire de opinie politică, credință și obîrșie** , se vor întruni într-un **mînunchi în jurul tronului**, spre a conlucra cu **toții împreună** la așezarea țării noastre pe temelii cari să-i permită o dezvoltare și să-i asigure neclintit locul care-i e sortit să-l ocupe în consorțiul lumii civilizate.[...][...]
Români din patru unghiuri , uniți-vă în gînduri, uniți-vă în simțiri.
Înainte spre muncă ." (cu aceasta , încheie cuvîntarea)

Carol III/

▫ Politică externă.

"Vom trebui, **conlucrând cu acei cu care suntem legați** și, în sentimentele de prietenie cu toate poporale ,și mai ales **vecinii noștri**, să lucrăm la **restabilirea [???** **urmelor cari ni le-au mai lăsat marea învâlmășeală [???** **de acum paisprezece ani."**

Carol II/

▣ **Prosperitatea României.**

" Țara noastră este atât de bogată , are atâtea resurse naturale , încît nu putem , cu concursul tuturor, să neîndreptăm cît mai repede starea economică și să redăm astfel mulțumirea materială locuitorilor cari de atîta vreme o așteaptă.

Carol II/

▣ **Cultură.**

" Patrimoniul de bogății ale României este atât de mare, încît și pe **terenul cultural** vom trebui **să ne luăm locul în lume, grație intelectualilor** noștri a căror reprezentanți cei mai de seamă se găsesc în mijlocul d-voastră.

Carol II /

▣ **Familia regală.**

[L.D: nici un cuvînt despre **regina Elena !**

Regina -mamă Maria * , se pare că ,în ziua sosirii lui Carol, a părăsit România, cu trenul.]

/ " D-lor senatori, d-lor deputați, mai am **o bucurie** pe care țin să v-o împărtășesc, bucuria cea mare care în clipele acestea de reîntoarcere îmi umple sufletul ; este **terminarea celui mai mare chin** ce l-am avut de îndurat în anii mei de pibegie , în sfîrșit, **mi-am regăsit, scumpul meu fiu**, pe care îl **voi putea**, cu toată iubirea, **să-l cresc** în sentimentele ce au ilustrat pe strămoșii lui : dragostea nesfîrșită de țară. / "[...] țin încă să aduc **mulțumirile mele iubitelui meu frate și tovarășilor săi din regență** cari în acest răstimp **au avut grijă de buna gospodărire a țării."** (după discurs, **Carol îl sărută pe Nicolae**)

***Viena, 9 iun.'30, Rador transmite:Comentînd trecerea Reginei Maria prin Viena,**

ziarele redau cuvintele pe care regina le-a rostit la aflarea știrii că regele Carol a fost primit cu mare entuziasm în țară :

< Ca mamă nu pot decît să măbucur, iar întrucît mă privește, voi fi totdeauna alături de poporul meu. >

/ În aceeași zi, regele **Carol a fost la mormîntul lui Ferdinand de la Curtea de Argeș.** ("Dimineața" ,11 iun.'30)

Restaurația / 8 iun.'90

3.) Ședința C.C. Ex.al PNL : poziția față de Restaurație, 9 iun.'30

Expunerea lui Vint.Brătianu ;

Opiniile lui I.Inculeț, V.Sassu, Al.Lapedatu, I.Nistor, dr.C.Angelescu , ș.a.IGDuca.

Excluderea lui George Brătianu.Demisii din PNL

("Dimineața" , 11 - 13 iun.'30)

Vintilă Brătianu: Vezi pe larg la **PNL -1**)

Scopul întrunirii CC, este de a hotărî atitudinea care trebuie

față de venirea **prințului Carol** și de **proclamarea lui ca Rege al României.**

Prin aceasta ,s-a făcut **anularea testamentului** și a organului instituit de regele Ferdinand-Regența.

Această anulare a fost provocată numai de **nevoia unui guvern detestat de opinia publică** și care a văzut în această acțiune

singura cale de a-și prelungi existența. Chestia dinastiei, n-a fost decît un pretext.

Principele Carol a renunțat de bunăvoie la tron ; la Iași, după prima greșală, Ion Brătianu a rugat pe rege să-l ierte; la Sinaia, după a doua greșală, Ferdinand a spus că este mai întîi Rege, și apoi tată spunînd :

<craca putredă trebuie tăiată, spre a nu se primejdui pomul . >

Regența și-a asumat o mare vină, călcîndu-și jurămîntul;

În acțiunea de aducere a prințului, a fost implicată și **o parte din armată;** **a fost greșala cîtorva** , dar **nu trebuie învinuită** , pentru aceasta, **toată armata.**

Restaurația de duminică , s-a făcut **fără voința și participarea poporului** , ca un **act politic abuziv de dictatură ."**

Gh.Brătianu - Comunicat -

În urma unei consfătuirii , s-a transmis : (vezi pe larg la **PNL-2**)

"Prin **atitudinea** luată în **ajunul proclamării M.S.Regelui Carol II**,

partidul Național Liberal se excludea din viața politică a țării

dacă nu reușea să împiedice ceea ce nu dorea să se întîmple.

Prin contradicția în care se pune, în **"Viitorul"** cu data de ieri,

între **reproducerea discursului regelui și redarea discuțiilor din Comitetul Executiv**,

care consideră venirea regelui în țară drept o aventură ,

conducerea partidului se plasează în echivoc între protestare și tranzacție.

Față de asemenea **șovăeli nedemne** de trecutul PNL,

tineretul liberal, care nu poate fi făcut răspunzător de trecut, întrucît a fost ostracizat ,

se desolidarizează de conducerea partidului.

În consecință, **neputînd consimți ca PNL să dezerteze** de la grija partidului ,

pentru a-și pierde vremea în **polemici retrospective [!!!]** ,

a hotărît, sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu,

să dea o nouă orientare partidului liberal. [!!!]

Nu e vorba de o **sciziune între tineri și bătrîni**,

ci de **atrăgerea întregului partid [????]** și

de **descătușarea lui de sub robia d-lui Vintilă I.C.Brătianu. " [????]**

Gh.Brătianu - Apel către PNL

" Bunicul meu, **Ion C.Brătianu**, în fruntea partidului național liberal,

a adus în țară pe Carol I, gloriosul întemeietor al regatului și dinastiei.

Tatăl meu, **Ion I.C.Brătianu** a fost **sfetnicul fericit și credincios**

al marelui rege **Ferdinand I Întregitorul de neam.**

Astăzi, pe tronul României fiind **regele Carol al II-lea** ,

vă chem pe toți să veniți alături de mine ,

să restabilim **raporturile firești ale PNL cu purtătorul Coroanei și al Dinastiei.**

În pragul unei noi domnii, care întruchipează năzuințele unei României întregite ,

în opera de unificare sufletească și consolidare a țării ,

numai o acțiune hotărîtă și leală poate dastatului liniștea

de care are nevoie și puțința unei vieți politice normale.

Rostiți-vă cu energie credința și adevăruțea.

Veniți alături de mine, pentru ca **să redăm țării și Coroanei** ,

într-o operă înălțătoare de **creațiune pozitivă**, puternicul sprijin al PNL .

Gh.I.Brătianu "

T.H.Florescu - cunoaște și el o afluență la gruparea sa.

LD: separat de Gh.Brătianu, și T.H.Florescu era asaltat de dizidenți liberali ;

el, ca ministru de Justiție, **refuzase la 4 ian.'26** , să fie raportor

la legea de îndepărtare a lui Carol de la succesiune;

"informat" , **Carol îl chemase la 7 iun.'30 în audiența la Cotroceni** ;

pe 8 iun., la proclamarea lui Carol rege,

TH Florescu nu fusese primit la Adunare, deoarece nu era deputat .

După restaurație, **devine f. activ.]**

4.) Presa străină despre Restaurație, 9-12 iun.'30

("Dimineața" , XXVI,13 iun.'30)

[L.D. selectiv și semnificativ Atenție la cel mai vizionar:francezul André Gêril]

/ "**Neue Freie Presse**" (Viena,10iun.) ,aproape 3 pagini jumătate dedicate evenimentului.
discursul lui Carol;comentariu binevoitor :

<Regele Carol al II-lea e reclamat

de elementele democratice drept camarad de idei și concepții iar

conducătorii minorităților au declarat în Adunarea Națională că

își leagă speranțele de acest fapt, ca de **începutul unei noi epoci în istoria României.>**

/ "**Boersen Zeitung**" (Berlin, 10 iun.'30) :

<Întoarcerea MSR Carol a fost o necesitate de stat,

și rapiditatea și ordinea în care s-au petrecut marile schimbări

dovedesc ce **adânci rădăcini are ideea monarhică în România.**

Adversar al noului regim rămâne **numai partidul liberal,**

care se teme că **MSR va aduce idei occidentale și moderne . >**

/ "**Piccolo**" (Roma, 12 iun.'30) , într-un art. de fond, aprecieri f. pozitive:

< Noul rege e tînăr și popular între tineri și armată.

A trăit ca **simplicetatean** , adîncind sensul vieții colective,

și s-a înapoiat în patrie, după ce, prin multe experiențe,

a cunoscut oamenii și a prețuit prietenii.

Va aduce deci un **spirit viu și totuși matur**, în noul regim al României .

Îi dorim domnie robustă și fericită. >

/ "**Messenger**" (Roma, 12 iun.'30): **< Bogățiile României și poziția sa geografică**

îi atribuie **o poziție delicată și importantă** în mijlocul Europei Orientale.

Latinitatea ei îi creiază **o poziție privilegiată**,dar și o mai **mare răspundere**

între **popoarele balcanice.**

Pacea Europei Orientale, nu poate exista fără a se dori **liniștea internă** a României.>

/ "**Natzional Zeitung**" (Berna, 12 iun.'30) : satisfacția că această **schimbare**,

atît de **bine pregătită**, s-a făcut **fără vărsare de sînge; elogiază pe Iuliu Maniu.**

/ "**Midi**" (art.semnat de Rips, Bruxelles, 12 iun.'30) :

relatează toată "povestea", prin care **fam.Brătianu a despărțit pe Ferdinand de fiul său ;**

prezintă pe **Iuliu Maniu** ca pe un **mare patriot, ca om de stat onest** ,care

<a îngropat dintr-o dată mentalitatea trecutului, deschizînd o eră nouă națiunii române.[...]

MSR Carol are înaintea un vast program de realizat.

D. Maniu și forțele vii ale națiunii , va fi alături de rege, în toate circumstanțele. >

/ "**Messagere d'Athenes**" (Atena, 11iun.'30):

<De oarece Adunarea Națională română a socotit că trebuie să cheme **la tron**

pe prințul care a fost lipsit de drepturile sale de mai mult de patru ani,

orice judecată din partea streinilor este deplasată.

Reprezentanții poporului român , mai bine calificat decît oricine altul, să cunoască interesele țării lor,

și cele mai bune mijloace pentru a pune capăt nesiguranțelor ce riscu să agraveze și mai mult ,

s-au pronunțat.Ficțiunea prin care un copil putea fi considerat ca șef al Statului ,

a fost totdeauna **plină de pericole**, chiar în epoca regilor, cînd posedau un credit ilimitat.[...]

istoria regențelor a fost întotdeauna și pretutindeni în istorie **prilej de intrigi**,

dacă nu chiar de **războaie civile**.Chiar în Grecia, această regulă nu a făcut excepție.

Prin **înapoierea regelui Carol**, se pune capăt **problemelor dinastice**,

cari au făcut atîta **zgomot în lume**, dar care sunt **probleme de ordin strict intern**.[...]

De altfel, în **moștenirea morală a noului Suveran** , există **nobila tradiție**

a devotamentului pentru interesul național primînd toate simpatiile personale.>

/ "**Elephteren Vima**" (Atena, 11 iun.'30) : admiră rapiditatea - 48 de ore ! - cu care

s-a petrecut schimbarea, entuziasmul masselor populare,

care dovedesc că "lovitura" era așteptată.

/ "Daily Telegraph" (Londra 11 iun.'30) :<Chestiunea dinastică română pare a fi luat de pe acum **caracterul sobru al reajustării politice.**

De pe acum, toată lumea își dă seama că **dificultățile ce se bănuiau** a bara calea succesului regelui Carol, **erau cu totul iluzorii.**

Opinia imparțială este că **guvernului Maniu îi revine onoarea marei ameliorări** resimțite în afacerile națiunii, atât din punct de vedere politic și administrativ, cât și financiar.

Pe drept dar **se ajunge la concluzia că reîntoarcerea regelui Carol i-ar fi de mare ajutor.** >

/ "Le Quotidien" (Paris, 11 iun.'30, **Rene Gêril**) : după ce prevede că, după o scurtă rezistență, **liberalii se vor ralia monarhului**, el opina că, deabia de atunci,

vor începe în România dificultățile politice:

< **Noul rege va fi un democrat sau un autocrat ?**

Care îi sunt **vederile în materie de politică externă ?**

Care îi sunt **intențiile cu privire la Constituție ?**

[...] Nu ne temem că România va înceta să fie prietena noastră și aliata noastră, dar **dorim să avem în Orient prieteni cuminiți:**

de aceea **așteptăm de la noul rege să-și respecte poporul și să iubească pacea.**>

Presa străină despre restaurație / iun.'30

5.) Regina Mamă Maria, despre Restauratie, 8-12 iun.'30

/ Viena, 9 iun.'30, Rador transmite: Comentînd trecerea Reginei Maria prin Viena, ziarele de aici redau cuvintele pe care regina le-a rostit la aflarea știrii că regele Carol a fost primit cu mare entuziasm în țară :< Ca mamă nu pot decît să mă bucur, iar întrucît mă privește, voi fi totdeauna alături de poporul meu. >

(În aceeași zi, regele Carol a fost la mormîntul lui Ferdinand de la Curtea de Argeș.)

("Dimineața", 11 iun.'30)

/ Paris, 10 iun.'30 - Regina Maria a primit la Oberamergau un ziarist american, căruia i-a acordat un interview. Ea a declarat că, cu tot antagonismul care a existat în ultimii ani între regele Carol și familia sa, totuși îl iubește cu toată dragostea. Carol este un om energic care va face totul spre binele țării.

Ea nu cunoaștea planurile regelui Carol, și a fost luată prin surprindere.

Nu știa dacă regele se va împăca cu Regina Elena.

/ Munchen, 11 iun.'30, regina Maria a sosit cu automobilul de la Oberamergau la Munchen, unde a luat loc în Orient-Express, plecînd spre București.

/ Viena, 11 iun.'30. A fost întîmpinată de doamna de onoare Irina Procopiu, de ministr. Contzescu, de Virgil Zaborovschi (cu soțiile) de tot personalul legației.

Le-a spus : <Mă duc în țară ca să pot fi utilă regelui, și fiindcă vreau să văd toată familia regală strînsă în jurul Său.

Știu că regele are o misiune grea de îndeplinit și doresc din toată inima ca

El să poată aduna laolaltă toate partidele și toate forțele vii ale țării. >

Regina Maria / iun.'30

MEMORIALISTICĂ

LD: De la 6-11, trebuie intercalată, cronologic și problematic.

6.) A.P.Samson, "Memoriile unui gazetar", 1927-1937, Cartea Românească, 1979

Samson / '27

"Ferdinand, un studios și un timid, descifra cu ușurință vechi inscripții grecești,

îi citea original pe Tolstoi și Dostoievski,

făcea comparații între lirica japoneză și cea chineză, era un pasionat botanist,

dar treburile politice îl iritau la culme. El prefera atelierul de tîmplărie, biblioteca,

iar vara la Sinaia, cortul ascuns în pădure, unde discuta filatelie cu primarul Matheescu [...]"

† A murit la 20/21 iulie'27 ,de boală neiertătoare .Tratamentul cu gramul de radium adus din Belgia într-un container de 275 kg,n-a ajutat la nimic! (p.13-14; 18)

Samson/:

*** Notă . Regența .Brătianu republican !**

iun.'33 retro '27. La o masă dintr-un vagon-restaurant ,Victor Iamandi mărturisea lui Cezar Petrescu și Samson că,dacă Brătianu ar mai fi trăit 6 luni, România ar fi devenit republică,cu Titulescu președinte!
(pentru că avea un mare prestigiu în afară)
Nu avea nici o încredere în principele Nicolae și Patriarh,
iar pe Buzdugan îl considera un jurist onest,
dar incapabil să reziste presiunilor carliste.(p.20)-----

Samson/:

*** Notă .Nae Ionescu, Gr.Iunian - "Carliști " -----**

L.D.Atenție! Coroborează cu mărturiile lui Nichifor Crainic!

/După moartea lui Enacovici" Cuvîntul" trece sub direcția lui Nae Ionescu
Numele lui Nae Ionescu a fost asociat cu acela al lui Nichifor Crainic
drept părinte al ortodoxismului reprezentat de "Gîndirea" ,
dar deosebiri de temperament și de concepții
despărteau uneori profund pe ortodocși.

În ce-l privește pe Nae Ionescu [...] el a fost un mistic monden,
mai aproape de salon decît de chilie." (Vezi fișier Cultură)

/"Cartea cea mare pe care Nae Ionescu a jucat-o în viață s-a numit Carol al II-lea.

A fost unul dintre **primii și cei mai pasionați carliști.**

În cursul eforturilor pentru readucerea lui Carol la tron,
el **a legat prietenie** cu fruntașul național-țărănist **Grigore Iunian,**
care,profund decepționat de modul cum Maniu a complectat regența
după moartea lui Buzdugan,a socotit preferabilă restaurația."

Amîndoi încrezători în puterea de fascinație a inteligenței lor,
au crezut că-l vor lua pe Carol de mîină și-l vor duce unde vor ei.

Așa a crezut și Argetoianu.

/Dar ,odată urcat pe tron,**Carol a dovedit că nu are de gînd să-și plătească
datoriile de "recunoștință",și asta ,a spus-o apăsător tocmai lui Nae și Iunian !**

/ Iluzia lui Nae a fost întretinută ,o vreme,

de guvernarea de "tehnicieni" Iorga-Argetoianu, la constituirea căruia a contribuit și el.
...mai tîrziu [1933],el va regreta această iluzie,cînd va fi aruncat de Carol în închisoare ,
pentru că s-a opus aducerii PNL la guvern .

Cu cîteva luni înainte ,Carol încercase o metodă mai elegantă,pe care a se debarasa
de "îndrumător"(un post în străinătate) ,dar **Nae a refuzat.**

/ "Directorul Cuvîntului **se va ridica** deci cu o fervoare tot mistică

în brațele adversarilor lui Carol, adică al Gărzii de Fier,devenind teoreticianul ei."

(p.107-108) (Vezi fișier Gde F)

Samson /:

*** Notă .Gavrilă Marinescu - Restauratia-**

Încă de pe 6 iunie'30,tipografiile au primit dela Prefectura poliției ordinul
ca nici un ziar să nu apară ,pînă la noi dispoziții.

Se răspîndise zvonul că revine Carol,încă din 5 iulie,
dar Maniu declarase la Cameră că < Suntem la începutul operei de guvernare ,
pînă acum n-a fost decît uvertura Lohengrin.> (la Cameră se discuta legea avocaților).

/Un gazetar a plecat la Prefectura poliției unde ...în curte,la lumina zorilor ,
ședeau cîțiva generali,în frunte cu Gavrilă Marinescu. Acesta i-ar fi spus:

<Comunicatul cu privire la M.S regele Carol al II- lea ,il veti primi la timp>
...Astfel Marinescu anticipase urcarea pe tron a agustului său stăpîn...(p.148)
Samson / '26-'30-'33

7) Liviu Rebreanu, "Jurnal ",

Rebreanu / :

▣ Carol

[2 iul.'30] Cesianu (jurist,diplomat, carlist) îi promite că-i va mijloci o întrevvedere cu regele, pentru a discuta chestia culturală.

"Mi-a recomandat să vorbesc direct, fără floricele,fără fraze,să-i spun fără înconjur tot ce doresc.

Ca puncte de reper mi-a indicat că regele se interesează mult de răspîndirea culturii în popor, prin biblioteci,radio,cinema ,conferințe etc.

Că are gîndul să facă chiar un minister al culturii .

Că vrea **să adune toate fundațiile regale** sub o singură conducere și că s-au pus două nume înainte :

Nae Ionescu și cu mine.I-am spus că negreșit lui Nae trebuie să-i dea înțîietate, o merită ,pentru sacrificiile ce le-a făcut. [...]

Mi-a mai spus că regele nu-l înghite pe Eftimiu,din pricina unor incorectitudini ,și deci să fiu prudent.

[...] Cesianu spune să lucrez prudent,așa încît să-l am pe rege ca un sprijin inebranlabil, orice ministru mi-ar veni " (p.131)

[5 iul.'30] **Audiența la Carol.** (împreună cu Periețeanu)

R. C : **<E legea asta a teatrelor** despre care mi s-a vorbit atîta rău, și de artiști,și de tot felul de oameni de cultură,încît am ajuns să cred că , de-aș sancționa-o ,s-ar face o revoluție și ar fi o catastrofă națională.

De aceea am vrut s-o cunosc mai bine înainte de a o iscăli[...]

s-o cercetăm împreună și să vedem ce să facem cu ea. >

...Rebreanu (chestiunile artistice) și Periețeanu (chestiunile juridice) ,emoționați., prezintă punct cu punct motivația la lege,instituțiile artistice.

Sub formă de dialog reconstituit,Rebreanu reproduce toată discuția încît

se poate ști : că **regele cunoaște chestiunile** și vrea să se ocupe stăruitor de ele;

că **Opera** este "o rușine" ; că există 3 teatre cu vechime de 50 de ani (Bucur,lași,Craiova);

că la teatrele "Naționale" nu trebuie să meargă pe principii"comerciale",ca cele particulare;

că de ce Consiliul de administrație trebuie să aibă de la Academie un istoric,s-au gîndit la Iorga!?

că cine va numi directorul ?

(L.R.spune că el,și s-a gîndit la Periețeanu);că toate plîngerile s-au referit la Eftimiu

(L.R.:dacă nu era Eftimiu ,legea ar fi fost aprobată în 24 de ore!); că la teatre trebuie

mai mulți bărbați ,dar toate intervențiile se fac pentru femei,și de aceea sunt prea multe;

că de ce se prevede să se joace doar în l.română,e o greșală,

dacă vine o trupă mare străină unde să joace!?

că de ce este prevăzut ca actorii naționalului să nu poată juca la teatre particulare !?;

că de ce pensionare obligatorie la 57 ani ?,ce se face cu Nottara și Gusty? ,bieții bătrîni ,

care au fost fala teatrului nostru.ș.a.ș.a.

Regele promite că va sancționa legea,să i se aducă decretul ,

inclusiv pentru numirea dir.la național.

(p.134-137)

Rebreanu /:

▣ Carol.

[6 nov.'30,Sinaia] Audiență la rege.Vrea să afle tot ce s-a făcut la DEP.

Subvențiile.Aprecieri : "Boabe de grîu" (Bucuța),"Vatra" (proiectată pentru muncitori, cu caracter enciclopedic,de popularizare),"Cartea misionarului"

(Voiculescu și Mugur),teatrele.opera,sport-turism (ar vrea o revistă),radio,

film, bugetul și personalul (24 bugetari) DEP, și ...eventuala lui transformare în Ministerul Culturii. Rebreanu reconfortat, optimist.. (p.166-167)
[19 nov.'30] Rebreanu demisionează de la DEP !
[9ian'31] perseverează, dezgustat ,cu demisia...deoarece ministrul Hațieganu l-a numit pe Moldoveanu la Național ! ,i-a acceptat demisia;

8) Nae Ionescu , art.la "Cuvîntul"

Nae Ionescu /: '31, retro'30

▣ Anul politic [1930] Nația care s-a regăsit ." ("Cuvîntul" , 2 ian.'31, retro ' 30)

Nu se poate spune că am avea, istoricește, perspectiva necesară pentru a putea prinde în toată însemnătatea și întoată amploarea ei, **marea bătălie politică** pe care o încadrează anul încheiat.

Elemente active și conștiente însă ale **acestei bătălii** pe care, **ca auxiliari credincioși, am pregătit-o** ,

deși - cum era și natural **cel care a purtat-o și a câștigat-o e altul** - noi ne-am dat seama de la început și de cadrul istoric și de elementele componente ale acestei mari bătălii.[...]

Anul 1930 s-a deschis printr-un **act de violență** care nu făgăduia nimic bun pentru autorii lui : trecînd peste toate prerogativele programatice și morale, călcînd în picioare îndatoriri precise cunoscute,

d.Maniu confisca a doua zi de Anul Nou ,numărul din **ziarul " Cuvîntul "** care **comemora** după cuviință

actul de la 4 ianuarie 1926. Prin gestul acesta , surprinzător pentru toată lumea - cu toate justificările întortochiate

care i se furnizau - **dl. Maniu se așeza** în fața opiniei publice **în adevărata lui realitate** : aceea de **executor testamentar al lui I.C.Brătianu** .

În lipsa celui dispărut , **șeful PNT** (șeful, nu partidul !) **ia asupra** -și **sarcina** de a duce la bun sfîrșit

lupta împotriva dinastiei , luptă în care Ion Brătianu izbutise la un moment dat **să se substituie autorității regale.**

" Patru ani încheiați **ziarul nostru nu a încetat să afirme și să demonstreze**

că o asemenea încercare era aberativă, și că , mai curînd sau mai tîrziu, reacțiunea firească a forțelor istoriei și

ale națiunii , va trebui **să resatbilească echilibrul normal , restaurînd Coroana** în drepturile ei

imprestrictibile , a căror știrbire nu poate fi decît o calamitate.

" Lucrurile acestea îl înțelegea toată lumea ; afară de d.Maniu care a crezut că, după moartea lui Ion I.C.Brătianu ,

poate confisca pentru el situația de dictator de fapt, pe care , împrejurări cu totul excepționale o asiguraseră

- și încă numai provizoriu - aceluia.

"Numai cine a fost, ca și noi, în contact de fiecă moment , cu viața politică oarecum... subterană ,

începînd din preajma morții regentului Buzdugan, și sfîrșind cu luna aprilie 1930 , cînd **dl Maniu era virtual înfrînt**

- **legat burduf în propriul lui partid** - își poate da seama de **tenacitatea șerpuită** cu care fostul președinte de Consiliu

a încercat să-și însușească , pentru beneficiul său politic - **testamentul lui CICBrătianu.**

Efortul aberativ al acestor doi oameni a fost însă prea mare , pentru ca el să rămînă fără urmări .

Și urmările se simt în partidele lor.[...] **oamenii aceștia și-au închipuit că partidele** nu sunt **decît organizații de luptă** , lipsite de existență și de voină proprie, - **la dispoziția lor.** [.....]

" Partidele politice au crezut că reprezintă nația , și s-au încumetat , încontinuu, aproape de trei sferturi de veac,

să construiască statul român pe formula populară : **Regele și Nația.**

A trebuit **actul violent de la 4 ianuarie** și încordarea , instinctivă , de sigur, a întregii noastre rase

pentru ca să înțelegem că [...] **Regele este Națiunea. "**

Acest adevăr a venit la 6 iunie . [Restaurația]

Cu înțelegerea acestui **adevăr fundamental , nația noastră s-a regăsit însfârșit pe ea însăși.[...]**

Anul 1930, pune , în sfârșit, bazele adevăratului stat românesc "

Nae / [Cuvîntul" ,4 ian.'31]

▣ **"Chemăriștii" Ardealului ,prin vîrstă și maturitate politică ,**

au intrat deja în faza guvernării.**Tilea,Crișan,Hațiegan,Voicu Nițescu,**sunt oameni în plină maturitate, grupare politică distinctă,cu program și posibilitate de guvernare.

/ Conducerea oficială ,**Maniu -Vaida,sunt "generația istorică "** .

"Realmente ei **nu mai reprezintă nimic în Ardealul de azi.**

/ Lor le corespund ,în Vechiul Regat,generația lui **Petre Andrei,**

Ghelmegeanu,Ralea,Paleologu,Armand Călinescu, elemente de excepțională maturitate , care nu fac parte ,însă,din "tineretul țărănist",

ci sunt **eșaloanele de luptă** ale aceluiaș crez politic,

generația miniștrilor,subsecretarilor de stat,prefecților și deputaților.....

"De unde **urmează să se despartă,**pentru că despărțite le sunt de fapt,drumurile.[...]

refuzul dlor Maniu și Vaida de a se retrage din viața publică

[...]echivalează cu presiunea la care țărănismul din vechiul regat a fost supus din partea Brătienilor." (p.87-89)

[16 iul.'31] **Vaida și Maniu** nu sunt numai "**personaje istorice "**,

ci **și actual "politice"**. Nae a crezut și crede în ardeleni,dar

trecerea la guvern a generației "istorice", a fost dezastruoasă. (p.110-112)

Nae Ionescu / '28-'31

9) M.Vulcănescu, "**Nae Ionescu, așa cum l-am cunoscut "** ,

Vulcănescu /

▣ **Nae - Maniu**

[1928-'29] "**Nae Ionescu** făcea politică din plin. " Era director de ziar și-și ațintise privirile asupra **ascensiunii crescînde a popularității lui Maniu.**

Aștepta de la țărăniști să se despartă de formulele lor ideologice goale,de stînga, și,apropiindu-se de profesorul Iorga ,să se angajeze în direcția unui autohtonism revoluționar,

care să scoată țara de pe făgașul pe care i-l croise,de aproape un secol,liberalismul , readucînd România în matca dezvoltării ei firești.

/ Socotea că **întoarcerea Prințului Carol,** risipind perspectivele tulburi ale unei **eventuale republici** ,

va elimina artificialul unei noi dictaturi nefirești și nesprijinite de nici un mit ,a vreunui clan."

/ Își amintește imensa lui decepție cînd **Maniu,** "în care vedea **omul chemat** să săvîrșească

această **înnoire revoluționară , a primit puterea de la Camarilă" *** (p.55-57)

* **Notă--**

Maniu acceptase compromisul-anticarlist oferit de **regina Maria și prințul Știrbei,**cu nădejdea că va acapara puterea

...**Nae Ionescu și-a dezlănțuit campania...** (p.63-64)

"Din acel moment a început să se sape **între el și Maniu** **acea prăpastie** care avea să culmineze

mai târziu [...]

În seria de articole scrise împotriva "**Regelui neîncoronat**", articole care aveau să statornicească, în istoria politică a României, **un nou chip de a interpreta, bonapartist și machiavelic, acțiunea aceluia despre care Stere acreditase portretul iezuit al "Canonicului de la Blaj."** ** (p.55-57)
Vulcănescu /

▣ Nae "eminență cenușie"

[primăvara '31] În această perioadă, au dus **lupta pentru debarcarea lui Maniu, pe chestia lui Carol, pentru aducerea guvernului de "tehnicieni"**, "opera sa în bună parte."
(vezi fișier PND-Iorga) (p.54-62)
Vulcănescu :Nae Ionescu ' 28-'31

10) M.Eliade, Jurnal, LD: Pierdut fișier, vezi în jurnal dar nu este ceva esențial

11.) Grigore Gafencu, "Însemnări politice", 1929-1939, Ed. Humanitas. 1991

(Ed. Stelian Neagoe)

[L.D. Cu note "anuale", 1935, 1936, Gafencu termină însemnările privind implicarea lui în viața politică internă, în viața PNȚ, în relațiile Maniu-Mihalache-Vaida. [1929-1931] Analizele și portretele pe care le face sunt remarcabile.

Face un salt peste '37-'38, devine "carlist", dar lipsește "convertirea"

Evident, solidar și loial lui Călinescu.

Notează ceva despre 21 sept. '39 (asasinarea lui A.Călinescu) și premierii care au urmat :

Argeșanu, Argetoianu, Tătărescu

Va ține un "Jurnal" (iun.'40-iul.'42), preponderent de politică externă. Vezi...]

▣ "Opoziția se luptă cu opoziția :

▣ Asasinarea lui Călinescu .

Gafencu /

* Nota .Complectarea Regenței : Sărățeanu-

[20 oct.'29] Sărățeanu în regență: uimirea parlamentului; furia lui Iunian (Justiție); antagonism țărăniști -familie : Vaida [nepot] -Popovici [cumnat] -Sărățeanu. Regimul se clatină: guvern, partid, regență

Gafencu / :

* Notă . Factorii favorizanți ai Restaurației -

1. Vintilă Brătianu : propagandă carlistă cu efect "invers"; carlismul devine antivintilism ; "Răzbunarea" lui Carol, așteptată.
2. Manifestații de "independență" în armată : împotriva lui Stere (gralii Petala, Rudeanu, Angelescu) duc la demisia lui Cihoschi și excluderea lui Stere din PNȚ. Guvernul cedează.
3. Propaganda carlistă în armată, mai ales la tineri și armele de elită.
4. "Prietenii prințului" : Manoilescu, Cesianu, Paul Teodorescu, acționând cu planurile lor; Nae Ionescu și "Cuvîntul", "misticism monarhic" ; Grig. Filipescu și "Epoca" cu "vlădțepismul lor", îndreptat contra lui Știrbei și regina Maria.
5. Carlismul nehotărît, șovăelnic, în stare latentă, la Maniu explicabil prin: eșecul regenței "docile" ; scăparea generalilor și armatei de sub autoritatea civilă;

adversitatea liberalilor ; De aceea ,pasivitatea binevoitoare față de propaganda carlistă.
6. Anticarlaismul lui Maniu :primejdia unui element nou ;
nestatotornic,jurăminte călcate,certuri de familie.
Gafencu /

*** Notă .Factorii psiho-moral ai restaurației .**

- 1.Amorul prințului Nicolae(Doletti); neînțelegerile lui cu regina Maria;
2. **Ura lui Grig.Iunian pentru Maniu.**

"Carlismul" lui Iunian nu seamănă cu a lui Manoilescu (credință profitabilă !),
cu al lui Nae (oportunism doctrinar și mistic!),
cu al lui Filipescu (pornire naivă și înverșunată),

ci cu **dorința de a închide calea dorinței lui Maniu
de a deveni președinte de republică!** (cf confidenței lui Iunian)

/ **Nicolae** pregătește armata;

/ **Iunian** ,cu aprobarea lui Mihalache, dă garanția politică.

Printr-un act de curaj și frumusețe (zbor de noapte prin Carpați!)

/ **Carol își reia locul:** "cu consimțământul guvernului,cu aprobarea entuziasmată a parlamentului,
dar fără ajutorul partidelor. [...]

răsplătește prietenii dar lovește partidele.

[...] Maniu e îndepărtat, Averescu nesocotit, Vintilă turtit.

Oportuniștii se pregătesc: Argetoianu își compune ministerul.Gogomanii jubilează:
Mironescu e prim-ministru, Cesianu Dinu,ministru la Paris" (p.16- 17)

Gafencu / :

*** Notă .Carol , 1930 .(portret)**

/ "Cine e Carol? O înfățișare excelentă [...]o inteligență vie,bine pregătită,
bine documentată, o atitudine energică și hotărâtă.[...] o indiscutabilă abilitate.[...]
seamănă cu regina Maria.O picătură de sînge Romanov mai mult - e f mult.[...]

Are intenții bune,sentimente bune [...] are o parte necunoscută cu prieteni corespunzători .

[...] La Julieta sînt 6 fotografii.Regele Carol în 6 uniforme deosebite

[...] Ritmul nou?Epoletii noi,decorații noi,cizme noi,coifuri noi.[...]"

/ "Ce vrea Carol? În fața lui stau două probleme: **problema sentimentală [Lupeasca]**

și **problema politică** [...] Regim constituțional sau dictatură ?

Regele nu pare fixat. Regimul personal îl atrage [Alexandru Serbiei,Mussolini] .

Își dă seama de folosul parlamentului pentru străinătate .

Va căuta probbil soluția [...] guvern supus,înzestrat cu parlament.[...]

Dacă nu se pune chestia L., regele își va putea [...] alege sistemul de guvernare .

Va încerca poate guverne personale ,din avînt tineresc,din pasiune de muncă.

Va reveni la partide din prudență politică [...]

Dacă se va pune chestia L. ne aflăm în fața unei crize serioase ..." (p.18-19)

Gafencu /:

Notă . Regina Maria-Carol

12 febr.'31. Recepție la Sybill Chrissoveloni ,în cinstea reginei Iugoslaviei.

/ Este și regina Maria (care nu are voie să vorbească cu oamenii politici !) [!?!]
pentru care este chemat și el ,dela "Argus".

/ Este f.preocupată de fiul ei ,Carol : ofensa ce i s-a adus ei și lui Știrbei,
prin înlăturarea din viața publică și socială;regele nu are pe nimeni alături de el
să-l sfătuiască,nici un aviz politic sau diplomatic dezinteresat;

.... aghiotanții lui ,tineri și...;Puiu Dumitrescu "cules din stradă"

..... îndepărtarea fratelui Nicolae

..... nu știe dacă femeia aceea ,Lupeșcu,este în țară,s-ar părea că este ,dar e bine ascunsă ...;

.... a început să creadă în conjurații, în "mîna neagră", în acțiuni oculte .
/ Regele ,cînd s-a întors în țară,**în loc să recunoască că a greșit,
s-a întors ca un nevinovat și nedreptățit!**
E pornit pe **bănueli și răzbunare!** Își respinge soția !
Își bănuiește mama ! Își respinge prietenii! Singur ! singur! (p.87-88)
Gafencu /

***Notă .Vaida -Carol**

17 febr.'31, retro '30 (7 ore, acasă ,la Vaida , la Cluj)
Vaida ,la un moment dat,îi destăinuie că el este **autorul broșurii procarliste**
"Să vie salvatorul!" prin mai' 30 , cînd el era ministru de Interne.
A scris-o fiind revoltat de prostia broșurilor procarliste ,
de nemernicia propagandei anticarliste.
A tipărit-o în secret,în tipografia adjunctului său Angelescu.
Tot acesta a răspîndit-o,peste tot,inclusiv pe fereastra palatului regal.
În ea a somat guvernul Maniu să nu se mai prefacă,
să se știe că pregătește reîntoarcerea prințului.
Siguranța a prins de veste prea tîrziu,confiscînd cîteva broșuri.
EI ,Vaida ,a cerut o anchetă severă. Peste cîteva zile ...i s-a prezentat un "raport"
în care erau **bănuți Grigore Filipescu și Radu Budișteanu**
De atunci nu mai crede în dibăcia Siguranței.
De altfel,nici acum ,Siguranța nu a aflat unde se ascunde dna Lupescu (p.95)

Gafencu /

*** Notă.Restaurația.**

martie'31, retro'30 .
/ Ședința Consiliului de miniștri.
Mihalache și Iunian,satisfăcuți,pentru imediata lui proclamare ca rege;
Maniu și Vaida -pentru intrarea în regență;
Madgearu -pentru proclamarea regelui de armată,nu de parlament;
"Mai tîrziu numai ,mi-am dat seama de partida care se juca,în acele clipe,
de către cei doi fruntași .
Întoarcerea lui Carol tulburase toate planurile lui Maniu."
El voise întoarcerea mai tîrziu,după pregătirea și lămurirea statutului lui Carol.
**Iunian a grăbit întoarcerea pentru a dejuca planurile lui Maniu,care,în mintea lui,
erau machiavelice : "atotputernicia,stăpînirea regenței,Republica ! "**
/ Maniu a mers la Cotroceni,la Carol.S-a întors convins că prințul vrea să fie rege!
Au crescut presiunile parlamentare și din partea armatei.Consiliul a reînceput...
Maniu nu se mai împotrivesc,dar nu vrea să prezideze ceremonia.
Merge iar la Cotroceni,depune demisia și recomandă gov.Mironescu. (p.107-108)

Gafencu /

*** Notă .Carol -Maniu -**

25 iun.'31. Maniu vrea să părăsească șefia partidului și parlamentul.
/ **"Lupta dintre Maniu și Rege e deschisă,pe față.**
Împins de sfătuitori necopți și pătimași,
regele a urmărit pe șeful național -țărănist din primele zile ale domniei sale.
Nu i-a iertat nici amînarea continuă a întoarcerii sale,
nici primirea șovăitoare ce i-a făcut-o,
nici propunerea de a-i da un loc în regență,
nici refuzul de a prezida primul minister al restaurației,
nici mai ales ,sprijinul stăruitor pe care l-a dat

cauzei pierdute a nefericitei prințese Elena [...]
Banda Lupescu descoperise în Maniu, cu bună dreptate,
pe cel mai primejdios adversar al ei.[...]". (p.152-153)

Gafencu /

*** Notă Carol - Nae Ionescu**

Maniu stîrnise contra lui și furia "doctrinarilor".

"Nae Ionescu, sfătuitorul tehnic al Palatului, vedea în Maniu un obstacol serios în îndeplinirea planurilor sale.

/ Sistemul lui Nae? Desființarea tuturor centrelor de rezistență :
partide, bărbați de seamă, legături externe, ce se ridică în calea unei lumi noi.

/ Ce este această lume?

Tirania înțeleaptă a unui rege, stăpîn de drept divin, cum stă scris în unele articole ?
Sau o anarhie în care, după ce **regele, unealtă supremă de anarhizare**, va cădea și el,
după ce va fi distrus celelalte forțe organizate, **vor veni, în sfîrșit, forțele "noi"**,
pe care le visează Nae în aventurile sale mistice ...?

/ Toată starea de spirit a lui Nae, [...] pare că șovăie între **absolutism și anarhie**.

Singurul fel de a-i concilia teoriile ar fi următorul: **spre anarhie, prin absolutism**.

/ Se poate ca gustul amar, dizolvant, pe care îl au teoriile sale monarhice,
să fie un farmec mai mult pentru rege, care datorește ascendenței sale slave,
o tendință deopotrivă de mare pentru **autocrație și dezordine**.

Nu e oare regimul de azi o pregătire pentru o liberă desfășurare a acestor două elemente :
un guvern personal, compus din prieteni personali ai regelui, pe de o parte,
și ,de alta, a **curții în plină anarhie socială și morală?**

/ Doctrina lui Nae e o sinteză a lumii celei noi: Argetoianu și Puiu Dumitrescu "
...era firesc ca săgețile doctrinarului să se îndrepte contra lui Maniu... (p.153)

Gafencu /

*** Notă .Maniu -Carol-Lupeasca**

10 sept.'31, Sovata. (Gafencu, 3 zile cu Maniu)

(descrie natura, cura de hidroterapie a lui Maniu, cu prietenii doar la masă,
starea de sanatate, povestitorul de fapte din trecut,
interes pentru problemele politice, "domnul președinte" -poreclă dată d Stere.
Îi relatează, convorbirile dramatice cu Carol,
în momentul retragerii sale din Parlament și șefia partidului
-pe vremea gov.lorga. G.G. reconstitue discuțiile.

[L.D.-sub formă de dialog, paranteze și aranjament LD.)

- **Maniu** : Dacă M.V. îmi permite, îi voi spune tot adevărul.

M.V. are, în jurul ei, cunoscuți și prieteni, toți patrioți de sigur,
dar toți doritori de unele succese, de unele favoruri, de unele beneficii,
care depind de bunăvoința M.V.[...]

Eu nu mai am ambiții. Mi le-am satisfăcut pe toate.

Am fost șef de partid, șef al Consil. Dirigent, fruntaș al provinciei mele,
șef de guvern. Mai mult nu pot dori. Avere nu poftesc.[...]

M-am retras din viața publică fiindcă nu vreau să mă asociez la dezastrul către care
mergem.! Și mergem la dezastru din două pricini, una politică, alta de ordin intim.

Pricina politică: guvernul personal al M.V. care [...] nimicește toate eforturile pe care
le-am făcut în anii din urmă pentru a asigura o normală desfășurare a vieții noastre politice,
în cadrul constituțional, izvorînd și sprijinindu-se pe suveranitatea națională.

Guvern personal, lipsit de bază politică, de program, de credință, [...]

M.V. e de părere că viața ei intimă nu privește pe nimeni. [...]

Eu sunt de altă părere. Credința mea e că viața particulară a unui suveran ,

ca și viața oamenilor de stat în vază,privesc întreaga țară.

Viața destrăbălată a unui om suspus înrîurăște și tulbură viața publică [...]

- **Regele** : La ce faci aluzie? (ton supărat)
 - **Maniu** : La doamna Lupescu (răspuns liniștit)
 - **Regele**: Nu e aicea și nu a fost aicea!
 - **Maniu** : [...] Știu cînd a venit și cînd a plecat
 - **Regele** : Repet cu toată hotărîrea:doamna Lupescu nu e în țară [...]
 - **Maniu** : [...] Țara vrea o dinastie puternică,sănătoasă și bine așezată.[...]
Am rugat pe M.V.să se împace cu prințesa Ellena [...] Azi chestia este definitiv închisă. [divorțaseră] [...]cer însă ca atît M.V.,cît și prințul Nicolae, să întărești tronul prin căsătorii demne de dinastia noastră și țară.
 - **Regele**: În ce privește pe Nicolae,ai dreptate.[...]
În ce privește pe mine,e cu neputință.Niciodată!
- ...Convorbirea a durat 3 ore. La plecare,regele a cerut lui Maniu să se reîntoarcă la șefia PNȚ.Maniu a promis că se va gîndi...

Gafencu /

* Notă . Carol / Mihalache -Maniu

17 sept.'31. Convorbire viforoasă între Mihalache (întors dela Muscel) și Madgearu (întors din străinătate) legată de reîntoarcerea la șefie a lui Maniu.

Gafencu îi pune la curent cu convorbirea cu Maniu (Sovata).

- **Mihalache** :< [...]Dacă Maniu nu se întoarce la șefie,aceasta înseamnă că vrea să ducă război împotriva regelui .

Trebuie să știm dacă **da** sau **nu** vrea să ducă un asemenea război.

Partidul nu poate ,în orice caz, să urmeze pe această cale.

Avem nevoie de rege,așa cum e,cu toate cusururile sale.

Dacă se prăbușește regele ,nu mai rămîne nimic în picioare în această țară.

Politica noastră trebuie să fie să-l încurajăm,să ne strîngem în jurul lui,

să-l împingem cu forța , pe calea cea bună.

Nu să pregătim și să așteptăm căderea lui.>

- **Madgearu** : aceasta este și politica lui Maniu,numai că, în loc să întrebuițeze persuasiunea prin supunere (cum a făcut Mironescu) Maniu preferă persuasiunea prin rezistență și solemnă protestare .

Mihalache :<Ar fi bine să fie așa.În adevăr însă Maniu vede mai departe, vede dincolo de rege. El urăște din fundul sufletului pe Carol care, prin întoarcerea sa ,i-a stricat toate socotelile.

Și prin atitudinea sa se pregătește de pe acum pentru ziua cînd regele nu va mai fi.

Asta e adevărul și aici e toată gravitatea situației! > (p.250)

.... **Madgearu și Gafencu** se străduie să-l convingă pe **Mihalache**

că "uneltirile republicane " ale lui Maniu (vestite de Lunian) sunt fantezii ;

că este profund monarhist ;

că este doar conștient de tendințele dictatoriale ale lui Carol ;

că este conștient de însușirile și defectele regelui ;

de nocivitatea favoriților Palatului ; problema Lupescu etc.etc.

Toate aceste argumente nu conving pe Mihalache.

Mihalache: <Este o idee fixă a lui Maniu! Crede că că regele vrea să se însoare cu Lupeasca [...]

Dacă ar fi așa,am lua cu toții atitudinea cea mai hotărîță

împotriva unei astfel de nenorociri. **Dar nu e așa!** > (p.247-253)

Gafencu / oct.36

* Notă .Pericolul dreptei naționaliste

[LD: foarte aproape de propriile mele concluzii ! Luciditate și inteligență .

Oare acum se produce la Gafencu treptata rupere de PNȚ și alăturarea de cercul Călinescu ?]
Toate au rămas la fel.Guță e încă la putere,al III-lea an de cîrmuire.

▣ "Opoziția se luptă cu opoziția :

/ de o parte,partidele de "dreapta" :oportuniștii lui Vaida, demagogii lui Goga, fanaticii lui Codreanu ;
\ de alta,partidele -fiindcă sunt mai multe -ce dăinuesc sub numele :
P. național-țărănesc. "

"Dreapta se întărește : gogiștii la suprafață, Garda de Fier în adîncime ,
vaidiștii în jurul puterii. Curentul din afară le e prielnic.

Italia fascistă [...] a cuprins întreaga Abisinie în noul "imperiu " italian.

Germania hitleristă trece din "succes" în "succes" [...]

În Spania,însîngerată de cel mai cumplit război civil,

forțele de dreapta [...] sunt pe cale să înfrîngă rezistența disperată

a unei democrații care și-a irosit ,în demagogie ,în comunism și în

anarhie,toată vloga și cele mai bune puteri.[...]

Gafencu : "[...] numai în măsura în care un partid românesc va ști să scape de sub
extremismului internațional ,stăruind în credințe ce par învechite,

el va izbuti să asigure țării noastre singurul regim care-i poate da pace înăuntru și în afară."

(el mai credea că acest partid ar fi putut fi PNȚ!) (p.333-334)

Gafencu /

* Notă . Asasinarea lui Armand Călinescu .

21 sept.'39 S-au împlinit azi 9 luni [dec.'38] de cînd am depus jurămîntul față de rege .

/ La 10,30 Armand l-a chemat la Ministerul armatei ,

unde i-a dat lămuriri privind trupele polone intrate în țară și dezarmate.

/ La cererea lui,a dat o telegramă la Moscova,peutru a liniști temerile rusești
privind neutralitatea Romniei.

/ La ora 13,Armand l-a întrebat telefonic de telegramă ,i-a citit-o.

/ La ora 14,era acasă,lua masa cu Nușeta,cînd a auzit că Armand a fost asasinat

A mers la fața locului (descrie "spectacolul" macabru) apoi la Cotroceni .

/ **"Regele** m-a primit numaidecît.Era alb,ca și mine,și,ca și mine,pînă în fundul sufletului tulburat.

< -Nu-l pot înlocui cu nimeni ! > au fost cele dintîi cuvinte ale lui.

Gafencu / 21 sept.'39- dec.'39

▣ Asasinarea lui Călinescu .

▣ Guvernele : Argeșanu / Argetoianu / Tătărescu

.... A mers la fața locului (descrie "spectacolul" macabru) apoi la Cotroceni .

/ **"Regele** m-a primit numaidecît.Era alb,ca și mine,și,ca și mine,pînă în fundul sufletului tulburat.

< -Nu-l pot înlocui cu nimeni ! > au fost cele dintîi cuvinte ale lui.

/...Și totuși,se impunea datoria de a nu lăsa gol postul de unde se exercită autoritatea statului .

Într-un Consiliu de miniștri restrîns,Regele a arătat ,un ceas mai tîrziu,diferite ipoteze
de înlocuire a primului -ministru.

Erau de față: Iamandi,Andrei,Ghelmegeanu,Urdăreanu și Gafencu.

S-au rostit mai multe nume : Baliff, Argetoianu,Vaida.

"Iamandi a sprijinit cu căldură numele meu,la care,după spusele lui,
s-ar fi gîndit și Armand,peutru ceasul cînd ar fi dispărut.

Mitiță s-a asociat la această propunere.

Eu,însă,am respins-o cu hotărîre ,stăruind asupra necesității

de a rămîne la Externe,în afara de luptele și reacțiunile de politică internă.

Urdăreanu a sprijinit propunerea mea.[...]

/ Seara am aflat că fusese numit gral Argeșanu.
/ Noaptea, la 10, am avut un Consiliu de Miniștri. "În locul prietenului meu, al cărui tovarăș nedezipit fusese de nouă luni, și care cu scrierile inteligenței sale domina ședințele noastre ministeriale" ...ședea, cu mustața răsucită, bravul general "Ghiță Ostașul".
/ "Generalul Marinescu ne-a lăsat să înțelegem, fără a ne cere, de altfel, nici sfatul nici aprobarea că represiunea va fi strașnică" (vezi fișier G de F) (p.336-337)
12 nov.'39. După aproape 2 luni, se simte pretutindeni lipsa lui Armand, și în politica internă și în cea externă.
/ Argetoianu e "simpatic", "simplicitatea lui glumeață și boierească e plină de farmec", dar liniștea lui se datorează "unei ciudate și supărătoare nepăsări", bărbat care este "la minte și la suflet ușurel".
Nu e "germanofil", ci cu desăvârșire "neutru"
De aceea îi este greu fără Călinescu. (p.339)
(face o succintă prezentare a politicii externe)
/ 6 dec.'39. De 2 săptămîni, avem un nou guvern Tătărescu.
"Lumea nu e încă dumirită de ce". El rămîne la externe...
Gafencu / 1929 -1939

Guvern Maniu, 14 iun.'30

12.) Revenirea guvernului Maniu, 14 iunie'30.

Declarația ministerială -Iuliu Maniu ;
Partidele parlamentare - declarații : Iorga, Crăciun, Fischer, Leon...
("Dimineața", XXVI, nr. 8433, 16 iun.'30)

Maniu (Prim-ministru)

Maniu (Prim-ministru)

▣ Monarhia și restaurația.

"Domnule președinte, dlor deputați, schimbarea fericită care s-a produs în ultimele zile, este urmarea îngrijirii noastre sincere pentru interesele superioare naționale și o urmărire firească a sentimentelor noastre adînc monarhice și dinastice. (aplauze la PNT) Monarhiile se caracterizează în special prin continuitate de drept, pe care se întemeiază, pe stabilitatea și autoritatea pe care o reprezintă în toate manifestările sale. Schimbarea care s-a produs a urmat din grija noastră ca aceste considerațiuni să fie cu sfințenie păstrate.

Adunarea națională care a proclamat de Rege al României pe Carol al II-lea (aplauze prelungite) nu a fost altceva decît restabilirea unei continuități de drept, alterate și înlăturarea urmărilor unei greșeli politice, care ar fi putut fi dezastroasă pentru țară, și dezvoltarea ei pașnică. (aplauze prelungite) [...][...] [...]

Maniu / 14 iun.'30

▣ Regența și restaurația

"Cînd principele Carol, actualul rege al României, s-a hotărît să vină în România și cînd se apropia de hotarele țării noastre, eu, în calitate de prim ministru al țării

am propus membrilor Înaltei Regențe ca să accepte intrarea sa liberă în țară.

(**aplauze prelungite**) Cu o zi înainte de sosire, la propunerea mea, se hotărîse de cel în drept [Nicolae] , ca principele Carol, astăzi rege al nostru, sosind în România,să fie găzduit în palatul de la Cotroceni."

Prin umare, sosirea și rămînerea lui Carol se făcuse cu respectarea instituțiilor de drept.

Maniu / 14 iun.'30

▣ **Constituția și restaurația .**

/ "Sosind în România, s-a discutat forma în care să-și ocupe drepturile legitime.

Trebuie să constat înaintea domniilor voastre, că au fost în discuție două forme:

forma de a intra în regență ,

sau forma de a ocupa imediat Tronul care de drept îi revenea."

MSR și-a spus părerea, dar a afirmat că se va supune voinței reprezentanței naționale,

și a guvernului parlamentar. Guvernul și Reprezentanța Națională au hotărît cele știute.

" nu avem decît să ne închinăm cu recunoștință , față de acest

simț constituțional și parlamentar al Majestății Sale, care ne dă cele mai frumoase speranțe,

în ce privește principiile pe baza cărora este hotărît să domnească,

[...] să ne bucurăm că această transformare a regimului s-a întîmplat patronată

de acest simț constituțional, în cele mai perfecte forme legale, în cea mai perfectă liniște,[...]

pe care o națiune matură trebuie să le observe [...]

Majestatea Sa a declarat de la început, că dorește să domnească

respectînd așezămintele constituționale și în conformitate cu sistemul parlamentar constituțional."

Maniu / iun.'30

▣ **Dinastia și restaurația.**

" [...] ați putut vedea că Regele Carol este considerat ca urcat pe tron din momentul cînd

a decedat regele victorios Ferdinand I. (**aplauze prelungite, ovațiuni**) [...]

MSR [...] este adînc respectuos față de drepturile lui constituționale.

Este firesc acest lucru, căci Coroana de oțel pe care este menit să o poarte în fericita domnie ,

este bătută din sîngele și oasele miilor și milioanele de români, cari zac astăzi în mormintele lor

[...]

Coroana României peste falnicul popor românesc ! "

Maniu / iun.'30

▣ **Guvern de concentrare Prezan ! (Vezi amănunte la Guvern)**

/ Regele a dorit ca guvernul să fie cel reieșit din alegeile din 1928,[???] care are și Parlamentul , care a dat Adunarea Națională.

/ " Eu însă am consiliat pe Majestatea Sa să încerce a face un guvern de concentrare

[...][...]

/ "Majestatea Sa a luat cu bunăvoință la cunoștință consiliul meu.

A rugat pe distinsul general, astăzi mareșal, Presan (**aplauze prelungite la PNȚ**)

să încerce a forma un guvern de concentrare .

Mareșalul Prezan a încercat imediat realizarea acestui gînd, spre adîncul său regret și spre adîncă mea durere [!?!] , această încercare nu a reușit. "

Iorga * , 14 iun.'30:

[L.D: Iorga este vădit mîhnit , ironic cu cei ce se grămădesc la onoruri, este aluziv și greu de înțeles, de fapt transmite regelui semnale publice...]

*

Vezi mai jos,la poziția 23c mărturiile lui Iorga (1932),despre acel episod]

Iorga / 14 iun.'30

/ A crezut că Maniu va prezenta un program de guvernare ;
dar Maniu a făcut "istoria" evenimentelor recente;
A aflat, astfel, că d.Maniu a pregătit venirea Regelui în țară și că
nu a fost în pericol să rămână în vârful muntelui Caraiman ! ;
că Duminecă a fost frumos , au fost o zi uniți... dar pe urmă, spectacolul este jalnic...
/ "Astăzi nu mi-aș permite să dau sfaturi Regelui.
Regele știe că oricând voi fi chemat, voi răspunde.
Dar pînă atunci, eu rămîn acasă la mine.
Este o deosebire între omul care vine cînd îl chemi, și omul pe care nu-l poți trimite acasă.
Vasăzică mi-am permis în momentul acela [duminecă]
un sfat pe care acuma nu mi-aș permite să-l dau.
Nu sunt dătător de sfaturi oricînd și oricui.
Eu aștept să fiu chemat.Pînă nu mă cheamă cineva de trei ori, nu sunt sigur că m-a chemat într-
adevăr.
[...] În duminica aceea mi-am îngăduit să dau trei sfaturi
[LD:vezi la 8 iunie] din care două au fost urmate și al treilea, din nefericire ,nu.
Iorga / 14 iun.'30

▣ Guvern numit de rege, nu de partid.

[LD: Iorga este f. categoric; dorința lui Carol de a stăpîni frîiele, era din prima zi]
/ "Dar eu mai recomandam încă un lucru, recomandam ca glorioasele noastre partide
- îmi pare rău că cuvîntul s-a luat în serios, eu declar că nu l-am luat în serios -
să nu mai continue cu exclusivitatea lor de pînă acum.
Regele a dorit ca miniștrii Săi să nu fie ieșiți dintr-o consfătuire de partid,
ci miniștrii , pe care îi vrea în adevăr, îi vrea unul cîte unul .
Nu cred că în trei zile să se fi schimbat părerea regelui.
A doua oară cînd l-am văzut , Regele își dădea seama că nu mai poate ce a vrut,
dar nu schimbase deloc punctul său de vedere,
căci acesta este un punct de vedere permanent,
și cine crede altfel, va avea un conflict ,[???)
și cine crede că va birui în acest conflict,va ieși zdrobit dintr' însul, [!?!]
pentru că în jurul Regelui , și nu în jurul oricărui partid ,
se găsește conștiința poporului român și chiar dorința naționalităților din această țară;
în dosul Regelui ,și nu în dosul vieții de partid."
/ "Și, atunci, regele așa a dorit. Nu s-a putut.
D.mareșal Prezan a fost la mine, însărcinat cu o astfel de misiune.
.Am vorbit două ceasuri cu mareșalul Presan, am încercat să-l conving de un lucru :
că are un moment unic în istoria acestui popor. După două ceasuri, nu l-am mai văzut."
Iorga / 14 iun.'30

▣ Prezan-Vintilă Brătianu

[Un Iorga care își ascunde geloziiile , sub arma ironiei mușcătoare...]
"Am citit seara în ziar că , fiindcă d.Vintilă Brătianu se găsește politicește indispus,
din această cauză nu poate să-și îndeplinească misiunea.
Eu doresc ca d. Vintilă Brătianu să fie dispus, tot mai dispus, pînă la balul de la Palat,
în care doresc să-l vedem jucînd, alături de rege, alături de Soția Sa, Regina,
să jucăm împreună cu toată Țara Românească ,să facem o horă cu d.Vintilă Brătianu
și cu simpaticul său nepot , alături de d-sa, cu d.Gh.Brătianu...
Dar eu nu-mi închipui că, pentru o indispoziție trecătoare a d-lui Vintilă Brătianu
- toată lumea dorește ca această indispoziție să fie pasageră - pentru aceasta,
să se părăsească o misiune ca aceea.De atunci nu l-am mai văzut pe Mareșalul Prezan.
Acum aflu că d.Presan , pentru care am toată simpatia și toată stima și doresc să-l mai văd o
dată
avînd o asemenea misiune , dar doresc să și-o ducă la capăt ,
acum aflu că d-sa este Mareșal și nu este General - eu doresc ca toată lumea să aibă tot binele ,

dar îmi face plăcere cînd aud de la dînșii întîi, decît să citesc din gazete.

Acesta este adevărul"

Iorga / 14 iun.'30

▣ **Guvern de partid, Maniu.**

"Și atunci s-a alcătuit un minister de partid.

D-l președinte ne spune :în formă , dar în fond , este tot acelaș.

Eu care văd rău, mi se pare că și în formă este tot același.[...]

Dar d-lor, aici este o parte foarte serioasă.[...]

Este o greșală că în țara asta nu se pot uni puținele forțe reale.

Lumea își închipuie că, fiindcă sunt ambiții multe, că este și multă capacitate în această țară.

Nu este adevărat. [...]

S-a întîmplat să vie Regele.Toată lumea aștepta ceva nou.

V-ați sucit, v-ați învîrtit, și ați ajuns din nou la această formulă: noi și ai noștri,

cu programul nostru și cu ideologia noastră.Ei bine, nu vreau să fiu profet de zile rele.

Nu va ajunge nici un partid pe baza asta la satisfacerea opiniei publice ,

la mulțumirea regelui,și la lecuirea rănilor acestei țări."

Iuliu Maniu/ 14 iun'30

(în replică): recunaște că Iorga n-a reprezentat niciodată "exclusivismul de partid" .

De cînd îl cunoaște, propovăduiește "ideea concentrării tuturor forțelor naționale" ...

Această constatare însă , nu-l împiedică să respingă "respectuos",

acuzăția că PNȚ ar fi animat de "egoism de partid" în păstrarea puterii.

(evocă momente din trecutul partidului,cînd au fost animați de dorința unirii forțelor)

"Adevărat, Majestatea Sa a fost animată de la început , în mod firesc,

de gîndul să adune toate curentele politice la o muncă rodnică , politică în jurul său,

un gînd părintesc, firesc, și o gîndire mare politică. [!!!]

Aceasta, însă, nu l-a împiedicat să dea dovadă ,de la primul moment,[???

de simțul său constituțional și parlamentar,

între cît a oferit partidului național-țărănesc să formeze guvernul."

Maniu / 14 iun.'30

▣ **Tentativa lui Prezan.**

Cu toate astea , PNȚ a propus încercarea mareșalului Prezan.

Dacă l-ar fi ascultat cineva cum a discutat el cu Prezan, și-ar fi dat seama că nu a fost

"o formalitate goală", ci o "hotărîță și sinceră bunăvoință",

pentru" guvern de concentrare".

Iorga , imediat a oferit sprijinul său întreg, necondiționat, patriotic,

(**apluze prelungite la PNȚ**) .

"Vina este a celorlalte partide, dintre care două , principial, au admis ideea colaborării ,

însă cu anumite condițiuni, [PP-Averescu]

iar celălalt partid, partidul liberal, a respins-o de la început.

Ce suntem noi vinovați pentru aceasta ? "

(îl mustră "prietenește" pe Iorga că nu a subliniat îndeajuns procedarea loială

și patriotică a PNȚ, ca pildă pentru viitor ; atrage atenția că țara

trebuia să fie guvernată; că PNȚ nu putea să mai aștepte și și-a asumat guvernarea)

Iorga / 14 iun.'30:

(flatîndu-l că are cu cine vorbi, spre deosebire de alți șefi de partid sau de guvern) :

"Dar eu îl întreb pe d.Maniu dacă, atunci cînd n-a reușit încercarea cu d.Presan,

nu era cazul să facă o încercare din partea domniei - sale..."

(**L.D** : urmează o frază întortocheată, lungă, din care răzbate că el,Iorga, i-ar fi explicat lui Carol

de ce nu poate fi în subordinea cuiva mai tînăr de cît el, intrat mai tîtziu în politică,

dar că putea da un om din partidul său la un astfel de guvern de concentrare;

(**L.D** : Apoi o frază și mai întortocheată , din care se înțelege că Regele l-a sondat

în legătură cu guvernul "de partid" -Maniu, vrînd să fie sigur că Iorga nu-l va "părăsi" ca sprijin, și că el i-ar fi răspuns :<Orice guvern al Majestății Voastre, chiar constituit pe o bază de exclusivism politic,

nu va întîmpina din cel dintîi moment una din acele opoziții zgomotoase [...] >

"Și eu cînd am dat un cuvînt Regelui, eu îl țin "

(**L.D :** Apoi o a treia frază, mai puțin întortochiată, dar amenințătoare ,
în care îi previne că dacă cineva va ataca pe rege, el va fi necruțător.)

Eugen Crăciun / 14 iun.'30

(în numele majorității PNȚ) :

▣ Regele

" Regele Carol,principele de ieri, prințul copilăriei și adolescenței noastre, este regele unei generații ,care a crescut cu dînsul,nu numai în cărțile de școală dar în glumele , în anecdotele , în neuitații ani ai tinereții,care călesc sufletele în primii ani de conștiință. În întîmplările vieții sale, recunoaștem pornirile noastre vijelioase dar fără malițiozitate , de care n-avem poate dreptul să fim totdeauna mîndri, dar în care putem vedea clocotul vieții vîjnoase și calde, din care vor izvorî creațiile unei maturități rodnice.

(**aplauze**) Domnia care începe se confundă cu idealurile noastre , cu viața noastră înșăși . Așteptăm de la dînsa împlinirile care să ne dea dreptul, regelui și nouă, să stăm cu cinste în cartea neamului. " (**aplauze**)

Teodor Fischer/ 14 iun.'30 (club evreesc) :

▣ Regele

/ " Primul cuvînt rostit în numele Clubului Parlamentar evreesc , după actul măreț al adunării naționale din 8 iunie 1930, prin care s-a stabilit adevărata ordine constituțională a regatului României, în mod firesc nu poate fi decît relevarea faptului că populația evreească din adîncul inimii sale a luat parte la bucuria și însuflețirea generală , cu care întreaga țară a întîmpinat acest mare și norocos eveniment din istoria României întregite, precum și manifestarea reînnoită a sentimentelor de dragoste , de devotament și încredere [...]"

I.M.Leon / 14 iun.'30

(PTȚ) : " Partidul țărănesc va continua în parlament să constituie opoziția legală a Majestății Sale Regelui și-și va exercita , ca și în trecut, acțiunea sa de control, atît în ceea ce privește legile, cît și activitatea administrativă a guvernului" (**aplauze**)
Revenirea gov.Maniu / 14 iun.'30

13.) Acțiunea lui Gh.Brătianu, vara-toamna '30

Gh.Brătianu, proclamat șef al PNL , duminică, 17? iun.'30

("Dimineața", XXVI, nr.8435, 18 iun'30)

Al.Vasilescu - Valjean (deschide întrunirea) : aduce omagii MSRCarol (ovații prelungite)
Lupta pornită de Vintilă Brătianu este împotriva suveranului, ceea ce nu este în tradiția PNL..

Gh.I.Brătianu : Adoptarea de către PNL a unei atitudini de "espectativă patriotică ", de fapt, negativă, îndreptată nu împotriva vreunui partid,ci contra regelui .

Gh.Brătianu / 17 iun'30

▣ Tradiția monarhică.

"Am credința neșrămutată că rămân în tradiția profund monarhică a tatălui meu, nu apărînd linia unui act al trecutului, ci menținînd spiritul care l-a călăuzit în marile sale înfăptuiri, ce l-au legat atît de strîns de întemeietorul regatului, și de regele întregitor de neam.

Vasilescu-Valjean

▣ Moțiunea PNL

" Organizațiile din capitală și din țară ale PNL, adînc recunoscătoare și plină de admirație pentru acela [Gh.Brătianu] care , în clipe hotărîtoare, a dat cu bărbăție îndrumarea sănătoasă a reluării legăturilor firești cu Coroana, socotesc că, pentru a salava partidul din greu impas în care l-au aruncat conducătorii lui de azi, punîndu-l în conflict cu sentimentul unanim al națiunii ,trebuie restaurat prestigiul său tradițional, printr-o nouă orientare și conducere.

Ele cer proclamarea d-lui George Brătianu ca șef al partidului național liberal."

/ Moțiunea va fi prezentată Regelui de o delegație compusă din :

I.Vasilescu -Valjean (fost vipreșed.alCamerii) , Șt.Tătărescu (fost deputat) , N.Zigre (fost ministru) ,
CCGiurescu (prof.univ.) , V.G.Ispir (prof.univ.)

"Acțiunea d-lui George Brătianu " ,oct '30

(semnează "Un fost ministru liberal")

(rev."Parlamentul Românesc", an III, nr.27-28, oct.'30, p. 13-15)

[LD: folosește informațiile , sub rezerva coroborării cu alte documente]

Anonim / oct.'30

De 4 luni de zile acțiunea lui George Brătianu frămînta PNL și viața politică.

G.B . a pornit acțiunea sa , nu împins de vreo nemulțumire de ordin personal sau ros de ambiții nesatisfăcute.

Situația sa în PNL era bine stabilită, și, pentru a ajunge la loc de frunte, trebuia să aibă "puțină răbdare"

și "mai multă seriozitate".

Începută într-un moment hotărîtor pentru viața noastră politică, acțiunea sa avea două scopuri distincte:apropierea întregului PNL de noul rege;primenirea și prefacerea partidului ;

Anonim / oct '30

▣ PNL -Regele Carol.

Prin atitudinea luată de PNL față de rege, PNL, partid real, de ordine, încheșat, unitar, puternic, burghez și monarhic, deschidea o prăpastie de pe urma căreia ar fi avut de suferit întreaga țară.

O domnie nouă , începută prin sădirea unei dușmăanii ireductibile între Coroană și cel mai puternic partid de guvernare, nu putea stîrni decît perspective întunecate , indiferent de învins.

Anonim / oct.'30

▣ GBrătianu - între Rege și PNL

Învingerea Regelui - nu o dorea nimeni ; distrugerea PNL -însemna o adevărată nenorocire.

În lumina acestei judecăți, acțiunea lui Gh Brătianu a fost explicabilă.

El a grăbit înțelegerea dintre Carol și PNL, a ajutat la părăsirea unei intransigențe care, chiar dacă denota tărie de caracter, era catastrofală pentru țară.

" Rămîne numai de văzut dacă și din partea Regelui se va da dovadă de înțelegere reală a împrejurărilor,

dovadă de părăsire a unor încercări pornite din patimă personală, grație cărora , un timp, orice aplanare a conflictului părea aproape imposibilă " Din acest p.d.v., GB a făcut un real

serviciu Regelui.

Dacă acțiunea lui GB, din acest p.d.v. este de înțeles, asta nu înseamnă că era absolut necesară

"răzvrătirea violentă" contra PNL.

Faptul că a fost exclus din partid ? G.B. știe cel mai bine că "a provocat voit" acest lucru, că "a scontat pe acest gest", că "a fost împins cu premeditare către acest rezultat."

Cei ce l-au împins la aceasta [!?!] ,cît și cauza pe care a încercat să o sevească, s-au așteptat ca urmările gestului să fie mai hotărîtoare pentru unitatea partidului...

Astăzi [oct'30] PNL a intrat pe făgașul normal, al rostului său, și-a păstrat unitatea, și, în consecință... dublarea PNL , cercată de fiul lui Ionel Brătianu, "rămîne și fără rost , și fără nici o perspectivă de viitor. "

Chiar în eventualitatea intrării lui GB într-un guvern "personal", fără colaborarea PNL, acest lucru nu ar avea altă urmare decît ...deplasarea spre el a unor "grăbiți sau transfugi ." Anonim / oct'30

▣ Enorma greșală a lui GB

"Pentru orice om cu judecata întregă " este imposibil de făcut - din nici un punct de vedere - vreo comparație între Ionel Brătianu de la 1909 și George Brătianu din 1930.

GB a făcut o enormă greșală. Sprijinul Regelui nu este de-ajuns pentru a crea , dintr-o dată, un al doilea Ionel Brătianu Tineretul, chiar dacă ar fi vrut o primenire, nu l-a putut urma, alegînd unitatea partidului.

[.....] " Poate d.Argetoianu * să jongleze cu atitudinile.

D-sa este un musafir în partid.Musafir ales și dorit, dar musafir"

* Argetoianu, trecuse din PP, în PD, apoi , împreună cu Iorga, în PNR.
Este în PNL între 1926- 1930

" Mai devreme sau mai tîrziu, George Brătianu se va reîntoarce în PNL "

PNL-2 /vara-toamna '30

14.) gral Al.Averescu, Expunere , în Comit.Ex.al PP, 13-14 iunie'30

("Dimineața, 20 iunie'30, cf."Îndreptarea" din 19 iun.'30)

"Îndreptarea " din 19 iun.a publicat stenograma expozeului făcut de g-ral Averescu la ședința Comit.Executiv al PP, asupra revenirii prințului în țară, vrînd să demonstreze contribuția sa la evenimentul ce s-a produs la 8 iunie.

Destăinuirii "senzaționale" , titrează "Dimineața", preluînd masiv documentul.

[LD: nimic senzațional ! asaltul tuturor la grațiile MSR ! Penibil ! S-au călcat pe picioare !

Și-au făcut în grabă "lecția" , pentru ca regele să-i aibă în vedere.

Senzațioanală este toată regia acestei întoarceri, de care știa toată lumea...]

Averescu / 13iun.'30

▣ Retro 1926

"Încă de pe cînd regele Ferdinand era în viață,și noi eram la guvern, în sufletul regelui se produsese un reviriment, pe care mi l-a destăinuit și care reviriment tindea înspre o reconciliere a suveranului cu fiul său.

"Dacă nu ar fi intervenit unele neînțelegeri, datorită împrejurărilor -să zicem- neprevăzute, poate că țara ar fi fost cruțată de multe rele și că schimbarea de la 8 iunie n-ar mai fi fost necesară.

" Cu alte cuvinte, reîntoarcerea s-ar fi produs pe timpul în care mai trăia regele.

/ În vara anului 1926, regele Ferdinand s-a întîlnit la Paris cu prințul, lăsîndu-l să înțeleagă că este posibilă o reîntoarcere în țară. După această întîlnire, Ferdinand a primit oscrioare de la prinț,

de care nu a fost prea mulțumit.

Atunci regele i-a spus textual : <Si je dis: ni jamais, je dis aussi, ni a tout prix,non plus.>
(acest lucru Averescu l-a declarat și la procesul Manoilescu)

/ "Acea scrisoare n-a dus la nici un rezultat, pentru faptul -mărturisit acum chiar de prinț - că ASR credea că eu îi scriam din proprie inițiativă , adică în taină iar nu cu știința regelui[...]"
(Cînd regele , bolnav, era între viață și marte , Averescu a vorbit cu I.Brătianu, care l-a întrebat dacă va îngădui prințului Carol să vie în țară.Atunci au hotărît să trimită lui Carol o scrisoare că toată chestiunea este "încheiată",pe care s-o contrasemneze regele)
Averescu spune că el a făcut scrisoarea , dar că regele a avut ezitări, el a lăsat-o reginei, care cîteva zile a tot amînat... și între timp guvernul a căzut...

/ După "lovitura din 4 iunie " (căderea gov.) Averescu a însărcinat pe Manoilescu, care devenise "carlist înfocat" , să meargă la Paris, să-i spună prințului să scrie o scrisoare de iertare tatălui său.Acea scrisoare , nu a venit [!!!] .
Curînd, regele a murit, și mecanic, s-a aplicat actul de la 4 ian.'26 .

Averescu / '30

▣ Destăinuiri !

/ S-a întîlnit cu prințul la Bellinzona (frontiera Italiei, o mică cameră de hotel) , avînd discuții de cca 6 ore , în două reprezie.

I-a spus ,dacă se întoarce în țară,PP nu-i va fi ostil.

A sondat , apoi, opinia organizațiilor partidului..

/ Acum 7 luni [nov.'28?] a încercat să ajungă la o înțelegere cu PNL, privind această întoarcere.

A avut o lungă întrevvedere cu Vintilă Brătianu în mai [1928?] căruia i-a spus că s-a întîlnit cu prințul la Bellinzona (25 aprilie) , și că acesta este hotărît să se întoarcă .

Dar d. Brătianu trăia încă "în norii trecutului" și nu a fost posibil să se înțeleagă.

/ Cu 2 zile înainte de venirea prințului(4 iun.?) a fost pus la curent cu cele ce se vor petrece, dar a păstrat totala discreție.Prințul trebuia să sosească pe 5 iunie, s-a amînat pentru 6 ; trebuia să sosească la ora 17 , dar din cauza unor pane, a sosot la... 10 seara.

Averescu / 13 iun.'30

▣ 6 iunie'30, noaptea.

/ La 2 jumătate noaptea , a fost înștiințat că prințul vrea să-l vadă la Cotroceni.

A mers, a discutat mai mult de o oră; el a avizat organizațiile din capitală, pentru a participa oamenii la buna întîmpinare ...

"Cînd am plecat dela Palat, pe la ora 4 dimineața, am știut că în cursul dimineții se va produce o vacanță în regență și că prințul Carol va împlini acea vacanță"

/ În Parlament , pe la ora 10, GGMironescu i-a spus că...se va anula actul din 1926, apoi ... prințul va fi declarat rege și va depune jurămîntul !

" Domnilor,mă abțin de la orice comentariu...I-am spus:< nu anticipați dvs. asupra acestui lucru ?> [...] Mi s-a părut a fi o greșală această anticipare a guvernului căci el nu cunoștea votul parlamentului,

iar dacă îl cunoștea m, nu trebuia să arate că era pus în cunoștință.[:::]

declarația noastră, pregătită dinainte pentru Regență, putea să se potrivească și pentru proclamațiunea regelui [...] "

El a fugit repede acasă să-și schimbe ținuta...

Averescu / Restaurația

15.) Liviu Rebreanu, Jurnal,1,Ed.Minerva, 1984

▣7-8 iunie.'30 Restaurația

[LD:problema dinastiei, statutul monarhiei,nu par a-l fi interesat pe Rebreanu.N-aș trage nici o concluzie din asta , dacă nu s-ar fi grăbit , ca președ.SSR , să-i trimită o telegramă de

omagiere .Micii îngrijorări privind pierderea posturilor prin demisia lui Maniu de la guvern, îi urmază acalmia de după întoarcerea acestuia și relansarea proiectelor de la DEP.
Pentru Rebreanu era singura preocupare]

-6 iunie'30. "Mugur îmi povestește câteva lucruri din **agitațiile actuale cu dinastia noastră. Regina Maria** e în conflict cu prințul Nicolae , fiindcă ar vrea să îndepărteze pe col. Manolescu , socotit de ea trădător. **Prințul Carol ar fi dispărut de 3 zile din Paris. Poate să pice în țară. Generalul Condeescu** [ministru la Război] i-a spus să nu plece din București.

A avut o convorbire cu **Duca , care e alarmat că vine prințul Carol....Maniu ar fi stăpân! "**

-7 iunie'30. Sâmbătă : a venit prințul Carol !

"**A venit prințul Carol** și deodată **s-au răsturnat toate socotelile**. Pe când scriam aseară, **el a debarcat la Băneasa**. Toată nopatea au fost conciliabule. Dimineața Mugur mi-a adus pe col. Condeescu care văzuse pe prințul Carol.

Sînt sute și mii de presupuneri : guvern Prezan, guvern național, ocuparea poștei etc. Edițiile speciale se succed. După amiază s-a crezut că va fi ședință solemnă la Cameră. Discuția: să fie rege sau regent ? Consiliu de miniștri în permanență , **Maniu ar fi contra proclamării de rege, țărăniștii, pentru**. Dimineața anunță demisia guvernului. Apoi că a fost primită și urmează să fie însărcinat Mironescu cu formarea noului guvern. Măine la 11 dim. Adunarea Națională se va întruni. Se va vedea. **Deocamdată eu îmi pregătesc demisia și-mi strâng catrafusele."**

(p.126)

-8 iunie , duminică. Carol II rege !

-11 iunie'30. Miercuri. "S-a făcut .Avem un rege nou. Azi i-am trimis și eu o telegramă oficială în numele scriitorilor.

Duminecă Parlamentul l-a proclamat .La radio am ascultat jurământul, discursul regelui și celelate Entuziasmul poporului e mare .Dar tot așa a fost și când a fost proclamat și regele copil, devenit acum voievod de Alba Iulia.

Interesul general se îndreaptă acum spre noul guvern. Nu putea fi altul decât tot al lui Maniu Chiar acum seara o ediție specială spune că **Maniu a fost însărcinat** .Să vedem ce va ieși."

(p.126)

14-iunie .Maniu se întoarce .

14 iunie'30. sâmbătă. "**criza s-a sfârșit**, după multe peripeții. Maniu a refuzat întâi , a încercat Prezan și n-a reușit, și în sfârșit Maniu totuși a primit (p.127)

▣ 5 iulie Audiență la rege

-Legea teatrelor

[LD: descriere scriitoricească a regelui, a protocolului, a discuției Nu se împlinise luna de la revenirea în țară. Din discuție, rezultă că era asaltat cu cereri, proteste, memorii.

Este astfel începutul unui **amestec la cerere** , la care el dă curs Că se va transforma și în reversul medaliei ,se va vedea. Ce doresc să subliniez este însă "contribuția" pe care și-au adus-o toți cei ce se înghesuiau să-i atragă atenția, să-i cucerească favorurile, să înlăture concurenții]
Rebreanu (mai puțin Periețeanu) care-i prezintă legea , nu fac excepție.]

Col. îl anunță : <dl **Liviu Rebreanu , directorul general al "Culturii Poporului " !>**

Intră. Regele s-a sculat de la birou și îl-ntâmpină.: <Bine ai venit, dle Rebreanu !>

Îi întinde mâna. "Cât mine de înalt, zâmbitor, vesel, în haină albă, pantofi albi, mustața blondă tunsă englezește "

Regele trece la birou și în picioare zice :<**E legea asta a teatrelor despre care mi s-a vorbit atâta rău , și de artiști , și de tot felul de oameni de cultură , încât am ajuns să cred că , de-aș sancționa-o, s-ar face o revoluție și ar fi o catastrofă națională . De aceea am vrut s-o cunosc mai bine înainte de aiscăli, și fiindcă n-am avut timp s-o citesc, v-am chemat pe dvs s-o cercetăm împreună și să vedem ce să facem cu ea. >**

" Vorbește perfect românește , jovial, zâmbitor , foarte prietenos.[...] Camera e foarte mică și plină de cărți. Biroul încărcat , împodobit numai cu un vas cu crini trandafirii "

Citesc legea împreună și discută articol de articol, până la 125.

"Impresie de la Palat: **regele extrem de simpatic .S-ar părea că-l interesez** .În orice caz, mă cunoaște bine. Sentimentele lui față de mine nu le voi putea afla decât după audiența viitoare particulară, când îi voi putea vorbi mai multe "

-6 nov.'30. Audiență la rege (Sinaia)

[LD:rețin ca stil de lucru regal și ca informație culturală Chiar voia să știe tot ! Chiar se amesteca și era interesat de cultură .Era firesc ? Era neobișnuit ?Nu contează! Cert este că așa se petreceau lucrurile și că de aceea tot ne minunăm de amploarea vieții culturale în epocă Reviste, edituri, teatre,sport,turism,cinema...ca un ministru de resort.Poate că nu s-a exagerat când i s-a spus "regele culturii", "protectorul cărții", "mecena artelor"]

-Direcția Culturii Poporului

În gară și în tren s-a întâlnit cu Madgearu și Potârcă(țărăniști) ,Franasovici (liberal),Bucșan (averescan).De la restaurantul Caraiman , pe jos, la Foișor.

"Regele era în civil:sacou gris.Se scoală de la birou și, întinzându-mi mâna :

-Bine-ai venit ...

-Să trăiți, maiestate !

-Ei ce veste aduci , dle Rebreanu ?Desigur ,cu bugetul ?

-Și bugetul, negreșit, maiestate, dar mai înainte de toate aș vrea respectuos să rog maiestatea voastră să acorde sprijinul simțit al maiestății voastre acestei instituții , căci numai așa va putea dăinui și progresa.

-Firește că aveți sprijinul meu ...la loc te rog .(Aprinde o țigară .Eu îi ofer foc cu bricheta)

Vreau însă să cunosc de-aproape tot ce ați făcut ,ce ați lucrat.Evident , nu-mi trebuiesc lucruri mari pentru că în materie de cultură rezultatele nu sunt imediate...Și mai întâi, ce buget ați avut voi ?

-A fost circa **160 milioane** ...

-Ei, va trebui să fiți amputați și voi!

-Dar trebuie să vă gândiți că de aici , **120 milioane sînt teatrele** .Întreaga direcție nu costă mai mult ca **Opera...**(i-a citit rezultatele serviciului de propagandă, apoi pe celelate)

-Foarte bine...Acum, programul de viitor ?

"I-am citit.Mulțumit.I-a plăcut **Boabe de grâu** , că e foarte frumoasă. Cine o face? Bucuța ?

Da.**Vatra** n-a văzut-o , dar e de acord.[publicație pentru muncitori și țărani cu caracter enciclopedic] [...] Cine a făcut "**Cartea misionarului ?**" Voiculescu și Mugur.Da.Sînt foarte pricepuți în astea.Despre "**Săptămâna poeziei**" știa că a ieșit foarte frumos.Îl interesează corespondenții culturali.Se interesează cum merge **legea teatrelor ?** I-am dat explicații.Îl interesează amănuntele organizării spectacolelor .Îl interesează ce s-a făcut la "**Educație fizică și turism**" și e mulțumit...În ce privește revistele , zic:

-Trebuie negreșit să facem ceva pentru cele mai de seamă ,altfel mor și ar fi rușine.

-Perfect, dar cum spui, numai cele adevărate .

-Viața Românească. Gândirea, Convorbiri...

-Da, nu se poate să se arunce bani la toate ciupercile , cum s-a făcut că s-au dat 127 de milioane pe fleacuri fiindcă a cerșit cineva...

"E foarte bucuros de editarea cărților "**Țara noastră**" [colecție de tipărituri] La **teatrul sătesc** vrea mai curând o trupă bună , cu artiști de la teatrele naționale , nu vicleimul ;**E contra teatrului de păpuși.E contra corului ceremonial.**"

-De ce să mai faceți un cor , când avem trei bune:**Cântarea României, Carmen, și Zorile ?**

Mai bine le ajutați pe astea și le obligați să cânte împreună când vreți ...

"La **programul Educației fizice** spune că terenurile vor trece la ANEF [Acad.Naț.de Ed.Fizică] **prin lege.**Îi place ideea anuarului , de asemenea ajutoare prin cupe,medalii etc. "

-De ce nu dați **regulat la radio știrile sportive ?**

-Se dau , maiestate .

-Eu n-am auzit niciodată .Și ar fi interesant **să se dea regulat, toate.**De asemenea și programele teatrelor , care eventual ar putea aduce și un mic beneficiu."

"Îi place ideea editării unei **publicații de sport și turism, anuarul federațiilor** ș.a.

Crearea **parcurilor naționale** zice că ține de Domenii , dar noi trebuie să inițiem.

Îi explic ideea **Librăriei de stat** și cum nu poate funcționa.Îl interesează.Crearea unei **biblioteci de educație fizică , sport, turism,Muzeul turismului** , de asemenea ; numai de unde să luăm banii ? [...]

-Ați făcut deja **un buget ?**

-Nu maiestate.Am dorit întâi să-l cunoscă maiestatea voastră .

"Îl citește complet.Iarăși zice să tai teatrul de păpuși și corul ceremonial."

-Eu găsesc că nu e deloc exagerat , că trebuie să rămână așa.E foarte cuminte și bine

potrivit. O singură observație aș face în privința **laboratorului foto-cinematografic.** Poate că e prea mult. Ar trebui să te înțelegi cu Filotti. Mai este un laborator.. La Filotti, la Externe. Decât să fie două proaste , mai bine unul complet amenajat . De aceea vezi să le unificai . Înțelege-te cu Filotti..

"Revin cerându-i protecția pentru DEP, care n-ar putea exista aieva fără să se simtă că e puternic sub aripa protecției a regelui."

-Din partea mea **aveți tot sprijinul.Vom lucra împreună.** D-ta vei veni în fiecare lună cu lucrările să mă pui la curent cu tot ce faceți , ce proiectați , să discutăm împreună tot.[...]

"Mă întreabă ce personal am.Îi ofer lista .24 bugetari.Îi explic și cum a trebuit să fac și cu câțiva scriitori, ca Bacovia ..."

-Acum desigur că va trebui să mai tăiem...Dar direcția să rămână și să lucreze...[....]

D-ta știi planul meu ?

-Știu Maiestate, Ministerul Culturii ...

(p. 164-167)

▣ **31 ian.'31.Dictatură regală !?**

"Curioasă e lumea și cu regele.Încep să circule fel de fel de zvonuri.E o nemulțumire surdă.**Toată lumea așteaptă dictatura regală** și nu-i prevde roade bune.Firește, e sărăcia mare care aduce toate .**Parcă regele ar putea schimba tot de azi pe mâine.**Mizeria e peste tot.De altfel, și **guvernul e bucuros să se spele pe mâini** și, în surdina, **să arunce asupra regelui toate măsurile neplăcute** .Păcat că regele nu reacționează și se lasă descoperit .Că guvernul e laș și se cramponează,e adevărat, dar să n-o facă cu prețul primejdiei regimului însuși.
Asta-i o crimă " (p. 178)

16.) Mărturii tîrzii despre Restaurație, 1930, 1932, 1933

a) **Lupu** b) **Iunian** c) **Iorga** d) **Fagure** e) **Goga** f) **Duca**

a) **Lupu 1932.**

(DAD, Mo.21, șed.din 1sept.'32,p. 585; MO23, șed.din 6 sept.' 32, p.673-680)

În legislatura a II -a a PNȚ, sesiunea 32/'33, V.Rădulescu (raportor la mesaj) îl atacă pe Lupu pentru atitudinea avută în legătură cu anularea Actului de la 4 ian.'26

- **V.Rădulescu (PNȚ)** : Congresul PNȚ ținut la Craiova (1927) , la sugestia lui Mihalache, votase o Rezoluție în care cerea anularea Actului. Dr. Lupu s-a opus, considerînd o mare greșală de tact politic, care ar fi putut bara drumul PNȚ spre guvern! Peste cîteva luni(iun.'27) , era pe banca ministerială a PNL. De aceea s-a rupt Lupu de PNȚ.
- **Ștefănescu-Goiceanu (P.Ț)** : Asupra tactului a fost discuție, nu supra actului. Chestiunea a fost că d.Mihalache a făcut declarațiile respective, fără aprobarea biroului PNȚ și a conducerii. (DAD, MO.21, șed. din 1 sept.'32, p. 585)
- **dr.N.Lupu (PȚ)** : V.Rădulescu a afirmat că el s-ar fi rupt de PNȚ nu pe chestii de principii, ci pe chestiunea atitudinii față de Prințul Carol . Rădulescu nu s-a informat , nu a cercetat documentele vremii, și a făcut "o aserțiune dăunătoare,falsă și neexactă."

Lupu.'32/ retro

▣ **La 4 ian.'26 ,**

lumea politică de atunci,care forma "Statul -Major al opoziției"

(PNR și PȚ) , însăși "conștiința politică a țării", a fost lovită ca un trăsnet , în zilele Crăciunului, de abdicarea Principelui Carol . Lupu era la părinți, cînd Mihalache și Stere l-au chemat urgent la București.A venit.De la ei a aflat cum s-au petrecut lucrurile.

A avut de atunci intuiția clară și lîmpede că este un lucru "pripit și grav" și că,

în situația când "părintele și Regele dorește acest lucru" (altfel pleacă el),
"noi nu avem altceva de făcut decît să ne închinăm acestei dorinți."

" Reprezentantul acestei teze , a fost Ion Mihalache, în calitate de președ.al PNȚ,
cu "agiotantul" său la Sinaia, d.Stere". (Lupu a rămas la București) ;
Mihalache a fost pus în situația de a hotărî singur, în Consil.de Coroană.
"Eu mă gîndeam :oare ce aș fi făcut eu în locul lui ? Lucrasem în războiul din Bulgaria [1913]
4 luni de zile, cu principele Ferdinand și principesa Maria .Ei țineau la mine.[...]
m-aș fi făcut luntre și punte, m-aș fi făcut nebun ca Solon,
m-aș fi tăvălit în Consiliul de Coroană și
aș fi împiedicat să se ia o decizie așa de gravăși grabnică.
Asta aș fi făcut eu.Dar lucru s-a făcut, PȚ și-a luat obligația în Consiliu de Coroană
că respectă voința părintelui și Regelui Ferdinand...

- **Ed.Mirto** : " Să recunoașteți doar că Mihalache , cînd era președ.PȚ,
se sfătuia permanent cu d-ta , și că , după ce s-a întors de la Sinaia,
i-ai dat pe de-a-ntregul aprobarea."

Lupu : "Just." Recunoaște că i-a dat formal aprobarea, dar avînd pe suflet acel chin,
sfătuindu-se cu Mihalache, a luat cuvîntul la Regență, și și-a exprimat adîncă părere de rău
că un vîlstar al Dinastiei "cade zdrobit la pămînt", că Prințul "nu a fost văzut de nimeni la
abdicare"
și a cerut "amînarea constituirii Regenței ", cu scopul ca , într-o săptămînă, "să răsturnăm ce s-a
făcut la Sinaia."

Atunci, d.Stere, "sfătuitoarul juridic al soluției de la Sinaia" , a venit și mi-a spus:
<Ai făcut un mare act politic,te felicit de aceste cuvinte, ele pot să fie folositoare
în viitor, țării.>

"Atît este de excat încît, cînd s-a făcut restaurația ,
eu "am recitat pur și simplu ce spusese atunci [, 1926, la regență] .
Sfidez pe alți oameni politici, alte partide care să fi venit atunci [1930] ,la tribună,
și să citească ce am spus la plecarea Prințului. [1926] (p. 675)

Lupu /'32, retro '

▣ **Întrunirea PNȚ, Craiova, 1927**

Trece un an și ceva, se acuzează fuziunea făcută cu tam tam la Suzana , amînată,
refăcută,etc.etc

se face fuziunea la care a luat și el parte.

Mihalache, de-acum lider PNȚ, anunță într-o întrunire regională la Craiova ,
că Actul de la 4 ian.'26 (la care el aderase !) trebuie revizuit!

Lupu s-a simțit blesat din mai multe motive ,pe care le-a spus atunci[1927] și le repetă

A fost tratat ca o "cantitate neglijabilă" , deși era conducător de 8 ani ;
cît timp trăia regele Ferdinand ,era un act de "indecență" de a schimba hotărîrea de la Sinaia;
Ca om politic "țărănist" (despre care Siguranța spunea că este"omul Moscovei" !)
nu putea expune țărănimea la persecuție, să fie adusă la Consiliul de Război ,
împușcată pentru crimă de "le`se Majestate " !

Și atunci a spus el : " <nu accept un asemenea mod de a vedea . >

Și, bazat și pe alte lucruri, "m-am retras din PNȚ!

Am denunțat fuziunea și am construit un nucleu de Partid țărănesc." (p. 676)

Lupu / 1932,retro'

▣ **1928.Guv.PNȚ "carlist" ?!**

PNȚ a venit la putere în 1928. "Nu spun că trebuia să răsturnați Regența
și să aduceți imediat pe prințul Carol.Nu!

Dar cînd a murit un regent , d.Maniu a preluat puterile regenței.

Pentru ce ,dacă dvs. erați atît de <carliști>, nu ați adus atunci peprințul Carol peTronul țării,
de ce ați preferat să aduceți un ilustru magistrat , dar desigur cal mai puțintel pregătit și nimerit
pentru a lua loc în Regență !? [...]

Dvs spuneți că nu sunt <carlist> , deși am fost ! "

dar "nu sunteți nici dvs. <carliști > cît vă pretindeți, și nici nu ați fost " (p. 676)

- **V.Rădulescu** (PNȚ) (citește din Demisia lui Lupu din PNȚ, 1927) :

" < Dacă PNȚ își însușește cauza Prințului, în sensul de a sprijini etc etc...

la aceasta am răspuns categoric că mă opun.[...]Pentru aceste temeieri, eu socot chestiunea pusă , în privința atitudinii noastre la succesiunea Tronului, ca prematură, și hotărîrile ce se vor lua , de vor fi în sensul opiniei majorității, ca vătămătoare.

Rămîn în minoritate , de unul singur, numai pentru a nu da impresia unei scindări de partid.> Acesta este textul demisiei dvs."

- **dr Lupu** : Nu este demisia, este procesul verbal al expunerii mele înședința Comitetului.

V.Rădulescu: "Ați convocat o parte din membrii PNȚ

ca să vă urmeze în această dezidență ; ați împărțit aceste foi volante

la banchetul de la cercul Militar ; în ele nu se vorbește decît de prințul Carol.

De ce spuneți că sunt de rea-credință? "

b) **Gr.Iunian și Restaurația.**

NNMatheescu , Grigore Iunian, "Părerii", 25 iunie.'30

(rev." Parlamentul românesc ", 25 iunie.'30, p. 9-10)

Matheescu / 25 iun.'30

Matheescu / 25 iun.'30

▣ Iunian : Restaurația

[LD: Atenție! cheia pentru rolul lui Iunian , de conivență cu Mihalache, în aducerea și proclamarea ca rege a lui Carol !]

"D.Iuliu Maniu era un <mare om politic >[...] plasase în Regență <persona grata>

Ori - Grigore Iunian - cu limpezimea de gîndire a sa, a sesizat răul, răul cel mare , care hipertrofia atotputernicia d-lui Maniu !

" Partidul țărănesc n-a luptat zece ani , în opoziție , ca să desființeze camarila liberală și să instaureze o camarilă <mocănească > !

"Și atunci - în unire cu Ion Mihalache care - pentru mine a fost o surpriză , a înțeles just situația și a simțit, în fine, toate manoperile lui Maniu -

d.Grig Iunian și-a început acțiunea sa ,dusă cu pricepere și peseverență ,

încununînd-o cu succes , prin faptul că **a fost factor determinant în venirea și proclamarea**

Regelui Carol al II-lea "

"Mulți au văzut în revenirea Regelui,

încetarea atotputerniciei camarilei liberale la Palat !

Nimeni n-a văzut însă în acest eveniment , încetarea atotputerniciei mocănești .

Și totuși aceasta este realitatea. (p. 10) [.....]

Matheescu / 25 iun.'30

▣ Guvernare Țărănistă !

"De sigur, este emoționantă amiciția d-lui Maniu pentru frații de luptă naționali ;

dar unde este interesul general al partidului ?

D-l Maniu se consideră - siracul ! - infailibil

Dar de ce n-au reacționat < leaderii > țărăniști ?

De ce au acceptat această situație , cînd conjunctura politicii generale , le era extrem de favorabilă ?

O singură explicație: Regele ! [???] [.....]

Matheescu / 25 iun.'30

▣ Alternanță dreapta- stînga .

[.....]

"MSRegele a declarat că este un respectuos al formei constituționale.

Maiestatea Sa - venind din Franța - știe bine, cunoaște, forța politică a partidelor de stînga și știe că guvernările de stînga sunt în Franța regula, și contrarul constituie excepția.

Maiestatea Sa știe desigur că un organism politic de stat se bizuie pe o alternanță de partide de dreapta și de stînga , la guvernare, la opera de realizare a principiilor politice .

Maiestatea Sa poate găsi oricînd la noi , partide de guvernare de dreapta : începînd cu liberalii - cari sunt un excelent partid de dreapta , modest și inteligent - și sfîrșind cu național-țărăniștii , care sunt un perfid partid de dreapta.

"Se vorbește că la toamnă vom avea o guvernare averescană , adică tot o guvernare de dreapta.

"Ne trebuie o guvernare de stînga , altfel decît acelea de pînă acuma.

[.....] N.N.Matheescu / 25 iun.'30

c.) Declarația lui Gr.Iunian de la Tg.Jiu

("Dimineața, 22 oct.1932)

Rupt din PNȚ, Iunian răspunde la o întrebare privind rolul lui în Restaurație:

"Opera de restaurare este un act de dreptate istorică făcută din conștiința întregii țări.

Monarhul nu datorează recunoștință nimănui, pentru că nu poate datora cuiva.

Eu n-am făcut atunci altceva decît am spus partidului ceea ce trebuia, ca ecou al voinței populare.

Am fost atunci amenințat de d.Madgearu că pentru cei ce nesocotesc ordinea publică stabilită, există Jilava.

Am răspuns că sunt gata să merg și la Jilava.

Doi oameni m-au înțeles atunci :prințul Nicolae și patriarhul Miron Cristea.

Cel dintîi din dragoste frățească , celălalt din înțelegerea realității."

▣ Maniu / Iunian / și restaurația.

("Ordinea Nouă " , despre declarațiile lui Iunian , cf."Dimineața" , 26 oct.'32)

"Ordinea Nouă" a afirmat că Maniu , nu Iunian, a convins regența , pentru aducerea prințului.

Iunian / '32

/ Nu pretindea că a convins regența;

/ Protesta contra învinuirii că ar fi speculat vreodată problema dinastică.

/ Nimeni nu poate petinde să fi avut un rol deosebit;

/ Că el nu a fost și nu este "carlist", dar a avut și are devotament față de regele țării, cum trebuie să aibă "sincer " , orice om politic conștient de soarta grea a țării.;

/ Maniu s-a opus actului restaurării, admitînd doar intrarea lui Carol în Regență;

▣ "Ohabeanu" (alias Zaharia Boilă) , despre Iunian

("Patria", Cluj, 27 oct.'32, cf."Dimineața" , 29 oct.'32)

Ziarul "Patria" , oficios PNȚ de Cluj, dir. Zaharia Boilă. Articol de fond "Cazul Iunian " .

"Ohabeanu" declară că PNȚ regretă desprinderea lui Iunian,

dar nu are a se teme de oarecari "dezvăluiri " , știindu-se cu conștiința curată.

Ohabeanu , alias Z.Boilă/ '32

▣ Complectarea Regenței , 1929.

Iunian nu a aprobat complectarea Regenței cu Sărățeanu,

pentru că acesta ar fi slăbit instituția."Ei și ? Dacă ar fi fost așa ?

Ce interes avea PNȚ să întărească prestigiul acestei instituții ?

Oare nu tot d.Iunian a venit cu cîteva luni în urmă și

a pretins accelerarea operațiunilor de restaurare ?

D.Iunian care, în toamna anului 1929 era gelos pe autoritatea și dănuirea regenței ,

în luna aprilie 1930, pretindea lichidarea ei."

Realitatea a fost alta....

"Prin intrarea în regență a d-lui Sărățeanu, s-a urmărit altceva decât slăbirea regenței , fiindcă regența reprezenta ideea regalității.

S-a urmărit de fapt înlesnirea modalității de a se realiza restaurarea pe cale normală și legală , restaurare care nu se putea face fără zguduiri dăunătoare și primejdioase, dacă în regență intra altă persoană."

d) **N.lorga 1932 : "Doi ani de restaurație"**

(Broșură.cf "Dimineața", 22 iul.1932)

LD : lorga a scos o broșură de amintiri politice recente, cu subtitlul "Ce a fost.Ce am vrut.Ce am putut."

Un fel de spovedanie politică... cu talentul său "pamfletăresc", schițează portrete și caricaturi, caracterizări vii, destăinuirii interesante.Ziarul redă câteva pagini...

lorga /'32

▣ **Nu guvern "național" (încercarea lui Prezan) - ci guvern Maniu.**

"Cînd, la 10 iunie[1930], sînt, din nou, chemat la regele, care-mi dă cordonul Ordinului Carol I-iul, subliniind că e pentru merite culturale, hotărîrea e, în sfîrșit, luată.

Nu mai e vorba de minister național , avînd în frunte pe cineva care să nu fie șef de partid, [...]

ci de confirmarea dlui Maniu. Ministeriul cel mare, cu Prezan, Titulescu și cu mine, sau, la nevoie, și cu mine, acela rămîne pentru mai tîrziu [...]

"Seara, la 9, se cunoaște desamăgirea.

Acela [Maniu]care nu invitase pe prințul exilat și care îl întîmpinase cu toate rezervele , puțînd merge pînă la arestare, e din nou stăpînul situației, fără să fi arătat că o dorește."

Dar nu trec cîteva ceasuri și lipsa de unitate a partidului zădărnicește formarea ministeriului.

"Cum, în chestia dinastică, **țărăniștii din Vechiul regat**, cu d.lunian în frunte, dar fără aprobarea d-lui Madgearu , **fuseseră pentru Rege, iar Ardelenii, contra** , luptele de persoane găsesc o bază de deosebire de atitudine.

/ " Așa fiind, soluția Prezan se impune.Prezan e chemat din liniștea lui de la țară.

Cînd mă vede pentru a-mi propune vice-președinția, eu i-am spus că primesc numai <ministeriul pe care nu-l va voi nimenea>, pare sigur de național-țărăniști, are speranțe din partea generalului Averescu, dar nu va face nimic fără asentimentul care se pare imposibil, al lui Vintilă Brătianu.

" În seara zilei de 13, se află că a fost rău primit de șeful liberalilor,

d.Prezan și-a depus mandatul , fără a întreba pe nimeni dintre aceia cu cari înțelesese a colabora.

De altfel, d.Maniu îi ceruse cît nu putea da, iar dr.Lupu două ministere, cîteva subsecretariate și 40 de locuri în cameră. "Data aceasta , d.Maniu izbutește a-și face un ministeriu."

e) **" Lupta " (dir. Emil Fagure, deputat în prima legislatură PNȚ)**

("Lupta ", XII, nr. 3357, 6 ian. 1933)

La împlinirea a 6 ani de la Actul de înlăturare a lui Carol de la succesiune (4ian.26)

Ziarul a dus o perseverentă campanie în favoarea lui Carol,

din care cauză a fost confiscat de numeroase ori (în guvernările dinainte de 1928)

Sub titlul de **"Cabala contra prințului Carol"** ,

ziarul reproduce documentele respective .

[L.D.preiau unele informații, cu toate rezervele, avînd în vedere poziția partizană]

"Lupta", 1 ian.1926 /

▣ **"Relația dintre moștenitorul tronului și primul ministru " [I.I. CBrătianu]**

Zvonuri despre un pretins gest al prințului moștenitor, pornite din cercuri guvernamentale, colportate prin cluburi și localuri;
prințul Carol refuză să revină în țară, cu toate stăruințele și că este gata să renunțe la tron ;
scrie scrisori în acest sens;

Adevărul se cunoaște acum. Prințul Carol este de mult ostracizat de guvern .

Dacă d.Brătianu este mai discret, partizanii săi sunt fățiș contra prințului.

Brătianu, ca șef de guvern, ba chiar ca șef de partid, are dreptul să se intereseze de aproape, să observe orice gest și orice acțiune a prințului.

"Nu ne ascundem să spunem că anturajul prințului Carol displace guvernului.

Nici anturajul cu care a întreprins acțiunea sa culturală, nici anturajul său intim

nu e la înălțimea situațiunii prințului moștenitor."

"Regele are o prea mare afecțiune părintească pentru fiul său care - pretind guvernamentalii - a început să se sustragă controlului, supravegherii suveranului "

" Prințul Carol a început apoi să se manifeste politicește.[...]manifestările sale așa-zis democratice

sunt însoțite de gesturi care ne jignesc." -spun cei de la guvern.

Lupta , 2 ian.'26 /

▣ **Consiliul de Coroană.**

Încordarea relațiilor dintre Prinț și Brătianu a luat o turnură gravă.

Consiliul de la Sinaia va lua hotărâri grave.Prim-ministrul și-a pregătit un întreg plan de operații : colportarea de zvonuri; acuzații aruncate în sarcina prințului ; un mutism semnificativ în presa oficioasă;

În zilele următoare se va introduce cenzura , în timp ce presa italiană și franceză redă detaliat conflictul ;

Lupta, 5 ian.26

▣ **"Iar a fugit de răspundere primul ministru"**

În fața unui eveniment important - renunțarea prințului la Tron și la drepturile familiei regale -

"dictatorul " s-a gândit doar la 2 lucruri : să arunce întreaga răspundere asupra lui Ferdinand și să introducă cenzura, pentru ca

, la lipsa sa de răspundere, să aduce mormântul tăcerii...

Lupta , 7 ian.26 /

▣ **"Cuvîntul situațiunii"**

Sentimentul țării întregi este că sub impresiunea fulgerătoare hotărâri a Prințului să renunțe la Tron și la calitatea de membru al familiei regale, copleșit de durerea de părinte și de răspunderea față viitorul Dinastiei și al țării , regele n-a văzut scăparea decît în soluția extremă.

Credința țării este însă că Suveranul a fost lipsit de sfatu guvernului.

Familia regală a trimis pe ministrul palatului să vorbească cu prințul.dar guvernul ?

"Dictatorul" -dar nu sfetnicul - a scontat pe setea de scandal, în jurul unui roman plăzmit, pe tema unor sentimente intime.Țara nu va pricepe cum s-a trecut cu iuțeala fulgerului peste sfatul înțelept al omului de stat care în Consiliul de la Sinaia, a propus suspendarea lui pînă ce se va gface un demers solemn și oficial pe lîngă principele Carol.

Înmărmurită, ea privește precipitata ratificare în Parlament a hotărârii de la Sinaia, ca o sugestione nefastă pentru instituirea regenței.

Lupta, 11 ian.'26

▣ **Din ordinul samavolnic al ministerului de Interne "Lupta"**

a fost confiscată de 21 de ori în 1926.

Pentru a nu fi suspendată, asupra ei s-a instituit o cenzură unică :

să nu mai vorbim de răspunderea politică și morală a d-lui Brătianu

în actul demiterii prințului de Coroană.

f) Duca - Goga (Replică la replică) , 30 iun.' 31

(Legislatura Iorga, ses.extraord., DAD, MO 12, șed. 30 iunie'31, p 374-376)

După cele spuse de Duca, Goga s-a agitat mult în noaptea de 8 iunie'30.

Invitat la Palat (nu da amănunte) , a plecat apoi la Duca să-l reconcilieze cu Carol.

Versiune Goga: atunci i-ar fi spus Duca că nu va da mâna cu acel om !

Versiune Duca : atunci i-ar fi spus Goga să-și asigure pe lângă noul domn alternanța la putere, și să "desființeze" PNȚ !

Restaurația / iun.'30/ retro '

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

17.) Regele Carol, Mesajul Regal, 15 nov.'30

(DAD, MO 1, ședința din 15 nov.'30, p. 1-4)

[L.D: text integral, xerox.În calculator, dispersat problematic.Integral, la Guvern
Colorarea, sublinierile, parantezele drepte, îmi aparțin, urmînd a fi comentate]

Participă: Regele Carol, MS Mihai, guvernul, senatori, deputați.

Carol / nov.'31

"Fericit de a mă găsi în mijlocul Domniilor Voastre ,

țin să afirm din nou dorința și speranța Mea

de a vedea conlucrînd în mod armonic toate forțele vii ale națiunii

la consolidarea și neîncetata înălțare a patriei.

În continuarea operei de consolidare ce ați întreprins de la începutul Legislaturii,
sunt de rezolvit probleme mari și grele [...] " (p. 1)

[-urmează sarcinile Guvernului și Parlamentului, pe departamente -]

[Carol]

▣ Apel la cooperare

"Importanța problemelor ce vor fi supuse deliberărilor Domniilor Voastre,
și dificultățile mari ale situației economice, impun colaborarea înțeleaptă a tuturor.

(ovațiuni furtunoase, prelungite și repetate , bravo!)

"De aceea, fac apel la toți fiii buni ai Patriei, ca, peste deosebirile de partid,
să coopereze frățește la înlăturarea greutăților prin care trece țara.(ovațiuni prelungite)

Domnilor senatori,

Domnilor Deputați,

Convins că Guvernul Meu va găsi în patriotismul Domniilor Voastre tot sprijinul

necesar pentru îndeplinirea grelei sarcini, vă urez muncă rodnică și invoc

binecuvîntarea Celui-A-Tot-Puternic asupra lucrărilor Domniilor Voastre "

(ovațiuni entuziaste,prelungite, urale, puternic repetate) (p. 4)

CAROL

Mesajul Regal, 15 nov.'30

18.) Nicolae Iorga, Intervenție, 8 nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 8 nov.'30, p. 10-11)

[Intervenție integrală xerox.Sublinierile ,parantezele, supratitlurile , îmi aparțin.

Fără îndoială , Iorga joacă rolul de "apostol" al neamului,de multe ori avînd dreptate;

sfătuind, muștrînd, sugerînd , insinuînd critici la adresa inutililor (pentru el)partide , încercînd să croiască treptele spre socul pe care se va ridica, treptat, tînărul rege Carol .]

Iorga / nov.'30

▣ Intențiile MSR Carol .

"Domnule președinte, d-lor deputați, secretarul particular al Majestății Sale Regelui a venit și la mine. [...] "Dar mi se pare că gestul pe care l-a făcut M.S , trimițînd pe secretarul Său particular , nu s-a înțeles bine .

Faptul că MS n-a trimis pe mareșalul Palatului,

ci pe secretarul Său particular , faptul acesta este o dovadă că **MS n-a avut intenția de a recunoaște partidele ca singur factor politic al poporului român.**

Și aceasta mai înseamnă încă un lucru :

că MS nu părăsește sprijinul cel puternic pe care îl are ,adică națiunea română însăși,

pentru a înlocui acest sprijin cu un sprijin mult mai șubred, acela al partidelor politice.

Dacă MS dorește sprijinul partidelor politice, care sunt cum sunt,

nu are decît să trimeată a doua oară pe cel care reprezintă oficial pe MS.

Pînă atunci, MS n-a dat decît un sfat al Celui dintâi român, către alți români . [...] [...]

Iorga / nov.'30

▣ Mesajul Regal

[LD: aluzii, descifrări, interpretări de text!]

" Și aceasta se dovedește , părerea mea, se întemeiază pe însăși Mesajul care s-a citit și în care, mie critic literar și istoric, îmi este permis să recunosc stilul guvernului și adosul Majestății Sale. Nici n-aveam nevoie să cer o audiență la MS, foarte ocupat în acest moment ,

pentru a întreba care este partea care îi revine.

De altminteri, păstrînd tot respectul față de MS, nimeni nu se poate împiedica de a da unei părți

din ceea ce citește, un accent de autor cînd este autor, și să citească alte părți ,

cu tonul cu care își citește cineva lucrurile pe care n-ar putea să nu le citească.

Majestatea Sa a vorbit de înfrățire.Majestatea Sa trebuie să fie părintele țării.

Natural, noi trebuie să fim fii ai reprezentantului României, noi trebuie să fim frați între noi.

Expresia sentimentală a făcut apel la sentimentele noastre și sentimentele noastre au răspuns [...]

" (p. 10-11)

Iorga / nov.'30

▣ Datoria partidelor, a Parlamentului .

" Dar înfrățirea presupune frați iar frații vorbesc bine unii de alții.

Și eu nu nșteleg cum se face o înfrățire atunci cînd, acum citeva zile , șeful unui partid

[Averescu !] ,

care nici n-a ascultat de îndemnul Majestății Sale -și nimeni din reprezentanții săi nu este aici -

putea să declare că în Țara Românească există un singur om care are dreptul de a guverna ,

și acesta este el, șeful aceluia partid.[???

Nimeni n-are dreptul de a guverna [Maniu !] , nici atunci cînd ar avea cele mai puternice majorități

fiindcă țara este într-un fel într-o zi și se poate să fie altfel a doua zi,

și ar trebui s-o întrebăm în fiecare zi dacă nu s-a schimbat,

potrivit cu ce facem noi - care poate fi foarte folositor țării și poate fi ceea ce se numește

cu un cuvînt franțuzesc gafă sau românesc poznă : cînd am făcut anumite pozne -

se poate întîmpla ca națiunea să ne fi regretat.

Nimeni nu are căderea [Averescu !] de a spune că dreptul său este exclusiv

de a guverna Țara Românească,

căci în cazul acesta trebuie să-l avem rege ,

trebuie să schimbăm dinastia , ori de are copii ori de nu are . (☺)

Prin urmare, îndemnul acesta la înfrățire s-a lovit de o stîncă.
Mie mi-i frică cu aceste stînci care răsar în drum ,
ca îndemnul venit așa de sus [Carol] ,cu sentimente așa de bune, să nu se înece .
Iată, duminică s-a ținut aici o întrunire [PNȚ] .Unul din miniștri [Madgearu !]
a făcut să cadă pe capul [Vintilă Brătianu] , din fericire neprezent acolo,
al partidului liberal, astfel de acuzații ,încît mă întreb cum , după un discurs
ca acela pe care l-a ținut d.ministru al agriculturii , se mai poate vorbi de înfrățire .
Frăția aceasta eu cred că se poate , dar se poate în alte împrejurări.
Se poate atunci cînd miniștrii ar înțelege un lucru : că atîta vreme cît sunt miniștri, [...]
reprezintă pe Maiestatea Sa și , reprezentînd pe Regele,
eu nu înțeleg să mă atace Regele, în numele unui partid.
Eu sunt credincios al unui rege, și cînd vine ministrul regelui și-mi spune
tot ce se poate spune mai rău despre mine și despre partidul meu,
cum să interpretez apelul la înfrățire , mai ales după acest vehement atac ?"
Iorga / 18 nov.'30

19.) IGH.Duca,(PNL-1) Declarație la Mesaj, 18 nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov.'30 , p.10)

[L.D.: exemplar xeroxat.În computer, dispersat problematic.

Revenire în parlament, după un an de boicotare.]

Duca / 18 nov.'30

▀ Revenirea în Parlament: Omagiu Coroanei.

" Dle președinte, d-lor deputați, în urma apelului Maiestății Sale Regelui,
partidul național-liberal a hotărît ca reprezentanții săi să reintre în Parlament
și să participe la debateri.

"România , la începutul noii Domnii, se găsește în fața unei situațiuni internaționale turburi
și în fața unei situațiuni interne ,atît de îngrijorătoare, încît partidul național-liberal
socotește ca o patriotică datorie față de Coroană ,
să răspundă la înaltul ei apel și să o ajute la normalizarea vieții noastre politice și
la restabilirea funcționării actualului regim constituțional.

" PNLcare a contribuit într-o măsură atît de hotărîtoare la întemeierea dinastiei române
și la consolidarea principiului monarhic, va sprijini pe Majestatea Sa Regele Carol al II-lea
în îndeplinirea grevelor și marilor sale îndatoriri , așa precum a sprijinit
pe Regele Carol I și pe regele Ferdinand I, în opera lor glorioasă de neatîrnare a țării
și de întregire a neamului. " (p. 10) I.Gh.Duca/ 18 nov.'30

20.) Gh.Brătianu (PNL -2, georgist) , Declarație, 18nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov. '30 , p.10)

[LD: în aceeași zi, IGDuca citește Declarația PNL de revenire în Parlament.

Declarația sa poate fi percepută ca avînd 2 ținte - PNL și PNȚ - și atunci ,
fiecare propoziție a lui George Brătianu, este copios aplaudată de PNȚ !
Parlamentul este în fața a 2 PNL , fără să se spună ceva despre ruptură!]

Gh.Brătianu / nov.'30

"În ziua de 6 noembrie ,partidul național liberal ,
credincios tradițiilor sale monarhice și constituționale, a hotărît reintrarea în Parlament a
reprezentanților săi
, spre a lua o parte activă la viața constituțională a țării.

"Aducînd la îndeplinire această hotărîre, el constată cu deosebită mulțumire
că răspunde în același timp dorinței Majestății Sale Regelui ,
de a se ajunge la o normalizare a vieții politice ,contribuind la îndreptarea nevoilor grele de astăzi,
prin soluțiile ce-și propune să realizeze."

Gh.Brătianu /18 nov.'30

21) Răspuns la Mesaj, raportor N.Polizu-Micșunești,20 nov.'30

(DAD. MO.4, șed. din 20 nov.'30, pag.29-31)

[LD: xeroxat integral ; dispersat problematic ;

Prin parafrizarea mesajului, aceeași impresie de improvizație, de nesiguranță

Nu se mai compară cu Răspunsurile din primele 2 sesiuni.]

▣ Regele

Sire ,

"Întreg poporul românesc își exprimă încăodată , prin aleșii săi, nemărginita lui fericire de a revedea pe Maiestatea Voastră în mijlocul reprezentanților Națiunii - și așteaptă cu încredere ca apelul Maiestății Voastre la o conlucrare a tuturor forțelor vii ale Țării să devie o realitate, pentru consolidarea și înălțarea Patriei.

" Uniunea sacră a tuturor asemenea forțe, care la alte popoare a dat rezultate așa de însemnate, fie în timpul războiului, fie la încheierea păcii sau în timpul refacerii de după război - vor da desigur și la noi , cel puțin de acum înainte, în clipele grele prin care trece țara, aceleași rezultate rodnice. " (p. 29)

Răspunsul la Mesaj/ 20 nov.'30

22.) D.Bogos (PNT-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 91- 97)

[LD : xerox integral; în calculator, dispersat problematic ;

sublinieri, supratitluri , paranteze, LD]

Bogos / nov.'30

▣ Carol

Este primul Mesaj Regal, al MSR Carol II....

/ "ca unul dintre reprezentanții provinciei de peste Prut, să aduc la cunoștința țării , de la această tribună, că Basarabia întotdeauna a înfierat fapta rea a celor care au făcut ca ,odinioară, vlăstarul vrednic al marelui rege Ferdinand să ia toiagul pribegiei.

Astăzi toată suflarea basarabeană este bucuroasă că poate să aducă omagiile și devotamentul său la picioarele Tronului (aplauze) , rugînd pe bunul Dumnezeu ca domnia Regelui nostru Carol al II-lea să fie cît mai fericită." (aplauze) (p. 90)

[LD:atenție! încheie discursul cu un semnal pentru Carol]

/ "[...] gîndul meu se îndreaptă spre un singur punct luminos, în tot haosul care ne înconjoară.

Către MSRegele Carol II .(aclamații , aplauze)

Cunoaștem cu toții entuziasmul cu care țara a întâmpinat suirea pe Tron a Maiestății Sale, și astăzi, această populație a țării își pune nădejdea în înțelepciunea tînrului ei Rege.

Acest entuziasm și această speranță au încă un înțeles adînc,

în afara sentimentului de devotament pentru Dinastie și Tron,

anume instinctul sănătos al acestei națiuni de sine conservare,

care a simțit că primejdia este înlăturată, restabilindu-se ordinea constituțională,

primejdie de care era amenințată de actul de la 4 ianuarie 1926. (aplauze)

Onoare acelor bărbați de stat, și în fruntea lor iubitul nostru Iuliu Maniu ,

care a știut să pregătească țara pentru restabilirea ordinii constituționale"

(aplauze prelungite la PNT) (p. 97)

Bogos / nov.'30

23.) Virgil Solomon (PNT, ardelean, medic , deputat Odorhei) , 29 nov.'30

(DAD,MO, șed.din 29 nov.'30 , p. 106-108)

[LD: discursul integral, xeros; în calculator, dispersat problematic]

Atenție ! Interesant,lucid, echilibrat, original,sincer, liberal,disciplinat manist, cu simpatii vaidiste clare, adaptat României întregite.]

Virgil Solomon [medic] / nov.'30

▣ Regența - Restaurația.

[LD: diagnostic quasi-medical !]

Cum a reacționat organismul statului român la terapia libertății adusă de PNȚ ?
Cel mai sensibil s-a dovedit întiiul factor constituțional - Regența .

Politica lui Ion Brătianu pusese Coroana într-o situație excepțională.

"Consiliul de regență , cu tot patriotismul, cu tot devotamentul, și cu toată priceperea membrilor care l-au alcătuit, de care sunt sigur că istoria va ține seama, se vede că a contrazis, prin trinitatea lui, principiul de unitate care, pare-mi-se, trebuie să stea la baza existenței formei de guvernământ monarhice, așa încît prima schimbare funcțională care s-a produs în conștiința națională , s-a simțit aici.

A observat un fenomen extrem de interesant : cei care au creat Regența, au fost cei dintii care au atăcat-o.

Aceste atacuri slăbindu-i autoritatea,natural, ca un organism viu...

" Regența a reacționat violent și Maiestatea Sa Carol al II-lea și-a ocupat tronul "

(aplauze) S-a fixat pe principiile etice și politice, dar cu un calm desăvîrșit...

"Procesul inflamatoriu" a produs oarece zguduire diferiților factori ,

și "frisoane destul de puternice partidului liberal" , dar noi nu suntem de vină.

"Declar și susțin că această revenire la normal a fost o reacțiune sănătoasă a organismului sănătos al Statului român, căruia domnul nostru președinte [Maniu], în inspiratul său discurs, i-a dat cea mai frumoasă caracterizare..."

- I.Leon (PT) : "Dle doctor Solomon, s-a întîmplat că au avut frisoane într-o noapte, la 7 iunie, și oarecari membri din guvernul d-voastră."

- Voci : Doi ! Doi!

- Solomon : "Dle Leon, vă băgați într-o chestiune de mare imortanță istorică și eu nu am competența și curajul să vorbesc de ea, cînd îl văd aici pe d. prof. Iorga. Sunt sigur că d.Iorga , la vremea sa, va scrie despre aceste lucruri și atunci ne vom mai documenta cu toții.Chiar dacă ar fi, cum spui d-ta , ca un om sau doi , să fi avut o părere solitară,importantă este părerea șefului. Încă de la 4 ianuarie 1926, atunci cînd, în afară de d.prof. Iorga, numai partidul nostru a susținut că este o greșală.

- Iorga : "[...] în ziua aceea de 4 ianuarie, sunt singurul care am spus răspicat că s-a făcut o mare greșală.Și rog să nu fiu contrazis , pentrucă aș fi silit , la ședința viitoare,să aduc caietul meu ,și multe persoane s-ar găsi într-o postură dezagreabilă . Așa că lucrurile de la 4 ianuarie să le lăsăm. Cînd voi putea vorbi, voi vorbi. Acum ar fi prea crud să vorbesc ! Țin să vă amintesc că atitudinea mea a fost o atitudine solitară.

A nu aproba, nu înseamnă a dezaproba ,[...]"

- Solomon : "Eu obișnuesc să ascult și să respect în toate pe șeful nostru.

Îmi amintesc că în ziua de 8 iunie 1930, a spus următoarea frază ...

- Iorga : "Ar fi trebuit să o spuneți acolo unde puteați : la Pitești " [???"

- Solomon : "D.Iuliu Maniu a spus: <destinul s-a împlinit și noi nu i-am pierdut pasul>

- Iorga : " [...] Nu insistați.E dureros.E penibil.Mai bine s-o lăsăm" (p. 107)

- Solomon : "Așa dar, această helioterapie a liberalilor, după părerea mea, a avut o influență extrem de curioasă." (p. 107)

Virgil Solomon / nov.'30

24.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30

(DAD, MO. 12, ședința din 12 dec.'30, p. 158-162)

[LD: discurs integral xerox.În calculator,dispersat problematic.

Vorbește după discursul fulminant al lui Gafencu (politică externă),

mărturisindu-și lipsa de experiență , datorată vârstei și pregătirii ...
Pe mine mă interesează opiniile lui,tocmai pentru că nu este un "consacrat" ,
Dar... LD: atenție la nuanță ! Așa cum Măță a vorbit ca "pion" al lui Stere,
eu simt că Nicolau vorbește ca "pion" al lui Mihalache.Dar nu pot dovedi...]
Nicolau / dec.'30

▣ PNL- Restaurația.

" Este clară lupta permanentă pe care a dus-o PNL ca să-și mențină influența sa
asupra factorului constituțional ;
și este clar că noi am opus puterile noastre ,
ca să putem neutraliza această influență nefastă în politica internă a țării.

"Evenimentul care a clarificat definitiv situația partidului liberal în politica internă a țării ,
desigur că este evenimentul restabilirii ordinii constituționale."

(mărturisește modestia sa, care nu-i îngăduie s-o aprecieze ,
lăsînd pentru oamenii politici de vază să se pronunțe)

" Este destul să amintesc că în cuvîntarea MSR, la depunerea jurămîntului,
sunt pasajii care trebuie subliniate [...] se referă la nedreptatea ,nu numai ca rege ,
dar și ca om, făcută fostului prinț Carol, astăzi Regele Carol al II-lea [...] în
ce împrejurări s-a petrecut restaurația constituțională, făcută în binele țării și
reparînd o nedreptate strigătoare la cer. " (aplauze prelungite la PNT)

"Partidul liberal, d-lor deputați, a primit după această restaurație,
lovitura de grație în însăș structura sa internă." (p. 160)
Nicolau / dec.'30

25.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30

(DAD,MO.nr.14,șed. din 5dec.'30, p. 187-190)

[L:D :discurs integral xeroxat.În cumputer, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin.

În Parlament exista o încordată așteptare, pentru a se auză ruptura PNL.

El ține tot discursul,fără a anunța ruptura,ignorînd total prezența în parlament
al grupului parlamentar PNL]

Gh.Brătianu/ dec.'30

▣ Monarhia.

" **Coroana**, această cheazășie a unității noastre ,
lovită ieri de atacuri nesăbuite și
astăzi săpată de urzeala perfidă a intrigei și calomniei."

" Ei bine, d-lor, în astfel de împrejurări, care poate fi **rostul esențial al discuției la Mesaj ?**
Ea trebuie să fie, în concepția noastră, **în primul rînd**, prilejul de a răspunde
apelului pe care **Majestatea Sa Regele** îl adresează **conlucrării armonice**
a tuturor forțelor vii ale țării. " (p. 188)

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Rolul PNL -georgist

"[:::] în **noua orientare** ce vrem să o afirmăm în **politica noastră** ,
rolul opoziției în locul ei firesc din Parlament, **nu este acela al unei vrăjmășii sterile**,
ci al unui control neadormit și a unei **critici pozitive și fecunde."** (aplauze la PNT)

"**Peste** interesele și socotelile unui **politicianism învechit**, socot că datoria noastră de astăzi
este cuprinsă într-**un singur cuvînt : restaurație.**

Venirea regelui a restaurat prestigiul sdruncinat al monarhiei,
și cheazășia de ordine și de continuitate a vieții noastre de stat ." (aplauze la PNT)

"**Exemplul acestuia** , care ne vine **de sus**, de care **țara toată leagă**

atît de **frumoasă nădejdi** ,acestui exemplu , cum putem să-i răspundem mai bine decît așezînd **puterea noastră întregă în serviciul acestei lozinci, a restaurațiunii**, atît a valorilor morale cît și a forțelor de producțiune, dar mai presus de toate , **a restaurării încrederii** în puterile și destinele acestei națiuni ?"

(**aplauze prelungite la PNT**)

"Suntem în **ceasul al doisprezecelea**; în jurul nostru o **Europă nouă**

se ridică de pe ruinele războiului.La toate granițele noastre **națiunile cresc, vrăjmășiile cresc** de asemenea. Lumea se îndreaptă spre **noi orizonturi**, spre noi idealuri.

[...] ne este dat nouă **să așezăm țara noastră la locul de cinste**

ce i secuvine în cultura, în economia și în **politica lumii noi**, sau s-o lăsăm să se scufunde

în prăpastia adîncă a sărăciei și a desnădejdi.[...] cu conștiința limpede ,

cu gîndul neprihănit, purcedem la **muncă rodnică și faptă nouă** " (**aplauze la PNT**) (p. 190)

Gh.Brătianu / 5 dec.'30

26.) **Nicolae Iorga (PND)** ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;

în computer,dispersat problematic, deși ...operația s-a dovedit foarte grea...

Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea proprozițiilor , îmi aparțin

Camera era arhiplină pentru că toată lumea se aștepta la izbucnirea "spectacolului"

dintre cele două partide liberale .Ori, Gh.Brătianu a ținut discursul ;

liberalii ceilalți au tăcut și scandalul nu a izbucnit !

Iorga face un autentic act de pedagogie politică ; este, pe rînd, optimist și tragic,

ironic și sarcastic, sfătos și patetic, aluziv și direct, sincer și viclean,

amenințător și aparent dezinteresat... domină adunarea,trimite semnale regelui, partidelor,

jucîndu-și perfect rolul de **apostol național** , pentru ca , în final, să -și lanseze formula :

guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II]

Iorga / dec.'30

▣ **Parlamentarism.Parlamentari.Atmosferă.** (vezi pe larg și context la PND)

"Ei bine, dvoastre,[PNT] pînă la eutarchia economică,

ați realizat un fel de eutarchie în acest sens, că **nu aveți nevoie de opozițe."**

"Suveranul a invitat în adevăr opoziția să se întoarcă în Parlament,

pentrucă **Suveranul, om tînăr și viu, dorește un Parlament ,**

dacă nu cu totul tînăr, după doi ani de zile -

Parlamentele au o anume vîrstă a lor,după patru ani mor de bătrînețe -

cel puțin un Parlament viu.

"Dar dacă ar fi știut Suveranul că **opoziția se poate face prin propriile d-voastre mijloace**

, atunci desigur **nu ar fi rugat pe d. mareșal Averescu ,**

care a zăbovit puținel - d-lui **pare a fi** în adevăr în politică ,

un fel de Fabius Cunctator .[...][...][...][...]

" Dar, în schimb, **Maiestatea Sa** a rugat **partidul liberal numărul 1** să vină în Parlament

și **partidul liberal numărul 1**,văzînd că există

partidul liberal numărul 2 , în Parlament,

s-a grăbit să adauge imediat și **prezența sa aici** .

Și mărturisesc că că **niciodată partidul liberal nu a fost mai simpatic**

decît de cînd , după o anumită tactică, **tace."**

(**aplauze ilaritate la PNT**)

"Prin urmare, **eu opozițe nu vreau să fac** ;

este un lucru pe care **mă voi feri** a-l face astăzi , căci **acest lucru este să adaugi**

la **pesimismul neînțeleș și neîntemeiat și ucigător**, de care este cuprinsă această Țară."

Iorga / 'dec.'30

▣ **Pedagogie politică : pesimism / optimism**

"Vedeți ,eu de obicei **sunt pesimist** ,cînd toată lumea este **optimistă**, și cînd **toată lumea ajunge să fie pesimistă** ,eu **sunt optimist.**" [...] [...] [...]
"Același lucru îl spun și acum , în momente de **pesimism general, pesimismul social, pesimism economic, financiar, moral, politic : vom fi ceea ce am fost în zile bune,** pe care le-am apucat eu - și-mi pare rău că tineretul acesta nu le-a apucat că atunci ar gândialtfel - **și vom fi mai mult decît atît ."** (**aplauze prelungite , îndelung repetate**)
" Aceasta o spun cu **încrederea mea de bătrîn tînăr,** care luptă **împotriva tinerilor bătrîni. (Ilaritate ☺☺☺) [lovit Gh.Brătianu, servit PNL-1!]** Aceasta este **situația noastră reciprocă"** (**aplauze prelungite, îndelung repetate**) (p. 193) [...] [...] [...]

lorga / dec.'30

" **Eu vorbesc ceva mai mult** ,cu credința că , **din această cuvîntare a mea,** o să iasă în Cameră și în țară **o suflare proaspătă de încredere , o însănătoșire morală"**.(**aplauze**)

lorga / dec.'30

▣ **Boieri, burghezi, intelectuali.**

" Nu mă tem cînd **o mare clasă** este așa cum este **clasa noastră țărănească** de azi, încît **are o astfel de inteligență și de răbdare** - cu răbdarea lui **ne-am ținut noi secole** întregi , **cu mintea boierului și răbdarea țaranului."** (**aplauze prelungite, unanime**)

"Și de aceea nici **mintea boierului nu trebuie să neglijeze răbdarea țaranului,** dar **nici răbdarea țaranului** să-și închipuie că poate să facă ceva , în virtutea unei **teorii de clasă , fără mintea boierului."**

"Noi **intelectualii** , suntem **boieri de carte** și generoși ca boieri de carte, cum generoși erau **boierii de moșie de odinioară**, pe care **nu trebuie să-i batjocorim** , fiindcă astfel riscăm să fim considerați ca **ignoranți în ce privește trecutul țării noastre."** [...] [...]

lorga / dec.'30

▣ **Pedagogie polică : pesimism / optimism . -concluzii -**

"Și atunci, cînd **societatea noastră este așa**, cînd **oamenii aceștia** neînțețiți **sunt în stare să se și înțeleagă , să se iubească și să lucreze împreună,** căci poate nu există alt popor la care să te adresezi la omul cel mai sărac, cel mai puțin trecut prin școli, și să nu poți simți dacă are inimă, dacă este un camarad al tău.[...]

Și **o astfel de societate vrednică , solidară ,** această societate **este de natură să inspire optimism.** Și **chiar dacă s-ar întîmpla odată să piară statul român ,** eu **nu m-aș fi descurajat :**

eu , ca istoric, **am văzut Polonia căzută , ridicîndu-se** după trecerea **unui veac și jumătate** , mai mîndră, mai plină de încredere , mai capabilă de activitate spornică și mai vitează ca oricînd." (p. 195)

lorga / dec.'30

- concluzii -

▣ **Solidaritate > concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?**

"Și cîtă nevoie este **să ajungem pe pămînt** într-un ceas de **război economic** cum este acesta.

Să ne coborîm într-o singură tranșee și, sub conducerea șefului acestui stat, [Carol II]

care în tinerețea lui **are nevoie încă de sfatul onest al oricărui român onest,** **să trecem de primejdia de astăzi , să ne așezăm din nou în fruntea popoarelor pe cari odinioară le-am condus [???** și cari astăzi, **ducînd o altă viață politică [???** au ajuns a ne întrece. **[???** Aceasta v-o doresc." (p. 197)

lorga, 5 dec.'30

27.) Costache Leanca (Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputat Bălți),

8 dec.'30 (DAD, MO.15, ședința din 8 dec.'30, p. 210- 219)

[LD: discurs integral xeroxat; în calculator ,dispersat problematic.

Sublinieri, supratitluri, paranteze etc.îmi aparțin.Vorbește după Ralea.

Nici el,nu "rupe pisica", se menține în echivoc, și tot așa de clar ... **Stere era cheia.**

Se mai adaugă , în profunzime, , frustrările Basarabiei.]

Leanca / dec.'30

▣ Monarhia

[Declarație echivocă, din care reiese că este pro-republican, temporar monarhist]

"O primă considerațiune este produsă de **schimbarea** care a survenit

în **situația noastră constituțională** .

După **un intermezzo** de câțiva ani , cînd puterile regale erau reprezentate de o **Regență**,

în **numele Regelui minor**,

astăzi sesiunea Corpurilor Legiuitoare **a fost deschisă** și Mesajul Regal a fost citit de **un Rege** care, într-adevăr, se bucură de **dragostea întregii națiuni.** (aplauze)

"D-lor deputați, **nu sunt unul** dintre aceia **care să creadă**

că **forma de guvernămînt monarhică, fie chiar constituțională,**

ar fi **ultimul cuvînt în evoluția formelor de guvenămînt** , precum , de bună seamă,că **nu orice formă de guvernămînt** se poate potrivi **pentru toate țările**, pentru **toate timpurile.** "

- **Emil.D.Fagure** (ziarist ind) : "Dați-mi voie să vă pun o întrebare , pe care am pus-o și dlui deputat Măță:

este acesta un punct din programul noului partid ?

Camera trebuie să știe aceasta. **E nevoie să se precizeze odată.**[:::::]

- **Leanca** : " Dlor,dacă **spun că nu sunt omul care să cred că forma** de guvernămînt **monarhică**

ar fi ultimul cuvînt în evoluția formelor de guvernămînt,

îmi dau seama că, pentru țara noastră, în situația în care ne găsim,

la începutul celui de-al doilea deceniu de la unirea țărilor surori,

cînd procesul consolidării sufletești se găsește încă în curs,

cînd **sînt încă deosebiri de mentalități**, pentru nivelarea căroră **se va cere multă bunăvoință** , și mai ales acel factor care se numește **timp**,

pot spune , dlor deputați, că ,**pentru noi, este un noroc** că în momentul de față **Coroana** ,

simbolul acesta de unitate națională și de cheazășia de vremuri mai bune,

este reprezentată la noi de **M.S.Regele Carol al II-lea.**" (p. 211)

Leanca /dec.'30

28.) Constantin Stere (Sfat parlamentar basarabean,deputat Cetatea Albă),

discurs la mesaj, 9 dec.'30

(DAD, MO 16, ședința din 9 dec.'30, p. 227-232)

[Discurs integral xeroxat.În calculator,dispersat problematic.

Sublinieri, supratitluri, paranteze, colorare, îmi aparțin.Vorbește după ce

Măță și Leanca pregătiseră dar nu oficiaseră ruperea grupului din PNȚ.Nici Stere nu o face.

Ba sporește echivocul, misterele și, pentru mine,neînțelegerea.]

Stere / dec.'30

▣ Colaborarea politică.

"Democrația este o condiție de viață și de moarte pentru orice națiune

în complexul vieții de astăzi și față de imensitatea muncii, cerută de fiecare organism național.

Fără ea, în timp de pace nici **nu poate fi organizată munca națională**,

cum **nu poate fi asigurată apărarea națională** pentru vreme de război."

Mesajul cere oamenilor poltici **colaborarea tuturor bunăvoințelor.**

"Dar acest concurs nu poate rezulta din stingerea vieții politice."

- **ACCuza (LANC)** : "Vă rog să constatați că **concursul d-voastră nu-l cere nimeni. (întreruperi, proteste, pe băncile PNT)** Aceasta este părerea mea."
- **Stere** : "Pentru colaborarea reală a energiilor naționale, este necesară lupta bărbătească și cinstită."
- **ACCuza** : "Mai ales cinstită"
- **Stere** : "Și mai ales cinstită și serioasă (aplaude la PNT) din partea tuturor.

D-lor, numai atunci când fiecare partid își apără crezul, aduce prinosul luminilor sale, discutând problemele din punctul de vedere al ideologiei sale, numai atunci poate rezulta o adevărată colaborare a partidelor.

Societatea de astăzi nu este o masă amorfă, nu este un corp gelatinos, ci un organism viu, cu aspirațiuni și tendințe adesea divergente și contradictorii.

Echilibrarea tuturor intereselor legitime nu poate rezulta decât din afirmarea tuturor credințelor

izvorită din însăși viața socială - lupta care în același timp

impune respectul de demnitate omenească, chiar în cel mai umil adversar.

Așa dar, d-lor, pentru colaborarea energiilor, naționale este necesară, pe aceste bănci, atît o opziție hotărîtă și vigilentă, care stă la straja intereselor obștești, care-i sunt încredințate, cum este necesar, pe acea bancă și un guvern care știe ce vrea, care este sigur de sine și care, în același timp, constituie prin însuși alcătuirea sa, rezultanta forțelor pozitive ale țării, într-un moment dat, simte în sine fiorul valorilor istorice, care îl ridică pe deasupra intereselor particulare, ca o întrupare triumfătoare a voinței obștești și, ca închegarea forțelor creatoare dintr-o fază istorică dată."

Stere * / dec.'30

* Notă. 1) **Alexandru Topliceanu**, "C. Stere", 10 apr.'30

(rev."Parlamentul Românesc", an III, 10 apr.'30, p. 4-5)

Topliceanu / apr.'30

▣ **Stere / liderii național-țărăniști**

"Îl părăsesc pentru ce? Ce a făcut acest om acum? [.....]"

"Ion Mihalache poate să se fi săturat de a fi obligat la infinit să sară pentru a justifica atitudinea lui C.Stere din timpul războiului.[....]"

2) N.N.Matheescu, "Afacerea" Stere, 30 aprilie'30

(rev."Parlamentul românesc", 30 aprilie 1930, rubrica "Părerii" p. 12.)

Matheescu / apr.'30

▣ **"Cazul Stere"**

"În fine, democrația română - plăpînda, suava, timida democrație românească - are și ea o <afacere> Ca și surata ei întru latinitate, democrația franceză, care decenii în urmă a fost frămîntată de <afacerea Dreyfus>, terminată prin izbînda integrală a elementelor de sînga. Cineva a spus la un congres, al vechiului și mîndrului partid țărănist, fraza plină de adînc adevăr și de profundă semnificație: <Cazul Stere este cazul democrației române.> [.....]"

Matheescu / apr.'30

▣ **Stere : Basarabia !**

"D.Const. Stere a crezut că unitatea națională nu se va putea realiza decât după prăbușirea Rusiei; că drumul spre Ardeal duce prin Basarabia.

Și așa a fost. D.Const.Stere a lucrat în această convingere ,
pe care **evenimentele au dovedit-o perfect justă** [.....]
Matheescu / apr.'30

▣ **Stere trădător!?**

Se zice că a fost plătit de nemți ; [.....]

D.Const.**Stere a determinat hotărâtor unirea Basarabiei** și, după război,
s-a pus în fruntea luptei democratice .

Ori aceasta , numai aceasta nu i se iartă! " (p. 12) [.....]

3.Din **scrisoarea** senzațională a lui **Stere**, 30 aprilie'30
(rev."Parlamentul românesc", 30 aprilie 1930, p. 13)
Stere / ? 1930

▣ **Mentalități : Brătianu . Maniu .**

"Personal, în ce mă privește, eu nu port ură
nici **memoriei defunctului șef al partidului liberal [I.I.C.Brătianu]**
care , cu drept cuvânt, putea **vedea în mine**
un adversar ireductibil al concepțiilor și planurilor sale politice ;
nici **nu mă plîng** împotriva **conducătorilor partidului național [Maniu]** cari
dacă au dat dovadă că , **după fuziune , au putut uita** că,pe vremuri ,
d.Maniu nu se sfia , cum a mărturisit chiar d-sa nu de mult,
să-mi încredințeze capul său și să-mi ceară , în numele partidului național ,
servicii care mă puteau duce în închisorile ungurești [.....] (p. 13)
Stere / ? 1930

▣ **Venirea PNTJ la putere .1928**

[.....]"**Și totuși**, conducerea partidului nostru **era gata** , de mai multe ori ,
să se arunce în niște aventuri nesocotite , care ar fi putut avea urmări fatale -
ca **nerecunoașterea Regentei și a Regelui Mihai** [.....]

4. .Paleologu , "**Între Stere și Maniu**" , "Spărtura" , 6 iunie'30
(rev."Parlamentul românesc", 6 iunie'30, p.12- 13)
[.....]

"Absolvă aceasta pe Constantin Stere , de crima de a fi îndemnat armata română ,
prin toate mijloacele ce-i puneă dușmanul la îndemînă , **de a depune armele;**
ba chiar de a le introduce contra aliaților lor **și a-și alunga Regele și Dinastia ?**
[.....] **Și aceasta ar fi fost imposibil chiar altuia , dat fiind că toate documentele**
care l-ar putea desluși , **continuă să zacă în arhivele secrete de la Florica.**
Și numai datorită acestui fapt , a scăpat C.Stere de plutonul de execuție."

[.....]
Paleologu / 6 iun.'30

▣ **"Misterul" tăcerii lui Maniu**

[LD: s-a vorbit, în epocă, despre **intențiile"republicane"** ale lui **Iuliu Maniu**,
în timpul războiului ! "**Misterul**" a rămas nedeslușit.]

[.....] **De ce a tăcut d.Stere atîția ani de-a rîndul ?**

Dintre rîndurile monologului zămislit la Bucov, se desprinde,se ridică , **o întrebare .**
Din nefericire, **zădarnică** ; căci este sortită să rămînă **fără răspuns.**

Dar **ar fi nespus de interesant de aflat și gîndul intim al d-lui Iuliu Maniu ,**
înțelegerea misterioasă care i-a legat atîta vreme , **pe d-sa și d.C.Stere.**

Dar **d.Maniu nu va spune nimic.**Poate că nu ar avea nimic de spus ;
sau, poate că, spunînd adevărul, ar estompa trăsăturile tari pe care i le împrumută nedumerirea
mulțimii.

În aceste condițiuni **va trebui să ne mulțumim** -dacă mulțumire poate da -

cu **slabul înțeles al < Documentărilor> d-lui Stere :**
un dialog în care unul tace și celălalt ascultă.

[LD: acesta era stadiul "dialogului surd" între Stere și Maniu în ajunul sosirii lui Carol la București.
Venirea lui Carol, evenimentele care au urmat, vor îngropa dezlegarea misterului ...]

5. Congresul PNȚ -Bălți, declarațiile lui **C.Stere ,Moțiunea**, 15 iun.'30
("Dimineața", XXVI, nr. 8435, 18iun.'30)

Stere / 15 iun.'30

▣ **Monarhia.**

D-sa spune că **Basarabia s-a unit cu Țara Românească primind așezările ei așa cum ea voiește să trăiască.**

De aceea Basarabia n-a discutat așezarea constituțională întemeiată pe **actul de la 4 ianuarie 1926**, și **nu se poate despărți** de obștea românească , **orice alcătuire politică și-ar da.**

Azi, când România s-a strâns sub steagul regelui **Carol al II-lea**, **nu Basarabia va rosti cuvinte de împotrivire.**

Dar ține să observe că **guvernul și PNȚ** trebuiau să facă **întronarea Regelui în condițiuni mai demne** pentru țară și pentru Coroană, și **mai conforme cu interesele democrației.**

De azi încolo, **basarabenii prigonii de guverne silnice**, **vor căuta ocrotire și dreptate** în sînul obștii românești, la **Regele lor."**

(**adunarea întreagă manifestează pentru Rege se expediază o telegramă de devotament și omagii Suveranului)**

Cazul Stere / apr.- nov.'30

29.) **dr.Nicolae Lupu (PT)**, **discurs la mesaj, 12 dec.'30**

(DAD, MO 19, ședința din 12 dec.'30, p. 276- 284)

[LD: **discurs integral,xerox ; în calculator, dispersat problematic;**
Supratitluri, sublinieri, paranteze, îmi aparțin.

Dr.Lupu este, acum, mai în largul lui decît în 1928 ! Este cel mai dur discurs din sesiune.Multe din afirmații sunt adevărate.

Pretinde că vorbește pentru rege și țară.Le cere să plece de la guvernare.

Jubilează răutăcios, parșiv, demagog, la situația critică în care este guvernul și PNȚ.

Dar nici din Guvern, nici din Parlament,pe fond ,nu-l mai contreză nimeni .]

[...][...][...] **Și dacă nu vorbesc pentru Parlament , să nu vă supărați , voi vorbi pentru Coroană și pentru țară."**

- **Gr.Gafencu :** "Dar avem dreptul să ascultăm."

- **Lupu :** "**Aveți dreptul și, mai mult, aceia dintre dvs. cari vă integrați în sufletul națiunii și sunteți mulți - aveți dreptul la toată simpatia mea.**" (p. 276)

Lupu / dec.'30

▣ **Carol II**

" Pentru Coroană, **partidul țărănesc** depune la picioarele Tronului **omagiile sale de profund devotament. El așteaptă dela Tron**, cu o fierbinte, cu o **înfrigurată speranță**, ca , după Carol Liberatorul și după Ferdinand Întregitorul , **să vină Carol Gospodarul, Carol Constructivul, Carol Restauratorul."** (p. 276)
dr.Lupu / 12 dec.'30

30.) **A.C.Cuza** (LANC, **deputat de Roman, alegeri parțiale**) , **discurs la mesaj,**

13 dec.'30 (DAD, MO.20, ședința din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri,paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparțin

Poate fi considerat **mesajul lui "testamentar", total.**

Evreii -constituie **ținta** predilectă;

Antisemitism istoric,rasist, religios,naționalist, politic, cultural, economic, psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunțat dar nu argumentat.

Toate problemele,abordate **de la , prin** sau ajungînd **la evrei.**

Exponent (?)sau **inspirator** (?) al clișeelelor care alcătuiau substratul ideologic

al antisemitismului românesc.Vorbește peste 4 ore; ședința ține cca 7 ore,

pentru că este întrerupt,apostrof,contrat,încît poate constitui și o mostră de felul cum **el**

("bătrînul obsedat" și "iresponsabil") și **curentul cuzist** ("boală de tinerețe" ,

fenomen "haotic" marginal, necaracteristic) erau tratate , în epocă , de politicieni.]

Cuza / dec.'30

I. Problema monarhică.

[**Interesant cum caută pretextul cu care să-și lanseze tirada antisemită!**]

"**Un eveniment care domină** situațiunea noastră, este **întronarea MSRegelui Carol al II-lea**, în ziua memorabilă de 8 iunie 1930.

"Aici,d-lor, este o mare, **o foarte mare problemă**, pe care d.raportor o atinge aș zice iarăși fatal.

Iată ce spune :<Sire, întregul popor românesc își exprimă **încă odată** , prin aleșii săi, nemărginita fericire de **a revedea** pe maiestatea Voastră. >

Sunt **două cuvinte** care au rămas **inexplicabile** :ce însemnează **"încă o dată"**

și ce însemnează **"a revedea"** pe Maiestatea Voastră ?

Națiunea nu-l văzuse niciodată pe MSRegele Carol al II-lea , vorbind în mijlocul aleșilor Națiunii

[LD : **a vorbit pe 8 iunie !**] Prin urmare , nu puteți vorbi despre "a revedea" și de "încă o dată" .

"**Dar de ce națiunea nu l-a putut vedea pe MSRegele** , și zice d.raportor că

e fericit de a-l revedea ? Aici se găsește **marea problemă,prima problemă**

de care voi avea onoarea să mă ocup: **problema monarhică"** (p. 298) [...][...][..]

Cuza / dec.'30

▣ Doctrina LANC

"**Am formulat o doctrină.**Partidele nu au nici o doctrină.[...][...][..]

Noi, doctrina noastră am formulat-o pe larg și am rezumat-o apoi

într-o lozincă ce exprimă în puține cuvinte **ceea ce voim noi** :

Christos, Regele, Națiunea,România a Românilor.

[...][...][..]

Regele , ca principiu al autorității de sus,

nu al autorității de jos,[**democrația**] izvorînd ,conform principiului dvs.,

din adîncurile masselor , dar care **nefiind cunosătoare ale marilor probleme**

cari le stăpînesc, **nu sunt capabile să dea soluții** corespunzătoare intereselor lor.[...][..]

Cuza / dec.'30

I. Problema monarhică

"Prima problemă care ne-o punem [...] este de o gravitate excepțională

în momentul acesta.Noi suntem convinși că **monarhia este forma naturală a guvernării** ,

pentru că **autoritatea pornește de sus în jos** - iar autoritatea de sus ,

servește de bază oricărei autorități de jos - monarhia **întrepează aspirațiunile** ,în mod glorios,

ale unei națiuni.Dar indiferent de teorie, rămîne un fapt nestrămutat :

poporul românesc este adînc monarhic căci **cine ar voi** - au încercat d-lor, și au rămas ridicoli

-

ca **să se atingă de principiul monarhic**,ar fi fost **respins cu disprețul unanim** al națiunii românești."

(proverbul <**Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor !** >)

"**Românul este, adînc monarhic.** Și atunci, într-o țară cum este Țara Românească ,

cu o națiune înconjurată din toate părțile de dușmani, avînd un instinct așa de admirabil și de sănătos ca **instinctul monarhic** [...]

să întărim monarhia, să ținem cu orice preț la întărirea monarhiei , a **regimului monarhic**, în țara noastră, în inima poporului nostru.

"Iată d-lor **prima datorie .De aceea am pus** în lozinca noastră :

Hristos, Regele, Națiunea, punînd pe rege, după Hristos." (p. 303)

Cuza / dec.'30

▣ **Retro : PNL1 și Monarhia.**

[LD: Are dreptate doar dintr-un singur p.d.v. :**ce versatilă poate fi interpretarea istoriei !** fiecare o poate retușa,nuanța, falsifica, pentru a-și susține o anume teză !

De ce , oare, urau toți PNL ?! Cum voi surprinde adevărurile privind acest partid ?]

" [...] **partidul liberal nr 1** , care **guvernează țara de la 1866**,

și care a venit totdeauna **să se laude că a întemeiat Dinastia**, precum a realizat - zice el - toate marile opere ale încheșării noastre naționale .

" **Resping** , d-lor, **această afirmațiune**.Nu eu, **istoria o respinge**.

După **atentatul** din noaptea de **11 februarie 1866**, care a adus țara la două degete de peire, **a venit și s-a întronat [???] ca Domnitor** în țara noastră acela care mai pe urmă a fost **Regele Carol I**. Era firesc ca Domnitorul Carol I să fie susținut , cu o egală credință, de toate partidele în deosebi de partidul liberal.

a) "**Dar abia doi ani**, după ce vine Principele Carol, și începe greaua sa operă de stabilire a guvernării monarhice de la noi,**liberalii încep să-l atace**.

Ei merg cu **atacurile, cu uneltirile și cu conspirațiile** , pînă ce ajung la proclamarea **< republicii de la Ploești>**,a lui Candiano Popescu ,în 1870.

Atunci, uneltitorii liberali proclamă republica de la Ploești."

"Merg mai departe , d-lor.După ce **unii uneltitori sunt arestați** și aduși înaintea juraților de la Tîrgoviște, **jurații din Tîrgoviște , prin uneltirile aceluiaș partid liberal, achită în unanimitate pe conspiratorii ridicoli** cu republica de la Ploești."

Atunci Principele **Carol I este pus în situația** de a scrie **acea faimoasă scrisoare închipuită** către Auerbach , în care își arată **mîhnirea** lui și **declară incompetența de a mai governa această țară**.

Mai mult, Principele **Carol I** adresează tot atunci **o scrisoare către Marile Puteri , cerînd să se modifice Constituția** , ca poporul acesta să fie guvernat."

(Victor Slăvescu întrerupe)

- **Emil Fagure** (ziarist independent, evreu) : "Este o adevărată ingraturitate!"

- **ACCuza** : "**Făgărescule , nu te amesteca** în chestiunile acestea că nu ai nici o calitate și nu te pricepi .**Lasă-ne în pace !"** (**ilaritate**)

/ "După 1870, **continuă uneltirile partidului liberal**.

b) În momentul cînd **Germania era în plinătatea gloriei sale**, după **războiul franco-german** din care ieșise **învîgătoare** , cînd **serba ,aici în București, în sala Slătineanu , ministrul Germaniei Radovitz și cu colonia germană , aniversarea nașterii împăratului,în ziua de 10/22 martie 1871 ,**

liberalii vin atunci să organizeze **o manifestație de stradă ostilă** , aruncă cu pietre în geamuri , **sparg geamurile** de la sala Slătineanu, și **terozizează pe ambasadorul Germaniei** care era înăuntru....

- **Ralea : "Sistemul cuzist"**

(V.Toncescu, ocupă scaunul de conducere a Adunării)

....**Și-l silesc pe prințul Carol să cheme** pe reprezentanții **Locotenenței Domnești** din 1866, și anume : pe Lascăr Catargiu și generalul Nicolae Goleșcu , întrucît col.Haralambie nu era în București, și le spune : **< v-am chemat să vă trec puterea în mîna d-voastră , ca locotenenți domnești.>**

Și atunci vine **Lascăr Catargiu *** și el **salvează principiul monarhic, menținînd domnia**

Prințului Carol, întrucît a luat asupra lui sarcina formării guvernului de la 1871.

Prin urmare,**partidul liberal iarăși compromite principiul monarhic** , compromite guvernarea Prințului Carol I."

* În polemica ce a urmat, **Grigore Gafencu** a spus că era **nepotul lui Lascăr Catargiu**, și că actul acestuia s-a datorat **prestigiului Partidului Conservator, nu omului. Cuza îl contreză, spunând că omul a contat, nu partidul!**

- **Armand Călinescu**: "baronul de Hahn"
- **Cuza**: "Baronul de Hahn, cum zice foarte bine d. ministru Călinescu, amintind **broșura insultătoare la adresa Prințului Carol**, semnată cu acest **pseudonim, de Dimitrie Sturdza.**"

c) "La 1876 [...] **PNL 1 găsește pe colonelul Dabija** [...] nu era din urmașii lui Dabija, dar purta un nume istoric, **liberalii conspiră iarăși împotriva Prințului Carol**, și **concep planul întronării lui Dabija ca Domn.**"
(Cuza știe toate acestea de la unul din autori- Alexandru Holban) **Dimitrie Sturdza și Holban** au mers în audiență la Dabija, îmbrăcați de gală, i s-au adresat cu "Măria Ta"...

- **Armand Călinescu**: "Mazar Pașa!" [...][...][...]

Cuza

d) "Actul de la 4 ianuarie 1926 este opera partidului liberal, este un **atentat criminal la principiul monarhic**. Atunci **liberalii uneltesc înlăturarea urmașului legitim la Tronul Regelui Ferdinand și-l silesc** [...] **să plece din țară**, și astfel **primejduesc** încă o dată în mod grav **principiul monarhic și așezămîntul nostru legal.**" (p. 304)

Cuza / dec.'30

▣ **Restaurația.**

"Dar d-lor, **să zicem: foarte bine**, s-a făcut și aceasta, **pentru motive pe care ei caută să le justifice**. S-a terminat însă. Maiestatea Sa Regele **Carol al II-lea**, în mod legal, fără concursul vreunui partid, [???] și în aceasta constă măreția actului de la 6 iunie 1930, **a venit în București și și-a recuparat Tronul legitim** în aclamațiunile unanime ale națiunii întregi. Iar noi am asistat aici, la cea memorabilă ședință istorică de la **8 iunie 1930**, când **MSR Carol al II-lea** venind în mijlocul reprezentanților Națiunii, a fost aclamat cu o însuflețire pe care eu n-am văzut-o la nici o altă întrunire solemnă a Corpurilor Legiuitoare."

"**Foarte bine**. Va să zică **actul legal era încheiat** [...] **Ce fac liberalii ?**

e) A doua zi, cu o **inconștiență nemaînchipuită**, după ce Regele e proclamat de națiune, **liberalii vin și fac, ce ?**

Proclamă ei **declarațiunile d-lui Vintilă Brătianu**, publicate în ziarul "Viitorul", în care se zice: <Ieri am asistat oare la **alegerea suveranului României Mari** sau la încheierea unei **aventuri politice ?** [...] >

"Dar se poate concepe o asemenea aberațiune, o asemenea **crimă de stat ?**

Dacă ați fost altfel de oameni, sau dacă d-lor s-ar fi întâmplat, prin imposibil, **să fiu eu pe acele bănci, îi trimiteam la ocnă imediat !"** (aplauze la **PNȚ**)

- **Voci PNȚ**: "Foarte bine !"

....**Cuza**: "Iată-l și pe **machiavelicul IG Duca** declarînd la rîndul său :

<**Fapta** de astă noapte este **cea mai primejdioasă aventură** ce s-a putut face și tot ce poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale.[...]

refuz să mă duc chiar dacă viața mea publică ar lua sfîrșit [...] >

Cuza / - concluzie -

"[...] **pot partidele să rezolve problema monarhică ?** Răspund categoric : **nu !**

Partidele politice nu pot rezolvi problema monarhică ."

- **Voce PNȚ**: "Generalizați de la un singur caz !"

- **Ed. Mirto**: "De ce citați cazul partidului liberal și-l generalizați la toate partidele ?

- **Cuza**: Partidele nu pot rezolva problema monarhică pentru că depind de guvernare, șantajează Coroana, uneltesc contra ei...

- **Ralea**: "Toți **partizanii dvs.** din provincie nu fac altceva decît să **spună că vor veni**

- la putere[...]de ce-i descurajați ?" (ilaritate ☺☺☺)**
- **Cuza :** " Stai acolo liniștit căci nu aduci nimic cu întreruperile d-tale la discuțiunea noastră." [...][...][..]
 - **Mirto :** "**Ce puneți în locul partidelor ?** " [...] [...]
 - **Cuza :** " În momentul acesta ,**PNL uneltește iarăși împotriva Coroanei "**
 - **Ralea :** "Nu toate partidele !"
 - **Cuza :** "Cînd veți fi în opoziție, **veți unelti și dvs. (proteste, zgomot la PNL)**
Aceasta este convingerea mea."

Invocă și părerea lui **George Brătianu** , șeful PNL-2 care spune (23 nov.'30) :
<Idea națională e și acum amenințată de un spirit regional rău înțeles,
iar **Coroana**, [...] este și astăzi **izbită de calomnie și uneltiri perfide.** >(p. 305-306)
Cuza / 13 dec.'30

31.) **A.C.Cuza** (LANC), continuarea **discursului la mesaj, 15 dec.'30**

Memoriul LANC , către Carol, din 20 sept.'30
(DAD, MO.20, ședința din 15 dec.'30, p.326-341)

[LD: **Camera era exasperată.Cuza jubilează ,este glumeț,este provocator,**
se simte sigur pe el, cu aluzii cînd ironice, cînd acide, cînd șantajiste.
Motivele pentru care Camera rabdă : poate nădejdea că va critica mai ales PNL,
sau dorința de a avea o "voce opozantă" , sau propriile turburări din PNL,
sau absența ardelenilor de marcă ,sau gîndul că va exista o "voce antisemită" tranșantă ;
Eu cred că mai degrabă **este o sugestie regală** : citirea **Memoriului LANC**
(20 sept.'30) în parlament , ca un sondaj , pentru a vedea reacția partidelor ,
Carol fiind interesat în anihilarea regimului guvernării prin partide;
Mai mult: eu cred că lucrurile erau deja conturate, în formula guvernului Iorga-Argetoianu
, deoarece Iorga tace , tace, pe parcursul întregului discurs...
În pofida apelului lui Madgearu și al altora , de a nu i se mai îngădui să blocheze lucrările,
lui Cuza i se dă cuvîntul în continuare.]
[.....]

Cuza / dec.'30

▫ **Sinteza și teza**

[.....]" **Teza este că partidele nu sunt capabile să rezolve**
aceste probleme de existență ale nației românești, și că se impune, în momentul de față,
nu schimbarea unui partid și înlocuirea lui prin altul,
ci schimbarea regimului însuși de guvernare a partidelor."

[LD : Rezumă cele 4 puncte din sinteză , făcute pe 13 dec.

Reia argumente, vine cu noi exemple,se repetă, este agasant ;
Ironizează adversarii ; preiau doar noutățile.]

Nu pot fi rezolvate de guvernele de partid - problema monarhică ,problema jidănească ,
problema tratatelor, problema economică - **pentru că partidele** nu există
decît în funcție de guvernare și **terorizează Coroana**, cerînd să fie aduse la guvern."
[.....]

Cuza /dec.'30

V .Problema politică și partidele.

[**Pînă la asta, a vorbit , iarăși , aproape 1 oră.Este din nou admonestată, ironizată ...]**

"Am zis și repet: noi nu vorbim ca birjarii, cu ceasul.

Noi ne dezvoltăm punctele noastre de vedere , cari sunt interesante ,
spre a fi cunoscute de țară și de MSRegele

Eu răspund cu munca și cu truda mea înaltei chemări a MSRegelui,

care a apelat la noi toți ca să contribuim cu ceva la luminarea situației aceasta nenorocite a țării

"

"Problema politică este problemă de guvernare. Se naște întrebarea :care trebuie să fie organul care trebuie să rezolve aceste probleme de existență a nației românești ?"
- problema este dezbătută de parlamentari,de presă...
după guvernul acesta , ce urmează ? [.....]
Cuza / 15 dec.'30 , retro ' sept.'30

▣ **Memoriul LANC, 20 sept.'30**

[LD : Sublinierile, colorarea, parantezele, îmi aparțin
Indiferent de vulnerabilitatea unor opinii cuziste, este fără îndoială ,**un document serios, coerent, argumentat** , care - cred eu - va fi inspirat **tendențele și tentațiile tânărului rege Carol**, multe din tezele lui Cuza găsindu-și aplicări **în regimul instaurat de el în 1938]**

Cuza / 15dec.'30

(Vezi pe larg și context la **LANC-Cuza**)

" Îngrijit de această situație foarte gravă, așa cum suntem noi între noi,
în "**Liga Apărării Naționale Creștine**", ca o frăție, - ferească Dumnezeu, nu ca partid !
- am zis prietenilor noștri : **hai să ne întrunim și să ne sfătuim** asupra situației
-aceasta a fost la 2 august - și ei **m-au însărcinat** pe mine să fac un "**Memoriu**"
pe care l-am remis **MSRegelui la 20 septembrie**, tratînd tocmai despre această problemă politică

încă de pe atunci." Cere permisiunea să prezinte acel Memoriu. [.....]

Cuza / 20sept.'30

Memoriu LANC

" *Maiestate,*

În marea zi istorică de **8 iunie 1930**, nația românească întregă a aclamat
întronarea **Maiestății Voastre** ca Rege al României.

Sire,

" Va rămînea deapaururi în amintirea urmașilor această zi de însuflețire obștească și de înălțare a patriei ,
trezită la conștiința **actului providențial** ce se săvîrșea,
și în care **ea și-a pus toate speranțele ca să se mintuie**
de suferințele nespuse pe care le-a îndurat în ultimii ani.

[Criza regimului]

Sire,

" **O criză generală bîntuie țara.** Criză cum nu s-a mai pomenit în istoria ei.

Tot odată : criză agricolă, criză industrială și comercială ,criză financiară, criză morală,
criză politică și parlamentară, criză de naționalitate. [.....]

Cuza / Memoriul LANC ,sept.'30

[Criza constituțională]

Sire,

" Criza generală de care suferă țara este o criză de guvernare.

Fericiții întru pomenire ,Premergători ai **Maiestății Voastre** , regele Întemeietor al Regatului, **Carol I** ,

și regele Întregitor al neamului, **Ferdinand I** , în lungile Lor glorioase Domnii ,
au domnit și nu au guvernat.

Faptele mari, ale domniei Lor, le-au săvîrșit cu nația întregă.

Administrația treburilor publice , de toate zilele, au lăsat-o **în seama guvernării partidelor.**

Această guvernare **Le-a fost impusă** , prin întocmirea anume ,

și apoi prin **interpretarea vicioasă a Constituției.**

Constituția de la 1 iulie 1866 , copiată întocmai după Constituția Belgiei ,

zice : < Art.33.**Toate puterile statului emană de la națiune ,**

care nu le poate exercita decît numai prin delegațiune .>

În Belgia: acest principiu era expresia unei realități,a nației conștiente de drepturile

ei,

emanînd puterile statului , emanate de la dînsa.

În România : era numai **o ficțiune** , din cauza stării de dezvoltare și de cultură a nației românești, ca nație agricolă , împrăștiată pe cîmpii , și rămasă în urma dezvoltării celorlalte popoare.

" **În lipsa nației reale**, prevăzută de Constituție ca bază necesară a ei, s-a format **<nația constituțională > a politicianilor, grupați în partide.**

Aceste partide au guvernat țara fără control.

Nici de jos, întrucît nația reală nu-l putea exercita după starea de cultură în care se afla.

Nici de sus, întrucît Regele este oprit de la orice act de guvernare , prin interpretarea abuzivă a Constituției .

Constituția zice : **< Art. 87.Regele este inviolabil.**

Miniștrii lui sunt răspunzători .>

Prin acest articol, **partidele au înlăturat controlul Regelui.**

Constituția zice : **<Art.88.Regele numește și revocă miniștrii săi.>**

" Prin interpretarea arbitrară și cu nimic justificată a acestui articol, **partidele au introdus** ca **Regele** , în loc să numească miniștrii săi, **să încredințeze numirea miniștrilor unui < șef de partid >** , care el își numește miniștrii dintre membrii partidului său, și după considerații de partid.**Guvernele** astfel constituite , de către **șeful de partid**, exercitează puterea în numele Regelui .

Constituția zice : **<Art. 92.Guvernul exercită puterea executivă , în numele Regelui, în modul stabilit pri Constituție. >**

<Art. 93.Miniștrii întruniți, alcătuiesc Consiliul de Miniștri, care este prezidat , cu titlul de președinte al Consiliului de Miniștri, de acela care a fost însărcinat de Rege , cu formarea guvernului. >

Cuza / Memoriul LANC, 20sept'30

[Criza sistemului partidist]

Dar **nicăeri în Constituție** , **nu stă scris** că acela care a fost însărcinat de Rege cu formarea guvernului, trebuie să fie **<șef de partid >**

Se invocă indicația corpului electoral. Această **indicație** însă, este întotdeauna **posterioară** însărcinării ce a dat Regele șefului de partid, ca să formeze guvernul sau în vederea acesteia. În tot cazul, **însărcinarea** dată de rege șefilor de partid, însemnează **nu aplicarea, ci încălcarea regimului constituțional.**

[.....]

"**Această falsificare , de către partide**, a textului și spiritului Constituției, **înlătură** dar **și controlul Regelui** , și **controlul Corpurilor legitime** ,

[.....]

" **< Dictatura partidelor >** , aceasta este **adevărata denumire a regimului politic** , de care nația românească a fost guvernată **de la 1866 la 1930**,

formînd o epocă în istoria ei, **epoca partidelor.** [.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30 (Vezi pe larg la **Sistemul de partide**)

[LD: aici Cuza , ingenios, se va servi de armele politicianiste ale adversarilor, aruncate reciproc de la partid la partid, de unele analize lucide ale liderilor, folosindu-le ca tot atîtea argumente în demonstrația sa contra sistemului partidist.

În fond, un colaj de citate selecționate , numai în această idee, substituind criticii politice , **pledoaria pentru lichidarea sistemului** , ridicînd **scăderile partidelor, la rangul de inutilitate a lor.**

Sire,

"Opera nefastă a partidelor o recunosc ele singure , prin glasul conducătorilor lor cei mai autorizați și mai cunoscători ai împrejurărilor guvernării la care au luat parte activă.

D.mareșal Averescu , șeful cu deosebită autoritate al **partidului poporului** , și care a prezidat **trei guverne ale partidului său**,

acuză partidele celelalte că au fost lipsite de moralitate și de corectitudine față de **Coroană** și față de **Țară**

Dar iată ce spune în deosebi, despre **dictatura tiranică** a partidului național **liberal** , față de Coroană , prin organul oficial al partidului poporului , **"Îndreptarea"**

(an XI, nr. 160, 3 sept.'30) , **d.Mareșal Averescu** zice:

<Am fost de **trei ori însărcinat să formez guvernul** și de fiecare dată eram **rugat de Suveran să am o întrevvedere și cu șeful partidului liberal !** Astfel stînd lucrurile , se poate susține , oare, că **Suveranul** și-a exercitat prerogativa constituțională de **a-și alege în plină libertate guvernul ?** Abuzînd pînă dincolo de măsură , **partidul liberal a deformat viața noastră constituțională**, a micșorat **prestigiul Coroanei** și **s-a sustras de la orice control sau restricțiune**, exercitînd una din cele mai **uricioase dictaturi**, căci era **nemărturisită și liberă de orice răspundere. >**

"**Aceste constatări**, datorate marelui autorități a d-lui Mareșal Averescu , **corespund** în totul cu faptele cunoscute de toți, arătînd în ce fel , cel mai bine organizat dintre partide,[PNL] **a falsificat regimul constituțional** , în forma cea mai gravă , **a compromiterii prestigiului Coroanei.**"
[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[Criza regionalismelor]

" Dar **guvernarea partidelor** , nu numai că a ruinat țara , după cum ele înșele o mărturisesc , dar **a distrus și unitatea națională, învrăjbind pe români.**

Transilvania , dăunezi, prin **acțiunea unui partid** cu caracter regional [PNȚ] - și care tocmai de aceea era acolo partidul cel mai poular - **ne amenință cu revoluția** , numind cu **dispreț și cu ură** ,pe românii din Vechiul Regat ,<**regățeni** > .

Bucovina, mai rezervată, nu se poate împiedica să constate cu durere că astăzi, în această parte de țară, **datorită guvernării partidelor, străinii paraziți sunt mai puternici și mai asupritori**, pentru români, de cum fuseseră altădată sub austrieci.

Basarabia , în stare de **nemulțumire profundă**, datorită aceleiași **guvernări a partidelor** , a ajuns să compare administrația statului românesc cu **administrația rusească** , **găsind-o pe aceasta superioară** celei dintîi și **înstrăinîndu-se** astfel de noi." [.....]

Cuza/Memoriul LANC, sept.' 30

▣ Nocivitatea partidelor

" **Rezultatele guvernării partidelor așa se văd**, fiind mărturisite de însăși reprezentanții lor : **Deformarea vieții constituționale.Micșorarea prestigiului Coroanei.**

Terorizarea corpului electoral. Alegerile generale , cauze de **învrăjpire a sufletelor și de ură de clasă.Discreditarea** vieții publice .

Scăderea respectului masselor față de clasele conducătoare .

Compromiterea unității naționale prin îndușmănirea românilor, ducînd la <regionalism desagregant> " [.....]

" **Partidele sunt asociații de interese personale și nu pot exista decît în calitatea aceasta .**

Partidele **terorizează Coroana**, pentru a li da guvernul :

ca să existe.Partidele **siluesc și falsifică voința corpului electoral** : ca să existe.

Corup administrația : ca să existe .**Dau țara pradă partizanilor** : ca să existe .

Se sfișie : ca să existe.

" Toate acestea sunt < **metode de guvernare** > și consecințe inexistenței existenței partidelor , și **nu se pot înlătura decît odată cu dînsele.** " [.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept'30

▣ Formule de guvernare

[LD: eu cred că **Memoriul** acesta departe de a fi al LANC, ca sugestie făcută regelui, mai degrabă este "**opera**" unui **nucleu ad-hoc**, format din inamicii sistemului, sub directa **inspirație a lui Carol**, menit să sondeze reacția partidelor, a opiniei publice, a personalităților , ș.a.] (Vezi pe larg **la Guverne**)

" **Pentru înlăturarea partidelor,cerută de conștiința unanim revoltată a nației** ,

și , **sub presiunea ei tot mai afirmată** în ultimul timp, s-au propus diferite măsuri. Ele se reduc la **următoarele formule** mai principale : guvern de **concentrare** , guvern de **personalități**, guvern **corporativ** , guvern de **dictatură**.

Guvern de concentrare. [.....]

Guvern de personalități. [.....]

Guvern corporativ. [.....]

Guvern de dictatură. [.....]

Guvern constituțional : numit de Rege

"**Toate** aceste măsuri propuse pentru înlăturarea guvernării partidelor, se vede dar că **sunt și mai rele** , dacă se poate, și decît guvernarea lor.[...]

Căci o concluzie se impune cu necesitate logică în fața ruinei obștești:

Nu guvernarea partidelor poate să înlătore **criza generală** , datorită guvernării lor.

Altfel **nu s-ar fi produs**. Sau **ar fi fost înlăturată** de mult .

Sire,

"Remediul crizei generale stă numai în înlăturarea partidelor ca organe de guvernare directă , restabilind Constituția.**Regele să-Și numească miniștrii Săi**, direct și **nu prin șefii de partid** , cari falșifică voința națională și administrația țării. Prin această **singură măsură** , nu de încălcare

ci de **aplicare exactă a Constituției, totul reintră în ordine.**

"**Miniștrii , numiți de Rege**, guvernul investit cu răspundere, fiecare pentru administrația sa, sub conducerea unui **Președinte** al Consiliului, **numit tot de Rege.**

Corpurile legiuitoare , de data asta **liber alese**, pentru că nimeni nu va avea puțința și interesul să violenteze voința alegătorilor, [...] **vor controla cinstit și obiectiv activitatea guvernului.**

Regele rămînînd inviolabil, în rolul Său constituțional. [...]

"Un asemenea guvern, **nu ar fi guvern de partid**, pentru că niciun partid nu l-ar constitui

Nu ar fi un guvern de concentrare a partidelor, pentru că nu partidele ar fi chemate să-l formeze.

Nu ar fi un guvern de personalități politice[...]

Nu ar fi un guvern corporativ , pentru că Parlamentul ar rămîne ce este , ca să reprezinte națiunea [...]

Nu ar fi un guvern de dictatură [...]

Nu ar fi un guvern anticonstituțional, ci singurul **cu adevărat constituțional** , înlăturînd călcarea Constituției, de pînă acum." [...]

"Iar **partidele** , ele înșele , nu ar mai fi societăți anonime de exploatare a nației , prin stat, în folosul lor, învrăjmășite pururea în lupta pentru guvern,

ci **ar fi asociații de idei , necesare îndrumării obștești.**" (p. 335)

Cuza / Memoriul LANC/ sept.'30

[**Contra-argumentele partidelor**]

Sire,

" Împotriva evidenții faptelor și a judecății sănătoase, care **cer imperios înlăturarea imediată a partidelor**, ca organe de guvernare directă, pentru a salva țara, ruinată de dînsele, reprezentanții lor caută încă să le păstreze , în rolul acesta , invocînd argumente care par a porni din adîncă lor îngrijorare patriotică , pentru binele public .[.....]

S-a zis : <**Un guvern** , format din persoane care **n-au sprijinul partidelor politice** ,nu va putea triumfa **în alegerile generale** , decît **invocînd autoritatea Regelui.**> [?]

"Dar tocmai în aceasta constă **superioritatea formulei noastre** cu înlăturarea partidelor , ca organe de guvernare directă , că **guvernele nu vor face alegerile.**

Alegerile le vor face partidele.

Corpul electoral va fi liber de orice presiune din partea **guvernului** ,

a cărui existență nereprezentînd un partid, față de celelalte, **nu depinde de < triumful în alegeri >**.

Adunările legiuitoare , formate astfel, cu reprezentanții partidelor, liber aleși, vor fi **expresia adevărată a națiunii** , arătînd tendințele ei.

Nimeni deci nu va putea invoca în alegeri < **autoritatea regelui** >

care nu poate fi servit decât tocmai prin libertatea electorală cea mai desăvârșită , a tuturor, ca Regele să poată cunoaște voința națiunii , necesară unei adevărate guvernări democratice . Astfel, **Regele va fi Rege, nu instrument în mâna partidelor.**

Parlamentul va fi parlament, **nu parodie. Partidele** vor fi partide, **nu bande."** [.....]

S-a zis : **[Gh.Tătărescu]**

< **Valul de ostilitate** , care se va forma, **împotriva guvernului Regelui**, va fi **alimentat** apoi și de **acțiunile tuturor partidelor coalizate** [...] și se va încheia **un front comun** .Frontul acesta va fi, cu timpul, **întărit**, cu **ralierea tuturor nemulțumiților regimului**, și **ofensiva lui intensificată** zi cu zi, în **Parlament**, în **presă**, în **întruniri**, va putea , sub presiunea partidelor , **să ia proporțiile** unei adevărate **revoluții**, îndreptate împotriva "**guvernului personal al regelui**", și **o criză mult mai gravă** decât toate celelalte pe care le-am înregistrat până azi **ar amenința însăși organizarea internă a statului nostru** , încă **neconsolidat** și încă **amenințat** de vrăjmașul dinăuntru și din afară.**lată rezultatul final .> [LD: prefigurarea lui 1940 !]**

" Dar <**guvernului Regelui** > - guvern de persoane și nu de partid - **nu este un guvern personal** .

Căci **tot așa** ar ajunge atunci și **guvernele de partid**, ba încă și mai mult, **fiind alese tot de Rege**,

cu nesocotirea art. 88 din Constituție.

Doar nu odată s-a adus Regelui această acuzare, în deosebi față de partidul liberal.[...]

Se vorbește de <**o criză nouă, mai gravă.**>

Acest ultim argument **este o amenințare la adresa Coroanei**, fiind cu atât mai **caracteristică**, cu cât este pronunțată de un membru al aceluiaș **partid național-liberal**, d.**Gh.Tătărescu**, fost în două rânduri subsecretar de stat la Interne.

Amenințare , întru totul **semnificativă**, dar amenințare **ridicolă**: venind din partea unor **partide falite** ,

desăvârșit compromise, și căzute sub oprobiul opiniei publice." (p.337)

Cuza / Memoriul LANC / sept.'30

▣ **Concluzie: înlăturarea partidelor !**

" **Toate argumentele** dar împotriva înlăturării partidelor **nu rezistă celei mai elementare critici.**

Concluzia noastră rămîne nestrămutată :

Criza generală , națională, **nu se poate înlătura** decât odată cu criza constituțională , prin **înlăturarea partidelor ca organe de guvernare directă, aplicînd Constituția.**

Argumente contra faptelor, nu sunt.Faptele arată că **partidele au ruinat țara.**[...]

Rațiunea de stat, impune să se țină seama de această **mișcare națională**,adîncă și generală, și **să i se dea satisfacție imediat** : pentru a preveni izbucnirea ei violentă."[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

▣ **LANC**

[LD **Atenție ! substratul antisemit al tuturor țintelor lui ideologice: fie constituționale, fie de partid,**

fie față de tratatele de pace.Nu-i poate fi contestată consecvența

De asemenea, există **nuanța de legalitate, constituționalism, parlamentarism,** care o va deosebi de **mișcarea legionară.]**

" **La 1923**, în momentul chiar al dezbaterii **Constituției -Noui**,

impuse României prin tratatele internaționale , cu darea de **drepturi tuturor străinilor, fără deosebire**, prin **desființarea articolului 7ocrotitor**, din vechea Constituție de la 1879,

am înființat **Liga Apărării Naționale Creștine** , declarînd de la început că

< **Liga nu este partid, nu voiește să fie partid, nu va fi niciodată partid** > ,

și apelînd astfel , iarăși, de-a dreptul la conștiința nației românești,

pe baza unei **doctrine științifice** lămurite și a unui **program amănunțit** rezumat în cuvintele :

Hristos, Regele, Națiunea " ("Călăuza bunilor români", Iași, 1923.)

[.....]

Dar ce fac partidele ?

"**În loc să dea satisfacție** intereselor primejduite, în deosebi de străinii paraziți ale nației românești,

partidele, incapabile să rezolve problema națională românească,

din cauza **asocierii lor cu jidanii,**

prigonesc mișcarea națională , legală, a LANC, care luptă pentru "Hristos, Regele ,Națiunea, considerînd-o ca mișcare subversivă ,

punînd-o pe aceeași linie cu acțiunea comunistă, străină ,

care luptă vădit contra lui Hristos, contra Regelui, contra Națiunii ! "

"**Această < politică >** a partidelor este încă o **dovadă**

a neprevederii și **incapacității lor de guvernare,**împinge mulțimea la revoltă ,

prin distrugerea speranțelor și a încrederii sale de dreptate.

Ultimul corolar al acțiunii partidelor , ca organe de guvernare directă, **este anarhia."**

Cuza / Memoriu LANC / sept.'30

▣ **Finalul Memoriului**

Sire,

" **Nu se poate governa decît prin adevăr.**

Partidele, care au la bază **minciuna constituțională ,** și care prin însăși organizarea lor , **nesocotesc adevărul** în orice moment,**nu pot fi organe de guvernare directă, utilă.**

Aceasta este **marea cauză a tuturor străduințelor noastre ,**

și care **ne va duce la peire** dacă **nu e înlăturată fără zăbavă și fără cruțare,**

cu toată hotărîrea pe care o cere **o așa de mare primejdie.**

"Întrebarea se pune astăzi :

Oare nația românească nedreptățită să-și facă dreptate ea singură ?

Dumnezeu să vă ajute, Sire, ca istoria să poată săpa pe tablele ei de granit,

această însemnare fericită :

" **O dată cu Domnia glorioasă a Regelui Carol al II-lea,**

a încetat epoca silnică a dictaturii partidelor, și

a început o epocă nouă de guvernare liberă, a nației românești,

prin ea însăși, cu aplicarea Constituției." (p. 338)

ACCuza / Memoriu , sept.'30, 15 dec.'30

Cuza / 15 dec.'30

▣ **Sucesiunea la guvernare .**

[LLD:Atenție! Toate astea le spune în fața unui parlament majoritar PNȚ, care...

parcă este amuțit, sau chiar dacă reacționează, o face ... jalnic!]

" [...] **regimul de guvernare a partidelor , al dictaturii partidelor,**

este definitiv perimat și nu mai poate reînvia.

O fericită coincidență face ca **perimarea** acestor partide să se îndeplinească **în mod automatic.**

Se naște întrebarea :ce va putea să facă Regele , cînd **partidul național-țărănesc**

- îi dorim o viață cît mai liniștită , ca **să-și isprăvească agonia neturburat -**

dar ce ar putea face **Regele,** cînd nu va mai putea rămîne la guvern partidul național-țărănesc ?

Cui poate să încredințeze puterea în situația de astăzi ?[.....]

Cuza / 15 dec.'30

▣ **Regele : Guvern de capacități**

[Cuza **parcă ar fi șambelanul casei regale !**]

" **Regele nu are să aleagă între partide** și nu are decît **un singur mijloc**

ca să scoată țara din situațiunea în care se găsește : **să numească singur miniștrii săi,**

după cum zice Constituția la art.33 [...] **este moralicește obligat**

să nu dea țara încă o dată pradă pe mîna partidelor.Aceasta nu se mai poate.

Și de aceea zic : **regimul partidelor este perimat."** [...]

Maiestatea Sa Regele va chema la guvern pe aceia pe cari Maiestatea Sa îi va socoti **că sunt capabili să îndeplinească funcțiunile** sau sarcinile cari li se încredințează. **Nu minister de "personalități"** ; pentru că **personalitățile se găsesc astăzi în partide. De personalitățile din partide , să ne ferească Dumnezeu ! Nu din partide !** Să nu zicem personalități , ci **să zicem capacități ."**
ACCuza / 15 dec.'30

32.) Gr.Andreiasciuc (PNT-Ucrainean, deputat Cernăuți) , discurs la mesaj,

5 dec.'30 (DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 197- 199)

[LD : ucraineni "țărăniști" , ucraineni "liberali" , **mai mult resemnați decât loiali, cu nostalgia marelui** de altădată a Ucrainei , trăgându-se , unii, din români "ucrainizați" , alții din ruteni colonizați , o minoritate care ar fi putut fi "îmblânzită" cu acordarea drepturilor lor culturale

și împărțind bunele și relele populației bucovinene.

Fără îndoială că, **între bolșevismul de tip sovietic, și soarta de minoritari în România, ei o preferau pe ultima.]**

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Regele.**

"Dle, președinte, d-lor deputați, poate că niciodată **vestirea Suveranului** nu a fost de atîta **însemnătate** cum este în zilele de astăzi, **zile de mizerie** și de **criză** generală, zile **turburi** în domeniul **situației interne, externe** și în domeniul politic pretutindeni. Încă nu s-au vindecat **rănila ostașilor** ; încă nu s-a uitat durerea după **pierderea** unui membru de familie , căzut în război, și iar **se aud glasuri** în Europa pentru **isprăvi de arme**. De aceea **glasul Ragal** , despre opera de **consolidarea a păcii** , este primit de **poporul nostru** , sătul de vărsări de sînge." (p. 197) [.....]

Această întronare a legalității a căpătat o formă complectă prin **rezolvirea crizei Dinastice**.

Acest mare eveniment s-a făcut **în strictă legalitate , în liniște,**

fără sabie, fără foc și fără picătură de sînge.

Acesta este **meritul guvernului Maniu și al partidului care este la guvern.**

Acest lucru îl recunoaște întreg poporul. " (p. 197)

Andreiasciuc / dec.'30

33.) C.Gongopol (ziarist independent) , discurs la mesaj, 15 dec.'30

(DAD, MO. 21, ședința din 15 dec.'30, p. 343-346)

[LD : ia cuvîntul după lungul discurs al lui ACCuza, în cadrul căruia a avut tentativa unor intervenții,

dar nu a putut ! Lipsă text de început.

Este printre puținii parlamentari care găsește cuvinte de îmbărbătare către național-țărăniști,

dînd dovadă de bun simț, demnitate , credință și luciditate ;

chiar dacă, ulterior, realitățile i-au infirmat unele judecăți ;]

Gongopol /

▣ **Sucesiunea**

"Și atunci, **nu voi fi alături de o teorie** pe care nu o găsesc tocmai întemeiată , că **existența unui regim se datorează** funciarnmente **incapacității altora de a-i lua succesiunea .**

Existența unui regim depinde de **însăși posibilitățile lui** , de ceea ce a rămas din **forțele lui organice** ,

din **valoarea lui creatoare** , din **energia lui de a construi.**" [...]

Cînd **Coroana e chemată să avizeze asupra imposibilității** ,

fie din pricina lor, fie a unui concurs fatal de împrejurări ,
care **împiedică pe unii să realizeze** măcar în parte **soluțiunile potrivite** la o stare de lucruri. "
(p. 346)

Gongopol / dec.'30

▣ Monarhia.

[LD: bun simț, logică morală, convingeri democratice,dar , în perspectivă, neintuiție]

"Nu există o problemă monarhică. Puteți să ștergeți d-le Cuza și acest articol din programul d-voastră, fiindcă înseamnă **o altă fundamentală eroare** cu care pare că vreți să întrețineți țara .Atunci când **o națiune întregă stă credincioasă** , devotată și leală, **în jurul persoanei Regelui,**

se mai poate pune pentru această țară în discuție **problema monarhică ? (aplauze la PNȚ)**

Cînd **Coroana e chemată să avizeze asupra imposibilității** ,

fie din pricina lor, fie a unui concurs fatal de împrejurări ,

care **împiedică pe unii să realizeze** măcar în parte **soluțiunile potrivite** la o stare de lucruri.

Coroana poate să fie oprită cu vreun fel de argument ,

de a nu pune în aplicare articolul din Constituție ,

care zice : **<Regele numește și revocă pe miniștrii săi > ?**

" Avem desigur **cuvîntul** mereu repetat al **Coroanei** că înțelege

a păstra acestei țări și vieții ei publice , **configurația constituțională și democratică** pe care o are astăzi.

Dar datorita tuturor celorlalți factori e ca în permanență **să poată ajuta Coroana** , **nepropovind-o să se gîndească la o altă soluție.**

"Să nu vă închipuiți că **cel dintîi factor constituțional** al țării

ar putea fi osîndit să tîrască el fantoma unui constituționalism

căruia organismele politice constituie , n-ar fi în stare să-i dea putere de viață.

"Nimeni să nu-și imagineze a putea să joace **acest rol**

care , într-adevăr, ar însemna și **falimentul inițiativei constituționale a Coroanei**

și **falimentul alcătuirilor politice de astăzi.**" (p. 346) [.....]

Gongopol / dec.'30

▣ Popularitatea. PNȚ

[LD: **definire** optimă pentru fenomen ;**avertisment** sincer- îngrijorat adresat PNȚ;

încurajare directă ; **previziune** curînd confirmată]

" În funcțiune de aceasta , **cred că ar fi bine** ca pe **drumul acesta de jertfă**

pe care ați plecat **să nu dați impresia** că **ați merge cu ochii închiși** ,

împinși de la spate de o forță de care **nu vă puteți apăra [Carol ?]**

îndreptîndu-vă fără să știți unde către

eventualități pe care nu le-ați prevăzut înainte." [.....]

"Dacă nu puteți continua înainte, ca forță conștientă care se îndreaptă liniștită

spre un destin, nu dați impresia că v-ați tîrî slăbănogi și încovoiați,

ducînd, ca pe o umbră tristă, o țară care mai poate crede în d-voastră."

Aplauze prelungite la PNȚ ; oratorul este felicitat) (p. 346)

C.Gongopol / 15 dec.'30

34.) Alexandru Topliceanu

34a) **"Virgil Madgearu "** -portret , sept.'30

(revista "Parlamentul românesc", sept.'30, p. 11-13)

[LD: **atenție ! este cel mai dur** , chiar îngroșat , **portret făcut lui Madgearu.**

Dar mie **îmi confirmă** ceea ce **am simțit** adesea în discursurile și intervențiile sale pătimașe .

Cît despre **"ținta" urii sale -Vintilă Brătianu-** cred că a dus-o pînă la

limitele suportabilității umane, urmat fiind , ca într-un cor antic,și de colegii de partid.

lată surprinsă și **o unică și efemeră stare de grație** : **Restaurația !]**

[.....]

" O singură dată , se pare, că **acești doi oameni ar fi putut găsi un teren de apropiere** : ultimele evenimente ce au adus **schimbarea ordinii monarhice** "

Un moment, **Virgil Madgearu** s-a lăsat neinfluențat de patima sa

și **a alergat la IGDuca dorind sprijin și oferindu-se** .

Repede , însă , și-a revenit. Vintilă Brătianu apuca pe un drum.

EI, Virgil Madgearu, indiferent de convingerea intimă în dreptatea cauzei adversarului său, **trebuia să aibă altă atitudine.**

Cred că nimic nu **regretă azi** mai mult dl Madgearu decât **acea clipă de slăbiciune.**

Și ca să o facă uitată definitiv, **azi d.Madgearu** e gata să se pună în fruntea aceluia care **acuză pe adversarul său, pentru o atitudine pe care, furat de sinceritate , a împărtășit-o și el.**" [.....]

34 b) Al.Topliceanu , "Regele și șefii de partid" , 5 dec.'30

(rev."Parlamentul românesc", 5 dec.'30, p. 2-3)

" **Coroana înțelege să se amestece direct în viața partidelor,** cerându-le celor din opoziție să onoreze Parlamentul.

" Refuzînd ostentativ să stea de vorbă cu Vintilă Brătianu ,

Regele a arătat deschis că, după dorința sa ,

PNL trebuie să-și aleagă alt șef, care să se bucure de simpatia regală.

"**Între rege și cel mai vechi partid politic s-a deschis o luptă necruțătoare.**

Regele încetează numai de a domni ."

"**Dacă PNL se va supune , va dovedi că renunță să-și mai facă datoria .**

Partidele trebuie să înțeleagă că nu au dreptul să se desființeze.

PNL nu trebuie să-și părăsească șeful pe care și l-a ales ,

deoarece **jignirea trece peste capul lui Vintilă Brătianu.**

Gestul Regelui e categoric. Tot așa de categoric trebuie să fie și partidele.

" **Regimul personal nu-l poate admite , la noi, nici un om cu mintea întregă ,**

mai ales după experiențele din altă parte și după cele ce știm că - pertinente - se vor întîni la noi." Al.Topliceanu / 5 dec.'30

35.) MSR Carol II, Răspuns la Răspunsul la Mesaj, 22 dec.'30

(DAD, MO 26, ședința din 22 dec.'30, p. 479)

[LD: Ștefan Cicio-Pop **dă citire răspunsului regal ; Adunarea îl ascultă în picioare**
Sublinierile, supratitlurile, parantezele , îmi aparțin]

▫ Unitate fără condiții

"Domnule președinte, d-lor deputați, sunt **nepus de fericit** că poporul Meu , **prin glasul reprezentanților săi , se asociază la chemarea făcută de Mine ,** la o cât mai largă și dezinteresată **conlucrare** pentru binele patriei.

"Singură **unirea neprecupețită a tuturor forțelor conștiente** ale acestei țări , ne va permite să trecem cu bine timpurile grele ce le avem de îndurat .

Este o veche zicătoare transmisă prin pana poetului , ce zice:

"Unde's doi puterea crește ,

Și dușmanul nu sporește"

Acum mai mult ca ori și cînd **este momentul cînd această vorbă din strămoși** **trebuie să se îndeplinească. (aplauze prelungite)**

În vremuri de îngrijorare , trebuie **să dispară sentimentele ce pot deosebi unii de alții ,** și toți **strînși într-un mănunchi , împrejurul Regelui ,**

să dea **concursul lor necondiționat** , pentru înlăturarea greutăților timpului , pe care toți le dorim de scurtă durată. Cu cât **unitatea** va fi mai **sinceră,**

cu atît rezultatul va fi mai îmbucurător."

(**aplauze prelungite**)

▣ Bugetul

" Prima grijă ce o aveți este de a **vota bugetul**. Criza generală economică [...] anul acesta să alcătuim **un buget care impune economii drastice și reduceri dureroase**. Printr-o **gospodărire riguroasă a banului public**, aceste măsuri vor fi pe deplin justificate și ne vor permite într-un **viitor**, pe care îl nădăjduim cu toții, cât mai scurt, **să îmbunătățim soarta celor loviți astăzi**.

" Am fost foarte mișcat de a constata că **Parlamentul** a fost mînat de același gînd , propunînd , din inițiativa lui, **reducerea diurnelor**, și alăturîndu-se astfel frățește la acel mare corp al funcționarilor publici .

" **Măsurile economice** ce vi le va prezenta guvernul spre votare sunt menite a îmbunătăți întrucîtva starea de azi , și a îndruma măsurile ce vor trebui luate în viitor , pentru **reșezarea economiei noastre** naționale pe baze mai raționale adecuate noilor cerințe de după război.

▣ Agricultura

" **Agricultura este baza bogăției noastre**, deci ei trebuie dată în primul rînd **grija noastră de căpetenie**. (**aplauze prelungite, îndelung repetate**) [...]

▣ Oștirea

▣ Politica externă

"[:::] Această politică pe care o comentați în răspunsul d-voastră, sunt hotărît să o mențin și s-o afirm cu toată energia .. [.....]
MSRegele / 22 dec.'30

36.) **Vintilă Brătianu -Carol II**, Note informative , 26 , 28 nov.'30

(A.I.C., fond Casa regală, dosar. nr. 53/ 1930, f.1-2)

(" " " " nr.54/1930, f. 1)

[LD: gen de documente în care eu nu am nici o încredere , deși au avut un rol deosebit în domnia lui Carol II . Bîrfe, zvonuri, otravă , mizerii ...]

▣ Nota, 26 nov.

Vintilă Brătianu a decis, sîmbătă 22 nov.'30, **să refuze să meargă în audiență la rege**, deoarece la niște parastase pentru I.C.Brătianu , nu a fost nimeni din partea MSR.

De fapt, fam.Brătianu, a fost de la început **împotriva lui Carol**.

"Curentul republican din partidul liberal, prin gestul d-lui Vintilă Brătianu, **poate să se întărească "**

Fel de fel de **zvonuri** au venit la urechea lui Vintilă Brătianu,

care-i confirmau că **regele nici nu se gîndește să-l aducă vreodată la guvern**.

Deoarece s-a exagerat cu acordarea audienței, aceasta a fost considerată

o ofensă adusă unui om și șef de partid cu atîtea merite.

Acest lucru a fost accentuat la întrunirea dela clubul liberal.

Dar..." **sfatul parlamentar** al partidului **a aprobat audiența de joi, 27 crt., a d-lui I.G.Duca**, înseamnă că **partidul nu vrea să rupă toate punțile cu Coroana."**

Pentru moment, cu mici excepții, tot **partidul liberalil urmează pe Vintilă Brătianu**.

" Gestul său de frondă, ar putea însă fi un motiv pentru **îndepărtarea lui de la șefia partidului**, mai ales că este și **bolnav și istovit** .

▣ Nota, 28 nov.'30

La 26 nov. crt, fostul **ministru Lapedatu**, aflînd despre "refuzul" de a fi primit în audiență

Vintilă Brătianu, a convocat **delegația permanentă a organiz.Cluj**,

la care au luat parte doar **"bătrînii vintiliști"** .

Lapedatu a încheiat cuvîntarea cu **amenințarea că vor face propagandă republicană la sate**

Aceasta denotă că în **organizația din Cluj**,

este un **nucleu de intrigi, provocațiuni, emanațiune personală a lui Lapedatu.**
La București, **familia Brătianu face eforturi să solidarizeze partidul cu " victima"**
Note informative / nov.'30
Moartea lui Vintilă Brătianu, 23 dec.'30

37.) **IGDuca , președinte PNL, 30/ 31 dec.'30**

(Rev."Parlamentul românesc", nr.33, 31 dec.'30, p.9 - 11)

Prin moartea lui Vint.Brătianu, **la cîrma PNL ajunge IGDuca** [.....]

IGDuca : " [...] **Partidul național-liberal stă în slujba țării cu abnegațiune ,**
cu credință și cu înflăcărat patriotism.

Partidul național-liberal stă **în slujba Coroanei cu devotamentul întreg**
și cu lealitatea cea mai desăvîrșită .(aclamațiuni entuziaste ,nesfîrșite)

Călăuzit de aceste sentimente, el înțelege **să ajute din toate puterile lui pe MSRegele Carol al**
II-lea,

în greaua și înalta sa misiune.(**adunarea aclamă în picioare , aclamă**) [.....]

38.) **Jean .Th.Florescu (PNL-1, gruparea "Omul liber", deputat Ilfov) , 19 ian.'31**

(DAD, MO 28, ședința din 19 ian.'31, p. 654)

[LD: este de remarcat că "avansarea" rapidă a lui **JTh Florescu** pe locul lui Vintilă Brătianu,
convenea , din motive diferite, Regelui și PNȚ.

Eu nu prea am multe documente despre membrii și acțiunea "Omului liber",
dar ea a fost mult speculată , avînd tentă anti-Brătienistă, antiPNL-1] [.....]

J.Th.Florescu / ian.'31

▣ "Omul Liber"

" Deși statornic slujitor al generoaselor și sincerelor idei liberale, **m-am găsit** , totuși,
în timpul din urmă **[1926?, 1927?]** **împreună cu un însemnat grup de fruntași și luptători**
liberali, în divergență de opinii cu unele din **metodele** direcțiunii partidului național-liberal,
de sub șefia lui **Ion I.C.Brătianu.**"

" Credința noastră în binefacerile unei **libere discuțiuni** , unei mai **profunde și sincere**
democrații, precum și convingerea **necesității unei rezolviri grabnice a crizei constituționale** ,
care devenea primejdioasă țării, au format **cele mai principale [!?!]**
motive de neînțelegere între **gruparea liberală națională a <Omului Liber>** și conducerea
PNL."

J.Th Florescu / ian.'31

▣ "Omul Liber" și Regele Carol II

" Proclamarea de către țara întregă a **MSRegelui Carol al II-lea**, în entuziasmul general al
națiunii,

ca urmaș al nemuritorului Său părinte , **Regele Ferdinand I,**
a îndreptățit lupta noastră patriotică

pentru dezlegarea fericită a celei mai grele probleme de stat. [...]

39.) **Congresul PNL**

(BCS, Fd.Saint Georges, pachet XLV, ds. 4 , f. 122 - 138) (**Vezi pe larg și context la PNL-1**)

Ascultînd glasul suferințelor grele ale țării **PNL,IGDuca -președinte**, 22 febr.'31

[.....]

Ordinea de zi : 1. Ratificarea alegerii lui IGDuca .

2.Examinarea situației politice. [.....]

IGDuca / 22 febr.'31

▣ **Crez politic.**

Mulțumește pentru proclamarea sa ca președinte; a vorbit și la alegerea de către CC, Nu dorește să repete ... " [...] tot **cugetul**, toată **inima**, toată **inteligenta**, toate **facultățile**, toată **viața** mea - sunt **în slujba** dvs., în slujba **partidului național-liberal**, în slujba **principiilor sale** mîntuitoare pentru țară și pentru neam, **în slujba Coroanei**, și, prin toate acestea, **în slujba țării.**"

Este hotărît să continue tradiția vechilor predecesori : Ionel și Vintilă Brătianu. [...]

IGDuca / 22 febr.'31

▣ **Asumarea guvernării .**

Înainte de convocarea Congresului, a întrunit CC, și ,din consultarea cu reprezentanții , au reieșit două situații:

Nu mai poate fi întârziată **răsturnarea PNL de la guvern;**

PNL este îndreptățit și în măsură să-și ia întreaga răspundere a guvernării.

În acest sens, va propune votarea unei **Moțiuni** pe care **să o prezinte Regelui. [...]**

Dacă interesele naționale ar cere și o **concentrare de forțe,**

suntem gata să examinăm și o atare eventualitate [LD: diplomație !!!] Dar ...

PNL consideră că poate **singur** să-și asume **guvernarea**, deoarece :

/are forțele necesare : un mare **Stat Major**, organe periferice, județene, locale etc....

/are un Program - Programul PNL din oct.'30 - ce corespunde intereselor țării ;

/ atașament față de Regele Carol al II-lea ,cu respectul vieții constituționale ;

(p. 127- 136)

IGDuca / 22 febr.'31

40.) **"Cazul Argetoianu " -excluderea din PNL-1 - dec.' 30**

(rev."Parlamentul românesc", 5 dec.'30, p.9-10)

[**LD :** cîteva semnale premergătoare .Apoi **"profilul" moral politic** făcut de revistă, la care subscriu întru totul.Ocazie ca să comentez și abuzivul apel la **"Memoriile "** seniorului de la Breasta, în istoriografia și comentariile analiștilor politici români.][....]

/ ACCuza : **Regele I-a chemat pe Argetoianu** într-o audiență, și gata **s-a zvonit** că...

MSR vrea să facă "guvern de personalități ";

de la acest zvon, **a pornit acțiunea PNL-1**(Duca,Tătărescu),

pentru formarea unui **"front comun"**,armistițiu, coaliție, pentru a se opune

unei atari formule guvernamentale .(DAD, discurs la mesaj ,15 dec.'30) **LD]**

P.[arlamentul R.[omânesc / 5 dec.'30

▣ **Retro: Argetoianu în PNL.**

Constantin Argetoianu a fost exclus din PNL.

"După ce **a colindat prin toate partidele politice** [...]

PR/ 5 dec.'30

▣ **Argetoianu: "Ceasul" lui politic .**

[**LD:** extraordinar fler și previziune a traiectoriei lui Argetoianu, ceea ce demonstrează competența judecătii gazetarilor de la "Parlamentul românesc" !

Și dacă știau ei, înseamnă că știau și alții.

Nu se poate spune că... guvernarea lui a fost o surpriză !]

" Cine altul decît d-I Argetoianu ar putea avea **curajul unui guvern de personalități** , unei **înjghebări disperate** , care să fie totuși în stare să domine evenimentele ?

Cc.Costică își dă seama de ceea ce îi poate pumnul.
Va primi însărcinarea Regelui și, de va fi nevoie, **va face și alegeri**, așa cum a mai făcut.[....]
Că va reuși sau nu, asta este altă socoteală.
DI Argetoianu nu e omul care **să se sperie de un insucces**.
D-sa nici **nu poate fi făcut responsabil** de așa ceva.
Din moment ce **politicește nu are nimic de pierdut**, răspunderea este complet iluzorie. [...]
În consecință, **Cc Costică va încerca totul**.
Are de pe acum **sprijinul Regelui** și prestigiul de om hotărît [...]
PR/ 5 dec.'30

▣ **Guvern de personalități ?**

[LD :afară de faptul că numele lui Iorga încă nu figurează,
previziuni, temeri, formulate cu acuitate]

" Ori cînd oameni ca d-nii **George Brătianu** [PNL-2], **gral Văitoianu** [PNL-2], **Manoilescu** [PNT],
Junian [PNT], **Mihai Popovici** [PNT], **Mitileneu** [PP?], **Aristide Blank**, **Petrovici** [PNT], etc.
vor fi gata **să dea ascultare chemării Regelui**,
sub conducerea d-lui **C.Argetoianu**.[.....]

"Rămîne însă deschisă o **întrebare**, aceea **a urmărilor pentru Țară și Rege**,
dacă **încercarea d-lui Argetoianu nu va reuși**.

" **Și răspunsul de dat e mult mai greu** pentru că, spre diferență de persoana primului
ministru,

nici **Țara**, nici **Regele**, nu pot spune

ceea ce ar fi în stare să spună **Cc.Costică** [! ☺],

în ziua **cînd ar fi să cadă de la guvern**, în urma **falimentului general**." (p. 9) [.....]

PR / 5 dec.'30

▣ **Previziuni : eșecul C.Argetoianu**

" Oricît ar fi de curajos d-l Argetoianu și
oricît de nelimitat ar fi sprijinul ce-i va acorda **Regele**,
răspunsul la **întrebările de mai sus**, este **imposibil de dat** [!!!!] [.....]
Argetoianu / dec.'30

41.) **Cristel Ceaușoglu (PT-Lupu)**, Lansarea interpelării, 19 ian.'30

(DAD,MO. 28, șed. din 19 ian.'30, p. 655)

[LD: xerox integral.Sublinierile, parantezele, îmi aparțin
Interpelarea vizează **încălcarea libertăților cetățenești**
- **presă, întruniri,demonstrații** - de către Ministerul de Interne.
Vizat : **Armand Călinescu** (nu Mihalache!)]

[.....]

Ceaușoglu / ian.'31

▣ **Abuzurile Ministerului de Interne.** (Vezi pe larg și context la PT-Lupu)

" Așa dar, făcîndu-vă **examenul de conștiință**, este mai bine ca ,
în loc de **încălcări de Constituție și confiscări** [ziarul "Ordinea"] ,
care ne descreditează și ne fac mai rău,

să temperați zelul unor prieteni de-ai d-voastre

[.....]

Statul nu poate fi păgubit [...] prin **discreditul ce se aruncă asupra lui**
prin astfel de măsuri, care sunt departe de a corespunde sentimentului public,
și de a fi conformă **înaltei dorinți a MSRegelui** care , **așa de ritos, a declarat** ,
după cîteva zile de la suirea Sa peTron, că **oricine poate manifesta** ,
chiar în curtea Palatului , și că **oricine poate scri** ,
cu **libertatea garantată de Constituție** ."

" Or, **contra acestei înalte dorinți, contra Constituției și contra sentimentului general**, am văzut **invalizii maltatrați în Piața Teatrului, negustorii bătuți** , **pentru că intenționau să meargă la Palat**, iar **studenții stîlciți în bătaie** , **pentru că au vrut să asigure pe Suveran** , **de înaltul său devotament.**

"Și ca o încoronare a tuturor acestora, **libertatea presei sugrumată prin confiscarea ziarului " Ordinea" [.....]** (p. 655)
Ceaușoglu / 19 ian.'30

Guvernul Iorga-Argetoianu. Legislatura I .Sesiunea extraordinară , **iun.'31**

Mesajul Regal (vezi la **fișier Guvern**)

42.) IGDuca , Declarație la mesaj, 25 iun.'31

(DAD, MO 9, șed. din 25 iun.'31, p. 283)

[LD: **declarația poartă pecetea situației confuze create în jurul PNL**, prin asocierea în cartel cu guvernul.

Cu toate precizările făcute privind "aranjamentul neangajant " ,

PNL se găsește în echivoc. Acest lucru se resimte și în afirmațiile lui Duca , **voit întortochiate** , deseori **aluzive**, alternînd **aprobarea cu respingerea.**

În confruntările "ochi în ochi " , pe scena deschisă a parlamentului , se simte la toți politicienii , pe de o parte , **grija mare de a nu-l jigni pe Iorga** (pentru a nu-i provoca cine știe ce filipice sau lamentări) , pe de altă parte,

de a-i transmite **avertismente ferme lui Carol** ...

să nu se atingă de regimul democratic parlamentar partidist.

[LD: și totuși ! **cît trebuie să fi jubilat Carol** cînd, **venerabilii oameni politici** , unii din ei disprețuindu-l, **se întreceau** care mai de care să-i capteze bunăvoința :

Iorga - care se voia "**batrînul , înțeleptul , de-a dreapta regelui**" *

Argetoianu - care se voia "**Mussolini**" al regelui Carol ...

Maniu -care se voia "**profesorul de constituționism** " al tînărului monarh...

Duca - cu orgoliul PNL pe umeri , într-o **nefastă dilemă**...

Gh.Brătianu - visînd la **rolul tatălui , pe lîngă Ferdinand** ...

Goga, Lupu , ș.a. - ca **simple lichele politice** ...]

*** Notă--**

Anibal Teodorescu (PND), mărturisea mai tîrziu că **Iorga l-a sfătuit pe rege să formeze guvern de "tehnicieni"** , dar că, mai apoi, **guvernul i-a fost dictat de rege :**

Argetoianu -la finațe ; Pangal- subsecretar de presă.**Iorga, n-ar fi avut "acces"** , în timpul guvernării, **la finanțe, interne, siguranță, poliție, legația de la Paris** [...]

Iorga a fost complet dezinteresat dar [...] **din vanitate a acceptat acel rol**,

ieșind compromis pentru viitor " **Șt.Goiceanu** (PT) , a remarcat : "De aceea **d.Iorga a spus acele < Eu, nu sunt eu**, dar va veni vremea cînd **eu voi fi eu**,

și atunci va ști lumea **cine sunt eu** .>(Legislatura II PNȚ,ses. ord. '32/ '33, DAD 13, 7 dec.'32)

LD: Îi contempļu de la distanța celor peste 70 de ani scurși , și tot nu știu cum trebuie dozate răspunderile !]

Duca / iun. '31

▣ **Regele**

" **Partidul Național-Liberal** se asociază cu toată **însuflețirea** și cu **nestrămutată credință** la **omagiile de respect și devotament** ce se aduc **Maiestății Sale Regelui**, prin **Adresa de Răspuns la Mesaj** " (aplauze la PNL-1 și majorități)

"**Dinastic din convingere și din tradiție**, partidul nostru vede în Monarhie cheazășia normalei dezvoltări a statului și **urează MSR Carol al II-lea o domnie îndelungată** , rodnică și corespunzătoare nevoilor timpului și aspirațiilor naționale " (aplauze la PNL-1 și majorități)

Duca / iun. '31

▣ **Avertisment !**

" Tot astfel se pot discuta și judeca în chipuri deosebite formele exterioare pe care viața noastră de stat le-a îmbrăcat în evoluția ei de la renașterea României contemporane pînă azi, dar **PNL nu poate opri gîndul său la amintirile bune a unor regimuri trecute străine**

și , statornic credincios ideologiei sale democratice , **vede** , mai mult decît oricînd, în **respectul Constituției și al regimului parlamentar , întemeiat pe partide** , garanția propășirii generale și a ordinii publice " (aplauze PNL-1)

"**Pe această cale** ,România s-a înălțat treptat pînă la unitatea națională. **Sub egida acelorăși conducători politici** , ea poate să ajungă la temeinica ei consolidare în viitor ."

IGDuca / 25 iun.'31

43.) **Gh.Brătianu, declarația la mesaj, 25 iunie 1939.**

(DAD, MO 9, șed. din 25 iun.'31, p. 287-288)

▣ **Regele**

"În dezbaterea proiectului de răspuns la Mesaj, **întîiul nostru gînd** îl îndreptăm către **Maiestatea Sa Regele**, în care, astăzi, ca și totdeauna , vedem **marea cheazășie a siguranței și a dezvoltării statului nostru.** (aplauze la PNL-2)

La apelul ce ni se face tuturor , îndemnîndu-ne la **destindere și conlucrare** , înțelegem să răspundem cu **devotamentul și cu lealitatea , ce datorăm Coroanei "**
Gh.Brătianu / iun.'25

44.) **D.Busuioescu, (Liga Agrară- agricultorii) , discurs la mesaj, 25 iunie'31**

(DAD,MO 9, șed. din 25 iun.'31, f. 302-303)

▣ **Monarhia.**

" **Agricultorii țării** , strînși în jurul **steagului Ligii Agrare** , cunoscînd **dragostea caldă a MSRegelui Carol al II -lea**, pentru nobila lor profesiune, și prețuind înalta **solicitudine , cu care MSRegele** , îi ocrotește , **se simt fericiți** că, astăzi, [...] **prin mine**, să-și exprime sentimentele lor de **iubire sinceră** , credință **nestrămutată și devotament adînc** față de Scumpul nostru Suveran , și **să-i ureze viață lungă** , plină de sănătate , într-o **domnie glorioasă și înțeleaptă** peste această țară " (aplauze la majoritate) [.....]

" Liga Agrară are sentimentul clar că **modul cum s-a format** de astă dată **guvernul și parlamentul Țării** , **constituie o inovație ferictă** în viața noastră politică și reprezintă **un însemnat pas înainte** , pe calea ce trebuie urmată pentru ridicarea și întărirea țării " (aplauze la majorități)
Busuioescu / iun.'31

45.) **C.Spulber (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 25 iun.'31**

(DAD,MO 9 , 25 iun.'31, p. 288)

▣ **Monarhie**

"Liga "Vlad Ţepeş" se asociază la **omagiile de necondiționat devotament** , pe care proiectul la Ardesă le aduce **Coroanei** .
Restaurarea înseamnă pentru ea , **sfârșitul unei ere de îndrăzneță demagogie, de revoltătoare intrigărie și de josnică ipocrizie** ,
contra cărora a dus cea mai nverșunată luptă."
Spulber / iun.'31

46.) **Eduard Mirto,(PNȚ) declarație la mesaj, 26 iunie 1931**

(DAD,MO 10, șed. din 26 iun.'31, p. 316-317)
Față de adresa de **Răspuns la Mesajul Tronului PNȚ** ține să-și precizeze atitudinea prin următoarea **declarație**:
Mirto / '31

▣ **Monarhia.**

" Sprijinitor statornic al **ideii monarhice constituționale** și al **Dinastiei**,
PNȚ este fericit a constata că toate partidele sunt astăzi **strîns unite în jurul Tronului** și folosește prilejul **Răspunsului la Mesaj** , pentru a reînvi respectuoasele sale **omagii de credință și devotament** Maiestății Sale regelui **Carol al II-lea** , urîndu-i **glorioasă și rodnică domnie** ."
Ed.Mirto / iun.'31

47.) **C.Stere (PTD) , declarație la mesaj , 26 iun.'31)**

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p. 332-333)

▣ **Regim constituțional**

" **PTD**, zămislit ca o **reacțiune împotriva metodelor de guvernămînt**, cari au fost aplicate de la război încoace, cu părere de rău este silit să constate că **aceste metode** -- care au dus la **zdruncinarea** întregului nostru edificiu politic și economic, prin **compromiterea** ordinei de drept , prin introducerea regimului de **silnicie și ilegalitate** , caracterizat prin dezordini administrative , prin abuz de putere și arbitrar -- au fost încă **agravate prin soluțiunea dată crizei de guvern** , în urma retragerii cabinetului național-țărănesc.

" **PTD**, care vede în **monarhia constituțională** temelia edificiului nostru politic și consideră **Coroana** ca un **simbol și o cheazășie** a unității noastre naționale , nu poate privi fără **îngrijorare** , că însăși **condițiunile** în care a fost alcătuit guvernul prezidat de d.profesor Nicolae Iorga , ca și **directivele** de guvernămînt vestite de acesta,

sunt incompatibile, atît cu **ideea de monarhie constituțională** , întemeiată pe principiul de **suveranitate națională** , cît și cu **normele** necontestate ale oricărui **regim parlamentar**."

" **Regimul parlamentar** , într-o **monarhie constituțională** , presupune înainte de toate **colaborarea constantă și intimă la guvernarea țării** între **Coroană și reprezentanțiunea națională**.

"În coformitate cu **normele și principiile precise** ,cari s-au impus în toate **statele civilizate** , în cursul unui singur veac, în **întreg continentul european** , în locul **formelor absolutiste de stat din trecut**, **s-au dezvoltat** cu impetuoșitatea forțelor istorice, elementele **instituțiilor constituționale și parlamentare** .
Această afirmare este și pentru **statele monarhice**, cari constituiau , încă în ajunul războiului

mondial, forma dominantă de stat. Și se poate ușor prevedea la ce **consecințe fatale** duce , în vremurile noastre, **nesocotirea normelor regimului constituțional și parlamentar**.

Din cele **10 monarhii** care în momentul de față pot fi numărate **în Europa**, nimeni nu poate contesta soliditatea instituțiilor , neclintirea ordinii de drept, prosperitatea și propășirea asigurate prin **acorduri dintre Coroană și națiune**, în cele **6 monarhii nordice**, în care **normele regimului parlamentar** sunt **respectate cu sfințenie**: Marea Britanie, Belgia, Olanda, Danemarca și Suedia.

Din grupul celor **4 monarhii din sudul Europei** , evenimentele recente ne arată că și **regatul bulgar** , după o perioadă de șovăire și fluctuație, se îndreaptă astăzi, de asemenea, spre un regim parlamentar.

Nu ne vom îngădui să discutăm aici

nici **situația creiată Coroanei de regimul fascist [Italia]** ,

nici condițiile cari au determinat **suspendarea parlamentarismului** în **Jugoslavia**.

"Dar în nici **un stat** nu se impune mai mult ca în **România** , sub sancțiunea celei mai mari primejdii,

respectul ordinii de drept și a normelor regimului parlamentar , pentru asigurarea **colaborării efective** între **națiune și Coroană**.

"Un stat alcătuit prin unirea recentă a mai multor provincii despărțite de veacuri, înconjurat de vecini care nu se resemnează încă să recunoască situația creiată în această parte a continentului european în urma marelui război ,

nu-și poate permite luxul unor experimente de guvernământ ,

care **seamnă discordia** între **elementele constitutive** ale nației și

care **clatină prestigiul și autoritatea Coroanei** ,

mai cu seamă în mijlocul unei grozave **crize economice** a cărei înlăturare

cere încordarea tuturor energiilor și **acordul tuturor voiențelor**." [.....]

" Respectuos față de principiul constituțional ,

după care **Coroana trebuie să rămână în afară și pe deasupra luptelor politice**,

spre a asigura funcționarea normală a **regimului parlamentar** ,

cu mîhnire suntem datori să semnalăm că guvernul, pe această cale,

[nesocotirea provinciilor unite] aduce știrbirea Coroanei și în același timp , **tulbură pacea obștească** și pune în **primejdie însăși interesele de unitate națională** ".

C.Stere / iun.'31

48.) **IGDuca, replică lui ACCuza, lui Goga, 30 iun.'31**

(DAD, MO 12, șed. din 30 iunie, p. 372- 373)

Primit cu aplauze de băncile PNL, își cere scuze că a lipsit cîteva ședințe.

Cuza s-a ocupat de "**dinasticismul**" PNL iar Goga de "**mîndria**" PNL.

Duca / retro 8 iun.'30

▣ **Restaurație**

Cuza a repetat discursul din sesiunea trecută, citînd din discursul lui Duca din 8 iunie.

I-a făcut un serviciu."**Discursul** meu de la 8 iunie , anul trecut ,

nu **dovedește** decît un singur lucru , pe care o țară întreagă îl știe, și anume

că **partidul meu este acela care a aderat cel din urmă la restaurarea noii domnii** .

Dacă este vorba să reedităm de la această tribună tot ce s-a spus de către aceia

cari au stat **pînă la 8 iunie pe temeiul actului de la 4 ianuarie**,

eu sunt gata să primesc această dezbateră ,

fiindcă **ceilalți au rostit cuvinte mult mai grave** decît cele pe care le-am rostit eu .

Și să nu vă închipuiți că eu, dacă nu citesc aceste discursuri și dacă nu reamintesc aceste cuvinte astăzi,

este pentru că această dezbateră nu-mi convine mie.

Nu; nu citesc acele lucruri din **respect pentru Acela care este astăzi Suveranul nostru** .

Actul de la 4 ianuarie ?! Dar care dintre d-voastre nu ați stat pe temeiul lui ? "

- **Al.Oteteleşteanu** : "Trăia Regele Ferdinand "
 - **Duca** : "**Diferențele dintre dvs și noi** sunt două : că unii am aderat mai devreme și alții am aderat mai târziu la noua domnie. Atît și nimic mai mult. A doua , și care este o diferență esențială, că **noi am fost întotdeauna leali și cinstiți** , și cînd am stat pe temeiul actului de **la 4 ianuarie** și acum cînd am aderat cu sinceritate și lealitate la actul de **la 8 iunie**. Noi nu am avut niciodată , ca **d-voastră, concomitent, două atitudini : una la București , alta la Paris; una la Regență, alta la Belizona "**
 - **Oteteleşanu** : "Cu adevărat , acum dvs. sunteți imprudent "
 - **Duca** : "**Una în parlament , și alta la congresele partidului** [...]"
- Aș vrea să știu și astăzi dacă nu sunt **oameni cu două atitudini** și dacă acești oameni nu trebuie căutați aiurea , decît în lagărul PNL ? "
- Prin urmare, transmite șefului LANC, mulțumiri pentru ocazia oferită.
IGDuca / iun.'31
-

49.) **Octavian Goga (PP)** , replică la replica lui I.G.Duca **30 iun.'31**

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, p. 373- 375)

[LD: **Vezi pe larg la fișier PP**]

[.....]

Goga / iun.'31, retro 1926-'30

▣ **Regența .**

[.....]

" Întrucît ne privește , **n-a fost duplicitate** la mijloc, pentru că noi am fost aceia cari , prin gura **mareșalului Averescu** , ne-am pronunțat **limpede, categoric și definitiv** în chestiunea Regenței."

La congresul PP, mareșalul a spus :

<nu mai avem să vorbim cu Regența ; **a vorbi cu trei, înseamnă a vorbi în vînt.**>

Nu este nici un echivoc, și , ca o consecință logică a acestei atitudini publice, a urmat, după congresul PP, **atitudinea de la Belinzona și Paris...**

Dar toate acestea ar trebui puse la un capitol de istorie....

Goga / iun.'31, retro iun.'30

▣ **Restaurația.**

" Marea d-voastră vină, tragedia d-voastre , începe din ziua , în clipa cînd din aeroplan a coborît **Principele Carol** și și-a ocupat patrimoniul lui.

[.....] nu aveai decît să vă duceți să faceți actul de sumisiune în fața Tronului, în prima zi, pentru că acesta era gestul reflex, normal din partea d-vs.

Dvs ați făcut întîi o socoteală meschină, negustorească ...

- **Gh.Tătărescu** : "Negustori au fost alții"

- **Goga** : cere să-i dea voie să facă și el o pagină de istorie...

"În noaptea în care Principele Carol a venit în țară, am avut onoarea să fiu **chemat la Palat, la Cotroceni**.M-am dus în mod firesc, cu sufletul plin de bucuria mea împlinită și în mod firesc am fost întrebat : **care este starea sufletească din țară ?**

Am arătat toate lucrurile [...] **în dimineața** cînd am plecat de la Palat , mi-am zis:

trebuie să iau contact cu un reprezentant al PNL și mi-am zis că

trebuie să le țin un limbaj frățesc de impuls de bun român care se adresează altui bunromân.

Am trimis d-lui Duca vorbă că vreau să-l văd.**Vă aduceți aminte d-le Duca ?**

- **Duca** : " **Da** , îmi aduc aminte [...] **Dta ai făcut un apel la mine , ca eu să aderez la noua Domnie și eu am refuzat categoric.**"

- **Goga** : "**Condensenzi** în această scenă toată **deosebirea sufletească** care era între noi și toată **deosebirea politică** , care a fost între noi în acel timp.**Dle Duca, ați venit la mine** pe la ora 11 jumătate , în prima zi cînd a răsărit soarele după sosirea în țară a Principelui Carol. Și v-am spus , d-le Duca, vă țin un limbaj de bun român.[...] vă zic:

este momentul ca și partidul liberal să se ralieze împrejurul noului Rege ,
pentru că mâine va fi Rege și trebuie să ne adunăm cu toții în jurul Tronului,
să dăm un aspect de consolidare a țării , înăuntru și în afară.

Atunci, d-lor, d.**Duca mi-a ținut un discurs**. După aceea, l-am citit și în gazete .
Era discursul pe care l-a ținut în aceeași dimineață la club și pe care eu nu-l repet ,
pentru că l-a citit d.Cuza.[...] Atunci eu **am rămas tulburat** și v-am spus :

<Dle Duca, **mă așteptam să văd în d-ta un om al realităților pozitive**
și eu am găsit un erou. > **D.Duca a încheiat conversația cu aceleași gesturi mari**,
pe cari le-a debeat aci la tribună și ridicînd mîna și degetul către Cer a spus:

< **Niciodată nu voi întinde mîna acestui om.** >

- **IGDuca** : " N-am spus. Cer cuvîntul în chestiune personală" [.....]
- **IGDuca** : "Eu, din contra, **rog Adunarea să lase pe d.Goga să vorbească .**" [....]
- **O.Goga** : " **Peste trei sau patru săptămîni** după acea scenă,
ați văzut postura de consecvență a d-lui Duca, care **a făcut actul normal de sumisiune** ,
ce nu pătinea decît că urma cu trei săptămîni mai tîrziu decît al celorlalți.
Eu nu vreau să dau perdelele la o parte să se vadă
ce este după această particulară tardivitate.
E greu să-mi aleg substantivele cînd mă gîndesc la psihologia dvs. [...] **Nu este potrivit [...]**
să vă lanșați în mod lipsit de pudoare elementară , fotografia dvs ,
dle Duca , alături de fotografia M.Sale "
- **Duca** : "Ce meschinărie !"
- **Goga** : "Ați făcut acest lucru și, firește, eu **sunt revoltat văzînd aceste tribulații** .
Eu am venit aici, de la această tribună, să **le denunț țării** și aștept ca dvs.
să fiți mai modești în această atitudine. Am făcut-o dintr-un impuls moral.[...] **Schimbările d-voastre de atitudine** în marile probleme de stat și mai ales în această
problemă,
lipsa de sinceritate și de pudoare cu care v-ați declarat la alegerile din urmă [...] **umple de revoltă** și lipsește de sprijinul moral masele populare. [...]
Goga / replică , 30 iunie'31

50.) **Gh.Brătianu , intervenție pe marginea polemicii Duca - Goga, 30 iun.'31**

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, p 376- 377)

Gh,Brătianu /

▣ **Restaurația**

Deși nu a fost amintit explicit, din discuție **a lipsit un element esențial** :

"cei care s-au raliat mai tîrziu **[PNL-1]** , au făcut-o numai pentru că **s-au găsit alții cari** ,
în primul ceas, și-au proclamat credința față de Coroană [PNL-2]

(**apaluze la PNL-2 și PP**) ,

și au împiedicat pe alții să împiedice țara la cea mai cumplită învrăjbire . " [.....]

- **Duca** : " **D.George Brătianu** vrînd să-și dea o însemnătate pe care nu o are,
caută să dea o explicație atitudinii sale de la 8 iunie.Îl privește [...]

Aș putea cel mult să spun că în **atitudinea de la 8 iunie anul trecut a PNL a fost**,
între altele , și un simțămînt de respect pentru o memorie

pe care un întreg partid a știut să o slăvească ,
minus cel care îi speculează astăzi numele lui Ion ICBrătianu. (apaluze la PNL-1) [.....]

d .**George Brătianu este liber** să facă politica pe care o vrea ;

d. George Brătianu este liber să-și caute inspirația unde crede de cuviință;

dar d.George Brătianu este îndrăzneț ...cînd invocă memoria tatălui său.[...]

- **George Brătianu** : "[...] nu vreau să rămîn nimănui dator cu răspunsul meu ..

(**înruperi, zgomote, strigăte de jos !**) in să spun încă de la început că **nu răspund la insulte** ,
care se caracterizează singure prin vulgaritatea lor.(**apaluze la PNL-2, PP și PȚ**) [...]

S-a invocat , confundîndu-se, două momente ale istoriei noastre ,

confundîndu-se 4 ianuarie cu 8 iunie .Ei bine, țîn să se știe:

vom veni aici și vom aduce dovezi că Ion Brătianu , dacă ar fi trăit la 8 iunie, n-ar fi avut atitudinea vitregă pe care ați avut-o d-voastre.
Și în nici un caz n-ar fi riscat să arunce această țară , a cărei liniște ne este atât de scumpă, în cele mai grozave învrăjbi și frământări lăuntrice .**Atît am avut de spus.**" [.....]

- **C.AI.Constantinescu** (PNL-2) (**înterupt, apostrofat, zgomot ...**) :
S-a invocat aici, pentru a justifica o atitudine, că unul din acele motive ar fi fost **respectarea memoriei lui Ion Brătianu** .Dlor, nu fac insinuări, voi aduce acte.
Și vă voi spune că în ziua de **16 august 1926**, decidupă 8 luni de la plecarea Alteței Sale Regale de atunci, **un fruntaș important al PNL a fost însărcinat de Ion Brătianu să plece la Paris și să trateze reîntoarcerea eventuală a Alteței Sale** .[.....] G.Brătianu-IGDuca/ 30 iunie '31

51.) dr N.Lupu (PT) , discurs la mesaj , 30 iun.'31

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, pp. 362- 372)

Lupu / iun.'31

▣ Tradiția

" **Tradițiune și datină ? Care ?**

Noi știm care este tradițiunea și datina Țării Românești .

Întrebarea este : poate ce vrei să o învii ?

Noi știm **epoca pefanariotă în care , timp de două secole , s-au schimbat 200 de Domnitori** .În fiecare an **venea un domn cu ceata lui, îi tăia capul celui care era , îi lua locul , fura, apoi venea altul, etc.**

Apoi, dacă nu este aceasta , **este poate epoca fanariotă ?**

Acelea sunt **epoci de dictatură și dispreț al Parlamentului și la acele epoci noi nu trebuie să revenim .**

Noi avem tradiția recentă a vieții constituționale parlamentare . (aplauze la opoziție)

Noi trăim în Europa civilizată și cine trăește cu Românii , trebuie să facă cum fac Românii .

Cum ? Credeți d-voastră că poate să existe de o parte **o Rusie sovietică** , plină de mișcări tulburătoare, bazată pe un principiu opus acelei al lumii capitaliste burgheze ; pe de altă parte, **lumea capitalistă burgheză**, bazată toată pe **republici și monarhii constituționale** ,

și numai singură România , cu tradiția și datina ei de acum patru secole , cu un domn absolut și tiran, fără constituțiune și fără parlament ?

Lupu / iun.'31

▣ Monarhie constituțională.

"D.Iorga, în momentul de față, este într-o evoluțiune istorică a sa; **se uită profund numai în trecut .**

D-sa ne **vorbește neconținut de tradiție, de datină, și de <Domnul meu. >**

În primul rînd , **"Domnul lui" este și al nostru** .[.....]

La acest **sentimentalism de istoric al d-lui profesor Iorga** , a venit zilele trecute , la această tribună ,

teoreticianul constituțional al acestei chestiuni, d. **prof. Cuza**,

pe care **l-ați ales dvs. jurist constituțional**

și care **interpretînd în mod eronat art. 88 din Constituție** ,

a arătat , în aplauzele d-voastre și **fără ca guvernul să-l dezmință** , care este **baza pe care vreți să vă așezați.**"

" **Dlor**, în Constituție , art 88 zice așa : **<Regele numește și revocă pe miniștrii săi.>**

Dar **art. 88** nici nu este un articol propriuzis de atribute regale, ci este mai mult un articol de îngrădire a puterii regale.;

căci se spune mai departe , că **Regele nu poate** opri cursul unei urmăriri sau unei judecați, **nu poate** crea noi funcțiuni , fără o lege specială; El **nu poate** face regulamente care să modifice sau să suspende o lege specială. El este Capul puterii armate și conferă gradele puterii **însă** numai în conformitate cu legea.Închee cu statele străine convențiuni , **însă** trebuie să fie supuse mai întâi puterii legislative și aprobate de ea."

Acel capitol este greșit interpretat de d.Cuza,

căci **regele numește** pe miniștrii iscăbind, **dar nu designează pe miniștrii.**

Regele este un simbol al națiunii ; este inviolabil și iresponsabil ;
dă însărcinarea de a face guvernul unui membru marcant al unui partid ,care el face cabinetul.

" Aceasta este practica de sute de ani .

Nu veniți dvs acuma să faceți inovațiuni de drept acum

că **ne facem de rîs în toată lumea civilizată "** (aplauze la opoziție)

Știu că dvs **vă convine această teorie, ca să vă dispenseze de partid. "**

Monarhia absolută a derivat din înfrîngerea feudalismului ;

și **ea a dăinuit atîta vreme cît a ajuns la abuz.**

Atunci **a fost răsturnată prin revoluție** și au venit în locul ei

monarhia constituțională și republica ,

care permit mai departe viața constituțională."

/ Articolul la care trebuia să se refere d.Cuza este **art. 33 din Constituție** , spune :

<Toate puterile statului emană de la națiune. >

" Dvs deserviți Coroana atunci cînd,

servindu-vă de scăderile din timpul din urmă ale partidelor -

dvs , în mod ipocrit, veniți și le atăcați. "

Lupu / iun.'31

52.) **Traian Ionescu (Asociația Demobilizaților), declarație la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 1 iul.'31, pp 411-412)

Ionescu / iul.'31

▣ **Carol al II-lea.**

[LD: așa se face istoria ! Carol, care a dezertat de pe front și a încheiat prima căsătorie aventuroasă , devenit "regele luptătorilor "]

De aceea noi,demobilizații , salutăm cu nespus entuziasm noua epocă ce începe sub domnia Regelui Carol al II-lea.

Regele nostru al luptătorilor .[!?!] Noi știm acum, cînd avem un rege care a luptat cu noi, **[!?!]** care este trup din trupul nostru, și suflet din sufletul acestei țări,

că avem o garanție în viitor.[...] În epoca care începe ,

Dumnezeu a binevoit să pună deasupra noastră pe Acela către care se îndreaptă toate nădejtile noastre

, pe MSRegele Carol al II-lea.Către el se îndreaptă gîndul întregii țări,

și toți demobilizații vom sta strajă neclintită , așa cum am stat și pe front, în jurul Tronului și tricolorului nostru "

Demobilizații cer ca pentru cinstirea sfintei memorii a loialului rege Ferdinand I

și al celor eroi căzuți pentru patrie, să înceteze odată pentru totdeauna răscolirea durerilor actului de la 4 ianuarie .

Ziua de **8 iunie 1930**, să ne rămînă însuflet

ca una din **cele mai însemnate zile ale neamului nostru** , zi care a adus liniște și întărirea țării.

Trăiască Regele Carol II , Trăiască Dinastia, Trăiască opera anunțată prin înaltul Mesaj regal. "

(p.411-412)

Ionescu / iul .'31

53.) **I.Isac (Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 1 iul.'31, pp 418- 422)

[LD : nu uita, a fost cartelat cu Stere .Va trebui să revezi în ce măsură **Liga asta a fost organizație**

"legală " , sub influență PCR, sau asta a fost doar o gogoasă a istoriografiei comuniste; în mare măsură, tonul și cartelul cu Stere i-au creat o atmosferă ostilă în Parlament]

Isac / iul .'31

Monarhia.

"Poporul sărac, lipsit de de mijloace și de siguranța existenței în ziua de mâine,
își exprimă prin graiul meu ,

sentimente de profund devotament ce păstrează **MSRegelui Carol al II-lea** și familiei
Domnitoare

.De asemenea se asociază la bucuria manifestată de Cameră,
cu ocazia aniversării unui an de la suirea pe Tron a MS ."

Isac / iul.'31

54.) **Emil Ottulescu (Liga "Vlad Țepeș " , raportor la Răspuns la mesaj) ,**

discurs concluziv, 2 iul.'31 (DAD, MO 16, șed. din 2 iul.'31, p. 449- 458)

[LD : atenție ! Dacă poți să tragi vreo concluzie privind

caracterul conservator al regimului iorghist,

din argumentele grupărilor eclectice care i-au format suportul în guvern și în parlament.

Ottulescu reprezintă o părticică din acest mozaic .

Se urcă cu sfială la tribuna unde au vorbit atîția oratori iluștri, cu experiență parlamentară.

El este doar prima oară parlamentar.

Pentru că mulți oratori au contestat **oportunitatea și legitimitatea guvernului Iorga,**
el vrea să demonstreze contrariul.

Urmează **argumentarea , dispersată problematic :**

/ eșec Titulescu /Guvern Iorga / Monarhia-restaurația / Parlamentul - majoritățile /
Liga Vlad Țepeș / Discurs integral xeroxat.)

Ottulescu / iul.'31

▣ **Eșecul Titulescu**

"MSRegele a încercat să facă un **guvern de colaborare între partidele politice** [...] pentru că numai un asemenea guvern ar fi fost capabil să facă **să înceteze** la un moment dat **patimile și lupta dintre partidele politice ,**

să aducă aici **o atmosferă de desindere** care era necesară [...]

N-a putut să ajungă , cu toată dorința Sa, la realizarea unei asemenea guvernări,
o concentrare îngustă era imposibilă [...]

Apelul pe care l-a făcut MSRegele către toate partidele politice **n-a fost ascultat**
și **partidele politice** s-au arătat , din acest p.d.v.,

a nu fi la înălțimea împrejurărilor critice prin care trecea țara "

(aplauze la majorități ; proteste la PNL-1) [.....]

Ottulescu / iul.'31

▣ **Guvernul Iorga.**

MSRegele s-a adresat ... d-lui **Nicolae Iorga.**

Profesorul Iorga este omul care a făcut să filfîie peste hotarele țării **drapelul culturii românești."**

La spatele său era **o viață de de muncă și de abnegație** și desigur,

că în concursul acestui **om prețios , neînregimentat într-un partid politic,[???**

care avea împrejurul său... [.....]

Ottulescu / iul.'31

▣ **MSRegele**

Se decară mulțumit de **declarațiile solemne de fidelitate** ale tuturor partidelor...

- **Gral Racoviță** (PNL-2?) : "Cam tardive ! " [.....]

- **Ottulescu** : " **Faptele** fiecăruia se judecă **după atitudinea** pe care au avut-o în momentele grele în care s-a găsit țara. (apluaze la PNL-1, PNL-2)

Unii au răspuns la **apelul Suveranului** , înțelegînd că trebuie să meargă pe **căi drepte și luminoase**;

alții , au preferat ,prin **convulsii întortocheate** , **căile subterane și obscure** , căilor luminoase ."

(**apluaze prelungite la majoritari**, PNL-1, PNL-2) (p.453)

Ottulescu / iul.'31

▣ **Liga "Vlad Țepeș"**

Deși vorbește în numele "majorității" , ține să facă cîteva precizări .

"[...] **nu există nici un dezacord între cele ce susținem astăzi și ceea ce susțineam în trecut.** [...]

Liga Vlad Țepeș, în momentul cînd s-a constituit , a corespuns la două idei , care erau slăbite în ultimul timp: **ideea de autoritate** , care trebuia restabilită [...] o altă idee, o înaltă idee de ordin moral, în ce privește viața politică [...] pentru **restabilirea ordinii morale în viața politică**. [.....]

Noi am preconizat într-un moment dat **dictatura**

și recunoaștem cu toată sinceritatea că **am fost partizanul dictaturii** , pentru că noi avem curajul opiniei noastre." [.....]

Ottulescu / iul.'31

▣ **Restaurația**

S-au întîmplat evenimente cari au schimbat situațiunea în țara românească.

În momentul cînd **Liga propovăduia dictatura**, aveam o situație constituțională excepțională: **era Regența**, minată de intrigi , și la moartea regretatului Buzdugan, **guvernul [PNT] nu a fost condus de interesele superioare ale țării, ci numai de interese de partid.**

" Dar s-a întîmplat **restaurarea monarhică**, restaurare la care, dați-mi voie să vă spun, că **nu ați contribuit nimeni dintre dvs.; restaurație care s-a făcut prin voința țării .**

MSRegele n-a venit cu un aeroplan pilotat de d.Duca,

nici cu un aeroplan pilotat de d. Maniu.

MSRegele a venit singur , și l-a primit întreaga națiune."

(**apluaze prelungite la majorități**) (p. 456)

... A doua zi după reîntronarea MSRegelui, "Epoca" ,

sub semnătura dlui Periețeanu scria : < **Află însă că Țepeș-Vodă a venit .**

Ajută-l ,Doamne, să îndeplinească vorba poetului :

Dă-i puterea să aleagă neghina din grîu și călăuzește-i pașii lui spre binele țării.

Insuflă-i încredere că în țara aceasta **sunt și semințe bune**, gata să încolțească și **să susțină Țara și Tronul** , iar pe cel rău să-l înlemnească sub greutatea neghinei , care să-l sufoce.> ...

Din acea zi , **"noi nu am mai simțit nevoia unui regim de dictatură... "**

(p. 457)

E.Ottulescu / iul.'31

55.) **Nicolae Iorga** , prim-ministru, ministrul Instrucțiunii publice și culte,

Discurs concludiv, dezbaterile la Mesaj, 2 iul.1931

(DAD, MO.16, șed.din 2 iul.'31, pp 459- 464)

[LD : Discurs integral xeroxat .În computer, integral la **fișier PND** .

Iorga este , ca totdeauna. Mai puțin transparenț ipostaza de prim-ministru.

Despre guvernul pe care-l conduce, despre programul de guvernare, nu spune mai nimic.

România patriarhală- este esența doctrinei expuse.

Este - deși nu o spune explicit - exponent nostalgic al **conservatorismului** ,
cu nuanțe personale , originale, istoriciste, morale.

Hotărît să servească Suveranul ...

Dar nu dă sentințe tranșante contra partidelor, contra guvernărilor de partide.]

lorga / iul.'31

▣ **Mărturisire de credință: în serviciul Suveranului .**

[.....]Dar cînd cineva se găsește aici [**banca ministerială**] ,
trebuie să-și aducă aminte că **ministrul** este acela **prin care Suveranul guvernează** ,
nu aș zice totdeauna, **prin care Suveranul vorbește**, dar este omul , care,
cîtă vreme este **în serviciul Suveranului** , nu poate să fie **în serviciul partidului său**,
chiar dacă îl are.[.....]

lorga / iul.'31

▣ **Mărturisire de istoric.**

[.....] " Noi am fost prezințați ca un fel de **uzurpatori** , care ne-am înbulzit ,
ca niște **oameni** , care aveau de multă vreme **patima de a guverna**.[....]
Și , **mînați de această patimă** , noi **ne-am fi impus, cumva, Coroanei**. [.....]

[LD: atenție, chiar vorbele lui , infirmă lipsa lui de intenționalitate .Dimpotrivă !]

De cînd s-a întors MSRegele în țară, eu **am avut numai două prilejuri** de a vorbi **Maiestății Sale**

.
În aceste prilejuri, eu am făcut , ca primă declarațiune - așa cerea un sentiment de devotament
și de delicateță , în acelaș timp - **declarația aceasta** :

<Nu am venit să cer nimic. Cînd Maiestatea Voastră va isprăvi cu toți

și va mai avea nevoie de cineva ,

voi vedea dacă pot veni cu ideile mele și cu programul meu.>

Acest lucru l-am spus de două ori . [.....]

lorga / iul.'31

▣ **Încercarea lui Titulescu**

[LD: din nou,trebuie să purced la o atentă operație de analiză dificilă
prin meandrele întortocheate ale frazei lui lorga.

Dar și de data asta , vorbele lui trădează gîndul lui pregnant, care ,
în ultimă instanță, l-a impus regelui Carol]

" **Cînd a venit d.Titulescu a doua oară ,[1931]** a venit la mine și **mi-a arătat intențiile sale** ,
și m-a făcut să simt greutatea , în care se găsea pentru realizarea acestor intenții.

[.....]**mi-am permis și față de Regele Carol** , pe care l-am cunoscut multă vreme ,

mi-am permis **să-i fac un raport** și în raportul acesta am spus că,

(1) **dacă** este vorba de **un guvern al tuturor partidelor , cu șefii** ,
așa cum îi cunosc pe șefi , **nu cred că este posibil .**

(2) **Dacă** este vorba de **un guvern al tuturor partidelor, fără șefi**
nici așa nu cred că este posibil.

(3) Iar **dacă** este vorba de **oameni care să se priceapă la departamentul lor,**
["tehnicieni"] oameni luați și din partide și din afară de partide,
cred că este posibil. [.....]

Atunci am luat condeiul , cu d.Titulescu lîngă mine , și am adaos că,
dacă se constituie un astfel de minister , singurul posibil după mine ,
oricine nu poate să se simtă decît onorat că ar avea ca **președinte**
pe un om de valoarea lui Titulescu .

Am scris și am trimis scrisoarea la Palat . [.....]

lorga / iul.'31

▫ Titulescu : Tratatul interpartidist .

" Am fost chemat în urmă de acolo , de la țară . [.....]
adunarea tuturor șefilor de partid.Erau cu toții acolo și a venit Maiestatea Sa.

Dacă o spun, nu este nici o indiscreție ; s-a afișat de mai multe ori, nu odată:
de două ori **apelul pe care l-a făcut MSR la partide.**[...]

Maiestatea Sa ni-a spus aceste cuvinte , pe care , eu, ca istoric, și ca bun
cetățean al acestei țări **nu le pot uita** .Ne-a spus - a spus tuturor-
nu se poate să se mai meargă mai departe așa.

Prin urmare, oricine are conștiința datoriei sale față de țară ,
trebuie să se unească într-un **guvern de reparare a situației materiale și
morale detestabile** , din acel moment.

"Nimeni dintre șefii de partide prezenți nu a luat cuvântul . [.....]

MSRegele însuși nu știa ce se impune față de această tăcere.

"Și atunci , **am luat cuvântul și am spus aceste cuvinte :**

< **Deși nu reprezintă gruparea cea mai importantă aci,**

dar fiindcă toată lumea tace , eu trebuie să spun din partea mea un lucru :

atunci când d. Titulescu mi-a cerut să-l ajut ca ministru, i-am răspuns că nu pot;

când îmi poruncește Maiestatea Voastră , eu stau la dispoziția Maiestății Voastre ,
în orice condițiuni și în orice loc. > (aplauze la majorități) [.....]

lorga / iul.'31

▫ Principele Carol - lorga.

[LD : **mostră de sentimentalism "dezinteresat" ?!**

Cine și cum a fost lorga, în realitate ?]

"Și atunci, dlor, **s-a întâmplat ce trebuia să se întâmple.**[.....]

" **Nu m-am gândit să introduc o notă sentimentală** , sau să vorbesc eu

de ceea **ce am putut să fiu lângă Principele Carol**, în momentul când ,

într-o zi neagră pentru națiune, **nu era unul care să apere dreptul Său.**

Toate formulele , cele mai dibace, se găseau pentru ca unii să scape și

toate formulele cele mai brutale se păstrau pentru ca alții să-L înlăture.

Nu m-am gândit nici odată să invoc trecutul.Eu când pot face puțintel bine , îl fac,
pentru că așa crede conștiința mea că trebuie să-l fac.

Dar eu , **din binele care l-am făcut pentru țara mea și pentru cine o reprezintă ,
nu trag nici un fel de profit politic. "** (**aplauze la majorități**) (p. 461

lorga / iul.'31

56.) I.Th.Florescu (PNL-3) , discurs la mesaj, 2iul.'31

(DAD, MO. 16, 2iul.1931, pp 465-471)

[LD: discurs integral xeroxat.**Fișier PNL-tehașist** .În calculator, l-am dispersat problematic,
având în vedere discursul său cu multe paranteze, cu multe momente "retro",

fiind deseori **în polemică cu lorga**. I se dă cuvântul la insistențe, cf. Regulamentului ,
deoarece Ottulescu (raportor) și lorga (primministru), își rostiseră discursurile concludive
și Adresa fusese votată.Fusese ales **deputat de Tîrnava Mare** .

Interesantă figură parlamentară și de presă care , cu al său ziar "**Omul liber**" ,

păstrând proporțiile, ar putea fi inclusă la ceea ce acum se numește "**societatea civilă**" .

Din categoria "intelectualilor politicieni " cu "voce" ,

fără priză în masse, dar cu mare influență în rîndul tineretului etc etc.]

Th.Florescu / iul.-'31

▫ Regele Carol II.

" Sper că nu mă veți împiedica să arăt cu acest prilej **nețărmitul meu sentiment**
pentru **Tron și Monarhie.**

Mesajul regal, în toate timpurile , a fost **un nobil gest de conciliere** între partidele pasionate în

luptă.

Apelul Suveranului la unire se adresează nu numai **opoziției**, dar se adresează și **guvernului**, care cel dintâi trebuie să dea pildă vie a unei **dorinți sincere de împăcare și înfrățire**.

"Dați-mi voie să salut cu **adâncă recunoștință** grija veșnic trează a Suveranului iubit, **pentru această conciliere**. Să-l aducem și noi omagiile noastre de **profundă recunoștință**, pentru că **veghează** cu atîta înțelepciune și cu atîta vrednicie **la destinele neamului românesc**." (aplauze) (p. 465)

I.Th.Florescu / iul.'31

57.) **M.Manoilescu** ("migrator" , **ex-PNT, ex- PP; ministru la Comerț și industrie**), discurs concludiv la Senat, 1 iul.'31 . (DS, MO 11, șed. 1 iul.'31, pp 230- 237)

[LD: opinia mea este că **asocierea numelui lui Manoilescu la denumirea guvernului lorga ar fi mai potrivită**. În primul rînd, ca ,pe atunci, **principal pion al regelui Carol** ; apoi, în ipostaza de **unic păstrător de portofoliu** în guvernul precedent și prezent ; ca **doctrinar al parlamentului corporatist** și al unor **teorii economice** originale. Faptul că Argetoianu a fost apelativul adăugat , ține mai mult de culisele guvernării]

Manoilescu / iul.'31

▣ **"Misterele Restaurației.**

"Sunt unul dintre cei puțini , care ar avea **curajul și plăcerea** să vorbească oricînd de **ceea ce s-a petrecut** înainte de restaurațiune, în legătură cu restaurațiunea care avea să vină.

Și totuși nu voi vorbi nici de ceea ce s-a petrecut înaintea restaurațiunii și nu voi vorbi nici de **evenimentele cari au dominat acest mare act istoric**.

Nu voi face-o , **fiindcă este o mare greșală** de a atinge cu orice prilej și fără un scop **acest eveniment recent și delicat din trecutul nostru național**. [cursive în original]

Am auzit în această privință **laudele unora**, pe care nu le egalează în lipsa lor de discrețiune decît **lipsa de jenă** cu care **se falsificase adevărul istoric**.

Am auzit în această privință **discuțiuni și încredințări** din cele mai pasionate în cealaltă Cameră. Eu socotesc că **nu este de nici un folos** vorba și de nici un folos discuțiunea asupra acestor fapte recente :

greșelile trebuiesc uitate și meritele trebuiesc tăcute.

Mie personal **această tăcere îmi provoacă o adîncă durere** , pentru că aș fi în stare - dacă ar fi să intru pe calea lămuririi unor fapte , care de aici înainte au trecut în istorie -

aș fi în stare să dau unele **explicațiuni cu totul inedite** , care ar arăta cum de multe ori, **inconsecvența aparentă** față cu viața normală de partid, nu **însemnează** decît **o consecvență permanentă**

față de unele țeluri superioare scopurilor și ideologiilor de partid."

(apaluze prelungite la majorități)

De altfel aici stă **pentru unii din noi o tragedie internă** , la care trebuie să ne **resemnăm**.

Eri, pe cînd idealul nostru nu izbîndise , trebuia să tăcem pentru că eram subversivi ; astăzi , cînd acest ideal a triumfat, trebuie să tăcem pentru a nu fi indelicați .

[cursive în original]

Și astfel despre evenimentele restaurației , **vorbesc cei care ar trebui să tacă** , și **tac acei care ar fi siguri în drept să vorbească**.

Dar , d-lor senatori , **dacă** asupra a tot ce s-a petrecut în timpul restaurației

nu este cuminte, nu este patriotic - și-mi iertați cuvîntul cam tare -

nu este decent să se vorbească în fiecare zi,

evenimentele politice petrecute de la restaurație începe,

pot fi și trebuie să fie obiectul interpretărilor noastre ." (p. 230)

Manoilescu / iul.'31

▣ Monarhismul românesc.

... evenimentele politice petrecute de la restaurație încoace,
pot fi și trebuie să fie obiectul interpretărilor noastre ."

" În fenomenul restaurației trebuie să distingem două momente :

un moment care nu are nici o contingență cu actualitatea ,
care **ține de permanent și de etern** în cadrul vieții noastre naționale ,
și **un moment** care are un caracter **în legătură strictă cu actualitatea** .

" Factorul deasupra actualității este **conștiința permanentă a neamului**
despre **necesitatea organică** , pentru ființa noastră națională , **a monarhiei** .

Pentru a susține acest principiu , nu este nevoie de a desfășura argumente ,
de a expune doctrine.Dimpotrivă, **pentru a combate ideea monarhică**
ar fi necesar de a construi **un eșafodaj ideologic** pe care **nimeni,**
pînă astăzi, nu s-a încumetat în țara noastră , măcar cu gîndul ,
să-l construiască. [Voci : așa este !]

"Instinctul, trecutul, logica, susțin la noi ideea monarhică."

Manoilescu / iun.'31

▣ Scrupul constituțional

[LD: în fond, după opinia sa , din p.d.v psihologic, o dată sau imediat după restaurație,
ar fi trebuit ca guvernarea PNȚ să fie înlăturată]

" Dar în restaurația noastră , **a fost și un al doilea factor,**
în legătură cu **actualitatea** (p. 230) (**vezi mai departe Guvernarea PNȚ**)
8 iunie 1930 , a concis cu faza de decepțiune a sentimentului public, față de **guvernarea PNȚ.**
"Noua domnie , ca orice domnie, și mai mult ca altă domnie , **însemna o speranță ,**
însemna o nestăpînită nădejde, o neîncăpută **iluzie.**

Era , dar, din p.d.v.al logicii politice , al normelor politice elementare ,
aș putea spune a unei legi politice clasice - **era desigur o greșală**
a asocia lumina unei speranțe , cu umbra unei decepții.

Mai mult de atîta, **a face din ceea ce era o decepție ,**
instrumentul de realizare a celor mai formidabile dintre speranțe."
(**aplauze puternice**) [cursive în original]

[...] și totuși **țării i s-a dat o continuitate legală** perfectă timp de un an de zile .[...]

De ce ? **Din scrupul constituțional.**

Și atunci d-lor, **dacă scrupulele constituționale ,**
cari au dominat viața noastră publică , timp de un, au fost atît de adînci ,
încît pentru ele s-au călcat anumite legi, pe care le-aș putea numi psihologice ,
atunci ☺ cum poate să vină astăzi cineva și să înfățișeze viața politică în România ,
ca pornită pe un fgaș anormal , din p.d.v. al constituționalismului ? " (p. 230)

M.Manoilescu / iul.'31

58.) Pamfil Șeicaru , " Polemica restaurației" , 6 iul.'31

("Curentul" , 6 iul.'31)

[LD: **parabola lui Șeicaru** a avut o triplă ilustrare , cînd **destinul regal al lui Carol II**
s-a încheiat .1926- 1930 - 1940 , din p.d.v.moral, **sunt o vie ilustrare** a ceea ce
înseamnă "relativitatea devotamentelor" , " nestatornicia devotamentelor ",
în politică.]

Polemica deschisă de **Goga** , replica lui **Duca** , continuată de **Averescu**
("Îndreptarea" , 2 iul.'31) .

" Ceea ce surprinde pe spectatorul evenimentelor politice este mai ales
sincopa memoriei, acea admirabilă **capacitate de uitare**
a ceea ce ar contrazice o atitudine mai recentă."

Socotim că ar fi fost mult mai bine ca să nu se aducă în discuție ,
cu acest aspect de **învinuiri** și **sgomotoasa și ineleganta răfuială**

a variațiilor de atitudine , mai ales capitolul actului de la 4 ian.1926.[.....]
Astăzi , firește, există o **supralicitare de plecăciuni** , în fața Tronului nu există
decît **spinări curbate cu smerenie și suflete gata la orice abdicare**,

dar la 31 decembrie 1925, cînd s-a convocat consiliul de Coroană de la Sinaia,
cu totul **alta a fost atitudinea zeloșilor de astăzi** [.....]

De altfel, Monitorul Oficial cuprinde toate declarațiile făcute , iar la votarea
schimbării succesiunii la tron, **au fost 2 voturi contra:**

ale d-lor **N.Iorga și C.Argetoianu** .[.....]

[relatează pozițiile oscilante și oportuniste ale lui Maniu, Mihalache,
Averescu , Lupu ș.a.]

Pe urma acestor **contribuții de destăinuirii**,

cadrele politice nu vor ieși moralmente crescute,

cel mult **va întări pe Rege în credința relativității devotamentelor**.

De altfel, **oamenii politici** au un **precedent evanghelic**

în **nestatornicia devotamentelor** :

lepădările Sfîntului Petru înainte de a cînta cocoșul, **de trei ori."**

Pamfil Șeicaru / iun.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară **1931/ 1932**

59.) Deschiderea Parlamentului.Mesajul Regal, **15 nov.'31**

(DAD, MO 1, șed. din 15 nov.'31, p. 1- 4)

[LD: atenție ! Sesiunea se deschide fără prezența lui Carol .

În incinta Adunării deputaților, întruniți deputații și senatorii, guvernul, demnitarii , presă .

Iorga a dat citire **Scrisorii** . Apoi a citit **Mesajul Regal**.

Guvernul, cu două remanieri : la Industrie și comerț **N.Vasilescu-Karpen** (în locul lui
M.Manoilescu) ;

Ministru de Stat , pentru Ardeal, **Valeriu Pop** (în locul lui Hațieganu) .

Problema minoritară și R.Brandsch - nu figurează în textul mesajului respectiv
pe lista guvenului publicat în M.O.

Atrage atenția responsabilizarea fiecărui ministru în fața regelui ,
prin formula " guvernul Meu" , "ministrul Meu" .]

✦ **Carol către Iorga .**

" Scumpul Meu Președinte de Consiliu,

Sunt adînc mîhnit că **gripa** de ale cărei urmări sunt reținut în casă ,
mă împiedică să îndeplinesc funcțiunea constituțională de a deschide ,
cetind Mesajul Regal, sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare.

Aș fi ținut în deosebi **să cetesc Eu acest Mesaj**, în care se face un pas hotărîtor
pentru **ușurarea sarcinilor agriculturii** noastre, ramură de căpetenie a economiei noastre,
de care sunt așa de legat sufletește .[!?!]

Conform uzanței , d-voastre aveți îndatorirea să cetiți , **în numele Meu**, Mesajul Regal. [...]
gîndul și sufletul Meu va fi în mijlocul reprezentanților Națiunii [....]

Încă odată, exprimînd tuturor **adîncă Mea părere de rău** de a fi reținut din cauze neprevăzute,
de la îndeplinirea acestei datorii , vă rog să credeți, scumpul Meu Președinte al Consiliului ,
în **sentimentele Mele de afectuoasă stimă."**

Carol . Sinaia. 14 nov.'31

▣ Mesajul Regal

*Domnilor Senatori,
Domnilor deputați,*

" Sunteți chemați în sesiune ordinară pentru a continua opera începută în împrejurări grele acum o jumătate de an, într-o spornică sesiune extraordinară (vezi pe larg la **fișier Guvern și problematice**) [.....]

[**Apel la solidaritate** .

Carol, Iorga]

" Încredințat că aceste vremi pun înaintea fiecăruia ,
din orice formațiune ar face parte,
probleme de conștiință, din care poate rezulta acea **solidaritate**
pe care **Coroana , ca și Țara , v-o cer,**
urez o liniștită și rodnică desfășurare a discuțiilor Domniilor
oneste și patriotice . (**ovații și aplauze îndelungate la majorități**)
Declar deschisă sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare . **Carol "**
(**aplaude, ovații, trăiască Regele ! urale prelungite**)
Mesajul Regal, 15 nov.'31

60.) **Răspunsul la Mesaj, raportor C.Ifrim, 20 nov.'31**

(DAD, MO 4, ședința din 20 nov.'31 , p 27-28)

[LD. cf uzanțelor, Răspunsul urmărește aceeași ordine problematică ,un fel de rezumat ;
notez doar diferențierile formale...Vezi xerox integral]

" Sire ,

[.....]

" Adunarea Deputaților , Vă exprimă în numele Națiunii , **recunoștința sa profundă**
pentru **înalta inițiativă a Majestății Voastre** ,
cu privire la **ușurarea sarcinilor** greu resimțite de plugărima Țării" [**conversiunea !**] [.....]
Credința Maiestății Voastre , că Tronul și Țara sunt în drept să găsească
în **solidaritatea tuturor formațiunilor politice** ,
ecoul necesar unei rodnice desfășurări a discuțiilor oneste , [...]
e adînc împărtășită de toate conștiințele , între reprezentanții națiunii ." [.....]
Trăiască MSRCarol !
Trăiască Marele Voievod Mihai și întreaga familie regală !"
Răspuns la mesaj, 20 nov.'31

61.) **C.Toma (PNL-2), discurs la mesaj, 2 dec.'31**

(DAD, MO 13, șed. din 2 dec.'31, p. 266-267)

[LD : critică gov.Iorga că **nu a realizat colaborarea preconizată;**
Atenție la **explicația logică** care a determinat partidele să nu încheie acord cu guvernul Iorga !
Atenție la **subiectul de meditație ce era servit Tegelui Carol !**] Xerox parțial.

Toma / dec..'31

▣ **Monarhia.**

" **Spre deosebire de** chipul în care **unii** au vorbit la Mesaj [...] partidul Național-Liberal se asociază la **omagiul de credință față de Coroană**"
(**apaluze prelungite, unanime**)
Consecvenți cu tradiția acestui partid, înțelegem să ne afirmăm și cu acest prilej
convingerile monarhice , în cadrul ferm al **așezămintelor constituționale.**" (p. 266)
(**apaluze la PNL-1**)
Toma / dec.'31

▣ Partidele în regimul constituțional.

"În cadrul așezămintelor constituționale ,
voința națiunii și-a găsit totdeauna **expresiunea** ei firească în **partidele politice**.
C.Toma / dec.'31

▣ Regimul Iorga.

Împrejurarea aceasta a pus guvernul în **penibila situație** de a constata că
națiunea era împărțită în curente , a căror expresiune erau **partidele politice**.

Atunci, apel la partidele politice. [.....]

Vrea să amintească doar că **se cerea partidelor două lucruri** :

1. **Să sprijine un regim care le atribuia toate nenorocirile țării !**

2. **Să recunoască că sunt incapabile să guverneze țara !**

Se putea încheia un acord în asemenea condițiuni ?!

Puteau să subscrie partidele la propria lor incapacitate de guvernare ?!

Dar , în orice caz, **gestul profesorului** a fost **o confirmare a necesității partidelor** .

- **Iorga** : " **Nu, iată ce a însemnat : continuarea ideii Maiestății Sale** "

(**apaluze la majorități**) (p. 266)

C.Toma / nov.'31

62.) **D. Busuiocescu (Liga Agrară -Garoflid)**, discurs la mesaj, 2 dec.'31

(DAD, MO 13, șed. din 2 dec.'31, p. 263- 266)

[LD : nu am date prea multe despre Liga Agrară. **Garoflid -doctrinarul** .

În ce privește sprijinul politic, încredere în **MSR Carol și Nicolae Iorga** .

Cred chiar că este printre primele organizații care au început

cultul și competiția pentru flatarea regelui ,

cuprinse în etichetele de "cel mai ..." , " primul agricultor " , "eră nouă" , etc etc.]

Busuiocescu / dec.'31

▣ Monarhia.

" Dar , cînd disperarea era mai mare , cînd agricultorii țării se întrebau cu spaimă ,
de unde le va veni mîntuirea , ca un balsam alinător ,
le-a venit cuvîntul de nădejde al **Maiestății Sale Regelui Carol al II- lea** ,
cuvînt exprimat cu prilejul inaugurării **deschiderii cursurilor** acestui an școlar și
al căminului studenților de la **Academia de înalte studii agronomice din București** .

" **Însuflețita cuvîntare** , pe care MSR a pronunțat-o cu acea ocaziune,
este de **o semnificație capitală**. Ea marchează **începutul unei ere nouă pentru agricultori** ,
și se așează în rîndul **actelor istorice** , constituind **un eveniment**
de o importanță extraordinară , prin claritatea și hotărîrea cu **care**
MSR a arătat locul agriculturii , la temeliea statului nostru
și a atăcat **problemele** agricole ale timpului de față , precum și prin **soluțiile** indicate." (p. 263)
Busuiocescu / dec.'31

▣ MSR : Conversiunea.

" În această înălțătoare cuvîntare , care evidențiază în modul cel mai luminos ,
iubirea sinceră și grija pilduitoare a MSR pentru agricultura țării , **Maiestatea Sa** ,
cunoscător adînc al problemelor noastre agricole , în cuvinte limpezi și înțelepte ,
vestește cu hotărîre **rezolvarea grelei și chinuitoarei probleme a datoriilor agricole**
și asigură ușurarea lor. **Această bunăvestire** , pornită din inima **MSR** ,
primul agricultor al țării, n-a întîrziat a fi adusă **pe calea înfăptuirii** .
Ea își găsește concretizarea în următoarele cuvinte în **Mesajul actual al Tronului**:
< Puterea de rezistență [...] readaptarea sarcinilor fiscale [...] conversiunea pe termen lung
[...] dobîndă mică [...] >

Nestrămutata hotărâre a înlăptuirii acestei bune vestiri regești este afirmată și în scrisoarea MSR către d.prof.lorga , președintele Consiliului de miniștri , prin următoarele cuvinte : < **Aș fi ținut în deosebi să citesc Eu acest Mesaj** , în care se face un pas hotărât pentru **ușurarea sarcinilor agriculturii noastre** [...] > (p. 263) **Busuiocescu / dec.'31**

▣ **Liga Agrară : MSR , Dinastia.**

"Adânc mișcați, agricultorii și podgorenii țării , strânși în jurul steagului **Ligii Agrare** , îmi îngădui a adăuga și la cei ce fac parte din **Uniunea Centrală a Sindicatelor Agricole și Uniunea Generală a Sindicatelor Viticole**, prețuind **noile dovezi** de înaltă sollicitudine cu care **MSR** , în mod constant, **ocrotește agricultura noastră**, se simt fericiți că astăzi, cu ocaziunea discuțiunii proiectului de răspuns la Mesajul Tronului, pot, prin mine, **să mulțumească** cu adâncă recunoștință Maiestății Sale , să-și exprime sentimentele lor de **iubire sinceră** , **credință** nestrămutată față de Scumpul Nostru Suveran și să-L asigure de întregul lor **devotament** , urîndu-i **domnie îndelungată și glorioasă** pentru binele țării și al agriculturii.

" Cele mai calde urări aduc în numele lor și **pentru întreaga Dinastie** , în care se concentrează toate aspirațiile țării întregi " (p. 263)

D.Busuiocescu / dec.'31

63.) **dr.N.Lupu (PT)**, **discurs la mesaj, 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 279-286)

[LD: este ultima zi de dezbateri la Mesaj.Președintele camerei roagă oratorii să-și scurteze discursurile,

pentru a putea vorbi cât mai mulți.Imperturbabil, **Lupu ține unul din cele mai lungi discursuri** , spre exasperarea celorlalți Chestiune de Regulament : roagă **să nu fie întrerupt**, și toate chestiunile să i se pună la sfârșitul discursului.

Repetă aluziv că trebuie să-și spună părerea despre guvernare , pentru că ... dacă "**mîine-poi mîine**" **guvernul cade**, să nu poată fi trasă la răspundere și opoziția, deci și partidul său .Este , însă, categoric, printre **primele și cele mai severe admonestări publice făcute intențiilor lui Carol de a transforma regimul constituțional, în monarhie "absolută"**]

Lupu / dec.'31

▣ **Monarhia constituțională.**

" **Este un guvern de intenții bune** , dar este un guvern slab.

Vedeți, nu vă supărați, **nu poate un singur om să îplinească toate**.[...]

Și dvs **sunteți acolo în baza Constituției.**

Noi să nu ne jucăm cu formule , noi să vorbim răspicat , precis și cu răspundere."

Retro / Domnia la români.

Țara aceasta a fost guvernată în cursul secolelor de o **monarhie absolută electivă.**

Din clanurile de boieri se alegea **boierul cel mai capabil și mai cinstit** , și se făcea domn.

De multe ori, el era viță de domn: Alexandru și Ștefan cel Mare erau viță de domn

și s-a întâmplat ca **de 3-4 ori să se nimerească domni buni** , dar 4 secole , dearîndul,

domnii aceștia au fost **autoritari absoluți**

și **trîneau cu ghioaga în capul fiecărui boier** care protesta în fața nelegiuirilor lor...

- **Voce PNȚ : Exact !**

- **lorga** : " Pe dr Lupu nu mă supăr, dar **cel cu < exact > nu prea a nimerit-o !** " (**ilaritate**)

- **Lupu** : "la 1866 , datorită luptelor , sfortărilorși idealismului generației, pe care o știți dvs mai bine decît mine, am schimbat sistemul vechi și secular prin **monarhie ereditară , însă constituțională.**

Nu se poate tăgădui, d-lor, că, cu toate slăbiciunile vieții noastre politice ,

cu toate luptele intestinale între partide [...]

Avem monarhia aceasta sub care am făcut războiul de independență și integritatea neamului "

"Ce doriți d-voastră acum ?

După cum văd eu , cu teoriile d-lui Corteanu și ce mai spuneți d-voastră, și ce se mai spune pe dincoace,

vreți să schimbați monarhia ereditară constituțională ,în monarhie ereditată absolută.

Apoi , nu se poate.Ferească Dumnezeu ! Nu se poate , pentru că atunci trebuie două lucruri :

trebuie să fie **călcare de jurământ din partea regelui și**

călcare de jurământ din partea d-voastră . (aplauze prelungite la PT)

Atunci este mai bine **să ne spuneți lucrurile pe față**, pentru că , în asemenea caz,

d-lor, **veți adăuga** la toate nenorocirile cari ne apasă, **încă o nenorocire** ,

care **poate fi fatală**, dar în fața căreia **ne veți găsi pe toți luptând pe baricade**,

chiar **cu prețul vieții noastre** ,

pentru a apăra ceea ce am moștenit de la generațiile noastre anterioare."

(apaluze la PT și PP)

" Pe Maiestatea Sa Regele îl iubim cu toții deopotrivă ;

poate **mai mult** îl iubesc **aceia cari stau deoparte** ,

decît **aceia cari stau în jurul Lui** și care pleacă rînd pe rînd. **(apaluze PT)**

Între noi Regele s-a născut, între noi a crescut , cu Dînsul împreună am pățimit,

al nostru este, al tuturor , dar **El trebuie să respecte Pactul pe care a jurat** ,

pentru că noi, atunci, îl apărăm de orice ar fi în această țară.

Cum vă jucați d-voastră cu împrejurările , cînd textul Constituției spune că

toate puterile emană de la națiune , inclusiv puterea regală ? (apaluze la PT)

De ce facem noi **jocuri de cuvinte** , ca d.Nae Ionescu,

că regele este rege iar noi suntem oameni ?

Suntem cu toții oameni , dar El este stăpînul nostru , al tuturor,

Țara L-a adus pe Regele Carol I și nu Carol I a venit să găsească țara.

Acesta este adevărul **(apaluze PT și PP)**

Acum noi **să fim fericiți că avem acest sistem** , pentru că , chiar în timpuri normale ,

încă **este foarte greu să fie un judecător drept, cu cumpănă dreaptă.**

Totdeauna se supărau , or conservatorii, ori liberalii, azvîrleau cu mere

murate în cel mai bun Rege pe care l-am avut.

Dar, acum, cînd țara, din cauza conjuncturii mondiale, și în împrejurările speciale ,

este în această situație grea, cum îndrăzniți d-voastră să descoperiți pe rege ?

(apaluze la PNL, PNT, PP, PT)

Regele domnește, nu guvernează ." (aplauze)

- **ACCuza** : Die Lupu, cunoști pe autorul acestei teorii ?

- **Lupu** : " Regele este iresponsabil față de noi.

El răspunde numai în fața istoriei , de rezultatele domniei Sale

și de oamenii pe care și i-a ales ca sftnici. " (p. 285)

Lupu / dec.'31

64.) **ACCuza** (LANC) , **discurs la mesaj, 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 287- 297)

[LD : ultima zi de dezbateri la Mesaj.În ciuda rugăminții președintelui Camerei, de a vorbi scurt, pentru că erau încă mulți înscriși,

ACCuza ține , încă o dată, cel mai lung discurs din sesiune .

Atacă ,în principal, 2 probleme: **partidele și chestiunea evreească.**

Pentru că este bătrîn, pentru că **apără**,pe rînd, **pe Rege**, guvernul, pe Iorga, majoritatea parlamentară ... este ascultat cu bunăvoință.]

ACCuza / dec.'31

▣ **Limbajul, stilul politic**

"Dle președinte, d-lor deputați, **față de unele situații și stări politice**, nu sunt decât **două atitudini: tragedia și ironia**.

După temperament, după spirit, este cineva , fără să vrea, tragic sau ironic, **tragediant sau ironizant**. [.....]

- **ACCuza** : " Au venit aci diferiți reprezentanți ai partidelor.

Cel din urmă a fost d.dr.Lupu., **tragedian prin temperament** . (**ilaritate**)

Unii sunt tragedianți fiindcă sunt poeți: iubitul și marele poet **Octavian Goga**, **proclamă** de la tribună că noi **trăim într-o perioadă prerevoluționară** .

Dar vine **alt tragediant și spune**: **nu, nu este prerevoluționară, ci este latentă**;

Iar altul - **d.dr Lupu**, ca doctor - vine și **stabilește diagnoza**:

revoluția este sporadică ;

și pe urmă sfințește cu **declarațiuni** , cu **atacuri deghizate**,

care **regret că au fost uneori aplaudate** de unii dintre d-voastre [**din majoritate**] ,

care se înțelege , nu ați avut nici o intenție , dar așa, v-a luat înainte avântul d-voastră,

și **vorbește de lucruri la care nu s-a gândit nimeni**:

de dictatură , **de restabilirea monarhiei absolute** și așa mai departe.

Ei bine, d-lor, **aceasta este atitudinea tragediantă** de care vorbesc.

Cum voiți să mă prezint eu față de aceste atitudini , **eu care sunt ironic** ?

Eu rîd și caut **să împiedic** în modul acesta ca situațiunea **să nu fie complicată**

de acei care **ar trebuie să contribuie la lămurirea ei**." (p. 287) [.....]

ACCuza / dec.'31

▣ **PNL -1**

" [...] **opoziția național-liberală** a trecut prin **două perioade** :

perioada din sesiunea trecută , pe care aș putea-o numi **perioada motanilor pocăiți**

(**mare ilaritate**) și perioada aceasta , începutul acestei sesiuni,

pe care o voi numi **perioada mâțelor răzvrătite**. (**mare ilaritate**) [.....]

Acum, din primul moment ce ați venit în această Cameră, imediat, cu cea mai mare nerăbdare ,

veniți fără motiv, să vă aruncați asupra băncii ministeriale ,

punînd pe unii tineri [lamandi] , cari , desigur,

că **n-au autoritatea** voită sau recunoscută în această materie,

să vorbească de o stare etică , sau de împrejurări morale, de o situație morală,

care vă împiedică pe d-voastre să continuați colaborarea cu guvernul . "

(**apaluze la majorități, întreruperi la PNL**) (p. 288)

ACCuza / dec.'31

▣ **PNL: terorizarea Coroanei**

" Însă vă trebuia o **temă teoretică**. Care este tema teoretică ?

Neconstituționalitatea acestui guvern !

În sesiunea motanilor pocăiți , era **constituțional** ;

în perioada mâțelor răzvrătite ,este **anticonstituțional**." (**apalze prelungite la majorități și LANC**)

"D-lor , se înțelege , eu aș trece cu vederea această atitudine a d-voastră,

dacă n-ar fi **un gând ascuns** în dosul acestei atitudini .Care este gândul ascuns ?

Gîndul ascuns este : **să terorizați Coroana , ca întotdeauna**.

" Guvern neconstituțional ! Așadar, **cine a făcut guvernul anticonstituțional** ?

Guvernul, care este nevinovat ?Nu! **Regele** ! Prin urmare , guvern neconstituțional !

Regele n-a respectat Constituția ! Și aceasta cadrează cu cealaltă notă ,

că i se zice :**guvern de dictatură** ." (p. 288)

[.....] D-lor, care este **scopul d-voastră** ?

Să răsturnați acest guvern, să dizolvați acest Parlament, pentru că

dvs nu v-ați fi agitat așa cum vă agitați în această perioadă
dacă n-ați avea perspectiva dizolvării acestei Adunări și răsturnarea,
încă o dată, a țării , punându-vă perfecți și primari ai partidului dvs.
Acesta este scopul dvs. " (p. 289) (apaluze prelungite la majorități, exclamări la opoziție)
ACCuza / dec.'31, retro apr.'31

▣ Guvernul Iorga

[LD: m-am săturat ! Iar și iar, o ia de la capăt : argumentele și variantele ;
împrejurările căderii guvernului PNL ; **apelul regelui** la toate partidele;
neputința partidelor de a crea guvern de uniune; încercarea lui Titulescu ; chemarea lui Iorga ;
aici semnalez doar câteva nuanțe semnificative]

- **ACCuza** : " **Pentru ce** a fost chemat la guvern d.profesor Iorga ?
- **Iorga** : "Să vă spun eu de ce : **fiindcă nu a cerut;**
și ceilalți nu au fost chemați, **pentru că au cerut . "** (**ilaritate**)
- **ACCuza** : "Alegerea dlui prof Iorga se datorează faptului că **țara avea nevoie**
de un **guvern de autoritate morală** , după **tot dezmățul imoral** de pînă atunci
al **partidelor."** (**apluze prelungite , îndelung repetate, la majorități și LANC**)

ACCuza / dec.'31

▣ Partidele

George Brătianu a amintit **marile fapte ale partidului liberal.**

"Eu am să-l răspund iarăși cu repetarea cuvintelor **lui Petrache Carp**,
cînd a fost vorba de războiul de independență, cînd a spus că **războiul l-a făcut Regele și**
dorobanțul.

Ei bine, d-lor, **marile fapte n-au fost înfăptuite de partide**, ci de avîntul națiunii "
(**apaluze prelungite la majorități și LANC**)

Partidele au compromis faptele mari

pe care le-a săvîrșit națiunea în avîntul său." (**apaluze la majorități și LANC**)

- **C-Toma** (PNL-2) : "Aceasta este istorie?"
- **ACCuza** : " **Da**, acesta este adevărul: **ați compromis Unirea săvîrșită în 1859**,
prin **noaptea de trădare din 11 februarie 1866 . "**
"Ați compromis Unirea, ați compromis apoi **Monarhia**,
prin proclamarea republicii de la Ploești , din 1870, de către partidul liberal..
- **Voce PNL**: "**La Ploești a fost și Cașavencu "**
- **Cuza** : **Ați compromis Dinastia** , prin atentatul de la 1871, în sala Slătineanu,
cînd regele era să plece din țară... (p. 290) [.....]

[**ACCuza este mereu întrerupt de liberali, este apărat și încurajat să continue**
"rechizitoriul antiliberal " de către **PTTopa (vicepreșed.Camerei) și de membrii majorității ;**
toată chestiunea este calomnioasă, degradantă.... ;]

"Ce mai reprezentați d-voastre toți reprezentanții partidelor , decît reprezentanți ai unor
partide ,

din p.d.v. moral, falite ? Ce autoritate aveți dvs să pretindeți conducerea acestei țări,
împotriva unui om de onoare și de înaltă autoritate , care este d. prof.Iorga ? [...]

Șeful dvs. , d IGDuca, nu are autoritatea să pretindă

a guverna această țară (întreruperi la PNL) după atitudinea de la 8 iunie ,[Restaurația!]

asupra căruia nu revin.[...] (**întreruperi la PNL**) după toate turburările care le faceți dvs
neconținut,

șeful d-voastră nu are calitatea să ceară guvernul "

(p. 292) (**apaluze la majorități, protestări la PNL**)

ACCuza / dec.'31

65.) **IGDuca (PNL) , Replică - protest , 3 dec.1931**

(DAD,MO 14) , șed. din 3 dec, p.298- 321)

[LD : **Duca fusese atăcat dur de AC Cuza, în absența lui - fusese suferind -**

pe problema "șahului" dat la Rege , de intenția de a răsturna guvernul , ș.a ; Iorga , se întrebese dacă împărtășește părerile amicilor politici (în legătură cu discursul lui Iamandi) ; ora este târzie ; senatorii liberali intră în incintă ; în Parlament sosește Duca ; atmosfera se tensionează ; persoanele străine sunt rugate să părăsească incinta ; chestorii sunt invitați să ia măsurile necesare ;]
Duca / dec.'31

▣ Regim constituțional

Atunci concluzia firească este că, fără întârziere ,
să reintrăm în practica tradițională a regimului nostru constituțional. (aplauze la PNL)
Acest sistem este acela pe baza căruia stă **statul român.**
Acesta este sistemul care **a asigurat** acestui stat ,
70 de ani de neîncetat progres și de glorioasă înfăptuire. (apaluze la PNL)
În această perioadă, cum este firesc să fie în orice acțiune omenească ,
au putut să fie clipe de scădere .
Au putut să fie **momente de greutate** [...] În acest sistem
a putut să fie umbră , dar a fost și lumină.

Acest sistem, în orice caz, ne-a adus **de la două Principate robite** ,
la **România Mare** a visurilor noastre împlinite.

Concepției d-voastră, experienței pe care o reprezentați,
Noi opunem cu toată hotărârea aplicarea strictă și fecundă a sistemului nostru constituțional.
(apaluze și ovațiuni prelungite , la PNL)

- **Iorga** : " Dle președinte și onorată Cameră, văd aici **tot Senatul** ,
văd **o întreagă nație în tribune** , care așteaptă de la mine **un spectacol.**
Nu-l pot da.Regret foarte mult ; puținele mele aptitudini pentru tragedie ,
de o bucată de vreme, **le-am pierdut.**
Dați cuvântul oratorului următor, și, foarte simplu, foarte onest,
voi răspunde la sfârșit." (**apaluze prelungite, ovații, la majorități**)
- **C.Spulber** (Liga Vlad Țepeș) : " Jos frazeologia politicianistă !"
Duca / dec.'31

66.) C.Ifrim (raportor la Mesaj) , discurs -concluzie , 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 311- 317)

[LD: este clar că face parte din discipolii lui Iorga și ACCuza, ca "sămănătorist" și ex- PND-ist ;
ca raportor la mesaj , își construiește toată pledoaria mai puțin pe contrareplici doctrinare ,
cît pe **patetice argumente morale și afective.**

Pare a fi foarte sincer, **apără** din toate puterile **guvernul Iorga -Argetoianu** și
ideea guvernului în afară de partide , atribuind partidelor toate relele .]

Ifrim (raportor) / dec.'31,retro'30, retro'27

▣ Restaurația .Carol II

" Într-o vreme de **grea cumpănă** pentru țara aceasta ;
într-o vreme cînd la **primejdia stărilor economice**
se adăugau atîtea alte **primejdii de ordin moral și social;**
cînd jos, în lumea satelor, se trezise **neîncrederea completă față de partidele politice** -
și să adăugăm , sus, aceeași **neîncredere față de Înalta Regentă** -
în acel moment de neîncredere și descurajare obștească , s-a petrecut un fapt
care a umplut de speranță și de bucurie nația întregă : **Reîntoarcerea Principelui Carol în Țară**
"

(apaluze prelungite , îndelung repetate, la majorități)

Nația românească a văzut în acesta **un semn al providenței; o plinire a destinului istoric.**

" Sunt dintre aceia cari, ca toți bunii fii ai neamului acestuia ,

văd în MSRegele Carol al II-lea, pe **Regele predestinat de a ne da o Românie întărită sufletește , prin cultură și dreptate obștească** “ (apaluze)

“ **MSRegele Carol al II-lea** s-a întors cu dorința vie de a reda încrederea țării și **a pune capăt** , pentru un răstimp, **luptelor fără istov dintre partide**.

Vroia , prin aceasta, iubitul nostru Suveran , **să execute și o dorință testamentară** a augustului său părinte , marele **Rege Ferdinand**. “

Citește dintr-un articol pe care **MSRCarol** l-a publicat în revista franceză

“ **La Revue de Vivants**” , cu ocazia morții lui **Ferdinand** :

< Toată viața Sa, **Ferdinand I a predicat încetarea luptelor dintre partide, unirea**.

El dorea , cu pasiune, să se poată forma **un guvern de concentrare națională**, căruia să-i fie permis de a aplica **un program lipsit de tendințe de partid**.

A fost **o mîhnire** continuă , pentru Dânsul, **de a nu fi putut reuși**. >

“**În spiritul acestui dor neîmplinit** al regelui întruchipător de neam,

a stăruit MSRegele Carol , pentru **un acord între partide**,

pentru **un guvern de colaborare** , chiar **din primul timp al sosirii Sale în Țară**. “

lfrim / dec.'31

▣ **Guvern de concentrare națională.**

“ [Carol] **A încercat cu generalul Presan**, iar , mai tîrziu, a adresat acel **apel vibrant** , de patriotism și **chemare la datorie către partide** :

<**Dacă** din păcate **această Uniune-Națională nu se va înfăptui**

eu unul **nu voi purta nici o răspundere** , avînd **conștiința împăcată** că

am făcut toate eforturile ce le poate face un Suveran în aceste împrejurări. >

“**Partidele** însă **nu au răspuns dorinței Regale și nu s-au putut pune de acord** .

Nu sunt eu cel indicat să stabilesc **răspunderile** pentru ce **nu s-a putut încheia**

un guvern de uniune națională , sub președinția diplomatului de autoritate

europeană , care este d.**Titulescu** .

“Țin să constat că **apelul patriotic al MSR Carol al II-lea, a rămas fără răspuns** ,

spre mîhnirea unei **țări întregi**,care, obosită și descurajată de luptele fără cruțare dintre partide ,

dorea să vadă odată , în fruntea țării , **un guvern de frățească înțelegere** ,

pentru ca toată lumea să vadă începerea unei **ere noi, de potolire a patimelor și urilor;**

de leuire a amarurilor și a relelor.**Nu s-a putut înfăptui acest guvern** “. (p. 312)

lfrim / dec.'31

▣ **Guvern Iorga .**

“ Nu s-a putut înfăptui acest guvern .Atunci **MSRegele s-a adresat**

omului de Înaltă cultură , de Înaltă autoritate morală, care este d.profesor **Iorga**,

ca , împreună cu marea personalitate politică a d-lui **Argetoianu** ,...

lfrim / raportor / dec.'31

67.) **Iorga** ,(prim ministru, ministru Instrucțiune, Culte, Artă) **discurs - final**

dezbateri Mesaj, 3 dec. '31

(DAD, M O 14, șed. din 3 dec.'31, p 317- 319)

[LD: **Iorga mîhnit, furios, jignit, ofensat, supărat , contra-atacînd !**

Discurs patetic, prin excelență moral-politic , apărîndu-și mai mult statutul intelectual-cultural decît guvernarea .Primit cu aplauze prelungite, ovații , de majorități .

Deși declară că nu intenționează să jignească pe nimeni, vorbește foarte “de sus”,

ironic,disprețuitor,caustic, la adresa celor care , în vreun fel, au contestat legitimitatea și competența echipei sale de guvernare .]

Iorga / dec.'31

▣ **Constituție, constituționalism .**

“ Dar nu am numai această vinovăție, am una cu mult mai gravă : **sunt un adversar al Constituției !** Sunt persoane care-și fac despre Constituție o **ciudată părere**. De fapt, **Constituția** este **legătura** , prin câteva formule, **între oamenii dintr-o societate**. **Constituția nu se poate schimba la câțiva ani** , **dar** societatea merge înainte și nu este niciun constituțional cuminte care să nu-și dea seama că **este ceva imponderabil**, care, acest imponderabil, **dă o continuă interpretare Constituției**.

[LD : Aluzie la **Maniu**, la ardeleni, la “constituționaliști “ ; explicație penibilă, aproape incoerentă, zeflemistă, pe care cu câteva fraze mai sus o luase în derîdere.]

Dar eu **mă mir** că se mai pot găsi la noi **oameni cari să citeze** așa de adeseori ori **Constituția** , pe care de multă vreme o aștept respectată de cei care vorbesc mai mult de dînsa (**apaluze la majorități**)

Dar **cine iubește Constituția** ,trebuia să facă un lucru :

atunci înd s-a votat Constituția aici, **trebuia să vină în Cameră**, trebuia **să facă obiecțiuni**, înd nu-i plăcea ceva din proiectul de Constituție .

Nu să stea în stradă , **părăsind Adunarea**, să lași pe alții să discute Constituția, și , după ce Constituția a fost votată, **să faci ceea ce a făcut șeful unui mare partid**, de-mi trebuia să stărui pe lîngă el ceasuri întregi ,

ca să dea o formulă prin care să nu fie angajat față de Constituție , și pe care să o poată servi aici, că altfel nu venea la guvern , **și acum, din partea acesta [Ardelenii, țărăniștii] din care Constituția nu a fost niciodată discutată,**

nici votată, nici recunoscută, din partea aceasta [!!!]

să-mi vină acuzația că sunt adversar al Constituției ? Și aceasta **pentru ce?**

Fiindcă **Regele** a făcut , în favoarea mea , usagiu de cele mai elementare drepturi constituționale, pentru că , într-un anumit moment, **nefiind Parlament [!?!]**

și neputînd să guvernăm deloc , cum am spus, prin dispoziția dintre doi reprezentanți ai forței, ai puterii publice, dintre care unul mergea într-o parte și altul în altă parte ,

a trebuit să facem un act, [!?!] fără de care orice guvernare era imposibilă, sau **pentru o glumă** spusă aici, înaintea unor oameni pe care i-am crezut întotdeauna capabili de a înțelege glumele acestea, care credeam că sunt la îndemîna oricărui român obișnuit ?

Dar se pare că sunt români care nu le înțeleg și, mai ales, sunt **români** care le înțeleg și le **răstălmăcesc**, și **glumele mele devin** nu știu ce **articole** dintr-un fel de **anticonstituție**, care se opune Constituției obișnuite .

(**aplauze la majorități**) Dar nu este vorba numai de aceasta .

Mi s-a adus înaintea **o teorie a puterii regale** ,

pe care **eu** , mărturisesc , că **nu o pot accepta**.

Eu am mai spus , prin întrerupere, că, **dacă aceasta ar fi situația Regelui României , eu nu aş putea să-l servesc**.

Mi s-a adus **o formulă** care nu vine de la noi, care vine deadreptul din revoluția franceză, treizeci de ani, mai puțin de treizeci de ani după data cînd cetățeanul **Robespierre** tăia zilnic un număr de capete , în mijlocul Parisului, teoria aceea că **< Le Roi re'gne et ne gouverne pas. >**

“Dar **unde scrie aceasta în Constituția noastră ?**

Unde stă aceasta **în practica noastră milenară** ,

a unui **popor care a vrut să aibă un domn** care, în marginile legilor ,

domnește , da domnește ?! “ (**aplauze prelungite la majorități**)

Să mă ierte oricine : **eu servesc pe domnul meu** , **care domnește**,

Eu nu înțeleg să joc rolul de **păpușă ministerială** pe lîngă

o iluzie monarhică” (**aplauze la majorități**) (p. 319)

Iorga / dec.'31

(Rev. Parlamentul românesc", III, 7 febr.'32)

[LD: Răspunde la o anchetă inițiată de revistă.

Ilustrează **ostilitatea față de guvernările de partid și starea de spirit antipartidistă** în cercurile universitare și academice. Accent deosebit pe **moralitatea politică**.

Sugerează **regim de autoritate regală , revenirea la rotativă , regenerarea partidelor și oameni politici corecți.]**

Simion Mehedinți / febr.'32, retro 1866

▣ Regimul constituțional și partidele.

Cuvîntul "fracțiuni politice" este la ordinea zilei .Corespunde realității , sau nu ?

"Este sigur că **partidele noastre au fost altceva decît cele din apus.**"

Cînd s-a început renașterea politică în Principate (de massa poporului nu putea fi vorba !) **minoritatea conducătoare s-a împărțit în două :**

Unii voiau **europenizarea** ("roșii" , liberalii) ;

"Înnoirea " s-a ispărvit în clipa(într-o noapte !) cînd "am căpătat"

o Constituție .Prințul Carol debarcase la Severin, era pe drum, cu Brătianu, și trebuia să depună la sosire jurămîntul." Pe ce ?

Roseti l-a invitat pe **Carada**, care , în mare grabă, a adaptat un text belgian, a doua zi Constituția fiind gata .

"Sub regele Carol I , **cele două partide** s-au luptat , apoi , **nu pentru Constituție, ci pentru guvern.** (Rosetache ce a mai zbîrniit cîte ceva !) Lupta s-a dat **pentru putere.**

Cine era chemat la putere, avea partid .

Șeful de partid, era fac totum.Bătrînul **Brătianu, Catargiu**, numeau miniștrii pe cine voiau .Șefii și acoliții lor făceau și desfăceau toate,

nici vorbă de viață de partid !

Aceasta a fost realitatea în timpul domniei regelui Carol, care s-a străduit să țină echilibrul dintre ele .

Mehedinți / febr.'32

▣ Rotativa !

Ce-i de făcut ?

" Rămîne deci **o singură posibilitate** : restaurarea măcar a **două partide viabile**, adică întoarcerea la **sistemul lui Carol I , dar cu o notă nouă**, care să însemneze un progres real față de vechiul regim."

" **Regele Carol I** a fost un Suveran **prea tolerant** [...]

Eminescu l-a numit< Carol Îngăduitorul > Aici a fost **deficitul** cel mare al celui dintîi rege al României.Cu viața lui sfîntă, El avea dreptul

să fie mai selectiv în ce privește valorile politice.Dar n-a fost .

Cînd P.Carp l-a zis : luați crucea și urmați-mă ! suveranul ar fi putut scăpa politica țării de **paraziții, șmecherii, fonții și flecarii** pe care îi stigmatizase Eminescu.

Simion Mehedinți / febr.'32

▣ Suveranul să ia "crucea" (autoritatea)

"Atunci, ce mai rămîne de făcut ?

E o singură scăpare : **inițiativa Suveranului** , sus,

și reconstituirea vieții de partid într-un regim , ca acela pe care îl preconizase Petre Carp cînd a zis: luați crucea și urmați-mă!

Dar aceasta n-o poate îndeplini decît **un om nou.**

A pune ca sindici ai falimentului tocmai pe acei care au provocat falimentul, asta ar fi nu numai o totală absurditate, dar și o mare primejdie... [...]

Carol al II-lea nu mai poate fi "Îngăduitorul" ,

căci aceasta ar însemna să continuăm mai departe cu bugetul falimentar de azi și

cu **organizări de partid** unde să aibă cuvînt și **cei care au scandalizat conștiința publică.**

**Suveranul e silit să înceapă întremarea vieții de stat ,
printr-un mare act de purificare ,**

punînd înainte oameni cu obrazul curat și mîinile curate." [.....]

"Așa dar , dacă voim ca România întregă să nu se fărîme , după Carol I , Îngăduitorul,
trebuie să vină Carol al II-lea , pilduitorul sever ,
de cîte ori e vorba de interesele statului."

Simion Mehedinți / febr.'32

69.) Notă Informativă (**Siguranță ?informator ?**) , primăvara .'32

(A I C , fond Casa Regală, ds.nr. 50 / 1932, f.1)

[LD : luat în considerare cu toată rezerva.Informațiile nu depășesc genul "bîrfelor politice"
dar sunt importante privind relațiile Duca-Carol . Semnează H.V.]

În casa lui **Manolescu-Strunga** .Se manifestă mare neîncredere în noul plan de luptă
pentru **forțarea lui Carol II de a intra în legalitate.**

Planul a fost conceput de **Gr.Filipescu [?]** și **Stelian Popescu [?]** .

" Planul constă în a aranja ca **sub eticheta unei mișcări naționaliste de apărare a granițelor**
actuale și a tratatelor de pace existente,

să se facă **o apropiere între "forțele politice"** de sub conducerea
d-lor **Duca, Averescu, Gr.Filipescu și Stelian Popescu .**

[.....]Tratativele sunt terminate și, pentru perfectare , se așteaptă sosirea lui IGDuca care,
a lăsat la plecare , un împuternicit ca să trateze această apropiere."

După ce înțelegerea va fi perfectată, **se vor prezenta lui Carol ,**
cărui îi vor cere "**să devină un rege constituțional**" ,

în sensul ca să înceapă "**să domnească și să înceteze de a mai guverna.**" [!!!]

Numai cu aceste condiții , **nu-i vor cere plecarea din domnie** [!!!]

70.) **O.Goga (PP)** , Circulară către președinții organizațiilor județene și

membrii Comitetului Executiv PP , 3 mart.'32

(AIC, Fond Casa Regală, dosar nr.14 / 1932, fila 1-4)

[LD: Scrisoare semnată O.Goga]

"Iubite amice" ,

Spune că are o sarcină dureroasă .**Președintele partidului, Averescu**, de aproape un an,
prin atitudinea sa "**tulbură , consecvent și metodic,**
tradiționalul respect care a înconjurat Coroana la noi ."

" Ziarul "**Îndreptarea**" ,s-a transformat într-un monitor subversiv,
care răscolește opinia publică , **știrbind prestigiul Coroanei."**

Toți sunt nedumeriți de atitudinea generalului.

Pentru PP, aceasta este o zguduire de credință !

PP este dator să stea alături de Tron, va asculta oricînd chemarea Regelui.

Mareșalul Averescu a lansat în ziua de **1 mart** a.c. **o Circulară** [LD: n-o am]
cătrec **șefii organizației noastre** , așezîndu-se în calea evoluției firești a PP.

Ni se dă " psihologia tulbure a unui **mic egocentrism** rănit în așteptările lui "

și , în mod arbitrar, **i se interzice partidului**

" **o ideologie** pînă bine de curînd **unanim mărturisită ."**

O.Goga / mart.'32

71.) **Congresul regional PNȚ(Vechiul Regat) Discurs I.Mihalache ;**

Alegeri pentru **organele provinciei** și pentru **CCExecutiv PNȚ** 1 aprilie 1932

("Dimineața", 28, nr.9077, 2 apr.1932)

[LD: **mobilizarea PNȚ pentru declanșarea crizei de guvern , preluarea guvernării,**
alegeri generale.]

Congresul regional al PNȚ din Vechiul Regat.
Au luat parte delegații organizațiilor din provincie și București.
I.Mihalache salută delegații ; propune o **telegramă către Rege**;

Virgil Madgearu :

▣ **Organizatorice .**

" Felul cum s-a întocmit guvernul Iorga, arată că **PNȚ trebuie să reînceapă lupta pentru reîntronarea regimului constituțional .**

"**Să ne revizuiam cadrele** , pentru că nu ne putem prezenta în fața țării decît **strînși uniți în jurul ideologiei partidului.**[.....]

Ion Mihalache - președintele PNȚ

▣ **Partidul Național-Țărănesc**

"**A demisionat din fruntea noastră un președinte stimat și iubit**, pe care , în unanimitate, **îl dorim din nou, în fruntea partidului."**

(**asistența, în picioare , aclamă numele d-lui Maniu**) [.....]

Punctele de jalon programatice cari au fost stabilite cu prilejul **fuziunii , rămîn și acum aceleași.**" [.....]

" **Cei doi poli ai activității noastre sunt și rămîn:**

Democrație țărănească și Monarhie constituțională. " (**ovații îndelungi**) [...]

Mihalache / apr.'32

▣ **Schimbarea guvernului !**

"Înțelegem să **cerem guvernul** nu pe bază de pretenție , ci **pe bază de soluție și forță politică** în sprijinul acestei soluții.**Vom fi în curînd în această situație** , față de cei doi factori :

Regele și Țara .Nu ne pierdem deci timpul cu fel de fel de combinații .

Acest guvern este sfîrșit .Trebuie să fim gata repede.

Poziția noastră față de actualul guvern a fost limpede fixată în **declarația la Mesaj.**[nov.'31] [.....]

Mihalache / apr.'32

▣ **Descoperirea Coroanei .**

" **Regele** are dreptul să-și aleagă miniștrii săi .**Dar această alegere trebuie să fie urmată de ratificarea liberă a națiunii.** Acesta este **spiritul constituționalismului** sincer , pe care-l **servește partidul nostru.** [...]

Guvernul acesta mai face **marea greșală de a descoperi Coroana.**[...]

consumă dintr-un patrimoniu scump ce nu le aparține lor, ci nouă, tuturor,

și pentru strălucirea căruia, luptăm cu toții . (**apaluze**)

Nu sunt prieteni ai principiului monarhic aceia care **caută să separe voința Coroanei de voința Țării ."**

I.Mihalache / 1 apr.'32

72.) IGDuca , Întrunire PNL, București , 17 apr.'32

"**Liberalii au început campania de răsturnare** " (reportaj)

("Dimineața" , 28, 9094, 19 apr.'32)

[**Întrunirea la sala " Eforie" .Duca spune că l-a chemat la lupta cea mare , pentru răsturnarea guvernului, pentru că situația este prea îngrijorătoare, primejdia prea mare .**]

Duca / 17 apr.'32

▣ Curențele extremiste

Incompetența, lipsa de unitate, lipsa de autoritate, au dus la o **acută criză morală**.

S-au activat curențele subversive : comuniștii și Garda de fier.

Duca / 17 apr.'32

▣ Pretendenții la guvernare .

După un an de experiență, s-a ajuns la "tehnicitatea fără tehnicieni" .

" Deasupra ruinelor tehnicității române, răsună sinistru vaietele ministrului de finanțe , care plînge că trebuie să poarte , cel puțin, povara a șapte ministere "

Știa că **se vorbește iar de un "guvern personal" .**

"Pretenția celor care nu reprezintă nimic " ,
putea să însemne mai mult decît " un partid cu un trecut glorios" ,
era **o concepție** "împotriva căreia se răsvrătește
cel mai firesc simțămînt de logică omenească."

"Da, desigur, în vremurile postbelice , asistăm la spectacolul tuturor pretențiilor.

Știu că **ficțiunile se cred mai mult decît realitatea**, [aluzie la G de F ?]

și **cioburile, mai mult decît vasul** din cari au fost sparte .[aluzie la PNL-3, PT, PNA]

Știu că **toate vechiturile, se pretind noutăți** , [aluzie la Liga Vlad Țepeș, devenită P.C.]

toate **crengile uscate , falnice tulpine** [aluzie la diverse dizidențe]

și toți **purtătorii greșelilor trecute , apostolii înoirilor viitoare** .[aluzie la Goga]

Pentru aceasta nu trebuie mult : e destul să **schimbi o titulatură** , să șoptești pe la ureche

că ai **făgădueli** cari nu s-au dat , **să faci zgomot** , să ai puțină **imaginație poetică**

și să **zgîndări fripturismele latente.**"

Duca / 17 apr.'32

▣ Dreptatea și legitimitatea PNL

Face un **apel direct** la MSR : **dreptate pentru PNL ! :**

PNLeste gata , prin trecutul său de realizări deoarece :

/ trecutul său de realizări;

/ rădăcinile din țară ;

/ oameni adunați în jurul său;

/ Program de guvernare solid constituit;

/ Deplina comunitate de gîndire și unitate în partid ;

IGDuca / 17 apr.'32

73.) Campania partidului liberal pentru răsturnarea guvernului, 8 mai.'32

Marea întrunire de la Cernăuți .**Declarațiile d-lui IGDuca** , șeful partidului liberal.

(Dimineața" , 28, 10 mai'32, reportaj I.Kososki)

[LD: **În lupta deschisă pentru răsturnarea guvernului, după întrunirea de la București , liberalii au ținut la Cernăuți prima lor adunare regională.**

Pe lîngă urmărirea evoluției politice propriuzise, urmăresc să surprind ceva din atmosfera , din ritualurile politice din epocă. Din Cernăuțiul românesc]

La ora 2, în saloanele **restaurantului "Pajura Neagră "**,

un banchet de cca 500 persoane,la care s-au rostit **toasturi : pentru Rege** (IGDuca) [.....]

La întrunire :

I.Nistor (șeful liberalilor bucovineni)

Deschide adunarea.Urează lui IGDuca izbîndă pentru salvarea țării.[.....]

g-ral Moșoiu (în numele org.din Ardeal) : mîntuirea țării , doar sub drapel liberal.

"Ardealul va pune un umăr puternic la dărîmarea actualului guvern" .

Mircea Djuvara (organiz.din Oltenia) : Populația trebuie să-și hotărască ea singură soarta.

Mulți "interesați" au vorbit de "falimentul partidelor" .

Eug. Titeanu (tineretul din Vechiul Regat) :[.....]

De la 1928 încoace, România a fost aruncată pradă politicii încercărilor ;

Politica celor care **au compromis democrația** , ducînd-o aproape de cimitir ;

I.G.Duca: "În lupta pe care am întreprins-o pentru **răsturnarea actualului guvern**

și pentru **salvarea țării**, prima noastră întrunire după **București**,

am venit s-o ținem în capitala scumpei noastre **Bucovine**. [.....]

Situația este prea serioasă ca țara să nu fie conștientă de ea, și ca pretutendeni

să nu se ivească **voinea hotărîtă de a-i pune fără întârziere capăt**." [.....]

"Ea se poate rezuma în cîteva cuvinte :

paralizia economică, prăbușirea financiară și haosul administrativ.

Aici ne-au adus **doi ani** de nepricepută și vinovată **guvernare a național-țărăniștilor**,

și **un an** de incapacitate a **așa numiților tehnicieni**.

Știți că **și unii și alții**, își pun **răspunderea la adăpostul crizei economice**.

Cine o tăgăduiește ? Dar întrebare e: **Ce au făcut și unii și alții**

ca să micșoreze efectele dăunătoare ale acestei netăgăduite crize ?

Duca / 8 mai '32

▣ **PNL revendică guvernarea**

"Partidul național-liberal socotește înlăturarea guvernului actual,

ca o adevărată și imperioasă necesitate națională.

Întemeiat pe **trecutul său**, pe **programul său**, pe **experiența** și pe **puterea lui**,

e gata să ia răspunderea situației. [.....]

Duca / 8 mai '32

▣ **Regim constituțional**

Azi , ca și altădată, **se agită diferite formule**, se maifestă diferite **pretenții**,

și **se improvizează anume partide**. [aluzie la **Gh.Brătianu, O. Goga** , etc]

"Dați-mi voie să **nu le iau în serios** și să nu mă ocup de ele.

Pentru că convingerea mea este că **situația este atît de serioasă**,

încît **nu poate fi rezolvată** prin **artificii**, prin **ficțiuni** și prin **fantezii**.

La situația de astăzi nu este , nu poate fi , decît **o singură soluție** :

aplicarea strictă a regimului constituțional ,

în litera, în spiritul și în tradiția lui.

Orice altă soluțiune ne expune la pericolele grave și la perspective funeste.

Partidul național -liberal e, de altfel, convins de **triumful acestei concepții** și

va face totul pentru biruința ei."

IGDuca / 8 mai '32

74.) **O.Goga**, discurs la întrunirea PNA de la Ploiești, 8 mai '32

("Dimineața" , 10 mai.'32)

[LD : "Dimineața" semnalase cu cîteva numere în urmă, pe de o parte,

faptul că **Goga** a fost primit în **audiență la Rege**,

pe de altă parte, că **la banchetul** de la "Palermo" ,

ar fi spus că **< În mai puțin de o lună ,Bucureștiul va fi la ordinele noastre .>**

La Ploiești , el lansează **campania de răsturnare a guvernului...**]

S-a trimis o **telegamă MSRegelui...**

La întrunire:

IA Bassarabescu : " O Românie mare , la timpuri mari , **cu oameni mici** , **nu poate exista."**

CC Brăescu (Rmnicu Sărat) : Țara întreagă se aliniază astăzi în jurul d-lui Octavian Goga "

I.Vasilescu-Valjean (ex PNL, exPNL-2, ex-Grup liberal independent, colaborator lorga) :

" Mișcarea noastră a băgat în sperieți pe adversarii politici.

Din sfărîmăturile vechilor partide v-ați convins și dvs
că nu se mai poate face nimic." [.....]

Octavian Goga :

▫ **P.N.A**

" **Partidul Național Agrar** , de curînd înființat , s-a hotărît să stea de vorbă cu Țara.
Aceasta este datoria noastră , după ce am lămurit Capitala.

Credem că **partidul trebuie să se înfățișeze** și să spunem **cine suntem și ce vrem**.

Partidul nostru **nu este o combinație trecătoare** ,

ci este o **emanațiune a masselor** populare din această țară.[.....]

În P.Poporului, Averescu : "**M-am despărțit** în ziua cînd **m-am convins**

că mareșalul nu mai vede limpede, nici situația politică,

nici datoriile sale față de acela [Carol] care sintetizează

interesele vitale ale neamului și întrupează ideea națională."

O.Goga / 8 mai / '32

75.) Întrunire liberală, Brăila, IG Duca , Gh.Tătărescu , 15 mai'32

("Dimineața " 28, nr.9119, **Reporter S .Franc`ois** , 17 mai'32)

LD : o foarte iscusită repartizare de roluri, care l-a scutit pe Duca de retractări umilitoare,
pe de o parte, l-a propulsat pe Tătărescu în postura de "homo regius" ,
capabil și investit cu putere de seducție asupra lui Carol.

Chiar dacă , în perspectiva imediată , nu a avut efectul dorit, este sigur că , **pentru PNL ,**
aceasta a constituit depășirea "complexului" de respingere
cu care a întâmpinat pe Carol la restaurație .

Tătărescu / mai'32

▫ **Regele.**

" **PNL , partid monarhic și partid național** , a socotit că-și îndeplinește o datorie de căpetenie ,
punîndu-se **în slujba Coroanei**.

"**Colaboratori ai Coroanei** și nu sabotori ai Coroanei -astfel am înțeles noi
să fim în executarea datoriei noastre.[...]

Pentru ca să slujim Coroana, **am reintrat în parlamentul național-țărănesc** ,
din care ieșisem cu cîteva luni înainte.

Pentru ca să slujim Coroana, **am acordat concursul nostru loial și sincer**
pentru constituirea unui **guvern de concentrare națională**.

Pentru ca să sluji Coroana, **am susținut în algerile generale guvernul d-lui N.Iorga** ,
care , fără concursul nostru, nu ar fi dobîndit consacrarea legală a țării,
creindu-se astfel o situație cu consecințeincalculabile ,
atît pentru țară, cît și pentru Coroană .

Pentru ca să slujim Coroana,**ne-am abținut** apoi , în cursul ultimei sesiuni parlamentare ,
de la orice act de opoziție destructivă, înlesnind astfel îndeplinirea misiunii guvernului.

Pentru a sluji Coroana, în sfîrșit, **ne-am abținut** în tot acest timp
de la orice acțiune de propagandă și de frămîntare în țară, pacificînd spiritele,
și stăpînind nemulțumirile.

Aceasta a fost acțiunea noastră de colaborare , de sprijin a năzuințelor Coroanei -
singura pe care o putem face în locul de opoziție -

la începutul unei noi domnii pe care o dorim și rodnică și glorioasă.

Nu oportunismul a dictat această acțiune de sincronizare și de concordanță

cu acțiunea Coroanei . Noi suntem **monarhici din convingere** și nu din oportunism ,

; noi suntem monarhiști **din credință**, și nu din precupețire , și azi, ca și ieri ,

noi **slujim Coroana cu devotament** , fără servilism, **cu credință**, fără slugărnicie.

Nu din oportunism am jerfit deci toată **popularitatea partidului** nostru pentru **a sprijini acțiunea Coroanei**, ci din **conștiința răspunderii** noastre, din conștiința acelor mari răspunderi care ne dictau ca, **la începutul unei noi domnii** să nu săvîrșim **nici un act** care ar fi putut **să sporească dificultăților dinăuntru**, **nici un act**, care ar fi putut **să zdruncine poziția Coroanei** în fața țării."

Tătărescu / 15 mai'32

▣ **Guvernul Iorga**

[.....]că însăși temelele Statului încep să se zdruncine ,
azi cînd constatăm , mai ales , că întreaga **această politică destructivă**
se întoarce împotriva Coroanei , descoperită la fiecare greșală a guvernului,
la fiecare val de nemulțumire, la fiecare val dedezordine ,
azi cînd din acest punct culminant ,descoperim toate primejdiile zilei de mîine -
datoria noastră este să strigăm țării , să strigăm guvernului ,
să ne strigăm nouă înși-ne, AJUNGE ! "

"De aceea **datoria noastră** astăzi este:

să cerem cu hotărîre înlăturarea acestui guvern de catastrofă,
să cerem cu hotărîre abandonarea practicei **unei formule politice**
care se dovedește primejdioasă pentru țară și **primejdioasă pentru Coroană ,**
și **apoi, fără înconjur, să revendicăm guvernul.**

"Guvernul, pentru a scăpa țara! "

Tătărescu / 15 mai'32

▣ **PNL: guvernul !**

[.....]"Am început lupta de răsturnare cu un îndoit obiectiv " :
răsturnarea guvernului și trezirea opiniei publice .

" Semnal de alarmă pentru trezirea tuturor răspunderilor "

IGDuca /15 mai'32

▣ **Guvernul**

"Guvernul care ar trebui să înțeleagă și să plece , se agață și **se <remaniază>**
El reprezintă **o formulă politică definitiv condamnată** de experiență ,[.....]
"Știu că acum , ca în deobște în vremuri tulburi, **toate pretențiile se manifestă**
și **toate ficțiunile speră.**Problemele grele nu se pot soluționa însă cu **soluții bastarde.**
O spune **istoria,** o poruncește **bunul simț,** o indică însăși **natura lucrurilor."**
PNL/ Brăila / 15 mai'32

76.) Congresul liberal din Ardeal, Declarații IGDuca și Gh.Tătărescu, 22mai'32

("Dimineața", 28, nr.9126) , 24 mai'32)

[LD: Ca și la Brăila, **Tătărescu** are " partitura " dură .

Duca - nu știu dacă prin temperament sau ca strategie psiho-politică -
este **ferm dar ... atent, reținut**]

Tătărescu / 22 mai'32

▣ **Guvernul Iorga**

" Guvernul acesta , pe care țara nu l-a cerut și pe care țara nu l-a voit,
și care **a primit consacrarea** în alegeri numai **prin sprijinul partidului liberal -**
guvernul acesta a fost impus țării , pentru a îndeplini o misiune ,

pe care partidele politice au fost decretate incapabile să o desăvârșească :
prin soluții noi , să salveze situația economică și financiară a țării ,
prin formele noi,să reorganizeze viața Statului.[.....]
Incertitudinea, nesiguranța și neîncrederea , mai mult decât criza economică ,
paralizează întreaga viață a țării , și îi pregătesc definitivă prăbușire." [.....]
" Guvernul trebuie să plece.Această experiență politică trebuie să înceteze.
Sub această guvernare , **răbdarea s-a transformat în nemulțumire** ,
nemulțumirile s-au transformat în **desnădejde** ;
Pentru ca desnădejdea să nu se transforme în revoltă,
am pornit lupta de răsturnare (ovații!) .
Cum va evolua această luptă ? **Nu știu.**Cînd se va termina această luptă ? **Nu știu.**
Dar știu că **această luptă se va termina prin venirea la cîrmă a partidului liberal."**
Tătărescu / 22 mai'32

▣ **"Descoperirea " Coroanei.**

" Voi vorbi măsurat , dar voi vorbi lămurit .

În ceasurile ca cele pe care le trăim , nu trebuie să lăsăm ca oportunismul să frîneze judecata noastră,

și situația țării ne impune să ne spunem fără înconjur gîndurile.

Domnilor, niciodată **Coroana** nu a fost **tîrîită în condiții așa de primejdioase** ca cele de azi, **în orbita reacțiunilor și a resentimentelor**, pe care , fatal, le naște orice guvernare.

Acte de guvern dăunătoare sau nedrepte , au fost prezentate în opinia publică

- uneori chiar de membrii guvernului - **ca fiind ale suveranului ;**

legiferări eronate sau primejdioase au fost arătate **ca inspirate de sugestiile și părerile personale ale Suveranului.**

Bilanțul general al acestei practici ? Ce e bun, e opera miniștrilor - **ce e rău, e aruncat la activul inițiativei Coroanei.[...]**

Tătărescu / 22 apr.'32

▣ **Monarhia constituțională.**

Rezultat primejdios , fiindcă

Suveranul nu trebuie să poarte răspunderea actelor guvernelor sale.

Acesta este **principiul de bază al tuturor monarhiilor constituționale** și acesta este **principiul de bază al Constituției noastre.**

Numai practicînd acest principiu , **s-au putut apăra monarhiile** ,
împotriva tuturor curentelor destructive ,

numai practicînd acest principiu, **s-a consolidat monarhia noastră,**
și **s-a legat indisolubil dinastia** de sufletul poporului nostru."

" [...] monarhismul și dinasticismul stau la temelia credințelor noastre .

La noi **dinasticismul este de origine atavică** , și nu, ca la alții,

o improvizare subită de caracter utilitar.Noi avem **dinasticismul în sînge,**
transmis de **două generații de slujitori ai Coroanei,**

cari **au întemeiat și consolidat monarhia** și ne-au transmis , prin legatele lor,
cultul și ocrotirea dinastiei noastre." (**apluze**) [.....]

De aceea, **nu putem sta nepăsători**, față de **un sistem de guvernare** ,
care zdruncină ideea monarhică ! "

IGDuca / 22 apr.'32

▣ **Ardealul, ardelenii .**

A venit special la Cluj, nu pentru o întrunire publică, ci **pentru un congres** ,

în care să se sfătuiască cu **organizațiile din Ardeal**, atît pentru **problemele generale** ,
cît și pentru **cele specifice**. [.....]

Și fiindcă sunt aici, în inima Ardealului, dați-mi voie să adaug :

[Aluzie evidentă la Maniu !] nu coborîți marea problemă constituțională , care privește, deopotrivă, tot românismul, la proporțiile înguste a unei probleme regionaliste .

Dar totdeodată , PNL opune tuturor formulelor de regionalism dușmănos, și de exclusivism distrugător, ca un imperativ categoric pentru toți , lozincă mîntuitoare și a tot stăpînitoare a unității noastre sufletești :

O țară, un suflet !"

Duca / Tătărescu / 22 mai'22

Căderea guvernului Iorga

Eșecul lui Titulescu

Guvern de "alegeri" Vaida

(Vezi la fișier Guvern)

77.) Iuliu Maniu , declarație : Misiunea guvernului Vaida, Cluj, 7 iun.'32

("Dimineața ", 9 iun.'32, reportj, N. Ionescu) (Vezi pe larg fișier PNT)

În drum spre Bădăcin, Maniu s-a oprit în gara Clujului, unde era așteptat de numeroși fruntași ai PNT și presă .A dat următoarea declarație :

Maniu / 7 iun.'32

▫ **MSRegele**

" Țara întregă trebuie să fie recunoscătoare MSR

pentru soluția pe care a dat-o crizei politice , care bîntuie țara de un an de zile :

☞☞ Demiterea guvernului Iorga -Argetoianu,

care a încurcat treburile țării într-o formă fără precedent,

pentru **dizolvarea corpurilor legiuitoare** eșite din teroare și fraudă și

pentru **treccerea în mod clar pe terenul constituționalismului .**

"Prin ordonarea unor **alegeri libere și legale,**

M.Sa a deschis calea unei **evoluții politice normale și constituționale ,**

care desigur va avea **roadele ei binecuvîntate și pentru națiune și**

pentru prestigiul Coroanei.[.....]

Maniu / 7 iun.'32

▫ **Al. Vaida - "Guvern electoral"**

[.....]

" Misiunea istorică a guvernului Vaida este ca nu numai să oprească adîncirea abisului

[între rege și națiune] ci și să facă posibilă reconstituirea cidului [LD ?!]

care încheagă într-o singură forță , Coroana și poporul. " [.....]

Maniu / 7 iul.'32

▫ **Regele - PNT- provinciile**

" În special **partidul național-țărănesc** va trebui ca [...]

sub luminata conducere a d-lui I.Mihalache -

lăsînd la o parte orice considerații locale și vremelnice - [LD:ehehei!]

să dea lupta energetică dar ordonată [.....]

În mod deosebit, **alegătorii din Ardeal ,Banat ,Basarabia și Bucovina**, vor trebui să-și dea seama că au ocazia atât de binevenită **să-și dea mâna în lupta electorală**, pentru ca prin rezultatul alegerilor , **să se asigure drepturile și interesele juste** ale acestor **provincii căzute , în contra voinței des exprimate a regelui, la rangul de colonii."**

" **Alegătorii din noile provincii** îndeosebi, trebuie să fie **conduși de instinctul lor sănătos** pentru a se strânge **în jurul steagului partidului** național-țărănesc și în jurul acțiunii sale electorale ,

pentru a scăpa astfel pe Suveran de sfătuitoarii de pînă acum, care au adus **țara** , împreună cu toate provinciile , **în situația dezastruoasă** în care se găsește."

Maniu / 7 iun.'32

78 a) PNL : reacții la formarea guvernului Vaida , 7- iun.'32

▣ " Dimineața" , (8, 9 iun.'32)

/ PNL este , evident, **ostil cabinetului Vaida**. Liberalii se consideră **jigniți și nedreptățiți** de aducerea național-țărăniștilor, la un an de la căderea gov.GMironescu, fie și sub formula " guvern de alegeri "

" Partide ostracizate ? "

" În timpul domniei defunctului rege Ferdinand exista un partid care se credea ostracizat -era **partidul național-țărănesc** și, înainte de fuziune, elementele lui componente. Pe vremea aceea, atotputernic și abuziv în mare măsură ,

din pricina influenței covârșitoare ce avea asupra răposatului Suveran, **era partidul liberal** , care schimba guverne cînd voia, și venea la putere cînd credea util pentru el.

Astăzi, lucrurile par la fel, dar **partidele au rolurile schimbate** .Cel care se plînge de ostracizare este partidul liberal ,

iar favoarea regală s-ar revărsa - spune oficiosul acestui partid - asupra național-țărăniștilor.

Numai așa s-ar explica soluțiunea dată crizei de guvern și formarea ministerului prezidat de d.Al.Vaida Voevod.[...]

Subscriem în totul la observațiunea referitoare la trecut.

Legăturile dintre defunctul rege și Ionel Brătianu, erau prea cunoscute și faptele petrecute pe acea vreme prea evidente [...]

Nu subscriem însă cu aceiaș clară conștiință și pentru notațiunea făcută **pe marginea faptelor de azi**,

deși recunoaștem din plin că, potrivit normelor constituționale , **partidului liberal i-ar fi revenit dreptul** ... la răspundere.

Nu subscriem pentru simplu motiv că nu putem tăgădui , în situația specială de astăzi,

dreptul Suveranului de a face apel la țară, printr-un guvern de alegeri. [...]

Partidele au refuzat participarea la un guvern de alegeri și au dat guvernului Vaida -ele înșele - ub caracter de partid. "

▣ " Viitorul" (8 iun.'32)

Comunicatul PNL

"**Criza de guvern** a fost rezolvată prin alcătuirea unei **formațiuni ministeriale național-țărăniste**,

prezidate ded.Alexandru Vaida , sub **titlatură de guvern de alegeri**.

☞ **Constituirea acestui guvern** nu poate fi considerată decît ca **o tentativă de mistificare** a opiniei publice

și ca **o sfidare** adusă suferințelor de astăzi ale țării și simțămintelor ei atât de categoric exprimate în toate consultările electorale ce au avut loc în ultimul timp.[...]

Aducerea la guvern , în împrejurările actuale, **a partidului național-țărănesc** care este , în cea mai mare parte , **autorul dezastrului financiar** în fața căruia ne găsim, **constituie o sfidare** aruncată nevoilor obștești, intereselor superioare ale statului , moralității publice și simțimentelor țării. [...]"
PNL / 7 iun.'32

78.b) " Interviewul dr.Nicolae Lupu " , 27 iul.'32

("Adevărul" , ? , ... preluat de "Dimineața" , 27 iul.'32)

Înapoiat din campania electorală , dr.Lupu a făcut "Adevărului" o serie mărturisiri interesante .
Lupu / 27 iul.'32

▣ Regim constituțional ? - Nu!

Luptînd împotriva guv. căzut, el n-a luptat contra unei persoane ,
Iar acum, **broșura d-lui Iorga** dezvăluie "**sistemul**" ...
Guv.Vaida continuă sistemul, sub paravanul unui partid...

" **Desamăgirea nu i-a provocat-o** , de data aceasta, **partidul național-țărănesc.**

Ci d.Iuliu Maniu .După retragerea la Bădăcin, **Ardealul aștepta altceva** decît **această pripită venire la guvern** , sub **forma camuflată** a unui guvern de alegeri, și **fără nici o garanție** de reală și sinceră **reintrare în ritmul constituțional.**

A fost **o mare greșală a d-lui Maniu** sau -poate - **a partidului** , pe care **d.Maniu nu l-a mai putut stăpîni.**" [.....]

"Dacă se continuă pe **calea abaterilor** de la normele constituționale ;

dacă se practică mai departe **sistemul numirilor surprinzătoare** și prin nimic justificate

dacă se guvernează ca și în trecut ,

adică **fără ca guvernul să aibă toate frînele statului ;**

- atunci mie, ca cetățean, **mi-e perfect indiferent** dacă în fruntea guvernului de eterne concesi este **d.N.Iorga** sau **d.Vaida** , sau **d.Mironescu !** [.....]

Ideea de partid, care părea restaurată în drepturile ei, [...]

este astăzi **tot atît de primejduită ca și în timpul guvernului Iorga.**"

Lupu / iul.'32

79.) Disensiuni , pertractări, zvonuri, polemici , în PNȚ , privind formarea guvernului,

după alegeri .**Vezi pe larg la fișier Guvern.** 18 iul- 10 aug.'32

" **Național-Țărăniștii cer lui Maniu să-și ia răspunderea situației "**

Maniu , între Sinaia - București .Lovitura de teatru . Maniu la Palat .26- 27 iul.'32

("Dimineața", 29 iul.'32 . **H.Soreanu, / Al.Gruia**)

[.....]

D.Maniu a declarat că motivele care l-au făcut să părăsească viața politică subzistă încă; mai mult, chiar ; în unele privințe ele s-au agravat."

" Dar ceilalți au insistat pe lîngă d.Maniu arătîndu-i că **împrejurările excepționale** de azi impun **PNȚ să aibă o conducere unitară și solidară** și să dea **un guvern puternic** , sprijinit pe autoritatea tuturor fruntașilor săi.

D.Maniu însă a recomandat ca d.Mihalache să ia conducerea viitorului guvern.

D.Mihalache a refuzat și a cerut insistent revenirea lui Maniu și la conducerea partidului și la președinția consiliului. "

Așa pare că s-au desfășurat lucrurile pînă la 5 dimineața. Dar în ultimul moment intervenise ceva , **un ceva senzațional și decisiv.**[.....]

Așa dar , totul justifică impresia că **d.Maniu va primi să formeze guvernul...**

Se pare că în ultimul moment **au intervenit fapte de natură a schimba atitudinea de rezervă** , pe care d. Maniu și-o impusese....

[LD: atenție ! Impoderabilul ! Umbra lui Carol !]

E 11.La ora asta știm că d.Manu rămîne pînă vineri la Sinaia, că a cerut fracul și decorațiile de la Bădăcin, pentru a putea asista la deschiderea parlamentului ; că ceilalți fruntași pleacă la București...

Dar iată că , în ultima clipă , se produce un fapt nou , o adevărată lovitură de teatru .

D.Vaida vorbește la telefon cu Bucureștii ... Vorbește la telefon și d.Manu ...

D.Manu se urcă în camera sa....D.Mihalache se duce grăbit să scoale pe d.Madgearu

Repede, repede, plecăm la București cu d.Manu ... Senzații , rumoare .

D.Manu, tot așa de grav, tot așa de tăcut, tot așa de rigid, descinde din camera sa , îmbrăcat cu jacheta .Nu și-a pus-o , desigur, pentru a fi protocolar cu Vasile , știți, Vasile, șoferul de la președinție care avea să-l depue pe d.Manu la palatul regal... Așa dar , d.Manu se duce la palat ; d.Manu mănîncă la palat ."

Cum s-a ajuns aici ?

"Informații din bună sursă ne îndreptățesc să afirmăm că fruntașii partidului n-au dorit numai să cadă de acord asupra tuturor problemelor, dar au mai voit ca unul singur - și anume, d.Manu - să expue suveranului punctul de vedere al partidului.[.....]

D.Vaida avea , la orele 12 , obișnuita audiență de lucru cu regele.

Dar se pare că primul ministru a voit să evite o întrevedere cu suveranul , înainte ca acesta să fi primit pe Manu.D.Vaida a telefonat la palat, să-și ceară scuze că din cauza discuțiilor de la Sinaia nu poate veni în audiență.D.Vaida a cerut , în schimb, o audiență , pentru joi după amiază pentru d.Manu. I s-a răspuns că regele este dispus să-l primească chiar astăzi pe d.Manu.Dar acesta a ezitat.

A telefonat din nou la palat , spunînd că nu va avea timp să ajungă la vreme.

I s-a răspuns că e așteptat la dejun , chiar dacă mașina nu-l va putea aduce în 2 ore la București.D.Manu s-a urcat imediat în automobil ,

alături de d-nii Mihalache și Madgearu .

" Ne dăm seama că audiența este hotărîtoare pentru desfășurarea evenimentelor politice și că chemarea d-lui Manu are o semnificație deosebită."

" În tot cursul convorbirilor care au avut loc la Sinaia, d.Iuliu Manu a ținut să accentueze că d- sa nu ar putea reveni în fruntea guvernului și a partidului ,

decît dacă s-ar da posibilitatea să guverneze fără nici o influență , de nici un fel.

D-sa a declarat că ține să-și păstreze integral , inițiativa și acțiunea viitorului guvern ."

De aceea, poate, faptul că unii național-țărăniști - d-nii Lunian și Mirto -

au plecat la București la ora 5 dimineața, unde au ajuns la 7 și jumătate ,

- se pune în legătură cu convorbirea pe care d.Manu a avut-o la ora 11 cu Bucureștii.

Al Gruia / : "D.Manu la Palat "

"DI Manu a sosit în Capitală la ora 11,30 și s-a dus direct la palatul regal din Calea Victoriei.Masa la palat începe de obicei la ora 1 și jumătate.

Eri însă a fost amînată pentru ora 2 , în vederea sosirii d-lui Manu.

dejunul a durat pînă la ora 3, după care suveranul și d. Manu s-au retras

într-o cameră alăturată , unde au discutat pînă la ora 4 și jumătate.

Ce ne spune d.Manu .La ieșire , d.Manu , într-o dispoziție excelentă, ne-a declarat :
" Am venit de la Sinaia special , fiind chemat în audiență de Majestatea Sa Regele.

Asupra celor discutate , mă veți ierta , nu vă pot spune nimic.

Rămîn , în orice caz, în București, pînă după deschiderea parlamentului.

- Ați discutat despre viitorul guvern ?

- Nu vă pot declara nimic.Deocamdată chestiunea nu se pune în mod formal.

întrucît guvernul Vaida va prezida deschiderea corpurilor legiuitoare.

* * *

Partidul îl vrea șef pe Ion Mihalache.

Consfătuirea de la Manu. 30 iulie '32

(" Dimineața " , 31 iul.'32)

Este o certitudine : Manu nu revenea la șefia partidului. PNȚ trebuia să clarifice urgent situația.

/ Un puternic curent în partid credea că Mihalache trebuie să facă sacrificiul și să primească a fi șef al partidului , și erau unii care afirmau că față de

revolta ce a cuprins întregul partid , din cauza ezitărilor conducătorilor lui, și de nemulțumirile ce începuseră să se facă simțite. Mihalache ar fi înclinat să accepte. / Erau însă alții care socoteau că ramura ardeleană n-ar fi fost de această părere, ceea ce-l făcea pe Mihalache precaut.

/ La aceasta se mai adăuga un fapt care accentua criza în PNT .

Un curent susținea ca Mihalache să fie șeful partidului, iar Vaida al guvernului ; alt curent (lunian) , susținea ca Mihalache să preia și șefia guvernului.

/ Dar se punea întrebarea : **ce va face Regele , care înclină spre Vaida ?!**

30 iul.'32

/ ora 11 dimineața. **Membrii biroului PNT** s-au întrunit la o **consfătuire , la Maniu acasă.**

Au participat : **Mihalache, Vaida, Mironescu, lunian, Madgearu, Mirto.**

Mihalache a propus ca la ședința **Comit.Executiv Central** să fie ales **șef ... Iuliu Maniu.**

Alții însă au spus că deoarece **Maniu a rămas neînduplecat ,**

ar fi de dorit ca duminică, **C.Ex.Central** să pună capăt provizoratului și

să aleagă un nou șef.

/ ora 11, dimineața .**Consiliul de miniștri** s-a întrunit **sub șefia lui Vaida.**

Consiliul de miniștri a însărcinat pe Călinescu, Ghelmegeanu și Gafencu să întocmească un Proiect de Mesaj. Consiliul s-a suspendat , deoarece **Vaida și Mironescu au fost chemați la palat.**

/ ora 12.**S-a reluat Consiliul .S-a dat forma definitivă Mesajului.**

Vaida a fost iar la Rege, ca **să semneze Mesajul.**

80.) Deschiderea solemnă a Parlamentului . 31 iul.'32

(DAD, MO 1, șed. din 31 iul,'32 , sîmbăta, pag.1-3)

La ora 12, regele **Carol** (are 38 de ani neîmpliniți N. 18 oct.1894) ,

însoțit de **voevodul Mihai** (precedat de adjutanții săi și de curtea regală) ,

intră în sala Adunării Deputaților. Dă citire **Mesajului regal.**

Mesajul este foarte scurt și nu prejudiciază cu nimic asupra **programului viitorului guvern ,** care se va elabora după validări :

/ Misiunea guvernului de alegeri , **Vaida ,** a fost îndeplinită ;

/ **Politica externă** va fi aceeași ;

/ **Solicitudine față de armată ;**

/ **Normalizarea vieții economice ;**

/ **Apel la conlucrare loială, chibzuită .-**

După citirea Mesajului , **Regele pleacă .Corpurile legiuitoare încep lucrările.**

81.) Poziția PNL-1 , față de Parlamentul și Guvernul Vaida .

Ședința Sfatului parlamentar liberal, 31 iul.'32

Liberalii nu participă la deschiderea Parlamentului .

("Dimineața" , 31 iul.'32)

[**LD: atenție ! Sub titlul de inventar, se adaugă această nouă "sfidare " a dorinței regale .**

Este de presupus că și aceasta a nutrit ura lui Carol față de Duca ...]

La ora 10 dimineața, la clubul liberal din Calea Victoriei,

s-a întrunit **Sfatul parlamentar liberal,** sub **peședinția lui I.G.Duca .**

" S-a ratificat hotărîrea din ajun a Delegației permanente a partidului, stabilindu-se ca **parlamentarii liberali** - în semn de **protest** împotriva modului s-a soluționat criza de guvern -

să nu participe la ședința în care se va citi mesajul Tronului."

" De asemenea **s-a decis ca parlamentarii liberali**

să nu participe la discuția validărilor.

Atît în Cameră, cît și la Senat, se va citi **o declarație ,** redactată în termeni foarte violenți, prin care **se va înfiera felul în care s-au făcut alegerile ,** sublinindu-se că **partidul liberal nu consideră rezultatul ca reprezentînd voința liberă a alegătorilor .**

"Declarația la validări va susține că **Senatul este ilegal constituit**.
S-a numit **o comisie de juriști** care să facă toate formele , spre a se stabili prin justiție ,
ilegalitatea acestei constituirii."

"În ce privește **linia de conduită în Parlament**, partidul liberal a hotărât
o opoziție dîrză încă din prima zi .
Guvernul va fi atacat cu toată vehemența, fără nici o cruțare ."
* * *

82.) " Meseria" de Rege ./ **comentariu // 31 iul.'32**

(P.Viscol, Rev."Parlamentul românesc" , nr. 23-24, 31 iul.'32, p. 3)

"Grea meserie, meserie de rege. **Să fii capul statului,**
să fii nevoit **să alegi pe cine n-a gîndit nimeni !**

Să asculți ce spun toți proștii, **să vezi** cum mîrîie toți deștepții,
să simți în jurul tău atîta nesinceritate interesată ,
atîta venalitate primejdioasă, atîta cumințenie neputiincioasă,
să nu poți salva măcar aparențele ...

Grea meserie aceea de rege. De s-ar ține un concurs pentru ocuparea de tronuri ,
oamenii înțelepți s-ar abține, nu și-ar părăsi liniștea pentru o " aurea mediocritas "

Guvern Vaida - **Vezi fișierul următor -**
